

พระราชกฤษฎีกา

ให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรพ ๓

ที่ได้ตราชำระใหม่

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศงทราบทั่วกันว่า

จำเดิมแต่ได้ออกประกาศประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๓ แก่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

เล่ม ๔๕ หน้า ๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

เป็นต้นมา ได้มีความเห็นแนะนำมากหลายเพื่อยังประมวลกฎหมายนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

และเมื่อได้ตรวจพิจารณาโดยถ่องแท้แล้ว เห็นเป็นการสมควรให้ตรวจชำระ บทบัญญัติในบรรพ ๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นใหม่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า บทบัญญัติเดิมในบรรพ ๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ประกาศไว้แต่แต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ นั้นให้ยกเลิกเสียสิ้น และใช้บทบัญญัติที่ตรวจชำระใหม่ต่อท้ายพระราชกฤษฎีกานี้แทน

ให้ใช้พระราชกฤษฎีกานี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๗๒ เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๗๑ เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

สารบัญ

บรรพ ๓

เอกเทศสัญญา

ลักษณะ ๑ ซอขาย มาตรา

หมวด ๑ สภาพและหลักสำคัญของสัญญาซื้อขาย

ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ๔๕๓-๔๕๗

ส่วนที่ ๒ การโอนกรรมสิทธิ์ ๔๕๘-๔๖๐

หมวด ๒ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขาย

ส่วนที่ ๑ การส่งมอบ ๔๖๑-๔๗๑

ส่วนที่ ๒ ความรับผิดชอบเพื่อชำระดอกเบี้ย ๔๗๒-๔๗๔

ส่วนที่ ๓ ความรับผิดชอบในการรอนสิทธิ ๔๗๕-๔๘๒

ส่วนที่ ๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบ ๔๘๓-๔๘๕

หมวด ๓ หน้าที่ของผู้ซื้อ ๔๘๖-๔๙๐

หมวด ๔ การซื้อขายอะพาะบางอย่าง

ส่วนที่ ๑ ขายฝาก ๔๙๑-๕๐๒

ส่วนที่ ๒ ขายตามตัวอย่าง ขายตาม

คำพรรณนา ขายเพื่อชอบ ๕๐๓-๕๐๘

ส่วนที่ ๓ ขายทอดตลาด ๕๐๙-๕๑๗

ลักษณะ ๒ แลกเปลี่ยน ๕๑๘-๕๒๐

LIPT

ลักษณะ ๓ ให้	๕๒๑-๕๓๖
ลักษณะ ๔ เจ้าทรัพย์	
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๕๓๗-๕๔๕
หมวด ๒ แก้วที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่า	๕๔๖-๕๕๑
หมวด ๓ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่า	๕๕๒-๕๖๓
หมวด ๔ ความระงับแห่งสัญญาเช่า	๕๖๔-๕๗๑
ลักษณะ ๕ เช่าซื้อ	๕๗๒-๕๗๔
ลักษณะ ๖ จ้างแรงงาน	๕๗๕-๕๘๖
ลักษณะ ๗ จ้างทำของ	๕๘๗-๖๐๗
ลักษณะ ๘ รับประทาน	๖๐๘-๖๐๙
หมวด ๑ รับประทานของ	๖๑๐-๖๓๓
หมวด ๒ รับประทานคนโดยสาร	๖๓๔-๖๓๕
ลักษณะ ๙ ยืม	
หมวด ๑ ยืมใช้คงรูป	๖๔๐-๖๔๕
หมวด ๒ ยืมใช้สิ้นเปลือง	๖๕๐-๖๕๖
ลักษณะ ๑๐ ฝากทรัพย์	
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๖๕๗-๖๗๑
หมวด ๒ วิฉะเพาะการฝากเงิน	๖๗๒-๖๗๓
หมวด ๓ วิฉะเพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม	๖๗๔-๖๗๕

ลักษณะ ๑๑ คำประกัน

- หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ๖๘๐-๖๘๕
- หมวด ๒ ผลก่อนชำระหนี้ ๖๘๖-๖๘๒
- หมวด ๓ ผลภายหลังชำระหนี้ ๖๘๓-๖๘๗
- หมวด ๔ ความระงับสิ้นไปแห่งการคำประกัน ๖๘๘-๗๐๑

ลักษณะ ๑๒ จำนอง

- หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ๗๐๒-๗๑๔
- หมวด ๒ สิทธิจำนองครอบเพียงใด ๗๑๕-๗๒๑
- หมวด ๓ สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจำนอง
และผู้จำนอง ๗๒๒-๗๒๗
- หมวด ๔ การบังคับจำนอง ๗๒๘-๗๓๕
- หมวด ๕ สิทธิและหน้าที่ของผู้รับโอน
ทรัพย์สินซึ่งจำนอง ๗๓๖-๗๔๓
- หมวด ๖ ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง ๗๔๔-๗๔๖

ลักษณะ ๑๓ จำนำ

- หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ๗๔๗-๗๕๗
- หมวด ๒ สิทธิและหน้าที่ของผู้จำนำ
และผู้รับจำนำ ๗๕๘-๗๖๓
- หมวด ๓ การบังคับจำนำ ๗๖๔-๗๖๘

หมวด ๔	ความระงับสิ้นไปแห่งการจํานำ	๗๖ ๕
ลักษณะ ๑๔	เก็บของในคลังสินค้า	
หมวด ๑	บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๗๗๐-๗๗๔
หมวด ๒	ใบรับของคลังสินค้าและประทวน สินค้า	๗๗๕ ๗๕๖
ลักษณะ ๑๕	ตัวแทน	
หมวด ๑	บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๗๕๗-๘๐๖
หมวด ๒	หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทน ต่อตัวการ	๘๐๗-๘๑๔
หมวด ๓	หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการ ต่อตัวแทน	๘๑๕-๘๑๕
หมวด ๔	ความรับผิดชอบของตัวการและ ตัวแทนต่อบคคลภายนอก	๘๒๐-๘๒๕
หมวด ๕	ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญา ตัวแทน	๘๒๖-๘๓๒
หมวด ๖	ตัวแทนค้าต่าง	๘๓๓-๘๔๕
ลักษณะ ๑๖	นายหน้า	๘๔๕ ๘๔๕
ลักษณะ ๑๗	ปรานีประนอม	๘๕๐ ๘๕๐
ลักษณะ ๑๘	การพะนันและจันต่อ	๘๕๓ ๘๕๕

ลักษณะ ๑๕ บัญชีเดิรสะพัด ๘๕๖-๘๖๐

ลักษณะ ๒๐ ประกันภัย

หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ๘๖๑-๘๖๘

หมวด ๒ ประกันวินาศภัย

ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ๘๖๙-๘๗๒

ส่วนที่ ๒ วิธีระเหาะการประกันภัย
ในการรับขน ๘๗๓-๘๗๖

ส่วนที่ ๓ ประกันภัยค้ำจุน ๘๗๗-๘๗๘

หมวด ๓ ประกันชีวิต ๘๗๙-๘๘๓

ลักษณะ ๒๑ ตั๋วเงิน

หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ๘๘๔-๘๙๓

หมวด ๒ ตั๋วแลกเงิน

ส่วนที่ ๑ การออกและสลักหลัง
ตั๋วแลกเงิน ๘๙๔-๘๙๖

ส่วนที่ ๒ การรับรอง ๘๙๗-๘๙๙

ส่วนที่ ๓ อาวัล ๘๙๘-๘๙๙

ส่วนที่ ๔ การชำระเงิน ๘๙๙-๙๐๐

ส่วนที่ ๕ การสอดเข้าแก้หน้า ๙๐๐

(๑) การรับรองเพื่อแก้หน้า ๙๐๑-๙๐๓

(๒) การใช้จ่ายเงินเพื่อแก้หนี้	๕๕๔-๕๕๘
ส่วนที่ ๖ สิทธิไล่เบี้ยเพราะเขาไม่ รับรองหรือไม่จ่ายเงิน	๕๕๙-๕๗๔
ส่วนที่ ๗ ตัวแลกเปลี่ยนสำหรับ	๕๗๕-๕๘๑
หมวด ๓ ตัวสัญญาใช้เงิน	๕๘๒-๕๘๖
หมวด ๔ เชื้อค	๕๘๗-๑๐๐๐
หมวด ๕ อายุความ	๑๐๐๑-๑๐๐๕
หมวด ๖ ตัวเงินปลอม ตัวเงินถูกลัก และตัวเงินหาย	๑๐๐๖-๑๐๑๑
ลักษณะ ๒๒ หุ้นส่วนและบริษัท	
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๑๐๑๒-๑๐๒๔
หมวด ๒ ห้างหุ้นส่วนสามัญ	
ส่วนที่ ๑ บทวิเคราะห์	๑๐๒๕
ส่วนที่ ๒ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็น หุ้นส่วนด้วยกันเอง	๑๐๒๖-๑๐๔๘
ส่วนที่ ๓ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็น หุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก	๑๐๔๙-๑๐๕๔
ส่วนที่ ๔ การเลิกและชำระบัญชีห้าง หุ้นส่วนสามัญ	๑๐๕๕-๑๐๖๓

ส่วนที่ ๕	การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน	
	สามัญ	๑๐๖๔-๑๐๗๒
ส่วนที่ ๖	การควบห้างหุ้นส่วน	
	จดทะเบียนเข้ากัน	๑๐๗๓-๑๐๗๖
หมวด ๓	ห้างหุ้นส่วนจำกัด	๑๐๗๗-๑๐๘๕
หมวด ๔	บริษัทจำกัด	
ส่วนที่ ๑	สภาพและการตั้งบริษัท	
	จำกัด	๑๐๘๖-๑๑๑๖
ส่วนที่ ๒	หุ้นและผู้ถือหุ้น	๑๑๑๗-๑๑๔๓
ส่วนที่ ๓	วิธีจัดการบริษัทจำกัด	
	(๑) บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๑๑๔๔-๑๑๔๕
	(๒) กรรมการ	๑๑๕๐-๑๑๗๐
	(๓) ประชุมใหญ่	๑๑๗๑-๑๑๘๕
	(๔) บัญชีงบดุล	๑๑๘๖-๑๑๘๘
	(๕) เงินปันผลและเงินสำรอง	๑๒๐๐-๑๒๐๕
	(๖) สมุดและบัญชี	๑๒๐๖-๑๒๐๗
ส่วนที่ ๔	การสอบบัญชี	๑๒๐๘-๑๒๑๔
ส่วนที่ ๕	การตรวจ	๑๒๑๕-๑๒๑๕
ส่วนที่ ๖	การเพิ่มทุนและลดทุน	๑๒๒๐-๑๒๒๗

ส่วนที่ ๗	หุ้นกู้	๑๒๒๕ - ๑๒๓๕
ส่วนที่ ๘	เลิกบริษัทจำกัด	๑๒๓๖ - ๑๒๓๗
ส่วนที่ ๙	การควบบริษัทจำกัดเข้ากัน	๑๒๓๘ - ๑๒๔๓
ส่วนที่ ๑๐	หนังสือบอกกล่าว	๑๒๔๔ - ๑๒๔๕
ส่วนที่ ๑๑	การถอนทะเบียน บริษัทร้าง	๑๒๔๖

หมวด ๕	การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วน จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด	๑๒๔๗ - ๑๒๗๓
--------	--	-------------

ลักษณะ ๒๓	สมาคม	๑๒๗๔ - ๑๒๘๗
-----------	-------	-------------

บรรพ ๓

เอกเทศสัญญา

ลักษณะ ๑

ช้อขาย

หมวด ๑

สภาพและหลักสำคัญของสัญญาช้อขาย

ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๔๕๓ อันว่าช้อขายนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคล
ฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่
บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ช้อ และผู้ช้อตกลงว่าจะใช้ราคา
ทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย

มาตรา ๔๕๔ การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งให้คำมั่นไว้ก่อนว่า
จะช้อหรือขายนั้น จะมีผลเป็นการช้อขายต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่ง
ได้บอกกล่าวความจำนงว่าจะทำการช้อขายนั้นให้สำเร็จตลอด
ไป และคำบอกกล่าวเช่นนั้นได้ไปถึงบุคคลผู้ให้คำมั่นแล้ว

ถ้าในคำมั่นมิได้กำหนดเวลาไว้เพื่อการบอกกล่าวเช่นนั้น
ไซ้ ท่านว่าบุคคลผู้ให้คำมั่นจะกำหนดเวลาพอสมควร และ
บอกกล่าวไปยังคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งให้ตอบมา เป็นแน่นอนภายใน
เวลากำหนดนั้นก็ได้ว่าจะทำการช้อขายให้สำเร็จตลอดไป

หรือไม่ ถ้าและไม่ตอบเป็นแน่นอนภายในกำหนดเวลานั้น
ไซ้ คำมั่นซึ่งได้ให้ไว้ก่อนนั้นก็เป็นอย่างอื่นไว้พล

มาตรา ๔๕๕ เมื่อกล่าวต่อไปเบื้องต้นถึงเวลาซื้อขาย
ทวนหมายความว่าเวลาซึ่งทำสัญญาซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์

มาตรา ๔๕๖ การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ทำ
เป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไซ้ ท่าน
ว่าเป็นโมฆะ วิธีนี้ให้ใช้ถึงซื้อขายเรือกำปั่นหรือเรือมีระวาง
ตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่
ห้าตันขึ้นไป ทั้งซื้อขายแพและสัตว์พาหนะด้วย

อนึ่งสัญญาจะขายหรือจะซื้อทรัพย์สินอย่างใด ๆ ตั้งว่ามา
นี้ก็ดี คำมั่นในการซื้อขายทรัพย์สินเช่นว่านั้นก็ดี ถ้ามิได้มี
หลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้อง
รับผิดชอบเป็นสำคัญ หรือได้วางประกันไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วน
แล้ว ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ท่านให้ใช้บังคับ
ถึงสัญญาซื้อขาย อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งตกลงกัน เป็นราคาห้าร้อย
บาท หรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย

มาตรา ๔๕๗ ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาซื้อขายนั้น ผู้ซื้อ
ผู้ขายพึงออกใช้เท่ากันทั้งสองฝ่าย

ส่วนที่ ๒ การโอนกรรมสิทธิ์

มาตรา ๔๕๘ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะที่เมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกัน

มาตรา ๔๕๙ ถ้าสัญญาซื้อขายมีเงื่อนไข หรือเงื่อนไขยังคงคับไว้ ท่านว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่โอนไปจนกว่าการจะได้เป็นไปตามเงื่อนไข หรือถึงกำหนดเงื่อนไขนั้น

มาตรา ๔๖๐ ในการซื้อขายทรัพย์สินซึ่งมิได้กำหนดลงไว้แน่นอนนั้น ท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปจนกว่าจะได้หมาย หรือนับ ชั่ง ตวง วัด หรือคัดเลือก หรือทำโดยวิธีอื่นเพื่อให้บังคับทรัพย์สินนั้นออกเป็นแน่นอนแล้ว

ในการซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ถ้าผู้ขายยังจะต้องนับชั่ง ตวง วัด หรือทำการอย่างอื่น หรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเกี่ยวแก่ทรัพย์สิน เพื่อให้รู้กำหนดราคาทรัพย์สินนั้นแน่นอน ท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าการ หรือสิ่งนั้นได้ทำแล้ว

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขาย

ส่วนที่ ๑ การส่งมอบ

มาตรา ๔๖๑ ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายนั้นให้แก่ผู้ซื้อ

มาตรา ๔๖๒ การส่งมอบนั้นจะทำการหนึ่งอย่างใดก็ได้ สุดแต่ว่าเป็นผลให้ทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ

มาตรา ๔๖๓ ถ้าในสัญญากำหนดว่าให้ส่งทรัพย์สินซึ่งขายนั้นจากที่แห่งหนึ่งไปถึงอีกแห่งหนึ่งไซ้ ท่านว่าการส่งมอบย่อมสำเร็จเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่ง

มาตรา ๔๖๔ ถ้าขนส่งทรัพย์สินซึ่งได้ซึ่งขายกันไปยังที่แห่งอื่น นอกจากสถานที่อันถึงชำระหนี้แล้ว ผู้ซื้อพึงออกใช้

มาตรา ๔๖๕ ในการซื้อขายสังหาริมทรัพย์นั้น

(๑) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อยกว่าที่ได้สัญญาไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะมัดเสียไม่รับเอาเลยก็ได้ แต่ถ้าผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้ ผู้ซื้อก็ต้องใช้ราคาตามส่วน

(๒) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินมากกว่าที่ได้สัญญาไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้แต่เพียงตามสัญญา และนอกกว่านั้นมัดเสียก็ได้ หรือจะมัดเสียทั้งหมดไม่รับ

เอาไว้เลยก็ได้ ถ้าผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินอันเขาส่งมอบเช่นนั้นไว้ทั้งหมด ผู้ซื้อต้องใช้ราคาตามส่วน

(๓) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินตามที่ได้สัญญาไว้ระคน กับทรัพย์สินอย่างอื่นอันมิได้รวมอยู่ในข้อสัญญาไซ้ ท่านว่าผู้ซื้อจะรับเอาทรัพย์สินไว้แต่ตามสัญญา และนอกกว่านั้นมัดเสียก็ได้ หรือจะมัดเสียทั้งหมดก็ได้

มาตรา ๔๖๖ ในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์นั้น หากว่าได้ระบุจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดไว้ และผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อยหรือมากไปกว่าที่ได้สัญญาไซ้ ท่านว่าผู้ซื้อจะมัดเสีย หรือจะรับเอาไว้และใช้ราคาตามส่วนก็ได้ ตามแต่จะเลือก

อนึ่งถ้าขาดตกบกพร่องหรือลำจำนวนไม่เกินกว่าร้อยละห้าแห่งเนื้อที่ทั้งหมดอันได้ระบุไว้ในไซ้ ท่านว่าผู้ซื้อจำต้องรับเอา และใช้ราคาตามส่วน แต่ผู้ซื้ออาจจะเลิกสัญญาเสียได้ ในเมื่อขาดตกบกพร่องหรือลำจำนวนถึงขนาดซึ่งหากผู้ซื้อได้ทราบก่อนแล้วคงจะมีได้เข้าทำสัญญานั้น

มาตรา ๔๖๗ ในข้อรับผิดเพื่อการที่ทรัพย์สินขาดตกบกพร่องหรือลำจำนวนนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่เวลาส่งมอบ

มาตรา ๔๖๘ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเงื่อนไขให้ใช้ราคาไซ้ ผู้ขายชอบที่จะยึดหน้าทรัพย์สินซึ่งขายไว้ได้จนกว่าจะใช้ราคา

มาตรา ๔๖๙ ถ้าผู้ซื้อล้มละลายก่อนส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อหรือผู้ซื้อเป็นคนล้มละลายแล้วในเวลาซื้อขายโดยผู้ขายไม่รู้ก็ดี หรือผู้ซื้อกระทำให้หลักทรัพย์ที่ไว้เพื่อประกันการใช้เงินนั้นเสื่อมเสียหรือลดน้อยลงก็ดี ถึงแม้ในสัญญาจะมีกำหนดเงื่อนไขให้ใช้ราคา ผู้ขายก็ชอบที่จะยึดหน้าทรัพย์สินซึ่งขายไว้ได้ เว้นแต่ผู้ซื้อจะหาประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๗๐ ถ้าผู้ซื้อผิดนัด ผู้ขายซึ่งได้ยึดหน้าทรัพย์สินไว้ตามมาตราทั้งหลายที่กล่าวมาอาจจะใช้ตามแก้ต่อไปในแทนทางแก้สามัญในการไม่ชำระหนี้ได้ ก็จะมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้ซื้อให้ใช้ราคากับหังกำจับจ่ายเกี่ยวการภายในเวลาอันควรซึ่งต้องกำหนดลงไว้ในคำบอกกล่าวนั้นด้วย

ถ้าผู้ซื้อทะเล่เสียไม่ทำตามคำบอกกล่าว ผู้ขายอาจนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดได้

มาตรา ๔๗๑ เมื่อขายทอดตลาดได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ผู้ขายหักเอาจำนวนที่ค้างชำระแก่ตนเพื่อราคา

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๕

และค่าใช้จ่ายเกี่ยวการนั้นไว้ ถ้าและยังมีเงินเหลือ ก็ให้
ส่งมอบแก่ผู้ขอโดยพลัน

ส่วนที่ ๒ ความรับผิดชอบเพื่อชำระคบกพร่อง

มาตรา ๔๗๒ ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้น ชำรุด
บกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใด อันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือ
เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ เป็นปกติที่ดี
ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาที่ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ
ความที่กล่าวมาในมาตรานี้ยอมมิใช่ได้ ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้ว
หรือไม่รู้ว่าความชำรุดบกพร่องมีอยู่

มาตรา ๔๗๓ ผู้ขายยอมไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีดังจะกล่าว
ต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขายว่ามีความชำรุด
บกพร่อง หรือควรจะรู้เช่นนั้นหากได้ใช้ความระมัดระวัง
อันจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชน

(๒) ถ้าความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นอันเห็นประจักษ์แล้ว
ในเวลาส่งมอบ และผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้โดยมิได้
อิดเอื้อน

(๓) ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ขายทอดตลาด

มาตรา ๔๗๔ ในข้อรับผิดชอบเพื่อชำระคบกพร่องนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่เวลาที่ได้พบเห็นความชำระคบกพร่อง

ส่วนที่ ๓ ความรับผิดชอบในการรอนสิทธิ

มาตรา ๔๗๕ หากว่ามีบุคคลผู้ใดมาก่อการรบกวนขัดสิทธิของผู้ขอในอันจะครองทรัพย์สินโดยปกติสุข เพราะบุคคลผู้นั้นมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่ได้ออขายกันนั้นอยู่ในเวลาซื้อขายก็ดี เพราะความผิดของผู้ขายก็ดี ท่านว่าผู้ขายจะต้องรับผิดชอบในผลอันนั้น

มาตรา ๔๗๖ ถ้าสิทธิของผู้ก่อการรบกวนนั้นผู้ซื้ออยู่แล้วในเวลาซื้อขาย ท่านว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๔๗๗ เมื่อใดการรบกวนขัดสิทธินั้นเกิดเป็นคดีขึ้นระหว่างผู้ซื้อกับบุคคลภายนอก ผู้ซื้อชอบที่จะขอให้ศาลเรียกผู้ขายเข้าเป็นจำเลยร่วมหรือเป็นโจทก์ร่วมกับผู้ซื้อในคดีนั้นได้ เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้เป็นคู่กรณีทั้งหลายรวมไปเป็นคดีเดียวกัน

มาตรา ๔๗๘ ถ้าผู้ขายเห็นเป็นการสมควร จะสอดเข้าไปในคดีเพื่อปฏิเสธการเรียกร้องของบุคคลภายนอก ที่ชอบที่จะทำได้ด้วย

LIRT

มาตรา ๔๙๕ ถ้าทรัพย์สินซึ่งซื้อขายกันหลุดไปจากผู้ซื้อทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เพราะเหตุการรอนสิทธิที่ดี หรือว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่ในบังคับแห่งสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งเป็นเหตุให้เสื่อมราคา หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่การที่จะใช้ หรือเสื่อมความสะดวกในการใช้สอย หรือเสื่อมประโยชน์อันจะพึงได้แต่ทรัพย์สินนั้น และซึ่งผู้ซื้อหาได้ในเวลาซื้อขายไม่ก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๔๙๖ ถ้าอสังหาริมทรัพย์ต้องศาลแสดงว่าตกอยู่ในบังคับแห่งการจำยอมโดยกฎหมายไซ้ร้ ท่านว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นไว้แต่ผู้ขายจะได้รับรองไว้ในสัญญาว่าทรัพย์สินนั้นปลอดจากการจำยอมอย่างใด ๆ ทั้งสิ้น หรือปลอดจากการจำยอมอันนั้น

มาตรา ๔๙๗ ถ้าผู้ขายไม่ได้เป็นคู่ความในคดีเดิม หรือถ้าผู้ซื้อได้ปราณีประนอมยอมความกับบุคคลภายนอก หรือยอมตามที่บุคคลภายนอกเรียกร้องไซ้ร้ ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีในข้อรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิเมื่อพ้นกำหนดสามเดือนนับแต่วันคำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด หรือนับแต่วันปราณีประนอมยอมความ หรือวันที่ยอมตามบุคคลภายนอกเรียกร้องนั้น

มาตรา ๔๘๒ ผู้ชายไม่ต้องรับผิดชอบในการรอนสัทธิเมื่อ
กรณีนี้เป็นดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าไม่มีการฟ้องคดี และผู้ชายพิสูจน์ได้ว่าสิทธิ
ของผู้ขอได้สูญไปโดยความผิดของผู้ขอเอง หรือ

(๒) ถ้าผู้ขอไม่ได้เรียกผู้ชายเข้ามาในคดี และผู้ชาย
พิสูจน์ได้ว่า ถ้าได้เรียกเข้ามาคดีฝ่ายผู้ขอจะชนะ หรือ

(๓) ถ้าผู้ชายได้เข้ามาในคดี แต่ศาลได้ยกคำเรียกร้อง
ของผู้ขอเสียเพราะความผิดของผู้ขอเอง

แต่ถึงกรณีจะเป็นอย่างไรก็ดี ถ้าผู้ชายถูกศาลหมาย
เรียกให้เข้ามาในคดีและไม่ยอมเข้าร่วมเป็นจำเลยหรือ
ร่วมเป็นโจทก์กับผู้ขอไซ้ ท่านว่าผู้ชายคงต้องรับผิดชอบ

ส่วนที่ ๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๔๘๓ ข้อสัญญาซื้อขายจะตกลงกันว่าผู้ชายจะ
ไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องหรือเพื่อการรอนสัทธิก็ได้

มาตรา ๔๘๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบนั้น ย่อม
ไม่คุ้มครองผู้ชายให้พ้นจากการต้องส่งเงินคืนตามราคา เว้นแต่
จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔๘๕ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบนั้น ไม่อาจ
คุ้มครองความรับผิดของผู้ชายในผลของการอื่นผู้ชายได้กระทำไป

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๔ หน้า ๑๓

เอง หรือผลแห่งข้อความจริงอันผู้ขายได้รู้อยู่แล้ว และ
ปกปิดเสีย

หมวด ๓

หน้าที่ของผู้ขอ

มาตรา ๔๘๖ ผู้ขอจำต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้รับ
ซื้อและใช้ราคาตามข้อสัญญาซื้อขาย

มาตรา ๔๘๗ อันราคากำทรัพย์สินที่ขายนั้นจะกำหนดละไว้ใน
ในสัญญาก็ได้ หรือจะปล่อยไปให้กำหนดกันด้วยวิธีอย่างใด
อย่างหนึ่งตั้งได้ตกลงกันไว้ในสัญญานั้นก็ได้ หรือจะถือเอา
ตามทางการที่คู่สัญญาประพฤติดต่อกันอยู่นั้นก็ได้

ถ้าราคามีได้มีกำหนดเด็ดขาดอย่างใดตั้งว่ามานั้นใคร
ท่านว่าผู้ขอจะต้องใช้ราคาตามสมควร

มาตรา ๔๘๘ ถ้าผู้ขอพบเห็นความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สิน
ซึ่งตนได้รับซื้อ ผู้ขอชอบที่จะยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ได้
ชำระไว้ได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เว้นแต่ผู้ขายจะหา
ประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๘๙ ถ้าผู้ขอถูกผู้รับจ้างหรือบุคคลผู้เรียก
ร้องเอาทรัพย์สินที่ขายนั้นชู้ว่าจะฟ้องเป็นคดีชนกคดี หรือ
มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะถูกขู่เช่นนั้น ก็ผู้ขอชอบที่จะยึด

หน้าจราคาไว้ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ดูกัน จนกว่าผู้ขายจะ
ได้บำบัดภัยอันนั้นให้สิ้นไป หรือจนกว่าผู้ขายจะหาประกัน
ที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๕๐ ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้ส่งมอบทรัพย์สิน
ซึ่งขายนั้นเวลาใด ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเวลา
อันเดียวกันนั้นเองเป็นเวลากำหนดใช้ราคา

หมวด ๔

การซื้อขายและเช่าบางอย่าง

ส่วนที่ ๑ ขายฝาก

มาตรา ๔๕๑ อันว่าขายฝากนั้น คือสัญญาซื้อขายซึ่ง
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อ โดยมีข้อตกลงกันว่า
ผู้ขายอาจไถ่ทรัพย์สินนั้นคืนได้

มาตรา ๔๕๒ ทรัพย์สินซึ่งขายฝากนั้น ถ้าตกลงใน
เวลาที่กำหนดในสัญญาที่ดี หรือภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด
ไว้ก็ดี ท่านให้ถือเป็นอันว่ากรรมสิทธิ์ไม่เคยตกให้แก่
ผู้ซื้อเลย

มาตรา ๔๕๓ ในการขายฝาก คู่สัญญาจะตกลงกันไม่ให้
ผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินซึ่งขายฝากก็ได้ ถ้าและผู้ซื้อจำหน่าย

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕

ทรัพย์สินนั้นฝ่าฝืนสัญญาไซ้ ก็ต้องรับผิดชอบผู้ขายในความเสียหายใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น

มาตรา ๔๕๔ ท่านห้ามมิให้ใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินซึ่งขายฝากเมื่อพ้นเวลาตั้งจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ กำหนดสิบปีนับแต่เวลา
ซื้อขาย

(๒) ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ กำหนดสามปีนับแต่เวลา
ซื้อขาย

มาตรา ๔๕๕ ถ้าในสัญญาที่กำหนดเวลาไถ่เกินไปกว่านั้น ท่านให้ลดลงมาเป็นสิบปีและสามปีตามประเภททรัพย์

มาตรา ๔๕๖ ถ้าในสัญญาที่กำหนดเวลาไถ่ต่ำกว่าสิบปีหรือสามปีไซ้ ท่านว่าหาอาจจะขย่ายเวลานั้นในภายหลังได้ไม่

• มาตรา ๔๕๗ สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินนั้น จะพึงใช้ได้แต่บุคคลเหล่านี้ คือ

(๑) ผู้ขายเดิม หรือทายาทของผู้ขายเดิม หรือ

(๒) ผู้รับโอนสิทธินั้น หรือ

(๓) บุคคลซึ่งในสัญญาขอมไว้โดยจะเพราะว่าให้เป็นผู้ไถ่ได้

ผู้ไถ่ได้

LIRT

มาตรา ๔๙๘ สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินนั้น จะพึงใช้ได้เฉพาะต่อบุคคลเหล่านี้ คือ

- (๑) ผู้ซื้อเดิม หรือทายาทของผู้ซื้อเดิม หรือ
- (๒) ผู้รับโอนทรัพย์สิน หรือรับโอนสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้น แต่ในข้อนี้ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์จะใช้สิทธิได้ต่อเมื่อผู้รับโอนได้รู้ในเวลาโอน ว่าทรัพย์สินตกอยู่ในบังคับแห่งสิทธิไถ่สิน

มาตรา ๔๙๙ สินไถ่นั้นถ้าไม่ได้กำหนดกันไว้ว่าเท่าใดไซ้ ท่านให้ไถ่ตามราคาซื้อขายฝาก

มาตรา ๕๐๐ ถ้าภูษาธรรมเนียมการขายฝากซึ่งผู้ซื้อได้ออกไปนั้น ผู้ไถ่ต้องไซ้ให้แก่ผู้ซื้อพร้อมกับสินไถ่

ส่วนค่าธรรมเนียมการไถ่ทรัพย์สินนั้นผู้ไถ่พึงออกไซ้

มาตรา ๕๐๑ ทรัพย์สินซึ่งไถ่นั้น ท่านว่าต้องส่งคืนตามสภาพที่เป็นอยู่ในเวลาไถ่ แต่ถ้าหากว่าทรัพย์สินนั้นถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมเสียไปเพราะความผิดของผู้ซื้อไซ้ ท่านว่าผู้ซื้อจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา ๕๐๒ ทรัพย์สินซึ่งไถ่นั้น ท่านว่าบุคคลผู้ไถ่ย่อมได้รับคืนไปโดยปลอดจากสิทธิใด ๆ ซึ่งผู้ซื้อเดิม หรือทายาท หรือผู้รับโอนจากผู้ซื้อเดิมก่อให้เกิดขึ้นก่อนเวลาไถ่

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๗

ถ้าเจ้าทรัพย์สินที่อยู่ในระวางขายฝากอันได้จดทะเบียน
เข้าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วไซ้ ท่านว่าการเช่นนั้นหากมิได้
ทำขึ้นเพื่อจะให้เสียหายแก่ผู้ขาย กำหนดเวลาเข้ายังคงมี
เหลืออยู่อีกเพียงใด ก็ให้คงเป็นอันสมบูรณ์อยู่เพียงนั้น
แต่มิให้เกินกว่าปีหนึ่ง

ส่วนที่ ๒ ขายตามตัวอย่าง

ขายตามคำพรรณนา ขายเพื่อชอบ

มาตรา ๕๐๓ ในการขายตามตัวอย่างนั้น ผู้ขายจำต้อง
ส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามตัวอย่าง

ในการขายตามคำพรรณนา ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สิน
ให้ตรงตามคำพรรณนา

มาตรา ๕๐๔ ในข้อรับผิดเพื่อการส่งของไม่ตรงตาม
ตัวอย่าง หรือไม่ตรงตามคำพรรณนานั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้อง
คดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่เวลาส่งมอบ

มาตรา ๕๐๕ อันว่าขายเพื่อชอบนั้น คอการซื้อขาย
กันโดยมีเงื่อนไขให้ผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจดูทรัพย์สินก่อน
รับซื้อ

มาตรา ๕๐๖ การตรวจดูทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่ได้กำหนด

เวลานั้นไว้ ผู้ขายอาจกำหนดเวลาอันสมควร และบอกกล่าวแก่ผู้ซื้อให้ตอบภายในกำหนดนั้นได้ว่า จะรับซื้อหรือไม่

มาตรา ๕๐๗ ทรัพย์สินอันผู้ซื้อจะพึงตรวจดูก่อนที่จะส่งมอบแก่กันนั้น ถ้าผู้ซื้อไม่ตรวจรับภายในเวลาที่กำหนดไว้โดยสัญญา หรือโดยประเพณี หรือโดยคำบอกกล่าวของผู้ขาย ท่านว่าผู้ขายย่อมไม่มีความผูกพันต่อไป

มาตรา ๕๐๘ เมื่อทรัพย์สินนั้นได้ส่งมอบแก่ผู้ซื้อเพื่อให้ตรวจดูแล้ว การซื้อขายย่อมเป็นอันบริบูรณ์ในกรณีต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ซื้อมิได้บอกกล่าวว่าจะไม่ยอมรับซื้อภายในเวลาที่กำหนดไว้โดยสัญญา หรือโดยประเพณี หรือโดยคำบอกกล่าว หรือ

(๒) ถ้าผู้ซื้อไม่ส่งทรัพย์สินคืนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวมานั้น หรือ

(๓) ถ้าผู้ซื้อใช้ราคาทรัพย์สินนั้นสิ้นเชิง หรือแต่บางส่วน หรือ

(๔) ถ้าผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินนั้น หรือทำประการอื่นอย่างใดอันเป็นปริยายว่ารับซื้อของตน

LIRT

ส่วนที่ ๓ ขายทอดตลาด

มาตรา ๕๐๕ การขายทอดตลาดย่อมบริบูรณ์ เมื่อผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้ หรือด้วยกิริยาอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด ถ้ายังมีได้แสดงเช่นนั้นอยู่ตราบใด ท่านว่าผู้สู้ราคาจะถอนคำสู้ราคาของตนเสียก็ยังสามารถได้

มาตรา ๕๑๐ ผู้ขอในการขายทอดตลาดจะต้องทำตามคำโฆษณาบอกขาย และตามความข้ออื่น ๆ ซึ่งผู้ทอดตลาดได้แถลงก่อนจะเริ่มการสู้ราคาทรัพย์สินจะเพาะขายไป

มาตรา ๕๑๑ ท่านห้ามมิให้ผู้ทอดตลาดเข้าสู่ราคา หรือใช้ให้ผู้อื่นผู้ใดเข้าสู่ราคา ในการทอดตลาดซึ่งตนเป็นผู้ดำเนินการเอง

มาตรา ๕๑๒ ท่านห้ามมิให้ผู้ขายเข้าสู่ราคาเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นผู้ใดเข้าสู่ราคา เว้นแต่จะทำได้แล้วโดยจะเพาะในคำโฆษณาบอกการทอดตลาดนั้น ว่าผู้ขายถือสิทธิที่จะเข้าสู่ราคาด้วย

มาตรา ๕๑๓ เมื่อใดผู้ทอดตลาดเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้สู้สูงสุดนั้นยังไม่เพียงพอ ผู้ทอดตลาดอาจถอนทรัพย์สินจากการทอดตลาดได้

มาตรา ๕๑๔ ผู้สุ้ราคาข้อมพันความผูกพันในราคาซึ่งตนสุ้ แต่ขณะเมื่อมีผู้อื่นสุ้ราคาสูงขึ้นไป ไม่ว่าจะการที่ผู้อื่นสุ้นั้น จะสมบูรณ์หรือมิสมบูรณ์ประการใด อีกประการหนึ่งเมื่อใด ถอนทรัพย์สินนั้นจากการทอดตลาด ผู้สุ้ราคาก็พ้นความ ผูกพันแต่ขณะที่ถอนนั้นดจกัน

มาตรา ๕๑๕ ผู้สุ้ราคาสูงสุดต้องใช้ราคาเป็นเงินสด เมื่อการ ซื่อขายบริบูรณ์หรือตามเวลาที่กำหนดไว้ในคำโฆษณาบอกขาย

มาตรา ๕๑๖ ถ้าผู้สุ้ราคาสูงสุดละเลยเสียมิใช่ราคาไซร์ ท่านให้ผู้ทอดตลาดเอาทรัพย์สินนั้นออกขายอีกซ้ำหนึ่ง ถ้า และได้เงิน เป็นจำนวน สุทธิไม่คุ้มราคาและค่าขายทอดตลาด ซึ้นเดิม ผู้สุ้ราคาเดิมคนนั้นต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาด

มาตรา ๕๑๗ ถ้าเงินรายได้ในการทอดตลาดส่วนหนึ่ง ส่วนใดค้างชำระอยู่ เพราะเหตุผู้ทอดตลาดละเลยไม่บังคับ ตามบทในมาตรา ๕๑๕ หรือมาตรา ๕๑๖ ไซร์ ท่านว่าผู้ทอด ตลาดจะต้องรับผิดชอบ

ลักษณะ ๒

แลกเปลี่ยน

มาตรา ๕๑๘ อันว่าแลกเปลี่ยนนั้น คือสัญญาซึ่งคู่กรณี ต่างโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้กันและกัน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๒๑

มาตรา ๕๑๘ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะข้อขายนั้น
ทำนให้ใช้ถึงการแลกเปลี่ยนด้วย โดยให้ถือว่าผู้เป็นคู่สัญญา
แลกเปลี่ยนเป็นผู้ขายในส่วนทรัพย์สินซึ่งตนได้ส่งมอบ และ
เป็นผู้ซื้อในส่วนทรัพย์สินซึ่งตนได้รับในการแลกเปลี่ยนนั้น

มาตรา ๕๒๐ ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในสัญญาแลกเปลี่ยน
ตกลงจะโอนเงินเพิ่มเข้ากับทรัพย์สินสิ่งอื่นให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง
ไซ้ บททั้งหลายอ้างว่าด้วยราคาในลักษณะข้อขายนั้น ให้
ใช้ถึงเงินเช่นว่านั้นด้วย

ลักษณะ ๓

ให้

มาตรา ๕๒๑ อันว่าให้ นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง
เรียกว่าผู้ให้ โอนทรัพย์สินของตนให้โดยเสนาหาแก่บุคคล
อีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๕๒๒ การให้นั้นจะทำด้วยปลดหนี้ให้แก่ผู้รับ หรือ
ด้วยชำระหนี้ซึ่งผู้รับค้างชำระอยู่ก็ได้

มาตรา ๕๒๓ การให้นั้น ทำนว่าย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อส่ง
มอบทรัพย์สินที่ให้

มาตรา ๕๒๔ การให้สิทธิอันมีน้ตราสารเป็นสำคัญ
นั้น ถ้ามิได้ส่งมอบตราสารให้แก่ผู้รับ และ มิได้มี

เล่ม ๔๕ หน้า ๒๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

หนังสือบอกกล่าวแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้น ท่านว่าการให้ยอม
ไม่สมบูรณ์

มาตรา ๕๒๕ การให้ทรัพย์สินซึ่งถ้าจะซื้อขายกันจะต้อง
ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ท่าน
ว่ายอมสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อ
พนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้ การให้ยอมเป็นอัน
สมบูรณ์ โดยมีพักต้องส่งมอบ

มาตรา ๕๒๖ ถ้าการให้ทรัพย์สินหรือให้คำมั่นว่าจะให้
ทรัพย์สินนั้นได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่แล้ว และผู้ให้ไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับไซ้
ท่านว่าผู้รับชอบที่จะเรียกให้ส่งมอบตัวทรัพย์สินหรือราคา
แทนทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชอบที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทน
อย่างหนึ่งอย่างใดด้วยอีกได้

มาตรา ๕๒๗ ถ้าผู้ให้ผูกตนไว้ว่าจะชำระหนี้เป็นคราว ๆ
ท่านว่าหนี้เป็นอันระงับสิ้นไปเมื่อผู้ให้หรือผู้รับตาย เว้น
แต่จะขัดกับเจตนาอันปรากฏแต่มูลหนี้

มาตรา ๕๒๘ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้นั้นมีค่าการคิดค้น และ
ผู้รับละเลยเสียไม่ชำระค่าการคิดค้นนั้นไซ้ ท่านว่าโดย
เงื่อนไขอันระบุไว้ในกรณีสิทธิเลิกสัญญาต่างตอบแทนกัน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๓

นั้น ผู้ให้จะเรียกให้ส่งทรัพย์สินที่ให้นั้นคืนตามบทบัญญัติว่าด้วยค้ำประกันมิควรได้นั้นก็ได้ เพียงเท่าที่ควรจะเอาทรัพย์สินนั้นไปใช้ชำระค่าการติดพันนั้น

แต่สิทธิเรียกคืนอันนี้ย่อมเป็นอันขาดไป ถ้าบุคคลภายนอกเป็นผู้มีสิทธิจะเรียกให้ชำระค่าการติดพันนั้น

มาตรา ๕๒๕ ถ้าทรัพย์สินที่ให้มามีราคาไม่พอกับการที่จะชำระค่าการติดพันไซ้ ท่านว่าผู้รับจะต้องชำระแต่เพียงเท่าราคาทรัพย์สินเท่านั้น

มาตรา ๕๓๐ ถ้าการให้นั้นมีค่าการติดพัน ท่านว่าผู้ให้จะต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือเพื่อการรอนสิทธิเช่นเดียวกันกับผู้ขาย แต่ท่านจำกัดไว้ว่าไม่เกินจำนวนค่าการติดพัน

มาตรา ๕๓๑ อันผู้ให้จะเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤตินेरคุณนั้น ท่านว่าอาจจะเรียกได้แต่เพียงในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้รับได้ประทุษร้ายต่อผู้ให้เป็นความผิดฐานอาชญาอย่างร้ายแรงตามประมวลกฎหมายลักษณะอาชญา หรือ

(๒) ถ้าผู้รับได้ทำให้ผู้ให้เสียชื่อเสียง หรือหมิ่นประมาทผู้ให้อย่างร้ายแรง หรือ

(๓) ถ้าผู้รับได้บอกปิดไม่ยอมให้สิ่งของจำเป็นเลี้ยงชีวิตแก่ผู้ให้ ในเวลาที่ผู้ให้ยากไร้และผู้รับยังสามารถจะให้ได้

มาตรา ๕๓๒ ทายาทของผู้ให้อาจเรียกให้ถอนคืนการให้ได้แต่เฉพาะในเหตุที่ผู้รับได้ฆ่าผู้ให้ตายโดยเจตนาและไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือได้กักกันผู้ให้ไว้มิให้ถอนคืนการให้

แต่ว่าผู้ให้ได้ฟ้องคดีไว้แล้วอย่างไรโดยชอบ ทายาทของผู้ให้จะว่าคดีอันนั้นต่อไปก็ได้

มาตรา ๕๓๓ เมื่อผู้ให้ได้ให้อภัยแก่ผู้รับในเหตุประพฤตินั้นแล้วก็ดี หรือเมื่อเวลาได้ล่วงไปแล้วหกเดือนนับแต่เหตุเช่นนั้นได้ทราบถึงบุคคลผู้ชอบที่จะเรียกถอนคืนการให้ได้นั้นก็ดี ท่านว่าหาอาจจะถอนคืนการให้ได้ไม่

อนึ่งท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสิบปีภายหลังเหตุการณ์เช่นนั้น

มาตรา ๕๓๔ เมื่อถอนคืนการให้ ท่านให้ส่งคืนทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยลาภมิควรได้

มาตรา ๕๓๕ การให้อันจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าจะถอนคืนเพราะเหตุเนรคุณไม่ได้ คือ

(๑) ให้เป็นบำเหน็จสินจ้างโดยแท้

- (๒) ให้สิ่งที่มีค่าการคิดค้น
- (๓) ให้โดยหน้าที่ธรรมจรรยา
- (๔) ให้ในการสมรส

มาตรา ๕๓๖ การให้อันจะให้ เป็นผลต่อเมื่อผู้ให้ตายนั้น
ท่านให้บังคับด้วยบทกฎหมายว่าด้วยมรดกและพินัยกรรม

ลักษณะ ๔

เช่าทรัพย์

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๕๓๗ อันว่าเช่าทรัพย์สินนั้น คือสัญญาซึ่ง
บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่ง
เรียกว่าผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่าง
ใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้
ค่าเช่าเพื่อการนั้น

มาตรา ๕๓๘ เช่าอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้ามิได้มีหลักฐาน
เป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ
เป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ ถ้า
เช่ามีกำหนดกว่าสามปีขึ้นไป หรือกำหนดตลอดอายุของ

เล่ม ๔๕ หน้า ๒๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าไซ้ หากมิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ท่านว่าการเช่านั้นจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้แต่เพียงสามปี

มาตรา ๕๓๘ ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาเช่านั้น คู่สัญญาพึงออกใช้เสมอกันทั้งสองฝ่าย

มาตรา ๕๔๐ อันอสังหาริมทรัพย์ ท่านห้ามมิให้เช่ากันเป็นกำหนดเวลาเกินกว่าสามสิบปี ถ้าได้ทำสัญญากันไว้เป็นกำหนดเวลานานกว่านั้น ท่านก็ให้ลดลงมาเป็นสามสิบปี

อนึ่งกำหนดเวลาเช่าดังกล่าวมานี้ เมื่อสิ้นสุดแล้วจะต่อสัญญาอีกก็ได้ แต่ต้องอย่าให้เกินสามสิบปีนับแต่วันต่อสัญญา

มาตรา ๕๔๑ สัญญาเช่านั้นจะทำกันเป็นกำหนดว่าตลอดอายุของผู้ให้เช่าหรือของผู้เช่าก็ได้

มาตรา ๕๔๒ บุคคลหลายคนเรียกเอาสังหาริมทรัพย์อันเดียวกันอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านว่าทรัพย์ตกไปอยู่ในครอบครองผู้เช่าคนใดก่อนด้วยสัญญาเช่าทรัพย์นั้น คนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

มาตรา ๕๔๓ บุคคลหลายคนเรียกร้องเอาสังหาริมทรัพย์

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๒๗

อันเดียวกันอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านให้วินิจฉัยดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าการเช่านั้นเป็นประเภทซึ่งมิได้บังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เช่าซึ่งได้ทรัพย์สินไปไว้ในครอบครองก่อนด้วยสัญญาเช่าของตนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

(๒) ถ้าการเช่าทุก ๆ ราย เป็นประเภทซึ่งบังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เช่าซึ่งได้จดทะเบียนการเช่าของตนก่อนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

(๓) ถ้าการเช่ามีทั้งประเภทซึ่งต้องจดทะเบียนและประเภทซึ่งไม่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายอันกันอยู่ไซ้ ท่านว่าผู้เช่าคนที่ได้จดทะเบียนการเช่าของตนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าเว้นแต่ผู้เช่าคนอื่นจะได้ทรัพย์สินนั้นไปไว้ในครอบครองด้วยการเช่าของตนเสียแต่ก่อนวันจดทะเบียนนั้นแล้ว

มาตรา ๕๔๕ ทรัพย์สินซึ่งเช่านั้น ผู้เช่าจะให้เช่าช่วงหรือโอนสิทธิของตนอันมีในทรัพย์สินนั้นไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลภายนอก ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่วินิจฉัยจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาเช่า

ถ้าผู้เช่าประพฤติฝ่าฝืนบทบัญญัติอันนี้ ผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๔๕ ถ้าผู้เช่าเอาทรัพย์สินซึ่งตนเช่าไปให้ผู้อื่นเช่าช่วงอีกทอดหนึ่งโดยชอบ ท่านว่าผู้เช่าช่วงย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้ให้เช่าเดิมโดยตรง ในกรณีเช่นว่านี้หากผู้เช่าช่วงจะได้ใช้ค่าเช่าให้แก่ผู้เช่าไปก่อน ท่านว่าผู้เช่าช่วงอาจจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ให้เช่าได้ไม่

อนึ่งบทบัญญัติอันนี้ไม่ห้ามการที่ผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิของตนต่อผู้เช่า

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่า

มาตรา ๕๔๖ ผู้ให้เช่าจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้เช่าในสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว

มาตรา ๕๔๗ ผู้เช่าต้องเสียค่าใช้จ่ายไปโดยความจำเป็นและสมควรเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นเท่าใด ผู้ให้เช่าจำต้องชดใช้ให้แก่ผู้เช่า เว้นแต่ค่าใช้จ่ายเพื่อบำรุงรักษาตามปกติและเพื่อซ่อมแซมเพียงเล็กน้อย

มาตรา ๕๔๘ ถ้าผู้ให้เช่าส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นโดย

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๕

สภาพไม่เหมาะแก่การที่จะใช้เพื่อประโยชน์ที่เข้ามา ผู้เข้า
จะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๔๙ การส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเช่าก็ดี ความ
รับผิดชอบให้ผู้เช่าในกรณีชำรุดบกพร่องและรอนสิทธิก็ดี
ผลแห่งข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบก็ดี เหล่านี้ ท่านให้บังคับ
ด้วยบทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยการ
ซื้อขายอนุโลมความตามควร

มาตรา ๕๕๐ ผู้ให้เช่าย่อมต้องรับผิดชอบในความชำรุด
บกพร่องอันเกิดขึ้นในระยะเวลาเช่า และผู้ให้เช่าต้องจัด
การซ่อมแซมทุกอย่างบรรดาซึ่งเป็นการจำเป็นขึ้น เว้นแต่การ
ซ่อมแซมชนิดซึ่งมีกฎหมายหรือจารีตประเพณีว่าผู้เช่าจะพึง
ต้องทำเอง

มาตรา ๕๕๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินที่เช่า
นั้นไม่เป็นเหตุถึงแก่ผู้เช่าจะต้องปราศจากการใช้และประโยชน์
และผู้ให้เช่ายังแก้ไขได้ไซ้ ผู้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้ให้
เช่าให้จัดการแก้ไขความชำรุดบกพร่องนั้นก่อน ถ้าและ
ผู้ให้เช่าไม่จัดทำให้คืนดีภายในเวลาอันสมควร ผู้เช่าจะ
บอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ หากว่าความชำรุดบกพร่องนั้นร้ายแรง
ถึงสมควรจะทำเช่นนั้น

หมวด ๓

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่า

มาตรา ๕๕๒ อันผู้เช่าจะใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่น นอกจากที่ใช้กันตามประเพณีนิยมปกติ หรือการตั้งกำหนดไว้ในสัญญา นั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่

มาตรา ๕๕๓ ผู้เช่าจำต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่านั้นเสมอ กับที่วิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง และต้องบำรุงรักษาทั้งทำการซ่อมแซมเล็กน้อยด้วย

มาตรา ๕๕๔ ถ้าผู้เช่ากระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา ๕๕๒ มาตรา ๕๕๓ หรือฝ่าฝืนข้อสัญญา ผู้ให้เช่าจะบอกกล่าวให้ผู้เช่าปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทกฎหมายหรือข้อสัญญานั้น ๆ ก็ได้ ถ้าและผู้เช่าทะเลาะเสียไม่ปฏิบัติตาม ท่านว่าผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๕๕ ผู้เช่าจำต้องยอมให้ผู้ให้เช่าหรือตัวแทนของผู้ให้เช่าเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เช่าเป็นครั้งคราว ในเวลาและระยะอันสมควร

มาตรา ๕๕๖ ถ้าในระยะเวลาเช่ามีเหตุจะต้องซ่อมแซมทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นเป็นการเร่งร้อน และผู้ให้เช่าประสงค์จะทำการอันจำเป็นเพื่อที่จะซ่อมแซมเช่าเวลานั้นไซ้ ท่านว่า

ผู้เช่าจะไม่ยอมให้ทำนั้นไม่ได้ แม้ถึงว่าการนั้นจะเป็นความไม่สะดวกแก่ตน ถ้าการซ่อมแซมเป็นสภาพซึ่งต้องกินเวลานานเกินสมควร จนเป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะแก่การที่จะใช้เพื่อประโยชน์ที่เข้ามา ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๕๗ ในกรณีอย่างใด ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าทรัพย์สินที่เช่านั้นชำรุดควรที่ผู้ให้เช่าจะต้องซ่อมแซมก็ดี

(๒) ถ้าจะต้องจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อตัดบ่วงภัยอันตรายแก่ทรัพย์สินนั้นก็ดี

(๓) ถ้าบุคคลภายนอกรุกล้ำเข้ามาในทรัพย์สินที่เช่าหรือเรียกอ้างสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งเหนือทรัพย์สินนั้นก็ดี

ในเหตุดังกล่าวนี้ให้ผู้เช่าแจ้งเหตุแก่ผู้ให้เช่าโดยพลัน เว้นแต่ผู้ให้เช่าจะได้ทราบเหตุนั้นอยู่ก่อนแล้ว

ถ้าผู้เช่าละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้ไซ้ ท่านว่าผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบผู้ให้เช่าในเมื่อผู้ให้เช่าต้องเสียหายอย่างใด ๆ เพราะความละเลยซักช้าของผู้เช่านั้น

มาตรา ๕๕๘ อันทรัพย์สินที่เช่านั้น ถ้ามิได้รับอนุญาตของผู้ให้เช่าก่อนผู้เช่าจะทำการตัดแปลงหรือต่อเติมอย่างหนึ่ง

อย่างไรหาได้ไม่ ถ้าและผู้เช่าทำไปโดยมิได้รออนุญาตของ
ผู้ให้เช่าเช่นนั้นไซ้ เมื่อผู้ให้เช่าเรียกเรื่อง ผู้เช่าจะต้องทำ
ให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนคงสภาพเดิม ทั้งจะต้องรับผิดชอบ
ผู้ให้เช่าในความเสียหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่
การคัดแปลงต่อเดิมนั้นด้วย

มาตรา ๕๕๕ ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญาหรือโดยจารีต
ประเพณีว่าจะพึงชำระค่าเช่าเวลาใด ท่านให้ชำระเมื่อสิ้น
ระยะเวลาอันได้ตกลงกำหนดกันไว้ทุกคราวไป กล่าวคือว่า
ถ้าเช่ากันเป็นรายปีก็พึงชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นปี ถ้าเช่ากันเป็น
รายเดือนก็พึงชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นเดือน

มาตรา ๕๖๐ ถ้าผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่า ผู้ให้เช่าจะบอก
เลิกสัญญาเสียก็ได้

แต่ถ้าค่าเช่านั้นจะพึงส่งเป็นรายเดือน หรือส่งเป็นระยะ
เวลายาวกว่ารายเดือนขึ้นไป ผู้ให้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้เช่า
ก่อนว่าให้ชำระค่าเช่าภายในเวลาใด ซึ่งพึงกำหนดอย่าให้
น้อยกว่าสิบห้าวัน

มาตรา ๕๖๑ ถ้ามิได้กำหนดสิ่งลงลายมือชื่อของคู่สัญญา
แสดงไว้ต่อกันว่าทรัพย์สินที่ให้เช่ามีสภาพเป็น อยู่อย่างไร
ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เช่าได้รับทรัพย์สินที่เช่านั้นไป

โดยสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว และเมื่อสัญญาได้เลิกหรือ
ระงับลง ผู้เช่าก็ต้องส่งคืนทรัพย์สินในสภาพเช่นนั้น เว้น
แต่จะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีได้ซ่อมแซมไว้ดีในขณะ
ส่งมอบ

มาตรา ๕๖๒ ผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือบุบ
สลายอย่างใด ๆ อันเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เช่า เพราะความ
ผิดของผู้เช่าเอง หรือของบุคคลซึ่งอยู่กับผู้เช่า หรือของ
ผู้เช่าช่วง

แต่ผู้เช่าไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือบุบสลายอัน
เกิดแต่การใช้ทรัพย์สินนั้นโดยชอบ

มาตรา ๕๖๓ คดีอันผู้ให้เช่าฟ้องผู้เช่าเกี่ยวแก่สัญญา
เช่านั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหกเดือนนับแต่วัน
ส่งคืนทรัพย์สินที่เช่า

หมวด ๔

ความระงับแห่งสัญญาเช่า

มาตรา ๕๖๔ อันสัญญาเช่านั้น ท่านว่าย่อมระงับไป
เมื่อสิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ มีพักต้องบอกกล่าวก่อน

๕

LIRT

มาตรา ๕๖๕ การเช่าถือสวนนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้
ก่อนว่าเช่ากันปีหนึ่ง

การเช่านั้นก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเช่ากันตลอดฤดูทำนา
ปีหนึ่ง

มาตรา ๕๖๖ ถ้ากำหนดเวลาเช่าไม่ปรากฏในความที่ตกลง
กันหรือไม่พึงสันนิษฐานได้ไซ้ ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายใดจะบอก
เลิกสัญญาเช่าในขณะเมื่อสุทธระยะเวลาอัน เป็น กำหนดชำระ
ค่าเช่าก็ได้ทุกระยะ แต่ต้องบอกกล่าวแก่อีกฝ่ายหนึ่งให้รู้
ตัวก่อนชั่วกำหนดเวลาชำระค่าเช่าระยะหนึ่งเป็นอย่างน้อย
แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสองเดือน

มาตรา ๕๖๗ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้เช่าสูญหายไปทั้งหมด
ไซ้ ท่านว่าสัญญาเช่าก็ย่อมระงับไปด้วย

มาตรา ๕๖๘ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้เช่าสูญหายไปแต่เพียง
บางส่วน และมีได้เป็นเพราะความผิดของผู้เช่า ท่าน
ว่าผู้เช่าจะเรียกให้ลดค่าเช่าลงตามส่วนที่สูญหายก็ได้

ในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้เช่าไม่สามารถใช้สอยทรัพย์สิน
ส่วนที่ยังคงเหลืออยู่นั้นสำเร็จประโยชน์ได้ดังที่ได้มุ่งหมาย
เช่าทำสัญญาเช่าไซ้ ท่านว่าผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเช่าก็ได้

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๓๕

มาตรา ๕๖๘ อันสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์นั้นย่อมไม่
ระงับไป เพราะเหตุโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินซึ่งให้เช่า

ผู้รับโอนย่อมรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนซึ่งมีต่อ
ผู้เช่านั้นด้วย

มาตรา ๕๗๐ ในเมื่อสิ้นกำหนดเวลาเช่าซึ่งได้ตกลงกัน
ไว้นั้น ถ้าผู้เช่ายังคงครองทรัพย์สินอยู่ และผู้ให้เช่ารู้ความ
นั้นแล้วไม่ทักท้วงอะไร ท่านให้ถือว่าคู่สัญญาเป็นอันได้ทำ
สัญญาใหม่ต่อไปไม่มีกำหนดเวลา

มาตรา ๕๗๑ ถ้าสัญญาเช่าที่นาได้เลิกหรือระงับลง เมื่อ
ผู้เช่าได้เพาะปลูกเข้าลงแล้วไซ้ ท่านว่าผู้เช่าย่อมมีสิทธิ
จะครองนานนั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จการเกี่ยวเก็บ แต่ต้อง
เสียค่าเช่า

ลักษณะ ๕

เช่าซื้อ

มาตรา ๕๗๒ อันว่าเช่าซื้อนั้น คือสัญญาซึ่งเจ้าของเอา
ทรัพย์สินออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น
หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไข
ที่ผู้เช่าได้ไ้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นคราว

สัญญาเช่าซื้อนั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ

มาตรา ๕๗๓ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง

มาตรา ๕๗๔ ในกรณีผู้ผิดนัดไม่ชำระเงินสองคราวติด ๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบรรดาเงินที่ผู้เช่าได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน ให้ริบเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน และเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเช่าครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย

อนึ่งในกรณีผู้กระทำผิดสัญญาเพราะผิดนัดไม่ชำระเงินซึ่งเป็นคราวที่สุดนั้น ท่านว่าเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะริบบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน และกลับเช่าครองทรัพย์สินได้ต่อเมื่อระยะเวลาใช้เงินได้พ้นกำหนดไปอีกงวดหนึ่ง

ลักษณะ ๖

จ้างแรงงาน

มาตรา ๕๗๕ อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าลูกจ้าง ตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

LIRT

มาตรา ๕๗๖ ถ้าตามพฤติการณ์ไม้อาจจะคาดหมายได้
ว่างานนั้นจะพึงทำให้เปล่าไซ้ ท่านย่อมถือเอาโดยปริยาย
ว่ามีคำมั่นจะให้สินจ้าง

มาตรา ๕๗๗ นายจ้างจะโอนสิทธิของตนให้แก่บุคคล
ภายนอกก็ได้เมื่อลูกจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ลูกจ้างจะให้บุคคลภายนอกทำงานแทนตนก็ได้เมื่อนาย
จ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดทำการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ คู่สัญญาอีก
ฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๗๘ ถ้าลูกจ้างรับรองโดยแสดงออกชัดหรือโดย
ปริยายว่าตนเป็นผู้มีฝีมือพิเศษ หากมาปรากฏว่าไร้ฝีมือ
เช่นนั้นไซ้ ท่านว่านายจ้างชอบที่จะบอกเลิกสัญญาเสียได้

มาตรา ๕๗๙ การที่ลูกจ้างขาดงานไปโดยเหตุอันสมควร
และชั่วระยะเวลาสั้นพอสมควรนั้น ท่านว่าไม่ทำให้นายจ้าง
มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

มาตรา ๕๘๐ ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญาหรือจารีต
ประเพณีว่าจะพึงจ่ายสินจ้างเมื่อไร ท่านว่าพึงจ่ายเมื่องานได้
ทำแล้วเสร็จ ถ้าการจ่ายสินจ้างนั้นได้กำหนดกันไว้เป็นระยะ
เวลา ก็ให้พึงจ่ายเมื่อสุุดระยะเวลาอันนั้นทุกคราวไป

มาตรา ๕๕๑ ถ้าระยะเวลาที่ได้ตกลงว่าจ้างกันนั้นสิ้นสุดลงแล้ว ลูกจ้างยังคงทำงานอยู่ต่อไปอีก และนายจ้างรู้ตั้งนั้นก็ไม่ต้องทักท้วงอะไร ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าคู่สัญญาเป็นอันได้ทำสัญญาจ้างกันใหม่โดยความอย่างเดียวกันกับสัญญาเดิม แต่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะเลิกสัญญาเสียได้ด้วยการบอกกล่าวตามความในมาตราต่อไปนี้

• มาตรา ๕๕๒ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดลงไว้ในสัญญาว่าจะจ้างกันนานเท่าไร ท่านว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาด้วยการบอกกล่าวล่วงหน้า ในเมื่อถึงหรือก่อนจะถึงกำหนดจ่าย薪金คราวใดคราวหนึ่ง เพื่อให้เป็นผลเลิกสัญญากันเมื่อถึงกำหนดจ่าย薪金คราวถัดไปข้างหน้าก็อาจทำได้ แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสามเดือน

อนึ่งในเมื่อบอกกล่าวตั้งวันนี้ นายจ้างจะจ่าย薪金แก่ลูกจ้างเสียให้ครบจำนวนที่จะต้องจ่าย จนถึงเวลาเลิกสัญญาตามกำหนดที่บอกกล่าวนั้นทีเดียว แล้วปล่อยลูกจ้างจากงานเสียในทันทีก็อาจทำได้

มาตรา ๕๕๓ ถ้าลูกจ้างจงใจขัดคำสั่งของนายจ้างอันชอบด้วยกฎหมายก็ดี หรือทะเลาะไม่นำพาต่อคำสั่งเช่นนั้น เป็นอาจณก็ดี ละทิ้งการงานไปเสียก็ดี กระทำความผิดอย่าง

ร้ายแรงก็ดี หรือทำประการอื่นอันไม่สมแก่การปฏิบัติหน้าที่
ของตนให้ลุล่วงไปโดยถูกต้องและสุจริตก็ดี ท่านว่านายจ้าง
จะไล่ออกโดยมิพักต้องบอกกล่าวล่วงหน้าหรือให้สินไหมทด
แทนก็ได้

มาตรา ๕๔๔ ถ้าจ้างแรงงานรายใดมีสารสำคัญอยู่ที่ตัว
บุคคลผู้เป็นนายจ้าง ท่านว่าสัญญาจ้างเช่นนั้นย่อมระงับไปด้วย
มรณะแห่งนายจ้าง

มาตรา ๕๔๕ เมื่อการจ้างแรงงานสุดสิ้นลงแล้ว ลูก
จ้างชอบที่จะได้รับใบสำคัญแสดงว่าลูกจ้างนั้นได้ทำงานมา
นานเท่าไรและงานที่ทำนั้นเป็นงานอย่างไร

มาตรา ๕๔๖ ถ้าลูกจ้างเป็นผู้ซึ่งนายจ้างได้จ้างเอามาแต่
ต่างถิ่นโดยนายจ้างออกเงินค่าเดินทางให้ไซ้ร เมื่อการจ้าง
แรงงานสุดสิ้นลง และถ้ามิได้กำหนดกันไว้เป็นอย่างอื่นใน
สัญญาแล้ว ท่านว่านายจ้างจำต้องให้เงินค่าเดินทางขากลับให้
แต่จะต้องเป็นดังต่อไปนี้ คือ

(๑) สัญญามีได้เลิกหรือระงับเพราะการกระทำหรือความ
ผิดของลูกจ้าง และ

(๒) ลูกจ้างกลับไปยังถิ่นที่ได้จ้างเอามาภายในเวลาอัน

สมควร

ลักษณะ ๗

จ้างทำของ

มาตรา ๕๔๗ อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงรับจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำงาน

มาตรา ๕๔๘ เครื่องมือต่าง ๆ สำหรับใช้ทำการงานให้สำเร็จนั้น ผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหา

มาตรา ๕๔๙ ถ้าสัมภาระสำหรับทำการงานที่กล่าวมานั้นผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหา ท่านว่าต้องจัดหาชนิดที่ดี

มาตรา ๕๕๐ ถ้าสัมภาระนั้นผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหา มาส่ง ท่านให้ผู้รับจ้างใช้สัมภาระด้วยความระมัดระวังและประหยัดอย่าให้เปลืองเสียเปล่า เมื่อทำการงานสำเร็จแล้ว มีสัมภาระเหลืออยู่ก็ให้คืนแก่ผู้ว่าจ้าง

มาตรา ๕๕๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องหรือความชักช้าในการที่ทำงานนั้นเกิดขึ้นเพราะสภาพแห่งสัมภาระซึ่งผู้ว่าจ้างส่งให้ก็ดี เพราะคำสั่งของผู้ว่าจ้างก็ดี ท่านว่าผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะได้อธิบายไว้แล้วว่าสัมภาระนั้นไม่เหมาะสม หรือว่าคำสั่งนั้นไม่ถูกต้องและมีได้บอกกล่าวตักเตือน

มาตรา ๕๕๒ ผู้รับจ้างจำต้องยอมให้ผู้ว่าจ้างหรือตัวแทน
ของผู้ว่าจ้างตรวจตราการงานได้ตลอดเวลาที่ทำอยู่นั้น

มาตรา ๕๕๓ ถ้าผู้รับจ้างไม่เริ่มทำการในเวลาอันควร หรือ
ทำการชักช้าฝ่าฝืนข้อกำหนดแห่งสัญญาที่ดี หรือทำการชักช้า
โดยปราศจากความผิดของผู้ว่าจ้าง จนอาจคาดหมายล่วงหน้า
ได้ว่าการนั้น จะไม่สำเร็จภายใน กำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้
ก็ดี ผู้ว่าจ้างชอบที่จะเลิกสัญญาเสียได้ มีพักต้องรอกอย
ให้ถึงเวลากำหนดส่งมอบของนั้นเลย

มาตรา ๕๕๔ ถ้าในระวางเวลาที่ทำการอยู่นั้นเป็นวิสัยจะ
คาดหมายล่วงหน้าได้แน่นอนว่า การที่งานนั้นจะสำเร็จอย่าง
บกพร่องหรือจะเป็นไปในทางอันฝ่าฝืนข้อสัญญา เพราะความ
ผิดของผู้รับจ้างไซ้ ผู้ว่าจ้างจะบอกกล่าวให้ผู้รับจ้างแก้ไข
สิ่งที่บกพร่องให้คืนดี หรือทำการให้เป็นไปตามสัญญา ภายใน
เวลาอันสมควรซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ได้ ถ้า
และคลาดกำหนดนั้นไป ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะเอาการนั้น
ให้บุคคลภายนอกซ่อมแซมหรือทำต่อไปได้ ซึ่งผู้รับจ้างจะ
ต้องเสี่ยงความเสียหายและออกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

มาตรา ๕๔๕ ถ้าผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระไซร์ ความรับผิดชอบของผู้รับจ้างในการบกพร่องนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะข้อขาย

มาตรา ๕๔๖ ถ้าผู้รับจ้างส่งมอบการที่ทำไม่ทันเวลาที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาที่ดี หรือถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญาเมื่อล่วงพ้นเวลาอันควรแก่เหตุที่ดี ผู้ว่าจ้างชอบที่จะได้ลดสินจ้างลง หรือถ้าสารสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่เวลา ก็ชอบที่จะเลิกสัญญาได้

มาตรา ๕๔๗ ถ้าผู้ว่าจ้างยอมรับมอบการที่ทำนั้นแล้วโดยมิได้อิดเอื้อน ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อการที่ส่งมอบนั้นซ้ำ

มาตรา ๕๔๘ ถ้าผู้ว่าจ้างยอมรับมอบการที่ทำนั้นแล้วทั้งชำระคบกพร่องมิได้อิดเอื้อน โดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยาย ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ความชำระคบกพร่องนั้นเป็นเช่นจะไม่พึงพบได้ในขณะเมื่อรับมอบ หรือผู้รับจ้างได้ปิดบังความนั้นเสีย

มาตรา ๕๔๙ ในกรณีที่ส่งมอบเงินซ้ำไปก็ดี หรือส่งมอบการที่ทำชำระคบกพร่องก็ดี ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะยึดหน่วงสินจ้างไว้ได้ เว้นแต่ผู้รับจ้างจะให้ประกันตามสมควร

มาตรา ๖๐๐ ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา
ไซร์ ท่านว่าผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบเพื่อการที่ชำรุดบกพร่อง
เพียงแต่ที่ปรากฏขึ้นภายในปีหนึ่งนับแต่วันส่งมอบ หรือ
ที่ปรากฏขึ้นภายในห้าปี ถ้าการทำนั้นเป็นสิ่งปลูกสร้างกับ
พื้นดิน นอกจากเรือนโรงทำด้วยเครื่องไม้

แต่ข้อจำกัดนี้ท่านมิให้ใช้บังคับเมื่อปรากฏว่าผู้รับจ้าง
ได้ปิดบังความชำรุดบกพร่องนั้น

มาตรา ๖๐๑ ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้รับจ้างเมื่อพ้นปีหนึ่ง
นับแต่วันการชำรุดบกพร่องได้ปรากฏขึ้น

มาตรา ๖๐๒ อันสินจ้างนั้นพึงใช้ให้เมื่อรับมอบการที่ทำ
ถ้าการทำนั้นมีกำหนดว่าจะส่งรับกันเป็นส่วน ๆ และ
ได้ระบุจำนวนสินจ้างไว้เป็นส่วน ๆ ไซร์ ท่านว่าพึงใช้สินจ้าง
เพื่อการแต่ละส่วนในเวลารับเอาส่วนนั้น

มาตรา ๖๐๓ ถ้าผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระ และการ
ที่จ้างทำนั้น พังทลายหรืออบุบสลายลง ก่อนได้ส่งมอบ กันถูก
ต้องไซร์ ท่านว่าความวินาศอันนั้นตกเป็นพับแก่ผู้รับจ้าง
หากความวินาศนั้นมีได้เป็นเพราะการกระทำของผู้ว่าจ้าง

ในกรณีเช่นว่านี้ สินจ้างก็เป็นอันไม่ต้องใช้

มาตรา ๖๐๔ ถ้าผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระ และการที่จ้างทำนั้นพึงทะเลาะหรืออบุสลายลงก่อนได้ส่งมอบกันถูกต้องไซ้ ท่านว่าความวินาศนั้นตกเป็นพับแก่ผู้ว่าจ้าง หากความวินาศนั้นมีได้เป็นเพราะการกระทำของผู้รับจ้าง ในกรณีเช่นว่านี้ สิ้นจ้างก็เป็นอันไม่ต้องใช้ เว้นแต่ความวินาศนั้นเป็นเพราะการกระทำของผู้ว่าจ้าง

มาตรา ๖๐๕ ถ้าการที่จ้างยังไม่แล้วเสร็จอยู่ครบตัวผู้ว่าจ้างอาจบอกเลิกสัญญาได้ เมื่อเสียค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้รับจ้างเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การเลิกสัญญานั้น

มาตรา ๖๐๖ ถ้าสารสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่ความรู้ความสามารถของตัวผู้รับจ้างและผู้รับจ้างตายก็ดี หรือตกเป็นผู้ไม่สามารถทำการที่รับจ้างนั้นต่อไปได้ด้วยมิใช่เพราะความผิดของตนก็ดี ท่านว่าสัญญานั้นย่อมเป็นอันสิ้นสุด

ถ้าและการส่วนที่ได้ทำขึ้นแล้วนั้นเป็นประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้างไซ้ ท่านว่าผู้ว่าจ้างจำต้องรับเอาไว้และใช้สิ้นจ้างตามสมควรแก่ส่วนนั้น ๆ

มาตรา ๖๐๗ ผู้รับจ้างจะเอาการที่รับจ้างทั้งหมดหรือแบ่งการแต่บางส่วนไปให้ผู้รับจ้างช่วงทำอีกทอดหนึ่งก็ได้ เว้น

แต่สารสำคัญแห่งสัญญา นั้น จะอยู่ที่ความรู้ความสามารถของ
ตัวผู้รับจ้าง แต่ผู้รับจ้างคงต้องรับผิดชอบเพื่อความประพฤติกหรือ
ความผิดอย่างใด ๆ ของผู้รับจ้างช่วง

ลักษณะ ๘

รับขน

มาตรา ๖๐๘ อันว่าผู้ขนส่งภายในความหมายแห่ง
กฎหมายลักษณะนี้ คือบุคคลผู้รับขนส่งของหรือคนโดยสาร
เพื่อำเน็จเป็นทางค้าปลีกของตน

มาตรา ๖๐๙ การรับขนของหรือคนโดยสารในหน้าที่ของ
กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม และการขนไปรษณีย์ภัณฑ์ใน
หน้าที่กรมไปรษณีย์โทรเลขนั้น ท่านให้บังคับตามกฎหมาย
และกฎข้อบังคับสำหรับทะบวงการนั้น ๆ

รับขนของทางทะเล ท่านให้บังคับตามกฎหมายและ
กฎข้อบังคับว่าด้วยการนั้น

หมวด ๑

รับขนของ

มาตรา ๖๑๐ อันบุคคลผู้ทำความตกลงกับผู้ขนส่งเพื่อ
ให้ขนของส่งไปนั้น เรียกว่าผู้ส่ง หรือผู้ตราส่ง
บุคคลผู้ซึ่งเขาส่งของไปถึงนั้น เรียกว่าผู้รับตราส่ง

บำเหน็จอันจะต้องจ่ายให้เพื่อการขนส่งของนั้น เรียกว่าค่าระวางพาหนะ

มาตรา ๖๑๑ อันว่าอุปกรณ์แห่งค่าระวางพาหนะนั้น ได้แก่ค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามจารีตประเพณีอันผู้ขนส่งได้เสียไปโดยควรในระวางขนส่ง

มาตรา ๖๑๒ ถ้าผู้ขนส่งเรียกเอาใบกำกับของ ผู้ส่ง ต้องทำให้

ใบกำกับของนั้นต้องแสดงรายการต่อไปนี้ คือ

(๑) สภาพและน้ำหนัก หรือขนาดแห่งของที่ส่ง กับสภาพ จำนวน และเครื่องหมายแห่งหีบห่อ

(๒) ตำบลที่กำหนดให้ส่ง

(๓) ชื่อหรือยี่ห้อ และสำนักของผู้รับตราส่ง

(๔) ตำบลและวันที่ออกใบกำกับของนั้น

อนึ่งใบกำกับของนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ส่งเป็นสำคัญ

มาตรา ๖๑๓ ถ้าผู้ส่งเรียกเอาใบตราส่ง ผู้ขนส่งก็ต้องทำให้

ใบตราส่งนั้นต้องแสดงรายการต่อไปนี้ คือ

(๑) รายการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๑๒ อนมาตรา ๑. ๒ และ ๓

- (๒) ชื่อหรือชื่อของผู้ส่ง
- (๓) จำนวนค่าธรรมเนียม
- (๔) ตำบลและวันที่ออกใบตราส่ง

อนึ่งใบตราส่งนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ขนส่งเป็นสำคัญ
มาตรา ๖๑๔ แม้ว่าใบตราส่งจะได้ออกให้แก่บุคคลผู้ใด
โดยนามก็ตาม ท่านว่าย่อมสลักหลังโอนให้กันได้ เว้นแต่
จะมีข้อห้ามการสลักหลังไว้

มาตรา ๖๑๕ ถ้าได้ทำใบตราส่งให้แก่กัน ท่านว่าของ
นั้นจะรับมอบเอาไปได้ต่อเมื่อเวนคืนใบตราส่ง หรือเมื่อ
ผู้รับตราส่งให้ประกันตามควร

มาตรา ๖๑๖ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของอันเขา
ได้มอบหมายแก่ตนนั้นสูญหายหรือบุบสลายหรือส่งมอบชัก
ช้า เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการสูญหายหรือบุบสลายหรือ
ชักช้านั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดแต่สภาพแห่งของนั้น
เอง หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๑๗ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของสูญหาย
หรือบุบสลายหรือส่งชักช้า อันเกิดแต่ความผิดของผู้ขนส่ง
คนอื่น หรือบุคคลอื่นซึ่งตนหากได้มอบหมายของนั้นไปอีก
ทอดหนึ่ง

มาตรา ๖๑๘ ถ้าของนั้นได้ส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด ท่านว่าผู้ขนส่งทั้งนั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการสูญหาย บอบสลาย หรือส่งชักช้า

มาตรา ๖๑๙ ถ้าของเป็นสภาพอันจะก่อให้เกิดอันตรายได้ หรือเป็นสภาพเก้อจะก่อให้เกิดเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินไซ้ ผู้ส่งต้องแสดงสภาพแห่งของนั้นไว้ก่อนทำสัญญา ถ้ามิได้ทำเช่นนั้นผู้ส่งจะต้องรับผิดชอบในการเสียหายไม่ว่าอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ของนั้น

มาตรา ๖๒๐ ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบในเงินทองตราธนบัตร ธนาकारบัตร ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้่น ใบหุ้่นกู้ ประทวนสินค้า ัญญุมณี และของมีค่าอย่างอื่น ๆ หากมิได้รับบอกราคาหรือสภาพแห่งของไว้ ในขณะที่ส่งมอบแก่ตน

แต่ถ้าของนั้นได้บอกราคา ท่านว่าความรับผิดชอบของผู้ขนส่งก็ย่อมจำกัดเพียงไม่เกินราคาที่บอก

มาตรา ๖๒๑ ค่าสินไหมทดแทนในการส่งมอบของชักช้า นั้น ท่านห้ามมิให้คิดเกินกว่าจำนวนเช่นจะพึงกำหนดให้ในเหตุของสูญหายสิ้นเชิง

มาตรา ๖๒๒ ของถึงเมื่อใด ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับตราส่ง

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๔๕

มาตรา ๖๒๓ ความรับผิดของผู้ขนส่งย่อมสิ้นสุดลงในเมื่อผู้รับตราส่งได้รับเอาของไว้แล้วโดยไม่ผิดเงื่อนไข และ
ได้ใช้ชำระวางพาทะกับทั้งอุปกรณ์เสร็จแล้ว

แต่ความที่กล่าวนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณีนี้ของผู้ขนส่ง
หายหรือบุบสลายเห็นไม่ได้แต่สภาพภายนอกแห่งของมัน
หากว่าได้บอกกล่าวความสูญหายหรือบุบสลายแก่ผู้ขนส่ง
ในแปดวันนับแต่วันส่งมอบ

อนึ่งบทบัญญัติทั้งหลายนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณีที่มีการ
ททุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอันจะปรับเอา
เป็นความผิดของผู้ขนส่งได้

มาตรา ๖๒๔ ในข้อความรับผิดของผู้ขนส่งในการที่
สูญหายหรือบุบสลายหรือส่งชักช้านั้น ท่านท่านมิให้ฟ้อง
เมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่ส่งมอบ หรือปีหนึ่งนับแต่วันที่
ควรจะได้ส่งมอบ เว้นแต่ในกรณีที่มีการททุจริต

มาตรา ๖๒๕ ใบรับ ใบตราส่ง หรือเอกสารอื่นๆ ท่าน
นั้นก็ดี ซึ่งผู้ขนส่งออกให้แก่ผู้ส่งนั้น ถ้ามีข้อความอย่าง
หรือจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งประการใด ท่านว่าความ

นั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่ผู้ส่งจะได้แสดงความตกลงด้วยชัดเจน
ในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเช่นนั้น

มาตรา ๖๒๖ ครอบงำของยังอยู่ในมือผู้ขนส่ง ครอบ
งำผู้ส่ง หรือถ้าได้ทำใบตราส่ง ผู้ทรงใบตราส่งนั้น อาจจะ
ให้ผู้ขนส่งจัดการส่งของนั้นไป หรือให้ส่งกลับคืนมา หรือ
ให้จัดการแก่ของนั้นเป็นอย่างอื่นประการใดก็ได้

ในเหตุเช่นนั้น ผู้ขนส่งชอบที่จะได้รับเงินค่าระวาง
พาหนะตามส่วนแห่งระยะทางที่ได้จัดการขนส่งไปแล้ว กับ
ทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องเสียไปเพราะเหตุที่บอกรุดหรือเพราะ
ส่งของกลับคืน หรือเพราะจัดการเป็นประการอื่นนั้น

มาตรา ๖๒๗ เมื่อของถึงตำบลที่กำหนดให้ส่ง และ
ผู้รับตราส่งได้เรียกให้ส่งมอบแล้ว ท่านว่าแต่นั้นไปสิทธิ
ทั้งหลายของผู้ส่งอันเกิดแต่สัญญาฉบับนั้นย่อมตกไปให้แก่
ผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๒๘ ถ้าว่าของสูญหายไประเหตุดุร้าย
ท่านว่าผู้ขนส่งไม่มีสิทธิจะได้เงินค่าระวางพาหนะ ถ้าและ
ได้รับไปไว้ก่อนแล้วเท่าใดต้องส่งคืนทั้งสิ้น

มาตรา ๖๒๙ ถ้าผู้ขนส่งคนใดส่งมอบของเสียแต่ก่อน
ได้รับค่าระวางพาหนะและอุปกรณ์ไซ้ ท่านว่าผู้ขนส่งคน

นั้นยังคงต้องรับผิดชอบก่อนๆ ตนเพื่อชำระวงพาทนะ และอุปกรณ์ซึ่งยังค้างชำระแก่เขา

มาตรา ๖๓๐ ผู้ขนส่งขอมที่จะยึดหน่วงเอาของไว้ก่อน ได้ตามที่จำเป็น เพื่อประกันการใช้เงินชำระวงพาทนะ และอุปกรณ์

มาตรา ๖๓๑ ถ้าหาตัวผู้รับตราส่งไม่พบก็ดี หรือถ้าผู้รับตราส่งบอกบิดไม่ยอมรับมอบของก็ดี ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวไปยังผู้ส่งทันที และถามเอาคำสั่งของผู้ส่ง

ถ้าหากว่าพฤติการณ์ข้างขวางไม่สามารถจะทำได้ตั้งนั้นก็ หรือถ้าผู้ส่งละเลยเสียไม่ส่งคำสั่งมาในเวลาอันควรก็ดี หรือส่งมาเป็นคำสั่งอันไม่อาจปฏิบัติให้เป็นไปได้ก็ดี ท่านว่าผู้ขนส่งมีอำนาจที่จะเอาของไปฝากไว้ ณ สถานที่แห่งหนึ่งได้

ถ้าของนั้นเป็นลหุภัณฑ์ของสดเสียได้ และการหน่วงช้าไว้ย่อมเป็นการเสี่ยงความเสียหายก็ดี หรือถ้าราคาของนั้นดูไม่น่าจะคุ้มชำระวงพาทนะและอุปกรณ์ก็ดี ผู้ขนส่งจะเอาของนั้นออกขายทอดตลาดเสียก็ได้

อนึ่ง การเอาของไปฝากหรือเอาออกขายทอดตลาดเช่น ภู่นั้น ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งมิให้

ชักช้า เว้นแต่ไม่สามารถจะทำได้ ถ้าและผู้ขนส่งละเลย
เสียไม่บอกกล่าวไว้ ท่านว่าจะต้องรับผิดชอบค่าเสียหาย

มาตรา ๖๓๒ เมื่อเอาของออกขายทอดตลาดแล้วได้
เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ผู้ขนส่งหักเอาไว้เป็นเงินค่าระวาง
พาหนะและค่าอุปกรณ์ ถ้าและยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด
ต้องส่งมอบให้แก่บุคคลผู้ควรที่จะได้เงินนั้นโดยพลัน

มาตรา ๖๓๓ ถ้าของนั้นได้ขนส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลาย
คนหลายทอด ท่านว่าผู้ขนส่งทอดหลังที่สุดอาจใช้สิทธิตั้ง
กล่าวไว้ในมาตรา ๖๓๐, ๖๓๑, ๖๓๒ นั้น ในการเรียกเงินค่า
ระวางพาหนะและอุปกรณ์อันค้างชำระแก่ผู้ขนส่งที่ทุกคนได้

หมวด ๒

รับขนคนโดยสาร

มาตรา ๖๓๔ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบต่อคนโดยสารในความ
เสียหายอันเกิดแก่ตัวเขา หรือในความเสื่อมเสียอย่างใดๆ
อันเป็นผลโดยตรงแต่การที่ต้องชักช้าในการขนส่ง เว้นแต่
การเสียหายหรือชักช้า นั้น เกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดแต่
ความผิดของคนโดยสารนั่นเอง

มาตรา ๖๓๕ เครื่องเคียวหากได้มอบหมายแก่ผู้ขนส่ง
ส่งทันเวลา ท่านว่าต้องส่งมอบในขณะที่คนโดยสารถึง

มาตรา ๖๓๖ ถ้าคนโดยสารไม่รับมอบเครื่องเดินทางของตนภายในเวลาเดือนหนึ่งนับแต่วันเครื่องเดินทางนั้นถึงไซ้ร ผู้ขนส่งอาจเอาออกขายทอดตลาดเสียได้

ถ้าเครื่องเดินทางนั้นมีสภาพเกินขอบเขตของสัญญา ผู้ขนส่งอาจเอาออกขายทอดตลาดได้ เมื่อของนั้นถึงแล้วรออยู่ล่วงเวลากว่าสี่สิบสี่ชั่วโมง

บทบัญญัติในมาตรา ๖๓๖ นี้ ให้ใช้บังคับแก่คดีตั้งแต่วันตั้งขบวนรถไฟตามควร

มาตรา ๖๓๗ สิทธิและกรรมสิทธิ์ของยานยนต์เพื่อเครื่องเดินทางอันได้มอบหมายแก่ผู้ขนส่งนั้น เมื่อผู้ขนส่งจะมีได้คิดเอาค่าขนส่งต่างหากก็ตาม ท่านนี้บังคับตามประมวลในหมวด ๑

มาตรา ๖๓๘ ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบเครื่องเดินทางซึ่งตนมิได้รับมอบหมาย เว้นแต่เมื่อเครื่องเดินทางนั้นสูญหายหรือบุบสลายไปเพราะความผิดของผู้ขนส่งหรือลูกจ้างของผู้ขนส่ง

มาตรา ๖๓๙ ตัว ใบรับ หรือเอกสารอื่นที่ออกเช่นว่าอันผู้ขนส่งได้ส่งมอบแก่คนโดยสารนั้น หากมีข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ขนส่งอย่างใด ๆ ท่านว่าข้อ

ความนั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่คนโดยสารถะได้ตกลงด้วยชัดแจ้ง
ในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบนั้น

ลักษณะ ๘

ยืม

หมวด ๑

ยืมใช้คงรูป

มาตรา ๖๔๐ อันว่ายืมใช้คงรูปนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคล
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้ยืม ให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ยืม
ใช้สอยทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เปล่า และผู้ยืมตกลงว่า
จะคืนทรัพย์สินนั้น เมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว

มาตรา ๖๔๑ การให้ยืมใช้คงรูปนั้น ท่านว่าย่อม
บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้ยืม

มาตรา ๖๔๒ คำฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี คำ
ส่งมอบและคำส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืมก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ยืม
เป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๔๓ ทรัพย์สินซึ่งยืมนั้น ถ้าผู้ยืมเอาไปใช้การ
อย่างอื่นนอกจากการอันเป็นปกติแก่ทรัพย์สินนั้น หรือ
นอกจากการอันปรากฏในสัญญาก็ดี เอาไปให้บุคคลภาย
นอกใช้สอยก็ดี เอาไปไว้นานกว่าที่ควรจะเอาไว้ก็ดี ท่านว่า

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๕๕

ผู้ข่มจะต้องรับผิดชอบในเหตุทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็จะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๖๔๔ ผู้ข่มจำต้องสงวนทรัพย์สินซึ่งข่มไปเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

มาตรา ๖๔๕ ในกรณีทั้งหลายดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๔๓ นั้นก็ดี หรือถ้าผู้ข่มประพฤติฝ่าฝืนต่อความในมาตรา ๖๔๔ ก็ดี ผู้ให้ข่มจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๖๔๖ ถ้ามิได้กำหนดเวลากันไว้ ท่านให้คืนทรัพย์สินที่ข่มเมื่อผู้ข่มได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้วตามการอันปรากฏในสัญญา แต่ผู้ให้ข่มจะเรียกคืนก่อนนั้นก็ได้เมื่อเวลาได้ล่วงไปพอแก่การที่ผู้ข่มจะได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้ว

ถ้าเวลาก็มิได้กำหนดกันไว้ ทั้งในสัญญาก็ไม่ปรากฏว่าข่มไปใช้เพื่อการใดไซ้ ท่านว่าผู้ให้ข่มจะเรียกของคืนเมื่อไรก็ได้

มาตรา ๖๔๗ ค่าใช้จ่ายอันเป็นปกติแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งข่มนั้น ผู้ข่มต้องเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๔๓ อันการยื่นใช้กรรูป ย่อมระงับสิ้นไปด้วย
มรณะแห่งผู้ยื่น

มาตรา ๖๔๔ ในข้อความรับผิดชอบเพื่อเสียค่าทดแทนอัน
เกี่ยวกับการยื่นใช้กรรูปนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลา
หกเดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญา

หมวด ๒

ยื่นใช้สิ้นเปลือง

มาตรา ๖๕๐ อันว่ายื่นใช้สิ้นเปลืองนั้น คือสัญญาซึ่ง
ผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้ ไปสิ้นไปนั้นเป็น
ปริมาณมีกำหนดที่ ไปแก่ผู้ยืม และผู้ยืมตกลงว่าจะคืน
ทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้
แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น

สัญญานี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม

มาตรา ๖๕๑ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญานี้ดี ค่า
ส่งมอบ และส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืมก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ยืม
เป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๕๒ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเวลาให้คืนทรัพย์สิน
ซึ่งยืมไป ผู้ให้ยืมจะบอกกล่าวแก่ผู้ยืมให้คืนทรัพย์สิน
ภายในเวลาอันควร ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญาแล้วก็ได้

มาตรา ๖๕๓ การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเอกสารอื่นเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือได้แนบเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว

มาตรา ๖๕๔ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

มาตรา ๖๕๕ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยค้างชำระ แต่ทว่าเมื่อดอกเบี้ยค้างชำระไม่น้อยกว่าปีหนึ่ง คู่สัญญาจะตกลงกันให้เอาดอกเบี้ยนั้น กับเช่ายกยืมเงินแล้วให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นก็ได้ ให้การตกลงเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

ส่วนประเพณีการกำขายที่ค่านายเทือกทาบต้นในนี้ บุชเคิร

เล่ม ๔๕, หน้า ๕๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

สะพัดก็ดี ในการค้าขายอย่างอื่นทำนองเช่นว่านี้ก็ดี หากอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติซึ่งกล่าวมาในวรรคก่อนนั้นไม่

มาตรา ๖๕๖ ถ้าทำสัญญาซื้อขายเงินกัน และผู้ที่ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่น แทนจำนวนเงินนั้นไซ้ ท่านให้คิดเป็นหนี้เงินค้ำชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและณสถานที่ส่งมอบ

ถ้าทำสัญญาซื้อขายเงินกัน และผู้ให้ที่ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ยืมไซ้ หนี้อันระงับไปเพราะการชำระเช่นนั้น ท่านให้คิดเป็นจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและณสถานที่ส่งมอบ

ความตกลงกันอย่างใด ๆ จัดกับข้อความดังกล่าวมานี้ ท่านว่าเป็นโมฆ

ลักษณะ ๑๐

ฝากทรัพย์

หมวด ๑

บทเปิดเสรีทั่วไป

มาตรา ๖๕๗ อันว่าฝากทรัพย์นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ฝาก ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๕๕

หนึ่ง เรียกว่าผู้รับฝาก และผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตน แล้วจะคืนให้

มาตรา ๖๕๘ ถ้าโดยพฤติการณ์พึงคาดหมายได้ว่าเขา
รับฝากทรัพย์สินก็เพื่อจะได้รับ บำเหน็จ ค่าฝากทรัพย์สินเท่านั้นไซ้
ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ตกลงกันแล้วโดยปริยายว่ามีบำเหน็จ
เช่นนั้น

มาตรา ๖๕๙ ถ้าการรับฝากทรัพย์สินเป็นการทำให้เปล่าไม่มี
บำเหน็จไซ้ ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังสงวน
ทรัพย์สิน ซึ่งฝากนั้น เหมือน เช่น เคย ประพฤติใน กิจการของ
ตนเอง

ถ้าการรับฝากทรัพย์สินนั้นมีบำเหน็จค่าฝาก ท่านว่าผู้รับฝาก
จำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนทรัพย์สินนั้น
เหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติโดยพฤติการณ์ดั่งนั้น ทั้ง
นี้ย่อมรวมทั้งการใช้ ฝีมืออันพิเศษ ฉะเพาะ การในที่ จะ พึ่งใช้
ฝีมือเช่นนั้นด้วย

ถ้าและผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาซึ่งฉะเพาะ กิจการ ค้าขาย
หรืออาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จำต้องใช้ความระมัดระวัง
และใช้ ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้ และสมควรจะต้องใช้
ในกิจการค้าขายหรืออาชีพอย่างนั้น

มาตรา ๖๖๐ ถ้าผู้ฝากมิได้อนุญาต และผู้รับฝากเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นออกใช้สอยเอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย หรือให้บุคคลภายนอกเก็บรักษาไว้ ท่านว่าผู้รับฝากจะต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหายหรือบอบสลายอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหายหรือบอบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๖๖๑ ถ้าบุคคลภายนอกอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากและยื่นฟ้องผู้รับฝากคดี หรือยึดทรัพย์สินนั้นก็ผู้รับฝากต้องรีบบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน

มาตรา ๖๖๒ ถ้าได้กำหนดเวลากันไว้ว่าจะพังกินทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไร ท่านว่าผู้รับฝากไม่มีสิทธิจะกินทรัพย์สินก่อนถึงเวลากำหนด เว้นแต่ในเหตุจำเป็นอันมิอาจจะกล่าวงเสียได้

มาตรา ๖๖๓ ถึงแม้ว่าคู่สัญญาจะได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพังกินทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรก็ตาม ถ้าผู้ฝากจะเรียกคืนในเวลาใด ๆ ผู้รับฝากก็ต้องคืนให้

มาตรา ๖๖๔ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพังกิน

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๖๑

ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรไซ้ ผู้รับฝากอาจคืนทรัพย์สินนั้นได้ทุกเมื่อ

มาตรา ๖๖๕ ผู้รับฝากจำต้องคืนทรัพย์สินซึ่งรับฝากไว้นั้นให้แก่ผู้ฝาก หรือทรัพย์สินนั้นฝากในนามของผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้น หรือผู้รับฝากได้รับคำสั่งโดยชอบให้คืนทรัพย์สินนั้นไปแก่ผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้น

แต่หากผู้ฝากทรัพย์ตาย ท่านให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาท

แก่ทายาท

มาตรา ๖๖๖ เมื่อคืนทรัพย์ ถ้ามีดอกผลเกิดแต่ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเท่าใด ผู้รับฝากจำต้องส่งมอบพร้อมไปกับทรัพย์สินนั้นด้วย

มาตรา ๖๖๗ ค่าคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ย่อมตกแก่ผู้ฝากเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๖๘ ค่าใช้จ่ายใดอันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ผู้ฝากจำต้องชดใช้ให้แก่ผู้รับฝาก เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้โดยสัญญาฝากทรัพย์ว่าผู้รับฝากจะต้องออกเงินค่าใช้จ่ายนั้นเอง

มาตรา ๖๖๙ ถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญา หรือไม่มีกำหนดโดยจารีตประเพณีว่าบ้านั้นเจ้าฝากทรัพย์นั้นจะ

เล่ม ๔๕ หน้า ๖๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

พึงชำระเมื่อไรไซ้ ท่านให้ชำระเมื่อคณทรัพย์สิ้นซึ่งฝาก ถ้าได้กำหนดเวลากันไว้เป็นระยะอย่างไร ก็พึงชำระเมื่อสิ้นระยะเวลานั้นทุกคราวไป

มาตรา ๖๗๐ ผู้รับฝากชอบที่จะยึดหน่วงเอาทรัพย์สิ้นซึ่งฝากนั้นไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตน เกี่ยวด้วยการฝากทรัพย์นั้น

มาตรา ๖๗๑ ในข้อความรับผิดชอบเพื่อใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์ก็ดี ชดใช้เงินค่าใช้จ่ายก็ดี ใช้ค่าสินไหมทดแทน เกี่ยวแก่การฝากทรัพย์ก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด ๒

วิธิจะเพาะการฝากเงิน

มาตรา ๖๗๒ ถ้าฝากเงิน ท่านให้สันนยฐานไว้ก่อนว่า ผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินของตราอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน

อนึ่งผู้รับฝากจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้ แต่หากจำต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้น แม้ว่าเงินซึ่งฝากนั้นจะได้สูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็จำต้องคืนเงินเป็นจำนวนตั้งว่านั้น

LIRT

มาตรา ๖๗๓ เมื่อใดผู้รับฝากจำต้องคืนเงินแต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ หรือฝ่ายผู้รับฝากจะส่งคืนเงินก่อนถึงเวลานั้นก็ได้ดั่งกัน

หมวด ๓

วิธระเพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม

มาตรา ๖๗๔ เจ้าสำนักโรงแรมหรือโฮเทล หรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น จะต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งคนเค็รทางหรือแขกอาศัย หากได้พามา

มาตรา ๖๗๕ เจ้าสำนักต้องรับผิดชอบในการที่ทรัพย์สินของคนเค็รทางหรือแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ถึงว่าความสูญหายหรือบุบสลายนั้นจะเกิดขึ้นเพราะผู้คนไปมาเข้าออกณโรงแรม โฮเทล หรือสถานที่เช่นนั้น ก็คงต้องรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ ถ้าเก็ยด้วยเงินทองตรา ธนบัตร ตัวเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า ัญญณณ หรือของมีค่าอื่น ๆ ไซ้ ท่านจำกัดไว้เพียงห้าร้อยบาท เว้น

แต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าสำนักและได้บอกวาทา
แห่งของนั้นชัดเจน

แต่เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบ
สลายอันเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือแต่สภาพแห่งทรัพย์สิน
นั้น หรือแต่ความผิดของคนเดินทางหรือแขกอาศัยผู้นั้นเอง
หรือบริวารของเขา หรือบุคคลซึ่งเขาได้ต้อนรับ

มาตรา ๖๗๖ ทรัพย์สินซึ่งมีได้นำฝากบอกราคาชัดเจน
นั้น เมื่อพบเห็นว่าสูญหายหรือบุบสลายขึ้น คนเดินทาง
หรือแขกอาศัยต้องแจ้งความนั้นต่อเจ้าสำนักโรงแรม โฮเทล
หรือสถานที่เช่นนั้นทันที มิฉะนั้นท่านว่าเจ้าสำนักยอมพ้น
จากความรับผิดชอบบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗๔ และ ๖๗๕

มาตรา ๖๗๗ ถ้ามีค่าแจ้งความปิดไว้ในโรงแรม โฮเทล
หรือสถานที่อื่นท่านเองเช่นว่านี้ เป็นข้อความยกเว้นหรือจำกัด
ความรับผิดชอบของเจ้าสำนักไซ้ ท่านว่าความนั้นเป็นโมฆะ เว้น
แต่คน เดินทาง หรือ แขกอาศัยจะได้ตกลงด้วยชัดเจนในการ
ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบตั้งแต่วันนั้น

มาตรา ๖๗๘ ในข้อความรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทน
เพื่อทรัพย์สินของคนเดินทางหรือของแขกอาศัยสูญหายหรือ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๖๕

บุบสลายนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่คนเค็รทางหรือแขกอาศัยออกไปจากสถานที่นั้น

มาตรา ๖๗๕ เจ้าสำนักขอยที่จะยึดหน่วงเครื่องเค็รทางหรือทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเค็รทางหรือแขกอาศัยอันเอาไว้ในโรงแรม โฮเตล หรือสถานที่เช่นนั้นได้จนกว่าจะได้รับการชำระเงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตน เพื่อการพักอาศัยและการอื่น ๆ อันได้ทำให้แก่คนเค็รทางหรือแขกอาศัยตามที่เขาพึงต้องการนั้น รวมทั้งการชดใช้เงินทั้งหลายที่ได้ออกแทนไปด้วย

เจ้าสำนักจะเอาทรัพย์สินที่ได้ยึดหน่วงไว้เช่นนั้น ออกขายทอดตลาด แล้วหักเอาเงินใช้จำนวนที่ค้างชำระแก่ตน รวมทั้งค่าฤชาธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดนั้นจากเงินที่ขายทรัพย์สินนั้นก็ได้ แต่ท่านมิให้เจ้าสำนักใช้สิทธิตั้งว่านี้ จนเมื่อ

(๑) ทรัพย์สินนั้นตกอยู่แก่ตนเป็นเวลานานถึงหกสัปดาห์ยังมีได้รับชำระหนี้สิน และ

(๒) อย่างน้อยเดือนหนึ่งก่อนวันขายทอดตลาด ตนได้ประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่นฉบับหนึ่ง

เล่ม ๔๕ หน้า ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

แจ้งความจำนงที่จะขายทรัพย์สิน บอกลักษณะแห่งทรัพย์สินที่จะขายโดยย่อ กับถ้อยข้อเท็จจริงของ ที่บอกด้วย

เมื่อขายทอดตลาดหักใช้หนี้ดังกล่าวแล้ว มีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใดต้องคืนให้แก่เจ้าของ หรือฝากไว้ณสำนักงานฝากทรัพย์สินตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓๑ และ ๓๓๓

ลักษณะ ๑๑

คำประกัน

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๖๔๐ อันว่าคำประกันนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ค้ำประกัน ผู้พันตนต่อเจ้าหน้อคนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

อนึ่งสัญญาค้ำประกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือ อย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

มาตรา ๖๔๑ อันคำประกันนั้นจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหน้ออันสมบูรณ์

หน้อในอนาคตหรือหน้อมีเงื่อนไข จะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหน้อนั้นอาจเป็นผลได้จริง ก็ประกันได้

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๖๗

• หนี้อันเกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้น ก็อาจจะมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้ำประกันรู้เหตุสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถนั้นในขณะที่เขาทำสัญญาผูกพันตน

มาตรา ๖๘๒ ท่านว่าบุคคลจะยอมเข้าเป็นผู้รับเงื่อนไขเป็นประกันของผู้ค้ำประกันอีกชั้นหนึ่ง ก็เป็นได้.

ถ้าบุคคลหลายคนยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันในหนี้รายเดียวกันไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันเหล่านั้นมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน แม้ถึงว่าจะมิได้เข้ารับค้ำประกันร่วมกัน

มาตรา ๖๘๓ อันค้ำประกันอย่างไม่มีจำกัดนั้นย่อมคุ้มครองถึงดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าการติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นด้วย

มาตรา ๖๘๔ ผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบเพื่อค่าฤชาธรรมเนียมความซึ่งลูกหนี้จะต้องใช้ให้แก่เจ้าหนี้ แต่ถ้าโจทก์ฟ้องคดีโดยมิได้เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันหาต้องรับผิดชอบเพื่อใช้ค่าฤชาธรรมเนียมเช่นนั้นไม่

มาตรา ๖๘๕ ถ้าเมื่อบังคับตามสัญญาค้ำประกันนั้น ผู้ค้ำประกันไม่ชำระหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ รวมทั้งดอกเบี้ย ค่า

สินไหมทดแทน และอุปกรณ์ด้วยไซร์ หนึ่งยังเหลืออยู่เท่าใด
ท่านว่าลูกหนึ่งยังคงรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ในส่วนที่เหลือนั้น

หมวด ๒

ผลก่อนชำระหนี้

มาตรา ๖๔๖ ลูกหนี้ผิดนัดลงเมื่อใด ท่านว่าเจ้าหนี้
ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้แต่เนิ่น

มาตรา ๖๔๗ ผู้ค้ำประกันไม่จำต้องชำระหนี้ก่อนถึงเวลา
กำหนดที่จะชำระ แม้ถึงว่าลูกหนี้จะไม่อาจถือเอาซึ่งประโยชน์
แห่งเงื่อนไขเวลาเริ่มต้นหรือเวลาสุดสิ้นได้ต่อไปแล้ว

มาตรา ๖๔๘ เมื่อเจ้าหนี้ทวงให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ ผู้
ค้ำประกันจะขอให้เรียกลูกหนี้ชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้
จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว หรือไม่
ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขตต์

มาตรา ๖๔๙ ถึงแม้จะได้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตั้งแต่วัน
มาในมาตราก่อนนั้นแล้วก็ตาม ถ้าผู้ค้ำประกันพิสูจน์ได้ว่า
ลูกหนี้มีทางที่จะชำระหนี้ได้ และการที่จะบังคับให้ลูก
หนี้ชำระหนี้นั้นจะไม่เป็นการยากไซร์ ท่านว่าเจ้าหนี้จะต้อง
บังคับชำระหนี้รายนั้นเอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๖๕

มาตรา ๖๕๐ ถ้าเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันไซ้ร้ เมื่อผู้ค้ำประกันร้องขอ ท่านว่าเจ้าหนี้จะต้องให้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินซึ่งเป็นประกันนั้นก่อน

มาตรา ๖๕๑ ถ้าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมไม่มีสิทธิดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๔๘, ๖๔๙ และ ๖๕๐

มาตรา ๖๕๒ อายุความสะดุดหยุดลงเป็นโทษแก่ลูกหนี้ นั้น ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย

หมวด ๓

ผลภายหลังชำระหนี้

มาตรา ๖๕๓ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบียดเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

อนึ่งผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย

มาตรา ๖๕๔ นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

นั้น ท่านว่าผู้ค้าประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้จนต่อสู้ได้ด้วย

มาตรา ๖๕๕ ผู้ค้าประกันซึ่งละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้จนต่อสู้เจ้าหนี้นั้น ท่านว่าย่อมสันนิษฐานที่จะได้เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้เพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และที่ไม่รู้เช่นนั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของตนด้วย

มาตรา ๖๕๖ ผู้ค้าประกันไม่มีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้ได้ ถ้าว่าตนได้ชำระหนี้แทนไปโดยมิได้บอกลูกหนี้ และลูกหนี้ยังมีความมาชำระหนี้ซ้ำอีก

ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ค้าประกันก็ได้แต่เพียงจะฟ้องเจ้าหนี้เพื่อคืนลาภมิควรได้เท่านั้น

มาตรา ๖๕๗ ถ้าเพราะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้เอง เป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในสิทธิที่ดี จ้างองก็ดี จ้างบักก็ดี และบุริมสิทธิอันได้ให้ไว้แก่เจ้าหนี้แต่ก่อน หรือในขณะทำสัญญาประกันเพื่อชำระหนี้นั้น ท่านว่าผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ตนต้องเสียหายเพราะการนั้น

LIRT

หมวด ๔

ความระงับสิ้นไปแห่งการค้าประกัน

มาตรา ๖๕๔ อันผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ
ในขณะที่เมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไปไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ

มาตรา ๖๕๕ การค้าประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลาย
คราวไม่มีจำกัดเวลาเป็นคุณแก่เจ้าหนี้ ท่านว่าผู้ค้าประกัน
อาจเลิกเสียเพื่อคราวอันเป็นอนาคตได้ โดยบอกกล่าวความ
ประสงค์นั้นแก่เจ้าหนี้

ในกรณีเช่นนี้ ท่านว่าผู้ค้าประกันไม่ต้องรับผิดชอบในกิจการ
ที่ลูกหนี้กระทำลงภายหลังคำบอกกล่าวนั้นได้ ไปถึงเจ้าหนี้

มาตรา ๗๐๐ ถ้าการค้าประกันนั้นอันจะต้องชำระณเวลามิ
กำหนดแน่นอน และเจ้าหนีหายอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไซ้
ท่านว่าผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

แต่ถ้าผู้ค้าประกันได้ตกลงช่วยในการผ่อนเวลา ท่านว่า
ผู้ค้าประกันหาหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไม่

มาตรา ๗๐๑ ผู้ค้าประกันจะขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่
เมื่อถึงกำหนดชำระก็ได้

ถ้าเจ้าหนีไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้าประกันก็เป็นอันหลุด
พ้นจากความรับผิดชอบ

ลักษณะ ๑๒

จำนอง

หมวด ๑

บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๐๒ อันว่าจำนองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จำนอง เอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจำนอง

ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนอง ก่อนเจ้าหนี้สามัญ มีพักต้องพิจารณาหว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือหาไม่

มาตรา ๗๐๓ อันอสังหาริมทรัพย์นั้นอาจจำนองได้ไม่ว่าประเภทใด ๆ

สังหาริมทรัพย์อันจะกล่าวต่อไปนี้ก็อาจจำนองได้ด้วยกัน หากว่าได้จดทะเบียนไว้แล้วตามกฎหมาย คือ

(๑) เรือกำปั่น หรือเรือมีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป

(๒) แพ

(๓) สัตว์พาหนะ

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๗๓

(๔) สंहาริมทรัพย์อื่น ๆ ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้
จดทะเบียนเฉพาะการ

มาตรา ๗๐๔ สัญญาจำนองต้องระบุทรัพย์สินซึ่งจำนอง

มาตรา ๗๐๕ การจำนองทรัพย์สินนั้น นอกจากผู้เป็น
เจ้าของในขณะนั้นแล้ว ท่านว่าใครอื่นจะจำนองหาได้ไม่

มาตรา ๗๐๖ บุคคลมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแต่ภายใน
บังคับเงื่อนไขเช่นใด จะจำนองทรัพย์สินนั้นได้แต่ภายในบังคับ
เงื่อนไขเช่นนั้น

มาตรา ๗๐๗ บทบัญญัติมาตรา ๖๘๑ ว่าด้วยค้ำประกัน
นั้น ท่านให้ใช้ได้ในการจำนอง อนุโลมตามควร

มาตรา ๗๐๘ สัญญาจำนองนั้นต้องมีจำนวนเงินระบุไว้
เป็นเรือนเงินสยามเป็นจำนวนแน่ตรงตัว หรือจำนวนชั้น
สูงสุดที่ได้เอาทรัพย์สินจำนองนั้นตราไว้เป็นประกัน

มาตรา ๗๐๙ บุคคลคนหนึ่งจะจำนองทรัพย์สินของตน
ไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ก็ให้ทำได้

มาตรา ๗๑๐ ทรัพย์สินหลายสิ่งมีเจ้าของคนเดียวหรือ
หลายคน จะจำนองเพื่อประกันการชำระหนี้แต่รายหนึ่ง
รายเดียว ท่านก็ให้ทำได้

เล่ม ๔๕ หน้า ๗๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

และในการนี้คำสั่งสัญญาจะตกลงกันดังต่อไปนี้ก็ได้ คือว่า

(๑) ให้ผู้รับจ้างองใช้สิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินซึ่งจ้างองตามลำดับอันระบุไว้

(๒) ให้ถือเอาทรัพย์สินแต่ละสิ่งเป็นประกันหนี้เฉพาะแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดที่ระบุไว้

มาตรา ๗๑๑ การที่จะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหนึ่งถึงกำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ ให้ผู้รับจ้างองเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งจ้างอง หรือว่าให้จัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอันอย่างใด นอกจากตามบทบัญญัติทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจ้างองนั้นไซ้ ข้อตกลงเช่นนั้นท่านว่าไม่สมบูรณ์

มาตรา ๗๑๒ แม้ถึงว่ามีข้อสัญญาเป็นอย่างอื่นก็ตามทรัพย์สินซึ่งจ้างองไว้แก่บุคคลคนหนึ่งนั้น ท่านว่าจะเอาไปจ้างองแก่บุคคลอีกคนหนึ่งในระหว่างเวลาที่สัญญาก่อนยังมีอายุอยู่ที่ได้

มาตรา ๗๑๓ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาจ้างอง ท่านว่าผู้จ้างองจะชำระหนี้จ้างองเป็นงวด ๆ ก็ได้

มาตรา ๗๑๔ อันสัญญาจ้างองนั้น ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวด ๒

สิทธิจำนองครอบเพียงใด

มาตรา ๗๑๕ ทรัพย์สินซึ่งจำนองย่อมเป็นประกันเพื่อ
การชำระหนี้กับทั้งค่าอุปการณต่อไปด้วย คือ

(๑) ดอกเบี้ย

(๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้

(๓) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนอง

มาตรา ๗๑๖ จำนองย่อมครอบคลุมไปถึงบรรดาทรัพย์สิน
ซึ่งจำนองหมดทุกสิ่ง แม้จะได้ชำระหนี้แล้วบางส่วน

มาตรา ๗๑๗ แม้ว่าทรัพย์สินซึ่งจำนองจะแบ่งออกเป็น
หลายส่วนก็ตาม ท่านว่าจำนองก็ยังคงครอบคลุมไปถึงส่วนเหล่า
นั้นหมดทุกส่วนด้วยกันอยู่นั่นเอง

ถึงกระนั้นก็ดี ถ้าผู้รับจำนองยินยอมด้วย ท่านว่าจะ
โอนทรัพย์สินส่วนหนึ่งส่วนใดไปปลอดจากจำนองก็ให้ทำได้
แต่ความยินยอมตั้งวันหากมิได้จดทะเบียน ท่านว่าจะยกเอา
ขึ้นเป็นข้อต่อสู้แก่บุคคลภายนอกหาได้ไม่

มาตรา ๗๑๘ จำนองย่อมครอบคลุมไปถึงทรัพย์สินทั้งปวงอัน
คิดพินอยู่กับทรัพย์สินซึ่งจำนอง แต่ต้องอยู่ภายในบังคับ
ซึ่งท่านจำกัดไว้ในสามมาตราต่อไป

มาตรา ๗๑๘ จำนวนที่ดินไม่ครอบคลุมไปถึง เรือน โรงอัน
ผู้จำนองปลูกสร้างลงในที่ดินภายหลังวันจำนอง เว้นแต่จะ
มีข้อความกล่าวไว้ โดยจะเพาะในสัญญาว่าให้ครอบคลุมไปถึง

แต่กระนั้นก็ดี ผู้รับจำนองจะให้ขายเรือนโรงนั้นรวมไป
กับที่ดินด้วยก็ได้ แต่ผู้รับจำนองอาจใช้บุริมสิทธิของตนได้
เพียงแก่ราคาที่ดินเท่านั้น

มาตรา ๗๒๐ จำนวนเรือนโรงหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น
ซึ่งได้ทำขึ้นไว้บนดินหรือใต้ดิน ในที่ดินอันเป็นของคนอื่น
เขานั้นย่อมไม่ครอบคลุมไปถึงที่ดินนั้นด้วย ฉะนั้นตกกลับกันก็ฉน
นั้น

มาตรา ๗๒๑ จำนวนไม่ครอบคลุมไปถึงดอกผลแห่งทรัพย์สิน
ซึ่งจำนอง เว้นแต่ในเมื่อผู้รับจำนองได้บอกกล่าวแก่
ผู้จำนองหรือผู้รับโอนแล้วว่าตนจำนองจะบังคับจำนอง

หมวด ๓

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจำนองและผู้จำนอง

มาตรา ๗๒๒ ถ้าทรัพย์สินได้จำนองแล้ว และภายหลัง
ที่จดทะเบียนจำนองมีจดทะเบียนการจำยอมหรือทรัพย์สิน
อย่างอื่น โดยผู้รับจำนองมิได้ยินยอมด้วยไซ้ ท่านว่าสิทธิ
จำนองย่อมเป็นใหญ่กว่าการจำยอมหรือทรัพย์สินอย่างอื่น

นั้น . หากว่าเป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้รับจ้างในเวลา
บังคับจ้าง ก็ให้ลบสิทธิที่กล่าวหลังนั้นเสียจากทะเบียน

มาตรา ๗๒๓ ถ้าทรัพย์สินซึ่งจ้างมอบสลาย หรือถ้า
ทรัพย์สินซึ่งจ้างแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งสูญหายหรือมอบสลาย
เป็นเหตุให้ไม่เพียงพอแก่การประกันไซ้ ท่านว่าผู้รับจ้าง
จะบังคับจ้างเสียในทันทีก็ได้ เว้นแต่เมื่อเหตุนั้นมีได้เป็น
เพราะความผิดของผู้จ้าง และผู้จ้างก็เสนอจะนำ
ทรัพย์สินอื่นแทนให้มีราคาเพียงพอ หรือเสนอจะรับซ่อม
แซมแก้ไขความบอบสลายนั้นภายในเวลาอันสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๗๒๔ ผู้จ้างใดได้จ้างทรัพย์สินของตนไว้
เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ แล้วและเข้าชำระ
หนี้เสียเองแทนลูกหนี้เพื่อจะบังคับผู้มีให้ต้องบังคับจ้าง
ท่านว่าผู้จ้างนั้นชอบที่จะได้รับเงินใช้คืนจากลูกหนี้ตาม
จำนวนที่ตนได้ชำระไป

ถ้าว่าต้องบังคับจ้าง ท่านว่าผู้จ้างชอบที่จะได้รับ
เงินใช้คืนจากลูกหนี้ตามจำนวนซึ่งผู้รับจ้างจะได้รับใช้หนี้
จากการบังคับจ้างนั้น

มาตรา ๗๒๕ เมื่อบุคคลสองคนหรือกว่านั้นต่างได้จ้าง
ทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวอันบุคคล

เล่ม ๔๕ หน้า ๗๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

อนจะต้องชำระและมิได้ระบุลำดับไว้ไซ้ ท่านว่าผู้จ้างซึ่งได้เป็นผู้ชำระหนี้ หรือเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งต้องบังคับจ้างอนนั้นห้ามสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้จ้างอนอื่นๆ ต่อไปได้ไม่

มาตรา ๗๒๖ เมื่อบุคคลหลายคนต่างได้จ้างอทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวอันบุคคลอื่นจะต้องชำระและมิได้ระบุลำดับไว้ด้วยไซ้ ท่านว่าการที่ผู้รับจ้างยอมปลดหนี้ให้แก่ผู้จ้างคนหนึ่งนั้น ย่อมทำให้ผู้จ้างคนหลัง ๆ ได้หลุดพ้นด้วยเพียงขนาดที่เขาต้องรับความเสียหายแต่การนั้น

มาตรา ๗๒๗ ถ้าบุคคลคนเดียวจ้างอทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๖๕๗, ๗๐๐ และ ๗๐๑ ว่าด้วยค้ำประกันนั้นบังคับบอนโลมตามควร

หมวด ๔

การบังคับจ้าง

มาตรา ๗๒๘ เมื่อจะบังคับจ้างอนนั้น ผู้รับจ้างต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังลูกหนังก่อนให้ผู้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควรซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น ถ้าและลูกหนนทะเล่ยเสียไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจ้างจะฟ้อง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๗๕

คดีต่อศาลเพื่อให้พิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองและให้ขายทอดตลาดก็ได้

มาตรา ๗๒๕ นอกจากทางแก้ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา
ก่อนนั้น ผู้รับจำนองยังชอบที่จะเรียกเอาทรัพย์สินจำนองหลุด
ได้ภายในบังคับแห่งเงื่อนไขซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี

(๒) ผู้จำนองมิได้แสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคา
ทรัพย์สินนั้นท่วมจำนวนเงินอันค้างชำระ และ

(๓) ไม่มีการจำนองรายอื่น หรือบุริมสิทธิอื่นได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้เอง

มาตรา ๗๓๐ เมื่อทรัพย์สินอันหนึ่งอันเดียวได้จำนอง
แก่ผู้รับจำนองหลายคนด้วยกัน ท่านให้ถือลำดับผู้รับจำนอง
เรียงตามวันและเวลาจดทะเบียน และผู้รับจำนองคนก่อน
จักได้รับใช้หนี้ก่อนผู้รับจำนองคนหลัง

มาตรา ๗๓๑ อันผู้รับจำนองคนหลังจะบังคับตามสิทธิ
ของตนให้เสียหายแก่ผู้รับจำนองคนก่อนนั้น ท่านว่าหาอาจ
ทำได้ไม่

มาตรา ๗๓๒ ทรัพย์สินซึ่งจำนองขายทอดตลาดได้เงิน
เป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ท่านให้จัดใช้แก่ผู้รับจำนองเรียงตาม

ลำดับ และถ้ายังมีเงินเหลืออยู่อีก ก็ให้ส่งมอบแก่ผู้
จ้าง

มาตรา ๗๓๓ ถ้าเอาทรัพย์สินจ้างง้อ และราคาทรัพย์สิน
สินนั้นมีประมาณต่ำกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ก็ดี หรือ
ถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจ้างง้อออกขายทอดตลาดให้หนี้ได้เงิน
จำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่นั้นก็ดี เงิน
ยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ท่านว่าลูกหนี้ต้องใช้จังกอบ

มาตรา ๗๓๔ ถ้าจ้างง้อทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกัน
หนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวและมีได้ระบุลำดับไว้ไซ้ ท่านว่า
ผู้รับจ้างง้อจะใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินนั้น ๆ ทั้งหมด
หรือแต่เพียงบางสิ่งก็ได้ แต่ท่านห้ามมิให้ทำเช่นนั้นแก่
ทรัพย์สินมากกว่าที่จำเป็นเพื่อใช้หนี้ตามสิทธิแห่งตน

ถ้าผู้รับจ้างง้อใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินทั้งหมด
พร้อมกัน ท่านให้แบ่งภาระแห่งหนี้นั้นกระจายไปตามส่วน
ราคาแห่งทรัพย์สินนั้น ๆ เว้นแต่ในกรณีที่ได้ระบุจำนวนเงิน
จ้างง้อไว้เฉพาะทรัพย์สินแต่ละสิ่ง ๆ เป็นจำนวนเท่าใด ท่าน
ให้แบ่งกระจายไปตามจำนวนเงินจ้างง้อที่ระบุไว้เฉพาะ
ทรัพย์สินสิ่งนั้น ๆ

LIRT

แต่ถ้าผู้รับจ้างไม่ใช่สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งแต่เพียงสิ่งเดียวไซ้ ผู้รับจ้างจะให้จำระหนอันเป็นส่วนของตนทั้งหมดจากทรัพย์สินอันนั้นก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ท่านให้ถือว่าผู้รับจ้างคนถัดไปโดยลำดับยอมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้รับจ้างคนก่อนและจะเข้าบังคับจำนองแทนที่คนก่อนก็ได้แต่เพียงเท่าจำนวนซึ่งผู้รับจ้างคนก่อนจะพึงได้รับจากทรัพย์สินอื่น ๆ ตามบทบัญญัติดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น

มาตรา ๗๓๕ เมื่อผู้รับจ้างคนใดจำนองจะบังคับจำนองเอาแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง ท่านว่าต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่ผู้รับโอนล่วงหน้าเดือนหนึ่งก่อนแล้วจึงจะบังคับจำนองได้

หมวด ๕

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง

มาตรา ๗๓๖ ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองจะไถ่ถอนจำนองก็ได้ ถ้าหากมิได้เป็นသူลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน หรือเป็นทายาทของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน

มาตรา ๗๓๗ ผู้รับโอนจะไถ่ถอนจำนองเมื่อใดก็ได้ แต่

เล่ม ๔๕ หน้า ๘๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ถ้าผู้รับจ้างองได้บอกกล่าวว่ามีงานจะบังคับจ้างองไซ้ ผู้รับ
โอนต้องไถ่ถอนจ้างองภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันรับคำบอก
กล่าว

มาตรา ๓๓๘ ผู้รับโอนซึ่งประสงค์จะไถ่ถอนจ้างองต้อง
บอกกล่าวความประสงค์นั้นแก่ผู้เป็นลูกหนี้ชั้นต้น และต้อง
ส่งคำเสนอไปยังบรรดาเจ้าหนี้ที่ได้จดทะเบียน ไม่ว่าในทาง
จ้างองหรือประการอื่นว่าจะรับใช้เงินให้เป็นจำนวนอันสมควร
กับราคาทรัพย์สินนั้น

คำเสนอนั้นให้แจ้งข้อความทั้งหลายต่อไปนี้ คือ

- (๑) ตำแหน่งแหล่งที่และลักษณะแห่งทรัพย์สินซึ่งจ้างอง
- (๒) วันซึ่งโอนกรรมสิทธิ์
- (๓) ชื่อเจ้าของเดิม
- (๔) ชื่อและภูมิลำเนาของผู้รับโอน
- (๕) จำนวนเงินที่เสนอว่าจะใช้
- (๖) กำหนดยอดจำนวนเงินที่ค้างชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่ง ๆ
รวมทั้งอุปกรณ์และจำนวนเงินที่จะจัดเป็นส่วนใช้แก่บรรดา
เจ้าหนี้ตามลำดับกัน

อนึ่งให้คัดสำเนารายงานจดทะเบียนของเจ้าพนักงานใน

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๘๓

เรื่องทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้น อันเจ้าพนักงานรับรองว่าเป็น
สำเนาถูกต้องนส่งไปด้วย

มาตรา ๗๓๕ ถ้าเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดไม่ยอมรับค้ำเสนอ
เจ้าหนี้คนนั้นต้องฟ้องคดีต่อศาลภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันมี
ค้ำเสนอ เพื่อให้ศาลพิพากษาสั่งขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่ง
จำนองนั้น แต่เจ้าหนี้จะต้องปฏิบัติตามการตั้งจะกล่าวต่อไป
นี้ด้วย คือ

- (๑) ออกเงินทรองค่าฤชาธรรมเนียมการขายทอดตลาด
- (๒) ต้องเข้าสู่ราคาเอง หรือแต่งคนเข้าสู่ราคาเป็น
จำนวนเงินสูงกว่าที่ผู้รับโอนเสนอจะใช้
- (๓) บอกกล่าวการที่ตนไม่ยอมนั้นให้ผู้รับโอนและ
เจ้าหนี้คนอื่น ๆ บรรดาได้จดทะเบียน กับทั้งเจ้าของทรัพย์สิน
ก่อนและลูกหนี้ชั้นต้นทราบด้วย

มาตรา ๗๔๐ ถ้าขายทอดตลาดได้เงินจำนวนสุทธิลำ
จำนวนเงินที่ผู้รับโอนเสนอว่าจะใช้ ท่านให้ผู้รับโอนเป็น
ผู้ออกใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในการขายทอดตลาด ถ้าได้ไม่ถึง
ลำจำนวน ท่านให้เจ้าหนี้ผู้ร้องขอให้ขายทอดตลาดเป็นผู้ออก

มาตรา ๗๔๑ เมื่อเจ้าหนี้ทั้งหลายได้สนองรับค้ำเสนอ
ทั่วทุกคนแล้ว โดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายก็ดี ท่าน

เล่ม ๔๕ หน้า ๘๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ว่าจ้างหรือบริมสิทธิก็เป็นอันไถ่ถอนได้ด้วยผู้รับโอนใส่เงินหรือวางเงินตามจำนวนที่เสนอจะใช้แทนการชำระหนี้

มาตรา ๗๔๒ ถ้าการบังคับจ้างนั้นก็ ถอนจ้างนั้นก็ เป็นเหตุให้ทรัพย์สินซึ่งจ้างหลุดมือไปจากบุคคลผู้ได้ทรัพย์สินนั้นไว้แต่ก่อนไซ้ ท่านว่าการที่ทรัพย์สินหลุดมือไปเช่นนั้นห้ามมีผลย้อนหลังไม่ และบริมสิทธิทั้งหลายของเจ้าหนี้แห่งผู้ที่ทรัพย์สินหลุดมือไป อันมีอยู่เหนือทรัพย์สิน และได้จดทะเบียนไว้วันนั้น ก็ย่อมเข้าอยู่ในลำดับหลังบริมสิทธิอันเจ้าหนี้ของผู้จ้าง หรือเจ้าขอคนก่อนได้จดทะเบียนไว้

ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสิทธิใด ๆ อันมีอยู่เหนือทรัพย์สินซึ่งจ้าง เป็น คุณ หรือ เป็น โทษ แก่บุคคลผู้ได้ทรัพย์สินซึ่งจ้างไว้แต่ก่อนได้ระงับไปแล้วด้วยเงื่อนไข กลับกัน ในขณะที่ได้ทรัพย์สินนั้นมาไซ้ สิทธินั้นท่านให้กลับคืนมาเป็นคุณ หรือ เป็น โทษ แก่บุคคลผู้ที่ได้อีก ในเมื่อทรัพย์สินซึ่งจ้าง กลับหลุดมือไป

มาตรา ๗๔๓ ถ้าผู้รับโอนได้ทำให้ทรัพย์สินซึ่งจ้าง เสื่อมราคาลงเพราะการกระทำหรือความประมาทเลินเล่อแห่งตน เป็นเหตุให้เจ้าหนี้ทั้งหลายผู้มีสิทธิจ้างหรือบริมสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นต้องเสียหายไซ้ ท่านว่าผู้รับโอนจะต้อง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๘๕

รับผิดชอบความเสียหายนั้น อย่างไรก็ดี อันผู้รับโอนจะเรียก
เอาเงินจำนวนใดๆ ช่งตนได้ออกไป หรือเรียกให้ชดใช้ค่าใช้
จ่ายที่ตนได้ทำให้ทรัพย์สินดั่งนั้น ท่านว่าหาอาจจะเรียก
ได้ไม่ เว้นแต่ที่เป็นการทำให้ทรัพย์สินนั้นงอลราคาขึ้น
และจะเรียกได้เพียงเท่าจำนวนราคาทั้งออกขึ้น เมื่อขายทอด
ตลาดเท่านั้น

หมวด ๖

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจ้าง

มาตรา ๗๔๔ อันจ้างงอข้อมระงับสิ้นไป

(๑) เมื่อหน้าที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอันใด
มิใช่เหตุอายุความ

(๒) เมื่อปลดจ้างงอให้แก่ผู้จ้างงอด้วยหนังสือเป็นสำคัญ

(๓) เมื่อผู้จ้างงอหลุดพ้น

(๔) เมื่อดอนจ้างงอ

(๕) เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจ้างงอตามคำสั่ง
ศาลอันเนื่องมาแต่การบังคับจ้างงอหรือดอนจ้างงอ

(๖) เมื่อเอาทรัพย์สินซึ่งจ้างงอนั้นหลุด

มาตรา ๗๔๕ ผู้รับจ้างงอจะบังคับจ้างงอแม่เมื่อหน้าที่

ประกันนั้นขาดอายุความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ย
ที่ค้างชำระในการจำนองเกินกว่าห้าปีไม่ได้

มาตรา ๗๔๖ การชำระหนี้ไม่ว่าครั้งใด ๆ สิ้นเชิงหรือแต่
บางส่วนก็ดี การระงับหนี้อย่างใด ๆ ก็ดี การตกลงกัน
แก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนองหรือหนี้อันจำนอง เป็นประกันนั้น
เป็นประการใดก็ดี ท่านว่าต้องนำความไปจดทะเบียนต่อพนักงาน
เจ้าหน้าทีในเมื่อมีคำขอร้องของผู้มีส่วนได้เสีย มิฉะนั้น
ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก

ลักษณะ ๑๓

จำนำ

หมวด ๑

บทเปิดเสรีทั่วไป

มาตรา ๗๔๗ อันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง
เรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีก
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

มาตรา ๗๔๘ การจำนำนั้นย่อมเป็นประกันเพื่อการชำระ
หนี้ กับทั้งค่าอุปการะต่อไปในตัว คือ

(๑) ดอกเบี้ย

(๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้

- (๓) ค่าอุตสาหกรรมนิยมในการบังคับจำนำ
- (๔) ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งจำนำ
- (๕) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

มาตรา ๗๔๘ คู่สัญญาจำนำจะตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ก็ได้

มาตรา ๗๕๐ ถ้าทรัพย์สินที่จำนำเป็นสิทธิซึ่งมีตราสารและมีได้ส่งมอบตราสารนั้นให้แก่ผู้รับจำนำ ทั้งมิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือแจ้งการจำนำแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยไซร์ ท่านว่าการจำนำย่อมเป็นโมฆะ

มาตรา ๗๕๑ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลเพื่อเช่าสิ่ง ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้สลักหลังไว้ที่ตราสารให้ปรากฏการจำนำเช่นนั้น

อนึ่งในการนี้ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวแก่ลูกหนี้แห่งตราสาร

มาตรา ๗๕๒ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลโดยนามและจะโอนกันด้วยสลักหลังไม่ได้ ท่านว่าต้องจดข้อความแสดงการจำนำไว้ให้ปรากฏในตราสารนั้นเอง และท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งตราสารหรือบุคคลภายนอก

เล่ม ๔๕ หน้า ๘๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

นอก เว้นแต่จะได้บอกกล่าวการจำนำนั้นให้ทราบถึงลูกหนี้
แห่งตราสาร

มาตรา ๗๕๓ ถ้าจำนำใบหุ้น หรือใบหุ้นกู้ขณะนัดระบุชื่อ
ท่านห้ามมิให้ยกขึ้น เป็นข้อต่อสู้บริษัทหรือบุคคลภายนอก
เว้นแต่จะได้จัดลงทะเบียนการจำนำนั้นไว้ในสมุดของบริษัท
ตามบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๒๒ ว่าด้วยการโอนหุ้น
หรือหุ้นกู้

มาตรา ๗๕๔ ถ้าสิทธิซึ่งจำนำนั้นถึงกำหนดชำระก่อนหนี้
ซึ่งประกันไว้นั้นไซ้ ท่านว่าลูกหนี้แห่งสิทธิต้องส่งมอบ
ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิให้แก่ผู้รับจำนำ และทรัพย์สิน
นั้นก็กลายเป็นของจำนำแทนสิทธิซึ่งจำนำ

ถ้าสิทธิซึ่งจำนำนั้นเป็นมูลหนี้ซึ่งต้องชำระเป็นเงิน และ
ถึงกำหนดชำระก่อนหนี้ซึ่งประกันไว้นั้นไซ้ ท่านว่าต้องใช้
เงินให้แก่ผู้รับจำนำและผู้จำนำร่วมกัน ถ้าและเขาทั้งสอง
นั้นไม่ปรองดองตกลงกันได้ ท่านว่าแต่ละคนชอบที่จะเรียก
ให้วางเงินจำนวนนั้นไว้ณสำนักงานฝากทรัพย์ได้เพื่อประโยชน์
อันร่วมกัน

มาตรา ๗๕๕ ถ้าจำนำสิทธิ ท่านห้ามมิให้ทำสิทธินั้นให้

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๘๕

สิ้นไป หรือแก้ไขสิทธินั้นให้เสียหายแก่ผู้รับจำนำโดยผู้รับจำนำมิได้ยินยอมด้วย

มาตรา ๗๕๖ การที่จะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหนึ่งถึงกำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ ให้ผู้รับจำนำเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำ หรือให้จัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่นนอกจากตามบทบัญญัติทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจำนำนั้นไซ้ ข้อตกลงเช่นนี้ท่านว่าไม่สมบูรณ์

มาตรา ๗๕๗ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๑๓ นี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่สัญญาจำนำที่ทำกับผู้ตั้งโรงรับจำนำโดยอนุญาตรัฐบาลแต่เพียงที่ไม่ขัดกับกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับว่าด้วยโรงจำนำ

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ของผู้จำนำและผู้รับจำนำ

มาตรา ๗๕๘ ผู้รับจำนำชอบที่จะยึดของจำนำไว้ได้ทั้งหมดจนกว่าจะได้รับชำระหนี้และค่าอุปการณครบกั้วน

มาตรา ๗๕๙ ผู้รับจำนำจำต้องรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ให้

เล่ม ๔๕ หน้า ๕๐ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ปลอดภัย และต้องสงวนทรัพย์สินจํานํานั้นเช่นอย่างจัญญ
ชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

มาตรา ๗๖๐ ถ้าผู้รับจํานําเอาทรัพย์สินซึ่งจํานําออกใช้
เอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย หรือเก็บรักษา
โดยผู้จํานํามิได้ยินยอมด้วยไซ้ร้ ท่านว่าผู้รับจํานําจะต้อง
รับผิดชอบเพื่อที่ทรัพย์สินจํานํานั้นสูญหาย หรือบุบสลายไป
อย่างใด ๆ แม้ทั้งเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์
ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ก็คงจะต้องสูญหาย หรือบุบสลายอยู่
นั่นเอง

มาตรา ๗๖๑ ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็น อย่างอื่นในสัญญา
หากมีดอกผลนี้คินัยงออกจากทรัพย์สินนั้นอย่างไร ท่านให้
ผู้รับจํานําจัดสรรไซ้เป็นค่าดอกเบี้ยอันค่างชำระแก่ตน และ
ถ้าไม่มีดอกเบี้ยค่างชำระ ท่านให้จัดสรรไซ้ต้นเงินแห่งหน้
อันได้จํานําทรัพย์สินเป็นประกันนั้น

มาตรา ๗๖๒ ค่าใช้จ่ายใด ๆ อันควรแก่การบำรุงรักษา
ทรัพย์สินจํานํานั้น ผู้จํานําจัดต้องชดไซ้ให้แก่ผู้รับจํานํา เว้น
แต่จะได้กำหนดไว้เป็น อย่างอื่นในสัญญา

มาตรา ๗๖๓ ท่านห้ามมิให้พ้องคดีตั้งจะกล่าวต่อไปน้

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๕๑

เมื่อพ้นหกเดือนนับแต่วันส่งคืน หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนำ คือ

(๑) พ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความบอบสลายอันผู้รับจำนำก่อให้เกิดแก่ทรัพย์สินจำนำ

(๒) พ้องเรียกให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำ

(๓) พ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแก่ผู้รับจำนำ เพราะความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

หมวด ๓

การบังคับจำนำ

มาตรา ๗๖๔ เมื่อจะบังคับจำนำ ผู้รับจำนำต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ก่อนว่า ให้ชำระหนี้และอุปกรณภายในเวลาอันควรซึ่งกำหนดให้ ในคำบอกกล่าวนั้น

ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนำชอบที่จะเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกขายได้ แต่ต้องขายทอดตลาด

อนึ่งผู้รับจำนำต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้จำนำบอกเวลาและสถานที่ซึ่งจะขายทอดตลาดด้วย

เล่ม ๔๕ หน้า ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

มาตรา ๗๖๕ ถ้าไม่สามารถจะบอกกล่าวก่อนได้ ผู้รับ
จำนำจะเอาทรัพย์สินจำนำออกขายทอดตลาดเสียในเมื่อหน้
ค้างชำระมาล่วงเวลาเดือนหนึ่งแล้วก็ได้ทำได้

มาตรา ๗๖๖ ถ้าจำนำตัวเงิน ท่านให้ผู้รับจำนำเก็บ
เรียกเงินตามตัวเงินนั้นในวันถึงกำหนด ไม่จำเป็นต้องบอก
กล่าวก่อน

มาตรา ๗๖๗ เมื่อบังคับจำนำได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด
ท่านว่าผู้รับจำนำต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปกรณเพื่อให้เสร็จ
สิ้นไป และถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนำ หรือ
แก่บุคคลผู้ควรจะได้เงินนั้น

ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนค้างชำระ ท่านว่าลูกหนี้ก็ยัง
ต้องรับใช้ในส่วนที่ขาดอยู่นั้น

มาตรา ๗๖๘ ถ้าจำนำทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกันหนี้
แต่รายหนึ่งรายเดียว ท่านว่าผู้รับจำนำจะเลือกเอาทรัพย์สิน
สิ่งหนึ่งสิ่งใดออกขายก็ได้ แต่จะขายจนเกินกว่าที่จำเป็น
เพื่อใช้เงินตามสิทธิแห่งตนนั้นหาได้ไม่

หมวด ๔

ความระงับสิ้นไปแห่งการจำนำ

มาตรา ๗๖๙ อันจำนำย่อมระงับสิ้นไป

(๑) เมื่อหนังสือจํานําเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไปเพราะเหตุประการอื่นมิใช่เพราะอายุความ หรือ

(๒) เมื่อผู้รับจํานํายอมให้ทรัพย์สินจํานํากลับคืนไปสู่ครอบครองของผู้จํานํา

ลักษณะ ๑๔

เก็บของในคลังสินค้า

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๗๐ อันว่านายคลังสินค้านั้น คือบุคคลผู้รับผิดชอบการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปกติของตน

มาตรา ๗๗๑ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยฝากทรัพย์สินนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้าด้วยเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในลักษณะนี้

มาตรา ๗๗๒ บทบัญญัติมาตรา ๖๑๖, ๖๑๕, ๖๒๓, ๖๒๕, ๖๓๐, ๖๓๑ และ ๖๓๒ อันว่าด้วยการรับขนนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้า อนุลอมตามควรแก่บท

มาตรา ๗๗๓ นายคลังสินค้าจําต้องยอมให้ผู้ทรงใบรับของ

เล่ม ๔๕ หน้า ๕๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

คลังสินค้า หรือผู้ทรงประทวนสินค้าตรวจสินค้าและเขาตัว
อย่างไรได้ในเวลาอันควรระวางเวลาทำงานทุกเมื่อ

มาตรา ๗๗๔ นายคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้า
ไปก่อนสิ้นระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ นั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่
ถ้าไม่มีกำหนดเวลาส่งคืนสินค้า นายคลังสินค้าจะส่งคืนได้
ต่อเมื่อบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบล่วงหน้าเดือนหนึ่ง แต่ท่าน
มิให้ผู้ฝากต้องถูกบังคับให้ถอนสินค้าไปก่อนเวลาล่วงแล้ว
สองเดือน นับแต่วันที่ได้ส่งมอบฝากไว้

หมวด ๒

ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

มาตรา ๗๗๕ ถ้าผู้ฝากต้องการไซ้ นายคลังสินค้า
ต้องส่งมอบเอกสารซึ่งเอาออกจากทะเบียนมีต้นข้าว ฉะเพาะ
การอันมีใบรับของคลังสินค้าจะฉบับหนึ่ง และประทวนสินค้า
ฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ฝาก

มาตรา ๗๗๖ อันใบรับของคลังสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิ
แก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าไปเป็นของ
ผู้อื่นได้

มาตรา ๗๗๗ อันประทวนสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๕๕

ผู้ฝากที่จะสลักหลังจํานำสินค้าซึ่งจดทะเบียนไว้ในประเทศนใด โดยไม่ต้องส่งมอบสินค้านั้นแก่ผู้รับสลักหลัง

แต่ว่าเมื่อผู้ฝากประสงค์จะจํานำสินค้า ต้องแยกประเทศน ออกเสียจากใบรับของคลังสินค้า และส่งมอบประเทศนนั้น ให้แก่ผู้รับสลักหลัง

มาตรา ๖๖๘ ใบรับของคลังสินค้าและประเทศนสินค้า ต้องมีเลขลำดับตรงกันกับเลขในต้นขั้ว และลงลายมือชื่อ ของนายคลังสินค้า

อนึ่งใบรับของคลังสินค้าและประเทศนสินค้านั้น ท่านให้ มีรายละเอียดดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อหรือยี่ห้อ และสำนักของผู้ฝาก

(๒) ที่ตั้งคลังสินค้า

(๓) คำบําเหน็จสำหรับเก็บรักษา

(๔) สภาพของสินค้าที่เก็บรักษา และน้ำหนักหรือ

ขนาดแห่งสินค้านั้น กับทั้งสภาพ จำนวน และเครื่องหมายทับห่อ

(๕) สถานที่และวันออกใบรับของคลังสินค้าและ ประเทศนสินค้านั้น

LIRT

(๖) ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้เก็บสินค้าไว้ชั่วคราวเท่าใด ให้แจ้งกำหนดนั้นด้วย

(๗) ถ้าของที่เก็บรักษามีประกันภัย ให้แสดงจำนวนเงินที่ประกันภัยกำหนดเวลาที่ประกันภัย และชื่อหรือชื่อของผู้รับประกันภัยด้วย

อนึ่งนายคลังสินค้าต้องจดยรายละเอียดทั้งนี้ลงไว้ในต้นขั้วด้วย

มาตรา ๑๗๕ อันใบรับของคลังสินค้าก็ดี ประทวนสินค้าก็ดี ท่านว่าหาอาจออกให้หรือสลักหลังให้แก่ผู้ถือได้ไม่

มาตรา ๑๗๖ เมื่อใดผู้ฝากสลักหลังประทวนสินค้าให้แก่ผู้รับจำนำ คู่สัญญาต้องจัดแจ้งการที่สลักหลังนั้นลงไว้ในใบรับของคลังสินค้าด้วย

ถ้ามิได้จัดแจ้งไว้ตั้งนั้น ท่านว่าการจำนำนั้นหาอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ขอสินค้าสับไปนั้นได้ไม่

มาตรา ๑๗๗ เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังและส่งมอบแก่ผู้รับจำนำแล้ว ให้ผู้ฝากกับผู้รับจำนำจดลงไว้ในประทวนสินค้าเป็นสำคัญ ว่าได้จัดข้อความตามที่บัญญัติในมาตราก่อนไว้ในใบรับของคลังสินค้าแล้ว

LIRT

มาตรา ๗๘๒ เมื่อใดผู้ฝากจำหน่ายสินค้าและส่งมอบ
ประทวนสินค้าแก่ผู้รับสัถ์หลังแล้ว ผู้รับสัถ์หลังเช่นนั้น
ต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่นายคลังสินค้าให้ทราบจำนวนกัน
ซึ่งจำหน่ายสินค้านั้นเป็นประกัน ทั้งจำนวนดอกเบี้ยและวันอัน
หนั้นจะถึงกำหนดชำระ เมื่อนายคลังสินค้าได้รับคำบอก
กล่าวเช่นนั้นแล้วต้องจดยการทั้งนั้นลงในต้นขั้ว

ถ้าและมีได้จัดในต้นขั้วเช่นนั้น ท่านว่าการจำหน่าย
หาอาจจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ทั้งหลายของผู้ฝากได้ไม่

มาตรา ๗๘๓ ผู้ทรงเอกสารอันมีทั้งใบรับของคลังสินค้า
และประทวนสินค้านั้น จะให้นายคลังสินค้าแยกสินค้าที่
เก็บรักษาไว้ออกเป็นหลายส่วนและให้ส่งมอบเอกสารแก่คน
ส่วนละใบก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ทรงเอกสารต้องคืนเอกสาร
เดิมแก่นายคลังสินค้า

อนึ่งค่าใช้จ่ายในการแยกสินค้าและการส่งมอบเอกสาร
ใหม่นั้น ผู้ทรงเอกสารต้องรับใช้

มาตรา ๗๘๔ กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่เก็บรักษาไว้ ท่าน
ว่าอาจโอนได้แต่ด้วยสัถ์หลังใบรับของคลังสินค้าเท่านั้น

มาตรา ๗๘๕ สินค้าซึ่งเก็บรักษาไว้นี้อาจจำหน่ายได้แต่

ด้วยสลักหลังประทวนสินค้า เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังแล้ว สินค้านั้นจะจำหน่ายแก่ผู้อื่นอีกชั้นหนึ่งด้วยสลักหลังใบรับของคลังสินค้าอย่างเดียวกับสลักหลังประทวนสินค้านั้นก็ได้

มาตรา ๗๘๖ ตราบใดสินค้าที่เก็บรักษาไว้ไม่ได้จำหน่ายก่อนว่าจะโอนใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าไปต่างหากจากกันไม่ได้อยู่ตราบนั้น

มาตรา ๗๘๗ ในการสลักหลังลงในประทวนสินค้าครั้งแรกนั้น ต้องจดแจ้งจำนวนหน้าที่จำหน่ายสินค้าเป็นประกัน ทั้งจำนวน ดอกเบี้ยที่จะต้องชำระ และวันที่หนี้จะถึงกำหนดชำระด้วย

มาตรา ๗๘๘ อันสินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังนั้น จะรับเอาไปได้แต่เมื่อเวนคืนใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๗๘๙ ถ้าได้แยกประทวนสินค้าออกสลักหลังจำหน่ายแล้ว จะรับเอาสินค้าได้แต่เมื่อเวนคืนทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

แต่ว่าผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าอาจให้คืนสินค้าแก่ตนได้ในเวลาใดๆ เมื่อวางเงินแก่นายคลังสินค้าเต็มจำนวนหนี้ซึ่งลงไว้ในประทวนสินค้า กับทั้งดอกเบี้ยจนถึงวันกำหนดชำระหนี้ด้วย

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๕๕

อนึ่งจำนวนเงินที่วางเช่นนี้ นายคลังสินค้าต้องชำระแก่ผู้
ทรงประทวนสินค้าในเมื่อเขาเวนคืนประทวนนั้น

มาตรา ๗๕๐ ถ้าหนังสือสินค้าจำเป็นประกันมิได้ชำระ
เมื่อวันถึงกำหนดไซ้ ผู้ทรงประทวนสินค้าเมื่อได้ยื่นคำคัด
ค้านตามระเบียบแล้ว ชอบที่จะให้นายคลังสินค้าขายทอด
ตลาดสินค้านั้นได้ แต่ท่านห้ามมิให้ขายทอดตลาดก่อนแปด
วันนับแต่วันคัดค้าน

มาตรา ๗๕๑ ผู้ทรงประทวนสินค้าต้องมีจดหมายบอก
กล่าวให้ผู้ฝาก ทราบเวลาและสถานที่จะขายทอดตลาด

มาตรา ๗๕๒ นายคลังสินค้าต้องหักเงินที่ค้างชำระแก่ตน
เนื่องด้วยการเก็บรักษาสินค้านั้นจากจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอด
ตลาดได้ และเมื่อผู้ทรงประทวนสินค้านำประทวนมาเวนคืน
ต้องเอาเงินที่เหลือนั้นให้ตามจำนวนที่ค้างชำระแก่เขา

ถ้าเงินเหลือเท่าใด ต้องใช้แก่ผู้รับจำนำคนหลังเมื่อ
เขาเวนคืนใบรับของคลังสินค้า หรือถ้าไม่มีผู้รับจำนำคนหลัง
หรือผู้รับจำนำคนหลังได้รับชำระหนี้แล้ว ก็ให้ชำระเงินที่เหลือ
อยู่นั้นแก่ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๗๕๓ ถ้าจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ไม่
พอชำระหนี้แก่ผู้ทรงประทวนสินค้าไซ้ นายคลังสินค้าต้อง

คืนประทวนสินค้าแก่เขา กับจดบอกจำนวนเงินที่ได้ชำระลงไว้
ไว้ในประทวนสินค้านั้นแล้วจดลงไว้ในสมุดบัญชีของตนด้วย

มาตรา ๗๕๔ ผู้ทรงประทวนสินค้ามีสิทธิจะไล่เบี้ยเอา
จำนวนเงินที่ยังค้างชำระนั้นแก่ผู้สตกหลังคนก่อน ๆ ทั้งหมด
หรือแต่คนใดคนหนึ่งได้ แต่ต้องได้ขายทอดตลาดภายใน
เดือนหนึ่งนับแต่วันคัดค้าน

อนึ่งท่านห้ามมิให้ฟ้องไล่เบี้ยเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วัน
ขายทอดตลาด

มาตรา ๗๕๕ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมาย
นี้อันว่าด้วยตัวเงินนั้น ท่านให้ใช้ได้ถึงประทวนสินค้าและใบ
รับของคลังสินค้าซึ่งได้สตกหลังอย่างประทวนสินค้านั้นด้วย
เพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะนี้

มาตรา ๗๕๖ ถ้าเอกสารมีทั้งใบรับของคลังสินค้าและ
ประทวนสินค้าหรือแต่อย่างหนึ่งอย่างใดสูญหายไป เมื่อ
ผู้ทรงเอกสารนั้น ๆ ให้ประกันตามสมควรแล้วจะให้นายคลัง
สินค้าออกให้ใหม่ก็ได้

ในกรณีเช่นนี้นายคลังสินค้าต้องจดหมายลงไว้ในต้นข้าว
เป็นสำคัญ

LIRT

ลักษณะ ๑๕

ตัวแทน

หมวด ๑

บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๕๗ อันว่าสัญญาตัวแทนนั้น คือสัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าตัวการ และตกลงจะทำการคั้งนั้น

อันความเป็นตัวแทนนั้นจะเป็นโดยตั้งแต่งแสดงออกชัดหรือโดยปริยาย ก็ย่อมได้

มาตรา ๗๕๘ กิจการอันใดท่านบังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องทำเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ต้องทำเป็นหนังสือด้วย

กิจการอันใดท่านบังคับไว้ว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย

มาตรา ๗๕๘ ตัวการคนใดใช้บุคคลผู้ใดความสามารถเป็นตัวแทน ท่านว่าตัวการคนนั้นย่อมต้องผูกพันในกิจการที่ตัวแทนกระทำ

มาตรา ๘๐๐ ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจแต่เฉพาะ

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๐๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

การ ท่านว่าจะทำการแทนตัวการได้แต่เพียงในสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้กิจอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสำเร็จลุล่วงไป

มาตรา ๘๐๑ ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจทั่วไป ท่านว่าจะทำกิจใด ๆ ในทางจัดการแทนตัวการก็ย่อมทำได้ทุกอย่าง แต่การเช่นอย่างจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่ คือ

- (๑) ขายหรือจำนองอสังหาริมทรัพย์
- (๒) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กว่าสามปีขึ้นไป
- (๓) ให้
- (๔) ปราบปรามระนอมยอมความ
- (๕) ยื่นฟ้องต่อศาล
- (๖) มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณา

มาตรา ๘๐๒ ในเหตุฉุกเฉิน เพื่อจะป้องกันมิให้ตัวการต้องเสียหาย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าตัวแทนจะทำการใด ๆ เช่นอย่างวิญญูชนจะพึงกระทำ ก็ย่อมมีอำนาจจะทำได้ทั้งสิ้น

มาตรา ๘๐๓ ตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้รับบำเหน็จ เว้นแต่จะได้มีข้อตกลงกันไว้ในสัญญาว่ามีบำเหน็จ หรือทาง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๐๓

การที่คู่สัญญาประพาศต่อกันนั้นเป็นปริยายว่ามีบำเหน็จ หรือ
เคยเป็นธรรมเนียมมีบำเหน็จ

มาตรา ๘๐๔ ถ้าในสัญญาอันเดี่ยวดังกล่าวคนเดี่ยวดังตัว
แทนหลายคนเพื่อแก่การอันเดียวกันไซ้ ท่านให้สันนิษฐาน
ไว้ก่อนว่าตัวแทนจะต่างคนต่างทำการนั้นๆ แยกกันไม่ได้

มาตรา ๘๐๕ ตัวแทนนั้น เมื่อไม่ได้รับความยินยอม
ของตัวการ จะเข้าทำนิติกรรมอันใดในนามของตัวการทำกับ
ตนเองในนามของตนเองหรือในฐานะเป็นตัวแทนของบุคคล
ภายนอกหาได้ไม่ เว้นแต่นิติกรรมนั้นมิฉะนั้นแต่การ
ชำระหนี้

มาตรา ๘๐๖ ตัวการซึ่งมิได้เปิดเผยชื่อจะกลับแสดงตน
ให้ปรากฏและเข้ารับเอาสัญญาใด ๆ ซึ่งตัวแทนได้ทำไว้แทน
ตนก็ได้ แต่ถ้าตัวการผู้ใดได้ยอมให้ตัวแทนของตนทำการ
ออกหน้าเป็นตัวการไซ้ ท่านว่าตัวการผู้นั้นหาอาจจะทำให้
เสื่อมเสียถึงสิทธิของบุคคลภายนอกอันเขามีต่อตัวแทน และ
เขาชวนชวยได้มาแต่ก่อนที่รู้ว่าเป็นตัวแทนนั้นได้ไม่

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนต่อตัวการ

มาตรา ๘๐๗ ตัวแทนต้องทำการความคำสั่งแสดงออกชัด

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๐๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

หรือโดยปริยายของตัวการ เมื่อไม่มีคำสั่งเช่นนั้น ก็ต้อง
ดำเนินตามทางที่เคยทำกันมาในกิจการค้าขายอันเขาให้ตนทำ
อยู่นั้น

อนึ่งบทบัญญัติมาตรา ๖๕๕ ว่าด้วยการฝากทรัพย์สินนั้น ท่าน
ให้นำมาใช้ด้วยโดยอนุโลมตามควร

มาตรา ๘๐๘ ตัวแทนต้องทำการด้วยตนเอง เว้นแต่
จะมีอำนาจใช้ตัวแทนช่วงทำการได้

มาตรา ๘๐๙ เมื่อตัวการมีประสงค์จะทราบความเป็นไป
ของงานที่ได้มอบหมายแก่ตัวแทนนั้นในเวลาใด ๆ ซึ่งสมควร
แก่เหตุ ตัวแทนก็ต้องแจ้งให้ตัวการทราบ อนึ่งเมื่อการเป็น
ตัวแทนนั้นสิ้นสุดลงแล้ว ตัวแทนต้องแถลงบัญชีด้วย

มาตรา ๘๑๐ เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นบรรดาที่ตัวแทน
ได้รับไว้เกี่ยวด้วยการเป็นตัวแทนนั้น ท่านว่าตัวแทนต้อง
ส่งให้แก่ตัวการทั้งสิ้น

อนึ่งสิทธิทั้งหลายซึ่งตัวแทนชวนชวายได้มาในนามของ
ตนเองแต่โดยฐานที่ทำการแทนตัวการนั้น ตัวแทนก็ต้อง
โอนให้แก่ตัวการทั้งสิ้น

มาตรา ๘๑๑ ถ้าตัวแทนเอาเงินซึ่งควรจะได้ส่งแก่ตัวการ
หรือซึ่งควรจะใช้ในกิจของตัวการนั้นไปใช้สอยเป็นประโยชน์

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๐๕

คนเสีย ท่านว่าตัวแทนต้องเสียดอกเบี้ยในเงินนั้นนับแต่วันที่ได้เอาไปใช้

มาตรา ๘๑๒ ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นอย่างใด ๆ เพราะความประมาทเลินเล่อของตัวแทนก็ดี เพราะไม่ทำการเป็นตัวแทนก็ดี หรือเพราะทำการโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจก็ดี ท่านว่าตัวแทนจะต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๘๑๓ ตัวแทนผู้ใดตั้งตัวแทนช่วงตามที่ตัวการระบุตัวให้ตั้ง ท่านว่าตัวแทนผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบแต่เพียงในกรณีที่คุณได้รู้ว่าตัวแทนช่วงนั้น เป็นผู้ที่ไม่เหมาะสมแก่การ หรือเป็นผู้ที่ไม่สมควรไว้วางใจแล้วและมีได้แจ้งความนั้นให้ตัวการทราบหรือมิได้เลิกถอนตัวแทนช่วงนั้นเสียเอง

มาตรา ๘๑๔ ตัวแทนช่วงย่อมรับผิดชอบโดยตรงต่อตัวการนั้นโดยกลับกันก็ฉนั้น

หมวด ๓

หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการต่อตัวแทน

มาตรา ๘๑๕ ถ้าตัวแทนมีประสงค์ให้ตัวการต้องจ่ายเงินหรือให้แกตัวแทนตามจำนวนที่จำเป็น เพื่อทำการอันมอบหมายแกตัวแทนนั้น

มาตรา ๔๑๖ ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่คนนั้น ตัวแทนได้ออกเงินหรือออกเงินค่าใช้จ่ายไปซึ่งพิเคราะห์ตามเหตุควรนับว่าเป็นการจำเป็นได้ไซ้ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกเอาเงินชดใช้จากตัวการ รวมทั้งดอกเบี้ยนับแต่วันที่ได้ออกเงินไปนั้นด้วยก็ได้

ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่คนนั้น ตัวแทนต้องรับภาระเป็นหนี้ขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งพิเคราะห์ตามเหตุควรนับว่าเป็นการจำเป็นได้ไซ้ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกให้ตัวการชำระหนี้แทนตนก็ได้ หรือถ้ายังไม่ถึงเวลากำหนดชำระหนี้ จะให้ตัวการให้ประกันอันสมควรก็ได้

ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่คนนั้น เป็นเหตุให้ตัวแทนต้องเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใด มิใช่เป็นเพราะความผิดของตนเองไซ้ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากตัวการก็ได้

มาตรา ๔๑๗ ในกรณีที่มีบ้ำเห็ญตัวแทนถ้าไม่มีข้อสัญญาตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่าบ้ำเห็ญนั้นพึงจ่ายให้ต่อเมื่อการเป็นตัวแทนได้สิ้นสุดลงแล้ว

มาตรา ๔๑๘ การในหน้าที่ตัวแทนส่วนใดตัวแทนได้ทำมิชอบในส่วนนั้น ท่านว่าตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้อำนาจ

มาตรา ๘๑๕ ตัวแทนชอบที่จะยึดหนังสือสัญญาอย่างใด ๆ ของตัวการอันตกอยู่ในความครอบครองของตนเพราะเป็นตัวแทนนั้นเอาไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาค้างชำระแก่ตนเพราะการเป็นตัวแทน

หมวด ๔

ความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอก

มาตรา ๘๒๐ ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน

มาตรา ๘๒๑ บุคคลผู้ใดเจตนาบุคคลอื่นคนหนึ่งออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี รู้แล้วยอมให้บุคคลอื่นคนหนึ่งเจตนาตัวเขาเองออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่าบุคคลอื่นคนหนึ่งนั้นเป็นตัวแทนของตน

มาตรา ๘๒๒ ถ้าตัวแทนทำการอันใดเกินอำนาจตัวแทนแต่ทางปฏิบัติของตัวการทำให้บุคคลภายนอกมีเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าการอันนั้นอยู่ภายในขอบอำนาจของตัวแทนไซ้ ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตราก่อนนี้เป็นบังคับแล้วแต่กรณี

มาตรา ๘๒๓ ถ้าตัวแทน กระทบการอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากอำนาจก็ดี หรือทำนอกทำเหนือขอบอำนาจก็ดี ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันตัวการ เว้นแต่ตัวการจะให้สัตยาบันแก่การนั้น

ถ้าตัวการไม่ให้สัตยาบัน ท่านว่าตัวแทนย่อมต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกนั้นได้รู้ว่าคุณทำ การโดยปราศจากอำนาจหรือทำนอกเหนือขอบอำนาจ

มาตรา ๘๒๔ ตัวแทนคนใดทำสัญญาแทนตัวการซึ่งอยู่ต่างประเทศและมีภูมิลำเนาในต่างประเทศ ท่านว่าตัวแทนคนนั้นจะต้องรับผิดชอบตามสัญญานั้นแต่ลำพังตนเอง แม้ข้อของตัวการจะได้เปิดเผยแล้ว เว้นแต่ข้อความแห่งสัญญาจะแย้งกันกับความรับผิดชอบของตัวแทน

มาตรา ๘๒๕ ถ้าตัวแทนเข้าทำสัญญากับบุคคลภายนอกโดยเห็นแก่อามิสสินจ้างเป็นทรัพย์สินอย่างใด ๆ หรือประโยชน์อย่างอื่น อันบุคคลภายนอกได้ให้เป็นลาภส่วนตัวก็ดี หรือให้คำมั่นว่าจะให้ก็ดี ท่านว่าตัวการหาต้องผูกพันในสัญญาซึ่งตัวแทนของตนได้ทำนั้นไม่ เว้นแต่ตัวการจะได้ยินยอมด้วย

หมวด ๕

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน

มาตรา ๘๒๖ อันสัญญาตัวแทนย่อมระงับสิ้นไปด้วยตัว
การถอนตัวแทน หรือด้วยตัวแทนบอกเลิกเป็นตัวแทน

อนึ่งสัญญาตัวแทนย่อมระงับสิ้นไป เมื่อคู่สัญญาฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งตาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือล้มละลาย
เว้นแต่จะปรากฏว่าขัดกับข้อสัญญาหรือสภาพแห่งกิจการนั้น

มาตรา ๘๒๗ ตัวการจะถอนตัวแทน และตัวแทนจะ
บอกเลิกเป็นตัวแทนเสียในเวลาใดๆ ก็ได้ทุกเมื่อ

คู่สัญญาฝ่ายซึ่งถอนตัวแทนหรือบอกเลิกเป็นตัวแทนใน
เวลาที่ไม่สะดวกแก่อีกฝ่ายหนึ่ง จะต้องรับผิดชอบคู่สัญญาฝ่าย
นั้นในความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น เว้นแต่ใน
กรณีที่เป็นความจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้

มาตรา ๘๒๘ เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปเพราะตัว
การตายก็ดี ตัวการตกเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือล้มละลาย
ก็ดี ท่านว่าตัวแทนต้องจัดการอันสมควรทุกอย่างเพื่อจะปกป้อง
รักษาประโยชน์อันเขาได้มอบหมายแก่ตนไป จนกว่าทายาท
หรือผู้แทนของตัวการจะอาจเข้าปกป้องรักษาประโยชน์นั้นๆ ได้

LIRT

มาตรา ๘๒๕ เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปเพราะตัวแทนตายก็ดี ตัวแทนตกเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือล้มละลายก็ดี ท่านว่าทายาทหรือบุคคลผู้รับหน้าที่ดูแลทรัพย์สินมรดกของตัวแทนโดยชอบด้วยกฎหมายต้องบอกกล่าวแก่ตัวการและจัดการเพื่อปกป้องรักษาประโยชน์ของตัวการไปตามสมควรแก่พฤติการณ์ จนกว่าตัวการอาจเข้าปกป้องรักษาประโยชน์นั้น ๆ ได้

มาตรา ๘๓๐ อันเหตุที่ทำให้สัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปนั้นจะเกิดแต่ตัวการหรือตัวแทนก็ตาม ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง จนกว่าจะได้บอกกล่าวเหตุนั้น ๆ ไปยังคู่สัญญาฝ่ายนั้นแล้ว หรือจนกว่าคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะได้ทราบเหตุแล้ว

มาตรา ๘๓๑ อันความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทนนั้น ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต เว้นแต่บุคคลภายนอกหากไม่ทราบความนั้นเพราะความประมาทเลินเล่อของตนเอง

มาตรา ๘๓๒ ในเมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไป ตัวการชอบที่จะเรียกให้เวนคืนหนังสือมอบอำนาจอย่างใด ๆ อันได้ให้ไว้แก่ตัวแทนนั้นได้

LIRT

หมวด ๖

ตัวแทนค้าต่าง

มาตรา ๘๓๓ อันว่าตัวแทนค้าต่าง คือบุคคลซึ่งในทาง
ค้าขายของเขายอมทำการซื้อ หรือขายทรัพย์สิน หรือรับจัด
ทำกิจการค้าขายอย่างอื่นในนามของตนเองต่างตัวการ

มาตรา ๘๓๔ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ท่าน
ว่าตัวแทนค้าต่างชอบที่จะได้รับบำเหน็จโดยอัตราตามธรรมเนียม
เพื่อกิจการค้าขายอันตนได้จัดการให้ตกลงไปนั้นทุกรายไป

มาตรา ๘๓๕ บทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมาย
นี้อันว่าด้วยตัวแทนนั้น ท่านให้ใช้บังคับถึงตัวแทนค้าต่างด้วย
เพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในหมวดนี้

มาตรา ๘๓๖ บุคคลผู้ไร้ความสามารถอาจจะทำการ
เป็นตัวแทนค้าต่างได้ไม่ เว้นแต่จะได้รับอำนาจโดยชอบ
ให้ทำได้

มาตรา ๘๓๗ ในการที่ตัวแทนค้าต่างทำการขายหรือซื้อ
หรือจัดทำกิจการค้าขายอย่างอื่นต่างตัวการนั้น ท่านว่าตัว
แทนค้าต่างย่อมได้ซึ่งสิทธิอันมีต่อกุศลสัญญา อีกฝ่ายหนึ่งในกิจ
การเช่นนั้น และตัวแทนค้าต่างย่อมเป็นผู้ต้องผูกพันต่อกุ
ศลสัญญาฝ่ายนั้นด้วย

มาตรา ๘๓๘ ถ้าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ไซ้
ท่านว่าตัวแทน คำต่างหาต้องรับผิดชอบต่อตัวการเพื่อชำระหนี้
เองไม่ เว้นแต่จะได้มีข้อกำหนดในสัญญาหรือมีปรีชา
ทางการที่ตัวการกับตัวแทนประพฤติต่อกัน หรือมีธรรมเนียม
ในท้องถิ่นที่จะต้องรับผิดชอบเพียงนั้น

อนึ่งตัวแทน คำต่างคนใดเข้ารับประกัน การปฏิบัติตาม
สัญญาโดยนัยดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้นไซ้ ท่านว่าตัว
แทนคนนั้นชื่อว่าเป็นตัวแทนฐานประกัน ชอบที่จะได้รับ
บำเหน็จพิเศษ

มาตรา ๘๓๙ ถ้าตัวแทนคำต่างได้ทำการขายเป็นราคา
ต่ำไปกว่าที่ตัวการกำหนด หรือทำการซื้อเป็นราคาสูงไป
กว่าที่ตัวการกำหนดไซ้ หากว่าตัวแทนรับใช้พิเศษที่ขาดเกิน
นั้นแล้ว ท่านว่าการขายหรือการซื้ออันนั้นตัวการก็ต้องรับ
ขายรับซื้อ

มาตรา ๘๔๐ ถ้าตัวแทนคำต่างได้ทำการขายได้ราคาสูงกว่า
ที่ตัวการกำหนด หรือทำการซื้อได้ราคาต่ำกว่าที่ตัวการกำหนด
ไซ้ ท่านว่าตัวแทนหาอาจจะถือเอาเป็นประโยชน์ของตน
ได้ไม่ ต้องคิดให้แก่ตัวการ

LIRT

มาตรา ๔๔๑ ตัวแทนค้าต่างทำการไปอย่างไรบ้าง ท่านให้แถลงรายงานแก่ตัวการ และเมื่อได้ทำการค้าต่างเสร็จลงแล้ว ก็ให้แจ้งแก่ตัวการทราบมิให้ชักช้า

มาตรา ๔๔๒ เมื่อใดเขามอบหมายทรัพย์สินไว้แก่ตัวแทนค้าต่าง ท่านให้นำบทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะฝากทรัพย์สินมาใช้บังคับ อนุโลมตามควร อนึ่งในกรณีที่เป็นความจำเป็นอันมิก้าวล่วงเสียได้ ท่านว่าตัวแทนค้าต่างจะจัดการแก่ทรัพย์สินนั้นตามวิธีการตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓๑ ว่าด้วยรับขนนั้นก็ได้

มาตรา ๔๔๓ ตัวแทนค้าต่างคนใดได้รับคำสั่งให้ขายหรือซื้อทรัพย์สิน อันมีรายการขานราคาของสถานแลกเปลี่ยน ท่านว่าตัวแทนคนนั้นจะเป็นผู้ซื้อหรือผู้ขายเองก็ได้ เว้นแต่จะมีข้อห้ามไว้ชัดแจ้งโดยสัญญา ในกรณีเช่นนั้น ราคาอันจะพึงใช้เงินแก่กันก็พึงกำหนดตามรายการขานราคาทรัพย์สินนั้น ณสถานแลกเปลี่ยนในเวลา เมื่อตัวแทนค้าต่างให้คำบอกกล่าวว่าจะเป็นผู้ซื้อหรือผู้ขาย

เมื่อตัวการรับคำบอกกล่าวเช่นนั้น ถ้าไม่บอกขัดเสียในทันที ท่านให้ถือว่าตัวการเป็นอันได้สนองรับการนั้นแล้ว

อนึ่งแม่ในกรณีเช่นนี้ ตัวแทนค้าต่างจะคิดเอาบำเหน็จ
ก็ยอมคิดได้

มาตรา ๘๔๔ ในระวางตัวการกับตัวแทนค้าต่าง ท่านให้
ถือว่ากิจการอันตัวแทนได้ทำให้ตกลงไปนั้น ย่อมมีผลเหมือน
ตั้งว่าได้ทำให้ตกลงไปในนามของตัวการโดยตรง

ลักษณะ ๑๖

นายหน้า

มาตรา ๘๔๕ บุคคลผู้ใดตกลงจะให้ค่าบำเหน็จแก่นาย
หน้าเพื่อที่จะชองให้ ได้เข้าทำสัญญาก็ดี จัดการให้ ได้ทำสัญญา
กันก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าบำเหน็จก็ต่อเมื่อ
สัญญานั้นได้ทำกันสำเร็จเนื่องแต่ผลแห่ง การที่นายหน้าได้ช
ชองหรือจัดการนั้น ถ้าสัญญาที่ได้ทำกันไว้นั้นมีเงื่อนไขเป็น
เงื่อนไขบังคับก่อนไซ้ ท่านว่าจะเรียกร้องบำเหน็จแก่นายหน้า
ยังหาได้ไม่ จนกว่าเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว

นายหน้ามีสิทธิจะได้รับค่าใช้จ่ายที่ได้เสียไปก็ต่อ
เมื่อได้ตกลงกันไว้เช่นนั้น ความชอนท่านให้ ชัยบังคับแม่
ถึงว่าสัญญาจะมีได้ทำกันสำเร็จ

มาตรา ๘๔๖ ถ้ากิจการอันได้มอบหมายแก่นายหน้านั้น
โดยพฤติการณ์เป็นที่คาดหมายได้ว่ายอมทำให้แต่เพื่อจะเอา

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๑๕

คำขำเห็นใจไซร์ ท่านให้ถือว่าได้ตกลงกันโดยปริยายว่ามีคำ
บ้ำเห็นใจนายหน้า

คำบ้ำเห็นใจนั้นถ้ามิได้กำหนดจำนวนกันไว้ ท่านให้ถือว่า
ได้ตกลงกันเป็นจำนวนตามธรรมเนียม

มาตรา ๔๔๗ ถ้านายหน้าทำการให้แก่บุคคลภายนอก
ด้วยก็ดี หรือได้รับค้ำมั่นแต่บุคคลภายนอกเช่นนั้นว่าจะให้
คำบ้ำเห็นใจอันไม่ควรแก่นายหน้าผู้กระทำการโดยสุจริตก็ดี เป็น
การฝ่าฝืนต่อการที่ตนเข้ารับทำหน้าที่ไซร์ ท่านว่านายหน้า
หามีสิทธิจะได้รับคำบ้ำเห็นใจหรือรับชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้เสีย
ไปไม่

มาตรา ๔๔๘ ตัวนายหน้าไม่ต้องรับผิดชอบไปถึงการชำระหนี้
ตามสัญญาซึ่งได้ทำต่อกันเพราะตนเป็นสื่อ เว้นแต่จะมีได้
บอกชื่อของฝ่ายหนึ่งให้ถึงอีกฝ่ายหนึ่ง

มาตรา ๔๔๙ การรับเงินหรือรับชำระหนี้อันจะพึงชำระ
ตามสัญญานั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่านายหน้าย่อมไม่มี
อำนาจที่จะรับแทนผู้เป็นคู่สัญญา

ลักษณะ ๑๗

ปรานีประนอมยอมความ

มาตรา ๔๕๐ อันว่าปรานีประนอมยอมความนั้น คือ

สัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่ง ซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นนั้น ให้เสร็จไปด้วย ต่างยอมผ่อนผันให้ แก่กัน

มาตรา ๘๕๑ อันสัญญาปรานีประนอมยอมความนั้น ถ้า มิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อ ฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

มาตรา ๘๕๒ ผลของสัญญาปรานีประนอมยอมความนั้น ย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็น ของตน

ลักษณะ ๑๘

การพินัน และขันต่อ

มาตรา ๘๕๓ อันการพินันหรือขันต่อนั้น ท่านว่าหากก่อให้เกิดหนี้ไม่ สิ่งที่ได้ให้กันไปในการพินันหรือขันต่อก็จะ ทวงคืนไม่ได้ เพราะเหตุหามูลหน้อย่างหนึ่งอย่างใดมิได้

ข้อบัญญัติที่กล่าวนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงข้อตกลงเป็น มูลหน้อย่างหนึ่ง อย่างใดอันฝ่ายข้างเสียพินันขันต่อหากทำ ให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อจะใช้หนี้เงินพินันหรือขันต่อนั้นด้วย

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๑๗

มาตรา ๘๕๔ อันการออกสลากกินแบ่งก็ดี ออกสลากกินรวบก็ดี ท่านว่าเป็นสัญญาอันจะผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจหรือให้สัตยาบันแก่การนั้นจะเพาะราย นอกนั้นท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๘๕๓

มาตรา ๘๕๕ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๓๑๒ และ ๘๑๖ ตัวเงินหรือเอกสารอย่างอื่นทุกฉบับซึ่งออกให้เต็มจำนวน หรือแต่โดยส่วน เพื่อแทนเงินใด ๆ อันได้แต่ชนะพนันหรือขันต่อก็ดี ออกให้เพื่อใช้เงินที่ยืมมาใช้ในการพนันหรือขันต่อเช่นว่านั้นก็ดี ท่านว่าไม่สมบูรณ์

เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัตินี้ เงินรายใดที่ยืมแก่บุคคลกำลังเล่นการพนันหรือขันต่อ ในเวลาหรือณสถานที่เล่นเช่นนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเงินนั้นได้ให้ยืมไปเพื่อเล่นการพนันหรือขันต่อ

ลักษณะ ๑๘

บัญชีเดิรสะพัด

มาตรา ๘๕๖ อันว่าสัญญาบัญชีเดิรสะพัดนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลสองคนตกลงกันว่าสืบแต่นั้นไป หรือในชั่วเวลา กำหนดอันใดอันหนึ่ง ให้ตัดทอนบัญชีหนทางหมดหรือแต่

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๑๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑

บางส่วนอันเกิดขึ้น แต่กิจการในระหว่างเขาทั้งสองนั้น หักกลบ
ลบกัน และคงชำระแต่ส่วนที่เป็นจำนวนคงเหลือโดยคุณลักษณะ

มาตรา ๘๕๗ การนำตัวเงินลงเป็นรายการในบัญชีเดิ
ระพัฒน์นั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าได้ลงด้วยเงื่อนไขว่
จะมีผู้ชำระเงินตามตัวนั้น ถ้าและตัวนั้นมีได้ชำระเงินไซ้ จะ
เพิกถอนรายการอันนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๘๕๘ ถ้าคู่สัญญามิได้กำหนดกันไว้ว่าให้หักทอน
บัญชีโดยระยะเวลาอย่างไรไซ้ ท่านให้ถือเอาเป็นกำหนด
หกเดือน

มาตรา ๘๕๙ คู่สัญญาฝ่ายใดจะบอกเลิกสัญญาบัญชีเดิ
ระพัฒน์ และให้หักทอนบัญชีกันเสียในเวลาใดๆ ก็ได้ ถ้า
ไม่มีอะไรปรากฏเป็นข้อขัดกับที่กล่าวมานี้

มาตรา ๘๖๐ เงินส่วนที่ผิดกันอยู่นั้นถ้ายังมีได้ชำระ ท่าน
ให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่หักทอนบัญชีเสร็จเป็นต้นไป

ลักษณะ ๒๐

ประกันภัย

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๖๑ อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่ง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๑๕

บุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตตั้งได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย

มาตรา ๘๖๒ ตามข้อความในลักษณะนี้

คำว่า “ผู้รับประกันภัย” ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้

คำว่า “ผู้เอาประกันภัย” ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย

คำว่า “ผู้รับประกัน” ท่านหมายความว่า บุคคลผู้จะพึงได้รับค่าสินไหมทดแทน หรือรับจำนวนเงินไว้ให้

อนึ่งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันนั้น จะเป็นบุคคลคนหนึ่งคนเดียวก็ได้

มาตรา ๘๖๓ อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยวันนั้นไซ้ ท่านว่า ย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๘๖๔ เมื่อคู่สัญญาประกันภัยยกเอาภัยใดโดยฉะเพาะขึ้นเป็นข้อพิจารณาในการวางกำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัย

และภัยเช่นนั้นสิ้นไปหามิได้แล้ว ท่านว่าภายหลังแต่บัดนั้นไป ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้ลดเบี้ยประกันภัยลงตามส่วน

มาตรา ๘๖๕ ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ดี หรือในกรณีประกันชีวิต บุคคลอันการใช้เงินย่อมอาศัยความทรัพย์สินหรือมรณะของเขานั้นก็ดี รู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้น อีกหรือให้บอกเบี้ยไม่ยอมทำสัญญา หรือว่ารู้อยู่แล้วแถลงข้อความนั้นเป็นความเท็จไซ้ ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆะ

ถ้ามิได้ใช้สิทธิบอกกล่าวภายในกำหนดเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ได้รับประกันภัยทราบมูลอันจะบอกกล่าวได้ก็ดี หรือมิได้ใช้สิทธินั้นภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันทำสัญญาก็ดี ท่านว่าสิทธินั้นเป็นอันระงับสิ้นไป

มาตรา ๘๖๖ ถ้าผู้รับประกันภัยได้รู้ข้อความจริงดังกล่าวในมาตรา ๘๖๕ นั้นก็ดี หรือรู้ว่าข้อแถลงความเป็นความเท็จก็ดี หรือควรจะได้รู้เช่นนั้นหากใช้ความระมัดระวังตั้งจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชนก็ดี ท่านให้ฟังว่าสัญญานั้นเป็นอันสมบูรณ์

มาตรา ๘๖๗ อันสัญญาประกันกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ทู่นว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ให้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันกันอันมีเนื้อความต้องตามสัญญาอันแก่ผู้เอาประกันกันฉบับหนึ่ง

กรมธรรม์ประกันกัน ต้องลงลายมือชื่อของผู้รับประกันกัน และมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์เอาประกันกัน
- (๒) ภัยใดซึ่งผู้รับประกันกันรับเสี่ยง
- (๓) ราคาแห่งมูลประกันกัน ถ้าหากได้กำหนดกันไว้
- (๔) จำนวนเงินซึ่งเอาประกันกัน
- (๕) จำนวนเบี้ยประกันกัน และวิธีส่งเบี้ยประกันกัน
- (๖) ถ้าหากสัญญาประกันกันมีกำหนดเวลา ต้องลงเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดไว้ด้วย

- (๗) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับประกันกัน
- (๘) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้เอาประกันกัน
- (๙) ชื่อของผู้รับประกันกัน ถ้าจะพึงมี

(๑๐) วันทำสัญญาประกันภัย

(๑๑) สถานที่และวันที่ได้ทำกรมธรรม์ประกันภัย

มาตรา ๘๖๘ อันสัญญาประกันภัยทะเล ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายทะเล

หมวด ๒

ประกันวินาศภัย

ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๖๕ อันคำว่า “วินาศภัย” ในหมวดนี้ ท่านหมายรวมเอาความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้

มาตรา ๘๖๐ ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้นพร้อมกันเพื่อความวินาศภัยอันเดียวกัน และจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยรวมกันทั้งหมดนั้นท่วมจำนวนที่วินาศจริงไซ้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพียงเสมอจำนวนวินาศจริงเท่านั้น ผู้รับประกันภัยแต่ละคนต้องจ่ายเงินจำนวนวินาศจริงแบ่งตามส่วนมากน้อยที่ตนได้รับประกันภัยไว้

อันสัญญาประกันภัยทั้งหลาย ถ้าลงวันเดียวกัน ท่านให้ถือว่าได้ทำพร้อมกัน

ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้นสืบเนื่องเป็นลำดับกัน ท่านว่าผู้รับประกันภัยคนแรกจะต้องรับผิดชอบเพื่อความวินาศภัยก่อน ถ้าและจำนวนเงินซึ่งผู้รับประกันภัยคนแรกได้ไฉ้ขึ้นนั้นยังไม่คุ้มจำนวนวินาศภัยไซ้ ผู้รับประกันภัยคนถัดไปก็ต้องรับผิดชอบในส่วนที่ยังขาดอยู่นั้นต่อ ๆ กันไปจนกว่าจะคุ้มวินาศ

มาตรา ๕๗๑ ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้นพร้อมกันก็ดี หรือสืบเนื่องเป็นลำดับกันก็ดี ท่านว่าการที่ย่อมสละสิทธิอันมีต่อผู้รับประกันภัยรายหนึ่งนั้น ไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันภัยรายอื่น ๆ

มาตรา ๕๗๒ ก่อนเริ่มเสี่ยงภัย ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ แต่ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้เบี้ยประกันภัยทั้งจำนวน

มาตรา ๕๗๓ ถ้าในระหว่างอายุสัญญาประกันภัยนั้น มูลประกันภัยได้ลดน้อยถอยลงไปหนักไซ้ ท่านว่าผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้ลดจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้ และลดจำนวนเงินเบี้ยประกันภัย

การลดจำนวนเบี้ยประกันภัยนั้น ให้เป็นผลต่อในอนาคต

มาตรา ๔๗๔ ถ้าคู่สัญญาได้กำหนดราคาแห่งมูลประกันภัยไว้ ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้ลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนก็แต่เมื่อพิสูจน์ได้ว่าราคาแห่งมูลประกันภัยตามที่ได้ตกลงกันไว้นั้นเป็นจำนวนสูงเกินไปนัก และคืนจำนวนเบี้ยประกันภัยให้ตามส่วนกับทั้งดอกเบี้ยด้วย

มาตรา ๔๗๕ ถ้าวัตถุอันได้เอาประกันภัยไว้นั้น เปลี่ยนมือไปจากผู้เอาประกันภัยโดยพินัยกรรมก็ดี หรือโดยบัญญัติกฎหมายก็ดี ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยที่ย่อมโอนตามไปด้วย

ถ้าในสัญญามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อผู้เอาประกันภัยโอนวัตถุที่เอาประกันภัยและบอกกล่าวการโอนไปยังผู้รับประกันภัยไซ้ ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยนั้นย่อมโอนตามไปด้วย อนึ่งถ้าในการโอนเช่นนี้ช่องแห่งภัยเปลี่ยนแปลงไปหรือเพิ่มขึ้นหนักไซ้ ท่านว่าสัญญาประกันภัยนั้นกลายเป็นโมฆะ

มาตรา ๔๗๖ ถ้าผู้รับประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ผู้เอาประกันภัยจะเรียกให้หาประกันอันสมควรให้แก่ตนก็ได้ หรือจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๒๕

ถ้าผู้เอาประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย
ท่านให้ใช้วิธีเดียวกันนี้บังคับตามควรแก่เรื่อง แต่กระนั้น
ก็ดี ถ้าเบี้ยประกันภัยได้ส่งแล้วเต็มจำนวนเพื่ออายุประกัน
ภัยเป็นระยะเวลาไม่น้อยเท่าใดไซ้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับ
ประกันภัยบอกเลิกสัญญาก่อนระยะเวลานั้นสุดลง

มาตรา ๘๗๗ ผู้รับประกันภัยจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน
ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง

(๒) เพื่อความบอบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งได้เอา
ประกันภัยไว้เพราะได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันความ
วิฤตภัย

(๓) เพื่อบรรดาค่าใช้จ่ายอันสมควรซึ่งได้เสียไปเพื่อ
รักษาทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัยไว้ในวันมิให้วินาศ

อันจำนวนวินาศจริงนั้น ท่านให้ตราคาดสถานที่และ
ในเวลาซึ่งเหตุวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้น อนึ่งจำนวนเงินซึ่งได้
เอาประกันภัยไว้วันนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลัก
ประมาณอันถูกต้องในการตราคาดเช่นว่านั้น

ท่านห้ามมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินไปกว่าจำนวนเงิน
ซึ่งเอาประกันภัยไว้

มาตรา ๘๗๘ ค่าใช้จ่ายในการตีราคาวินาศภัยนั้น ท่านว่า ผู้รับประกันภัยต้องเป็นผู้ออกใช้

มาตรา ๘๗๙ ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในความวินาศภัยหรือเหตุอื่นซึ่งได้ระบุไว้ในสัญญาอันได้เกิดขึ้นเพราะความทุจริต หรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกัน

ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในความวินาศภัยอันเป็นผลโดยตรงมาแต่ความไม่สมบูรณ์ของในเนื้อแห่งวัตถุที่เอาประกันภัย เว้นแต่จะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘๘๐ ถ้าความวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของบุคคลภายนอกไซ้ ผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปเป็นจำนวนเพียงใด ผู้รับประกันภัยย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยและของผู้รับประกัน ซึ่งมีส่วนต่อบุคคลภายนอกเพียงนั้น

ถ้าผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแต่เพียงบางส่วนไซ้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยนั้นใช้สิทธิของตนให้เสื่อมเสียสิทธิของผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประกัน ในกรณีที่เขาจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกเพื่อเศษแห่งจำนวนวินาศนั้น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๑๒๗

มาตรา ๘๘๑ ถ้าความวินาศเกิดขึ้นเพราะภัยมีขึ้นตั้งผู้
รับประกันภัยตกลงประกันภัยไว้ไซ้ เมื่อผู้เอาประกันภัย
หรือผู้รับประกันภัยทราบความวินาศนั้นแล้วต้องบอกกล่าวแก่
ผู้รับประกันภัยโดยไม่ชักช้า

ถ้ามิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อน ผู้รับ
ประกันภัยอาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย
อย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้นได้ เว้นแต่อีกฝ่ายหนึ่งจะพิสูจน์
ได้ว่าไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้

มาตรา ๘๘๒ ในการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ท่าน
ห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันวินาศภัย

ในการเรียกให้ใช้หรือให้คืนเบี้ยประกันภัย ท่านห้าม
มิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสองปีนับแต่วันซึ่งสิทธิจะเรียกให้ใช้
หรือคืนเบี้ยประกันภัยถึงกำหนด

ส่วนที่ ๒ วิธีระเหาะการประกันภัยในการรับขน

มาตรา ๘๘๓ อันสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น ย่อม
คุ้มครองความวินาศภัยทุกอย่างซึ่งอาจเกิดแก่ของที่ขนส่งในระหว่าง
เวลาดังแต่ผู้ขนส่งได้รับของไป จนได้ส่งมอบของนั้นแก่
ผู้รับตราส่ง และจำนวนค่าสินไหมทดแทนนั้น ย่อมกำหนด
ตามที่ของซึ่งขนส่งนั้นจะได้มีราคาเมื่อถึงตำบลอันกำหนดให้ส่ง

มาตรา ๘๘๔ ถ้าของซึ่งขนส่งนั้นได้เอาประกันภัยเมื่ออยู่ในระหว่างส่งเคอทาง ไป ทำนให้ คัดมูลประกันภัยในของนั้นนับรวมทั้งราคาของณสถานที่และในเวลาที่ผู้ขนส่งได้รับของ และให้เพิ่มค่าระวางส่งของไปยังสถานที่ส่งมอบแก่ผู้รับตราส่ง กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เนื่องด้วยการส่งของไปนั้นเข้าด้วย

• ถ้าไรอันจะพึงได้ ในเวลาเมื่อส่งมอบของนั้นย่อมจะคิดรวมเข้าเป็นมูลประกันภัยได้ต่อเมื่อได้ มีข้อตกลงกันไว้เช่นนั้นชัดแจ้ง

มาตรา ๘๘๕ อันสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น ถึงแม้การขนส่งจะต้องสะดุดหยุดลงชั่วคราวหรือจะต้องเปลี่ยนทางหรือเปลี่ยนวิธีขนส่งอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเหตุจำเป็นในระหว่างส่งเคอทางก็ดี ทำนว่าสัญญานี้ก็ย่อมคงเป็นอันสมบูรณ์อยู่ เว้นแต่จะไ้ระบุไว้ในสัญญาเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘๘๖ อันกรรมธรรม์ประกันภัยในการรับขนนั้น นอกจากที่ไ้ระบุไว้แล้วในมาตรา ๘๖๗ ต้องมีรายการเพิ่มขึ้นอีกตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ระบุทางและวิธีขนส่ง

(๒) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ขนส่ง

LIRT

(๓) สถานที่ซึ่งกำหนดให้รับและส่งมอบของ

(๔) กำหนดระยะเวลาขนส่งตามแต่มี

ส่วนที่ ๓ ประกันภัยค้ำจุน

มาตรา ๘๘๗ อันว่าประกันภัยค้ำจุนนั้น คือสัญญา
ประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทน
ในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่
บุคคลอีกคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ

บุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน
ตามที่ตนควรจะได้ นั้นจากผู้รับประกันภัยโดยตรง แต่ค่า
สินไหมทดแทนเช่นว่านั้นหาอาจจะคิดเกินไปกว่าจำนวนอันผู้รับ
ประกันภัยจะพึงต้องจ่ายตามสัญญานั้นได้ไม่ ในคดีระวาง
บุคคลผู้ต้องเสียหายกับผู้รับประกันภัยนั้น ท่านให้ผู้ต้อง
เสียหายเรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วย

อนึ่งผู้รับประกันภัยนั้นแม้จะได้ส่งค่าสินไหมทดแทนให้
แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ก็ยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ
บุคคลผู้ต้องเสียหายนั้นไม่ เว้นแต่ตนจะพิสูจน์ได้ว่าค่าสินไหม
ทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้จ่ายให้แก่ผู้ต้องเสียหายแล้ว

มาตรา ๘๘๘ ถ้าค่าสินไหมทดแทนอันผู้รับประกันภัยได้
ใช้ไปโดยคำพิพากษานั้นยังไม่คุ้มค่าวินาศภัยเต็มจำนวนไซ้
ทำนว่าผู้เอาประกันภัยก็ยังคงต้องรับใช้จำนวนที่ยังขาด เว้น
ไว้แต่บุคคลผู้ต้องเสียหายจะได้ละเลยเสียไม่เรียกตัวผู้เอา
ประกันภัยเข้ามาสู่คดีด้วยดังกล่าวไว้ในมาตราก่อน

หมวด ๓

ประกันชีวิต

มาตรา ๘๘๙ ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จำนวน
เงินย่อมอาศัยความทรงชีพ หรือมรณะของบุคคลคนหนึ่ง

มาตรา ๘๙๐ จำนวนเงินอันจะพึงใช้ขึ้น จะชำระเป็น
เงินจำนวนเดียว หรือเป็นเงินรายปีที่ได้ สุดแล้วแต่จะ
ตกลงกันระหว่างคู่สัญญา

มาตรา ๘๙๑ แม้ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยมิได้ เป็น
ผู้รับประกันเองก็ดี ผู้เอาประกันภัยย่อมมีสิทธิที่จะโอน
ประโยชน์แห่งสัญญานั้นให้แก่บุคคลอื่นคนหนึ่งได้ เว้นแต่
จะได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันไปแล้ว
และผู้รับประกันได้บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้รับประกัน
ภัยแล้วว่าตนจำนงจะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้น

LIRT

ถ้ากรมธรรม์ประกันภัยได้ทำเป็นรูปให้ใช้เงินตามเขาส่งแล้ว ท่านให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ มาใช้บังคับ

มาตรา ๔๕๒ ในกรณีบอกล้างสัญญาตามความในมาตรา ๔๖๕ ผู้รับประกันภัยต้องคืน ค่าไถ่ถอน กรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือทายาทของผู้นั้น

มาตรา ๔๕๓ การใช้เงิน อาศัยเหตุความทรงชีพ หรือมรณะของบุคคลผู้ใด แม้ได้แถลงอายุของบุคคลผู้นั้นไว้คลาดเคลื่อนไม่ถูกต้องเป็นเหตุให้ได้กำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัยไว้ต่ำไซ้ ท่านให้ลดจำนวนเงินอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้นั้นลงตามส่วน

แต่ถ้าผู้รับประกันภัยพิสูจน์ได้ว่าในขณะที่ทำสัญญานั้นอายุที่ถูกต้องแท้จริงอยู่นอกจำกัดอัตราตามทางค่าปกติของเขาแล้ว ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆีย

มาตรา ๔๕๔ ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะบอกเลิกสัญญาประกันภัยเสียในเวลาใด ๆ ก็ได้ด้วยการงดไม่ส่งเบี้ยประกันภัยต่อไป ถ้าและได้ส่งเบี้ยประกันภัยมาแล้วอย่างน้อยสามปีไซ้ ท่านว่าผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย หรือรับกรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จจากผู้รับประกันภัย

มาตรา ๘๘๕ เมื่อใดจะต้องใช้จำนวนเงินในเหตุมรณะ
ของบุคคลคนหนึ่งคนใด ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้
เงินนั้นในเมื่อมรณภัยอันนั้นเกิดขึ้น เว้นแต่

(๑) บุคคลผู้นั้นได้กระทำอัตวินิบาตด้วยใจสมัครภายใน
ปีหนึ่งนับแต่วันทำสัญญา หรือ

(๒) บุคคลผู้นั้นถูกผู้รับประกันภัยฆ่าตายโดยเจตนา
ในกรณีนี้ ๒ นี้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้เงิน
ค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือให้แก่ทายาท
ของผู้นั้น

มาตรา ๘๘๖ ถ้ามรณภัยเกิดขึ้นเพราะความผิดของบุคคล
ภายนอก ผู้รับประกันภัยหาอาจจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน
จากบุคคลภายนอกนั้นได้ไม่ แต่สิทธิของฝ่ายทายาทแห่ง
ผู้มรณะในอันจะได้ค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกนั้น
หาสูญสิ้นไปด้วยไม่ แม้ทั้งจำนวนเงินอันจะพึงใช้ตามสัญญา
ประกันชีวิตนั้นจะหวนกลับมาได้แก่ตนด้วย

มาตรา ๘๘๗ ถ้าผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้โดย
กำหนดว่า เมื่อตนถึงซึ่งความมรณะให้ใช้เงินแก่ทายาท
ทั้งหลายของตนโดยมิได้เจาะจงระบุชื่อผู้หนึ่งผู้ใดไว้ไซ้
จำนวนเงินอันจะพึงใช้เงินนั้นท่านให้พึงเอาเป็นสินทรัพย์ส่วน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๓๓

หนึ่งแห่งกองมรดกของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเจ้าหน้าที่จะเอาใช้
หนี้ได้

ถ้าได้เอาประกันภัยไว้ โดยกำหนดว่าให้ ใช้จ่ายแก่บุคคล
คนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ท่านว่าเฉพาะแต่จำนวน
เงินเบี้ยประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ส่งไปแล้วเท่านั้นจัก
เป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมรดกของผู้เอาประกันภัย
อันเจ้าหน้าที่จะเอาใช้หนี้ได้

ลักษณะ ๒๑

ตัวเงิน

หมวด ๑

บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๕๘ อันตัวเงินตามความหมายแห่งประมวล
กฎหมายนี้มีสามประเภท ๆ หนึ่ง คือตัวแลกเงิน ประเภท
หนึ่ง คือตัวสัญญาจ่ายเงิน ประเภทหนึ่ง คือเช็ค

มาตรา ๘๕๙ ข้อความอันใดซึ่งมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวล
กฎหมายลักษณะนี้ ถ้าเขียนลงในตัวเงิน ท่านว่าข้อความ
อันนั้นหาเป็นผลอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ตัวเงินนั้นไม่

มาตรา ๘๖๐ บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของตนในตัวเงินย่อม
จะต้องรับผิดชอบตามข้อความในตัวเงินนั้น

ถ้าลงเพียงแต่เครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น แลงใต้ หรือลายพิมพ์นิ้วมืออย่างเอาเป็นลายมือชื่อในตัวเงินไซ้ร้ แม้ถึงว่าจะมีพะยานลงชื่อรับรองก็ตาม ท่านว่าหาให้ผลเป็นลายมือชื่อในตัวเงินนั้นไม่

มาตรา ๕๐๑ ถ้าบุคคลคนใดลงลายมือชื่อของตนในตัวเงิน และมีได้เขียนแถลงว่ากระทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งไซ้ร้ ท่านว่าบุคคลคนนั้นย่อมเป็นผู้รับผิดชอบตามความในตัวเงินนั้น

มาตรา ๕๐๒ ถ้าตัวเงินลงลายมือชื่อของบุคคลหลายคน มีทั้งบุคคลซึ่งไม่อาจจะเป็นคู่สัญญาแห่งตัวเงินนั้นได้เลย หรือเป็นได้แต่ไม่เต็มผลไซ้ร้ ท่านว่าการนี้ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความรับผิดชอบของบุคคลอื่น ๆ นอกนั้นซึ่งคงต้องรับผิดชอบในตัวเงิน

มาตรา ๕๐๓ ในการใช้เงินตามตัวเงินท่านมิให้ให้วัน
ผ่าน

มาตรา ๕๐๔ อันผู้ทรงนั้น หมายความว่าบุคคลผู้มีตัวเงินไว้ในครอบครอง โดยฐานเป็นผู้รับเงิน หรือเป็นผู้รับสลักหลัง ถ้าและเป็นตัวเงินส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ ๆ ก็นับว่าเป็นผู้ทรงเหมือนกัน

มาตรา ๕๐๕ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐๘ บุคคลผู้ได้ตัวเงินไว้ในครอบครอง ถ้าแสดงให้ปรากฏสิทธิ ด้วยการสลักหลังไม่ขาดสาย แม้ถึงว่าการสลักหลังรายที่สุด จะเป็นสลักหลังลอยก็ตาม ท่านให้ถือว่าเป็นผู้ทรงโดยชอบ ด้วยกฎหมาย เมื่อใดรายการสลักหลังลอยมีสลักหลังรายอื่นตามหลังไปอีก ท่านให้ถือว่าบุคคลผู้ที่ลงลายมือชื่อในการสลักหลังรายที่สุดนั้น เป็นผู้ได้ไปซึ่งตัวเงินด้วยการสลักหลังลอย อนึ่งถ้าสลักหลังเมื่อขีดฆ่าเสียแล้ว ท่านให้ถือเสมือนว่ามีได้มีเลย

ถ้าบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดต้องปราศจากตัวเงินไปจากครอบครอง ท่านว่าผู้ทรงซึ่งแสดงให้ปรากฏสิทธิของตนในตัวตามวิธีการดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น หากจำต้องสละตัวเงินไม่ เว้นแต่จะได้มาโดยทุจริต หรือได้มาด้วยความประมาทเลินเล่อ อย่งร้ายแรง

อนึ่งข้อความในวรรคก่อนนี้ ให้ใช้บังคับตลอดถึงผู้ทรงตัวเงินส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือด้วย

มาตรา ๕๐๖ คำว่าคู่สัญญาคนก่อนๆ นั้น รวมทั้งผู้ส่งจ่าย หรือผู้ออกตัวเงินและผู้สลักหลังคนก่อนๆ ด้วย

เล่ม ๕๕ หน้า ๑๓๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

มาตรา ๕๐๗ เมื่อใดที่ไม่มีที่ในตั๋วเงินซึ่งจะสลักหลังให้ติดต่อกับไปรษณีย์ ท่านอนุญาตให้เอากระดาษแผ่นหนึ่งผนึกติดเข้ากับตั๋วเงินเรียกว่าใบประจำต่อ นับเป็นส่วนหนึ่งแห่งตั๋วเงินนั้น

การสลักหลังในใบประจำต่อครั้งแรกต้องเขียน คาบบนตั๋วเงินเดิมบ้าง บนใบประจำต่อบ้าง

หมวด ๒

ตั๋วแลกเงิน

ส่วนที่ ๑ การออกและสลักหลังตั๋วแลกเงิน

มาตรา ๕๐๘ อันว่าตั๋วแลกเงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๐๙ อันตั๋วแลกเงินนั้น ต้องมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) คำบอกชื่อว่าเป็นตั๋วแลกเงิน
- (๒) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้จ่ายเงินเป็นจำนวนแน่นอน

(๓) ชื่อ หรือยี่ห้อผู้จ่าย

(๔) วันถึงกำหนดใช้เงิน

LIRT

(๕) สถานที่ใช้เงิน

(๖) ชื่อ หรือยี่ห้อผู้รับเงิน หรือคำจดแจ้งว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ

(๗) วันและสถานที่ออกตัวเงิน

(๘) ตายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๕๑๐ ตราสารอันมีรายการขาดตกบกพร่องไปจากที่ท่านระบุบังคับไว้ในมาตราก่อนนี้ ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงิน เว้นแต่ในกรณีที่ตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ตั๋วแลกเงินซึ่งไม่ระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อได้เห็น

ถ้าสถานที่ใช้เงินมิได้ตกลงไว้ในตั๋วแลกเงิน ท่านให้ถือเอาภูมิลำเนาของผู้จ่ายเป็นสถานที่ใช้เงิน

ถ้าตั๋วแลกเงินไม่แสดงให้เห็นปรากฏสถานที่ออกตัว ท่านให้ถือว่าตัวเงินนั้นได้ออกณภูมิลำเนาของผู้สั่งจ่าย

ถ้ามิได้ลงวันออกตัว ท่านว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้

มาตรา ๕๑๑ ผู้สั่งจ่ายจะเขียนข้อความกำหนดลงไว้ว่า จำนวนเงินอันจะพึงใช้หนี้ให้คิดดอกเบี้ยด้วยก็ได้ และในกรณีเช่นนั้น ถ้ามิได้กล่าวลงไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่า ดอกเบี้ยย่อมคิดแต่วันที่ลงในตั๋วเงิน

มาตรา ๕๑๒ อันตั๋วแลกเงินนั้นจะออกสั่งให้ใช้เงินตามคำสั่งของผู้สั่งจ่ายก็ได้

อนึ่งจะสั่งจ่ายเอาจากตัวผู้สั่งจ่ายเอง หรือสั่งจ่ายเพื่อบุคคลภายนอกก็ได้

มาตรา ๕๑๓ อันวันถึงกำหนดของตั๋วแลกเงินนั้น ท่านว่า ย่อมเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ในวันใดวันหนึ่งที่กำหนดไว้ หรือ
- (๒) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่วันที่ลงในตั๋วเงิน หรือ
- (๓) เมื่อทวงถาม หรือเมื่อได้เห็น หรือ
- (๔) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น

มาตรา ๕๑๔ บุคคลผู้สั่งจ่ายหรือสลักหลังตั๋วแลกเงิน ย่อมเป็นอันสัญญาว่า เมื่อตัวนั้นได้นำขึ้นโดยชอบแล้วจะมีผู้รับรองและใช้เงินตามเนื้อความแห่งตั๋ว ถ้าและตัวแลกเงินนั้นเขาไม่เชื่อถือโดยไม่ยอมรับรองก็ได้ หรือ ไม่ยอมจ่ายเงิน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๑๓๕

คดี ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สละหลังก็จะใช้เงินแก่ผู้ทรง หรือแก่ผู้สละหลังคนหลัง ซึ่งต้องถูกบังคับให้ใช้เงินตามตัวนั้น ถ้าหากว่าได้ทำถูกต้องตามวิธีการในข้อไม่รับรองหรือไม่จ่ายเงินนั้นแล้ว

มาตรา ๕๑๕ ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเปลี่ยนและผู้สละหลังคนใด ๆ ก็ดี จะจดข้อกำหนดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ลงไว้ชัดแจ้งในตัวนั้นก็ได้ คือ

(๑) ข้อกำหนดดลบล้างหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนเองต่อผู้ทรงตัวเงิน

(๒) ข้อกำหนดยอมลดละให้แก่ผู้ทรงตัวเงิน ซึ่งหน้าที่ทั้งหลายอันผู้ทรงจะพึงต้องมีแก่ตนบางอย่างหรือทั้งหมด

มาตรา ๕๑๖ บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลตัวแลกเปลี่ยนหาอาจต่อสู้ผู้ทรงด้วย ข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันกันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้ส่งจ่ายหรือกับผู้ทรงคนก่อน ๆ นั้นได้ไม่ เว้นแต่การโอนจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันอันฉฉ

มาตรา ๕๑๗ อันตัวแลกเปลี่ยนทุกระดับ ถึงแม้ว่าจะมิใช่ส่งจ่ายให้แก่บุคคลเพื่อเขาสังกัดตาม ท่านว่ายอมโอนให้กันได้ด้วยสละหลังและส่งมอบ

LIRT

เมื่อผู้ส่งจ่าย เขียนลงใน ด้าน หน้า แห่ง ตัว แลกเงินว่า
“ เปลี่ยนมือไม่ได้ ” ดังนี้ก็ดี หรือเขียนคำอื่นอันได้ความเป็น
ทำนองเช่นเดียวกันนั้นก็ดี ท่านว่าตัวเงินนั้นยอมจะโอนให้
กันได้แต่โดยรูปการและด้วยผลอย่างการโอนสามัญ

อนึ่งตัวเงินจะสลักหลังให้แก่ผู้จ่ายก็ได้ ไม่ว่าผู้จ่ายจะได้
รับรองตัวนั้นหรือไม่ หรือจะสลักหลังให้แก่ผู้ส่งจ่าย หรือ
ให้แก่คู่สัญญาฝ่ายอื่นใดแห่งตัวเงินนั้นก็ดี ส่วนบุคคลทั้ง
หลายเหล่านี้ก็ยอมจะสลักหลังตัวเงินนั้นต่อไปอีกได้

มาตรา ๕๑๘ ตัวแลกเงินอันสั่งให้ ใช้เงินแก่ผู้ก่อนนั้น
ท่านว่ายอมโอนไปเพียงด้วยส่งมอบให้กัน

มาตรา ๕๑๙ คำสลักหลังนั้นต้องเขียนลงในตัวแลกเงิน
หรือใบประจำต่อ และต้องลงลายมือชื่อผู้สลักหลัง

การสลักหลังยอมสมบูรณ์แม้ทั้งมิได้ระบุชื่อผู้รับประโยชน์
ไว้ด้วย หรือแม้ผู้สลักหลังจะมีได้กระทำการไต่ถามไปกล่าวลง
ลายมือชื่อของตนที่ด้านหลังตัวแลกเงินหรือที่ใบประจำต่อ
ก็ยอมฟังเป็นสมบูรณ์ได้จกกัน การสลักหลังเช่นนี้ท่านเรียกว่า
“ สลักหลังลอย ”

มาตรา ๕๒๐ อันการสลักหลังยอมโอนไปซึ่งบรรดาสหสิทธิ
อันเกิดแต่ตัวแลกเงิน

ถ้าสลักหลังลอย ผู้ทรงจะปฏิบัติดังกล่าวต่อไปนี้ประการ
หนึ่งประการใดก็ได้ คือ

(๑) ครอบความลงในที่ว่าง ด้วยเขียนชื่อของตนเอง
หรือชื่อบุคคลอื่นผู้ใดผู้หนึ่ง

(๒) สลักหลังตีเงินต่อไปอีกเป็นสลักหลังลอย หรือ
สลักหลังให้แก่บุคคลอื่นผู้ใดผู้หนึ่ง

(๓) โอนตัวเงินนั้นให้ ไปแก่บุคคลภายนอกโดยไม่
ครอบความลงในที่ว่าง และไม่สลักหลังอย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๕๒๑ การสลักหลังตัวแลกเปลี่ยนซึ่งสั่งให้ใช้เงิน
แก่ผู้ถอนนั้น ย่อมเป็นเพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๕๒๒ การสลักหลังนั้นต้องให้เป็นข้อความอัน
ปราศจากเงื่อนไข ถ้าและวางเงื่อนไขบังคับลงไว้อย่างใด
ท่านให้ถือเสมือนว่าข้อเงื่อนไขนั้นมิได้เขียนลงไว้เลย

อนึ่งการสลักหลังโอนแต่บางส่วน ท่านว่าเป็นโมฆะ

มาตรา ๕๒๓ ผู้สลักหลังคนใดระบุข้อความห้ามสลักหลัง
สืบไปลงไว้แล้ว ผู้สลักหลังคนนั้นย่อมไม่ต้องรับผิดชอบ
อันเขาสลักหลังตัวแลกเปลี่ยนนั้นให้ไปในภายหลัง

มาตรา ๕๒๔ ถ้าตัวแลกเปลี่ยนสลักหลังต่อเมื่อสิ้นเวลาเพื่อ
คัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินนั้นแล้วไซ้ ท่านว่า

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๔๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

ผู้รับสลักหลังยอมได้ ไปซึ่งสิทธิแห่งการรับรองตามแต่มีต่อผู้จ่าย กับสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บรรดาผู้ซึ่งสลักหลังตัวเงินนั้น ภายหลังจากสิ้นเวลาเช่นนั้น

แต่ถ้าตัวเงินนั้นได้มีค้ำประกันการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงิน มาแต่ก่อนสลักหลังแล้วไซ้ ท่านว่าผู้รับสลักหลังยอมได้ ไปแต่เพียงสิทธิของผู้ซึ่งสลักหลังให้แก่ตนเองมีต่อผู้รับรอง ต่อผู้ส่งจ่าย และต่อบรรดาผู้ที่สลักหลังตัวเงินนั้นมาก่อนย้อน ขึ้นไปจนถึงเวลาค้ำประกันเท่านั้น

มาตรา ๕๒๕ เมื่อใดความที่สลักหลังมีข้อกำหนดว่า “ราคาอยู่ที่เรียกเก็บ” กิติ “เพื่อเรียกเก็บ” กิติ “ในฐานะจัดการแทน” กิติ หรือความสำนวนอื่นใดอันเป็นปริยายว่า ตัวแทนไซ้ ท่านว่าผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนจะใช้สิทธิทั้งปวงอัน เกิดแต่ตัวนั้นก็ยอมได้ทั้งสิ้น แต่ว่าจะสลักหลังได้เพียงใน ฐานะเป็นตัวแทน

ในกรณีเช่นนี้ คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบจะต่อผู้ ผู้ทรงได้แต่เพียงด้วยข้อต่อสู้อัน จะพึง ใช้ ได้ต่อผู้สลักหลัง เท่านั้น

มาตรา ๕๒๖ เมื่อใดความที่สลักหลังมีข้อกำหนดว่า “ราคาเป็นประกัน” กิติ “ราคาเป็นเงินนำ” กิติ หรือข้อ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๔๓

กำหนดอย่างอื่นใดอันเป็นปริยายว่าจำนำไซ้ ท่านว่าผู้ทรง
ตัวแลกเงินจะใช้สิทธิทั้งปวงอันเกิดแต่ตัวนั้นก็ย่อมได้ทั้งสิ้น
แต่ถ้าผู้ทรงสลักหลังตัวนั้น ท่านว่าการสลักหลังย่อมใช้ได้
เพียงในฐานะเป็นคำสลักหลังของตัวแทน

คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบอาจจะต่อสู้ผู้ทรงตัวด้วยข้อ
ต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้สลัก
หลังนั้นได้ไม่ เว้นแต่การสลักหลังจะได้มีขึ้นด้วยคบคิด
กันฉ้อฉล

ส่วนที่ ๒ การรับรอง

มาตรา ๕๒๗ อันตัวแลกเงินนั้นจะนำไปยื่นแก่ผู้จ่ายคนที่
อยู่ของผู้จ่าย เพื่อให้รับรองเมื่อไรก็ได้ จนกว่าจะถึงเวลา
กำหนดใช้เงิน และผู้ทรงจะเป็นผู้ยื่นหรือเพียงแต่ผู้ที่ได้ตัว
นั้นไว้ ในครอบครองจะเป็นผู้นำไปยื่นก็ได้

ในตัวแลกเงินนั้น ผู้ส่งจ่ายจะลงข้อกำหนดไว้ว่าให้นาย
เพื่อรับรอง โดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้นาย หรือไม่กำหนด
เวลาก็ได้

ผู้ส่งจ่ายจะห้ามการนำตัวแลกเงินยื่นเพื่อรับรองก็ได้ เว้น
แต่ในกรณีที่เป็นตัวเงินอันได้ออกสั่งให้ ใช้เงินเฉพาะณสถานที่

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ก่อนได้อันมิใช่ภูมิลำเนาของผู้จ่าย หรือได้ออกสั่งให้ใช้เงิน
ในเวลาใดเวลาหนึ่งนับแต่ได้เห็น

อนึ่งผู้สั่งจ่ายจะลงข้อกำหนดไว้ว่ายังมีให้นำตัวขึ้นเพื่อให้
รับรองก่อนถึงกำหนดวันใดวันหนึ่งก็ได้

ผู้สัถ์หลังทุกคนจะลงข้อกำหนดไว้ว่า ให้นำตัวเงินขึ้น
เพื่อรับรอง โดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ขึ้น หรือไม่กำหนด
เวลาก็ได้ เว้นแต่ผู้สั่งจ่ายจะได้ห้ามการรับรอง

มาตรา ๕๒๘ ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้น
ระยะเวลากำหนดอย่างไรอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็นนั้น ต้องนำ
ตัวเงินขึ้นเพื่อให้รับรองภายในหกเดือนนับแต่วันที่ลงในตัว
เงิน หรือภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้สั่งจ่ายจะได้ระบุไว้

มาตรา ๕๒๙ ภายในบังคับบทบัญญัติมาตรา ๕๒๗ ผู้ทรง
ตัวแลกเปลี่ยนมีสิทธิที่จะขึ้นตัวเงินแก่ผู้จ่ายได้ในทันทีเพื่อให้
รับรอง ถ้าและเขาไม่รับรองภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงไซ้
ผู้ทรงก็มีสิทธิที่จะคัดค้าน

มาตรา ๕๓๐ ในการยื่นตัวแลกเปลี่ยนเพื่อให้เขารับรองนั้น
ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องปล่อยตัวนั้นให้ไว้ในมือผู้จ่าย

อนึ่งผู้จ่ายจะเรียกให้ขึ้นตัวแลกเปลี่ยนแก่ตนอีกเป็นครั้งที่
สองในวันรุ่งขึ้นแต่วันที่ขึ้นครั้งแรกนั้นก็ได้ ท่านห้ามมิให้

กรณีที่มิได้เสียยกเอาการที่มีได้อนุวรรณตามคำเรียกอัน
นั้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่การเรียกนั้นได้ระบุไว้ในคำคัดค้าน

มาตรา ๕๓๑ การรับรองนั้นพึงกระทำด้วยเขียนลงไว้ใน
ด้านหน้าแห่งตั๋วแลกเงินเป็นถ้อยคำสำนวนว่า “รับรองแล้ว”
หรือความอย่างอื่นทำนองเช่นเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อของ
ผู้จ่าย อนึ่งแต่เพียงลายมือชื่อของผู้จ่ายลงไว้ในด้านหน้าแห่ง
ตั๋วแลกเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นการรับรองแล้ว

มาตรา ๕๓๒ ตั๋วแลกเงินจะบังคับเขียนสั่งให้ใช้เงินใน
กำหนดระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่วันที่ลงในตั๋วเงินนั้น
แต่หากมิได้ลงวันไว้ก็ดี หรือตั๋วเงินจะบังคับสั่งให้ใช้เงินใน
กำหนดระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็น แต่หาก
การรับรองตัวนั้นมิได้ลงวันไว้ก็ดี ตั๋วแลกเงินเช่นว่ามานี้ ท่าน
ว่าผู้ทรงจะจงด่วน ออกตัวหรือวันรับรองลงตามที่แท้จริงก็ได้
แล้วพึงให้ ใช้เงินตามนั้น

อนึ่งท่านบัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ผู้ทรงทำการโดยสุจริต
แต่ลงวันคลาดเคลื่อนไปด้วยสำคัญผิด และในกรณีลงวัน
ผิดทุกสถาน หากว่าในภายหลังตั๋วเงินนั้นตกไปยังมือผู้ทรง
โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ตั๋วเงินจะเสียไปเพราะเหตุนี้

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๔๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑

ก็หาไม่ ท่านให้คงเป็นตัวเงินที่ใช้ได้ และพึงใช้เงินกัน
เสมือนตั้งว่าวันที่ได้จดลงนั้นเป็นวันที่ถูกต้องแท้จริง

มาตรา ๕๓๓ ถ้าการรับรองมิได้ลงวัน ท่านให้ถือเอาวัน
สุดท้ายแห่งระยะเวลาอัน กำหนดไว้ เพื่อรับรองนั้น เป็นวัน
รับรอง

มาตรา ๕๓๔ ถ้าผู้จ่ายเขียนคำรับรองลงในตัวแลกเงิน
แล้ว แต่หากกลับขีดฆ่าเสียก่อนตัวเงินนั้นหลุดพ้นไปจาก
มือคนใช้ ท่านให้ถือเป็นอันว่าได้บอกปิดไม่รับรอง แต่
ถ้าผู้จ่ายได้แจ้งความเป็นหนังสือไปยังผู้ทรง หรือคู่สัญญา
ฝ่ายอื่นซึ่งได้ลงนามในตัวเงินว่าคนรับรองตัวเงินนั้นก่อนแล้ว
จึงมาขีดฆ่าคำรับรองต่อภายหลังใช้ ท่านว่าผู้จ่ายก็จะต้อง
ผูกพันอยู่ตามเนื้อความที่ตนได้เขียนรับรองนั่นเอง

มาตรา ๕๓๕ อันการรับรองนั้นย่อมมีได้สองสถาน คือ
รับรองตลอดไป หรือรับรองเบี่ยงบ้าย

การรับรองตลอดไป คือยอมตกลงโดยไม่มีแก่แย้งคำสั่ง
ของผู้สั่งจ่ายแต่อย่างหนึ่งอย่างใดเลย

ส่วนการรับรองเบี่ยงบ้ายนั้น กล่าวเป็นเนื้อความทำผล
แห่งตัวเงินให้แยกไปจากที่เขียนสั่งไว้

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๔๗

กล่าวโดยเฉพาะก็คือว่า ถ้าคำรับรองมีเงื่อนไขก็ดี หรือ
รับรองแต่เพียงบางส่วนก็ดี ท่านว่าเป็นรับรองเบี่ยงบ่าย

มาตรา ๕๓๖ คำรับรองเบี่ยงบ่ายนั้น ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยน
จะบอกมัดเสียก็ได้ และถ้าไม่ได้คำรับรองอันไม่เบี่ยงบ่าย
จะถือเอาว่าตัวเงินนั้นเป็นอันตรายความเชื่อถือรับรองก็ได้

ถ้าผู้ทรงรับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่าย และผู้ส่งจ่ายหรือ
ผู้สตั๊กหลังมิได้ให้อำนาจแก่ผู้ทรงโดยแสดงออกชัดหรือโดย
ปริยายให้รับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่ายเช่นนั้นก็ดี หรือไม่ยินยอม
ด้วยในภายหลังก็ดี ท่านว่าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สตั๊กหลังนั้น ๆ
ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามตัวเงินนั้น แต่บทบัญญัติ
ทั้งนี้ท่านมิให้ใช้ไปถึงการรับรองแต่บางส่วนซึ่งได้บอกกล่าว
ก่อนแล้วโดยชอบ

ถ้าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สตั๊กหลังตัวเงินรับคำบอกกล่าวการรับ
รองเบี่ยงบ่ายแล้วไม่ได้แย้งไปยังผู้ทรงภายในเวลาอันสมควร
ท่านให้ถือว่าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สตั๊กหลังนั้นเป็นอันได้ยินยอม
ด้วยกับการนั้นแล้ว

มาตรา ๕๓๗ ผู้จ่ายได้ทำการรับรองตัวแลกเปลี่ยนแล้วย่อม
ต้องผูกพันในอันจะจ่ายเงินจำนวนที่รับรองตามเนื้อความแห่ง
คำรับรองของตน

ส่วนที่ ๓ อาวัล

มาตรา ๕๓๘ ตัวแลกเปลี่ยนจะมีผู้กำประกันรับประกันการ
ใช้เงินทั้งจำนวนหรือแต่บางส่วนก็ได้ ซึ่งท่านเรียกว่า “อาวัล”

อันอาวัลนั้นบุคคลภายนอกคนใดคนหนึ่งจะเป็นผู้รับ หรือ
แม้คู่สัญญาแห่งตัวเงินนั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้รับก็ได้

มาตรา ๕๓๙ อันการรับอาวัลยอมทำให้กันด้วยเขียนลง
ในตัวเงินนั้นเอง หรือที่ใบประจำตัว

ในการนี้พึงใช้ถ้อยคำสำนวนว่า “ใช้ได้เป็นอาวัล” หรือ
สำนวนอื่นใดทำนองเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อผู้รับอาวัล
อนึ่งเพียงแต่ลงลายมือชื่อของผู้รับอาวัลในด้านหน้าแห่ง
ตัวเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นคำรับอาวัลแล้ว เว้นแต่ในกรณี
ที่เป็นลายมือชื่อของผู้จ่ายหรือผู้ส่งจ่าย

ในคำรับอาวัลต้องระบุว่ารับประกันผู้ใด หากมิได้ระบุ
ท่านให้ถือว่ารับประกันผู้ส่งจ่าย

มาตรา ๕๔๐ ผู้รับอาวัลยอมต้องผูกพันเป็นอย่างเดีย
วกับบุคคลซึ่งตนประกัน

แม้ถึงว่าความรับผิดชอบเงินอันผู้รับอาวัลได้ประกันอยู่นั้น
จะตกเป็นใช้ไม่ได้ด้วยเหตุใด ๆ นอกจากเพราะทำผิดแบบ
ระเบียบ ท่านว่าข้อที่สัญญารับอาวัลนั้นก็ยังคงสมบูรณ์

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๔๕

เมื่อผู้รับอาวัลได้ใช้เงินไปตามตั๋วแลกเงินแล้ว ย่อมได้สิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลซึ่งตนได้ประกันไว้ กับทั้งบุคคลทั้งหลายผู้รับผิดชอบแทนตัวผู้ยื่น

ส่วนที่ ๔ การใช้เงิน

มาตรา ๕๔๑ อันตั๋วแลกเงินนั้น ย่อมจะพึงใช้เงินในวันถึงกำหนด และถึงกำหนดวันใดผู้ทรงต้องนำตัวเงินไปยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวันนั้น

มาตรา ๕๔๒ อันจะบังคับให้ผู้ทรงตั๋วแลกเงินรับเงินใช้ก่อนตัวเงินถึงกำหนดนั้น ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่

อนึ่งผู้จำยกนใดใช้เงินไปแต่ก่อนเวลาตัวเงินถึงกำหนด ท่านว่าย่อมทำเช่นนั้นด้วยเสียงเคราะห์ของตนเอง

มาตรา ๕๔๓ อันการถึงกำหนดแห่งตั๋วแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาอันใดอันหนึ่งนับแต่วันใดเห็นนั้น ท่านให้กำหนดนับแต่วันรับรอง หรือวันคัดค้าน

ถ้าไม่มีคำคัดค้าน และคำรับรองมิได้ลงวัน ท่านให้ถือว่าผู้รับรองได้ให้คำรับรองนั้นในวันท้ายแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดไว้ตามกฎหมาย หรือตามสัญญาเพื่อการยื่นตัวนั้น

มาตรา ๕๔๔ อันตั๋วแลกเงินซึ่งให้ใช้เงินเมื่อใดเห็นนั้น ท่านว่าย่อมจะพึงใช้เงินในวันเมื่อขึ้นตรา

เงินภายในกำหนดเวลา ซึ่งบังคับไว้เพื่อการยื่นให้รับรอง
ตัวเงินชนิดให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นนั้น

มาตรา ๕๔๕ การใช้เงินจะเรียกเอาได้ต่อเมื่อได้เวนตัว
แลกเงินให้ ผู้ใช้เงินจะให้ผู้ทรงลงลายมือชื่อรับเงินในตัวเงิน
นั้นก็ได้

มาตรา ๕๔๖ อันตัวแลกเงินนั้น ถ้าเขาจะใช้เงินให้แต่
เพียงบางส่วน ท่านว่าผู้ทรงจะบอกบดเสียไม่ยอมรับเอาก็ได้

ถ้าและรับเอาเงินที่เขาใช้แต่เพียงบางส่วน ผู้ทรงต้อง
บันทึกข้อความนั้นลงไว้ในตัวเงิน และส่งมอบไว้รับให้แก่
ผู้ใช้เงิน

มาตรา ๕๔๗ ถ้าตัวแลกเงินมิได้ยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวัน
ที่กำหนดไว้ ท่านว่าผู้รับรองจะเปลื้องคนให้พ้นจากความ
รับผิดชอบโดยวางจำนวนเงินที่ค้างชำระตามตัวนั้นไว้ก็ได้

มาตรา ๕๔๘ ถ้าผู้ทรงตัวแลกเงินยอมผ่อนเวลาให้แก่
ผู้จ่ายชำระ ท่านว่าผู้ทรงสิ้นสิทธิที่จะไต่เบียดเอาแก่ผู้เป็นคู่
สัญญาคนก่อน ๆ ซึ่งมีได้ตกลงในการผ่อนเวลานั้น

มาตรา ๕๔๙ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐๕
บุคคลผู้ใช้เงินในเวลาถึงกำหนดย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความ
รับผิดชอบ เว้นแต่ตนจะได้ทำการฉ้อฉลหรือมีความประมาท

เล่นเล่ออย่างร้ายแรง อนึ่งบุคคลซึ่งกล่าวนี้จำต้องพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าได้มีการสัถหลังติดต่อกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย แต่ไม่จำต้องพิสูจน์ลายมือชื่อของเหล่าผู้สัถหลัง

ส่วนที่ ๕ การสอดเข้าแก้หน้า

มาตรา ๕๕๐ ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัถหลังจะระบุบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ได้ว่าเป็นผู้จะรับรอง หรือใช้เงินยามประสงค์ ณ สถานที่ใช้เงิน

ภายในเงื่อนไขบังคับนี้จะกล่าวต่อไปข้างหน้า บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดจะรับรองหรือใช้เงินตามตัว แลกเงินในฐานะเป็นผู้สอดเข้าแก้หน้าบุคคลใดผู้ลงลายมือชื่อในต้นผู้ก็ได้

ผู้สอดเข้าแก้หน้านั้นจะเป็นบุคคลภายนอกก็ได้ แม้จะเป็นผู้จ่ายหรือบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบโดยตัวเงินนั้นอยู่แล้วก็ได้ ห้ามแต่ผู้รับรองเท่านั้น

ผู้สอดเข้าแก้หน้าจำต้องให้คำบอกกล่าวโดยไม่ชักช้า เพื่อให้คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้านั้นทราบการที่ตนเข้าแก้หน้า

(๑) การรับรองเพื่อแก้หน้า

มาตรา ๕๕๑ การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้า บ่อมมีได้ในบรรดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิได้เบี้ยได้ก่อนถึงกำหนดตามตัวเงินอันเป็นตัวสามารถจะรับรองได้

การรับรองด้วยสอดเข้าแก่น้ำนั้น ผู้ทรงจะบอกมัดเสีย
ก็ได้ แม้ถึงว่าบุคคลผู้ซึ่งบ่งไว้ว่าจะเป็นผู้รับรอง หรือใช้เงิน
ข้ามประสงค์นั้นจะเป็นผู้เสนอเข้ารับรองก็บอกมัดได้

ถ้าผู้ทรงยอมให้เข้ารับรองแล้ว ผู้ทรงยอมเสียสิทธิไต่เบียด
ก่อนถึงกำหนดเอาแก่คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๕๕๒ อันการรับรองด้วยสอดเข้าแก่น้ำนั้น ย่อม
ทำด้วยเขียนระบุความลงบนตัวแลกเงิน และลงลายมือชื่อ
ของผู้สอดเข้าแก่น้ำเป็นสำคัญ อนึ่งต้องระบุลงไว้ว่าการ
รับรองนั้นทำให้เพื่อผู้ใด ถ้ามิได้ระบุไว้เช่นนั้น ท่านให้ถือว่า
ทำให้เพื่อผู้ส่งจ่าย

มาตรา ๕๕๓ ผู้รับรองด้วยสอดเข้าแก่น้ำย่อมต้องรับ
ผิดต่อผู้ทรงตัวเงินนั้น และรับผิดชอบผู้สัดกหักทั้งหลาย
ภายหลังคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก่น้ำอย่างเดียวกันกับที่คู่
สัญญาฝ่ายนั้นต้องรับผิดชอบอยู่เอง

(๒) การใช้เงินเพื่อแก่น้ำ

มาตรา ๕๕๔ อันการใช้เงินเพื่อแก่น้ำย่อมมิได้ใน
บรรดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิไต่เบียดเมื่อตัวเงินถึงกำหนดหรือ
ก่อนถึงกำหนด

LIRT

•การใช้เงินนั้น ท่านว่าอย่างช้าที่สุดต้องทำในวันรุ่งขึ้น
แต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดอนุญาตไว้ให้ทำคำคัดค้าน
การไม่ใช้เงิน

มาตรา ๕๕๕ ถ้าตัวแลกเงินได้รับรองเพื่อแก้หนี้แล้วก็ดี
หรือได้มีตัวบุคคลระบุว่า เป็นผู้จะใช้เงินยามประสงค์แล้วก็ดี
ผู้ทรงต้องยื่นตัวเงินนั้นต่อบุคคลนั้น ๆ ณสถานที่ใช้เงิน และ
ถ้าจำเป็นก็ต้องจัดการทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินอย่างช้าที่สุด
ในวันรุ่งขึ้นแต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาอันจำกัดไว้เพื่อทำคำ
คัดค้าน

ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดเวลานั้น ท่านว่าคู่สัญญา
ฝ่ายที่ได้ระบุตัวผู้ใช้เงินยามประสงค์ หรือคู่สัญญาฝ่ายซึ่งได้
มีผู้รับรองตัวเงินให้แล้วนั้น กับทั้งบรรดาผู้สตกหลังใน
ภายหลังย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

มาตรา ๕๕๖ การใช้เงินเพื่อแก้หนี้นั้น ใช้เพื่อคู่สัญญา
ฝ่ายใดต้องให้จึงเต็มจำนวนอันคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องใช้ เว้น
แต่ค่าชักส่วนลดตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖๘ (๔)

ผู้ทรงคนใดบอกปิดไม่ยอมรับเงินอันเขาใช้ให้ ท่านว่า
ผู้ทรงคนนั้นย่อมเสียสิทธิในอันจะได้เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลาย

เหล่านี้ซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงิน
นั้น

มาตรา ๕๕๗ การใช้เงินเพื่อแก้หน้าต้องทำให้เป็นหลัก
ฐานด้วยใบรับเขียนลงในตัวแลกเงิน ระบุความว่าได้ใช้เงิน
เพื่อบุคคลผู้ใด ถ้ามิได้ระบุตัวไว้ตั้งนั้น ท่านให้ถือว่าการใช้
เงินนั้นได้ทำไปเพื่อผู้ส่งจ่าย

ตัวแลกเงินกับทั้งคำคัดค้านหากว่าได้ทำคัดค้าน ต้องส่ง
ให้แก่บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้า

มาตรา ๕๕๘ บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้าย่อมรับช่วงสิทธิ
ทั้งปวงของผู้ทรงอันมีต่อกู้สัญญาฝ่ายซึ่งตนได้ใช้เงินแทนไป
และต่อกู้สัญญาทั้งหลายผู้ต้องรับผิดชอบต่อกู้สัญญาฝ่ายนั้น แต่
หาอาจจะสลักหลังตัวแลกเงินนั้นอีกต่อไปได้ไม่

อนึ่งบรรดาผู้ซึ่งสลักหลังภายหลังกู้สัญญาฝ่ายซึ่งเขาได้ใช้
เงินแทนไปนั้น ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

ในกรณีแข่งขันเข้าใช้เงินเพื่อแก้หน้า ท่านว่าการใช้เงิน
รายใดจะให้ผลปลดหนี้มากรายที่สุด ฟังนิยมเอารายนั้น
เป็นคดี

ถ้าไม่ดำเนินรตามวิธีดังกล่าวนี้ ท่านว่าผู้ใช้เงินทั้งที่รู้เช่น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๕

นั้นยอมเสียสิทธิในอันจะไต่เบี่ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

ส่วนที่ ๖ สิทธิไต่เบี่ยเพราะเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน

มาตรา ๕๕๕ ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนจะใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาแก่บรรดาผู้สัถกหลัง ผู้ส่งจ่าย และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวเงินนั้นก็ได้ คือ

ก) ไต่เบี่ยได้เมื่อตัวเงินถึงกำหนดในกรณีไม่ใช้เงิน

ข) ไต่เบี่ยได้แม้ทั้งตัวเงินยังไม่ถึงกำหนดในกรณีที่ตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าเขาบอกมัดไม่รับรองตัวเงิน

(๒) ถ้าผู้จ่ายหากจะได้รับการรับรองหรือไม่ก็ตาม ตกเป็นคนล้มละลาย หรือได้งดเว้นการใช้หนี้ แม้การงดเว้นใช้หนี้จะมีได้มีคำพิพากษาเป็นหลักฐานก็ตาม หรือถ้าผู้จ่ายถูกยึดทรัพย์ และการยึดทรัพย์นั้นไร้ผล

(๓) ถ้าผู้ส่งจ่ายตัวเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้รับรองนั้นตกเป็นคนล้มละลาย

มาตรา ๕๖๐ การที่ตัวแลกเปลี่ยนขาดรับรองหรือขาดใช้เงินนั้น ต้องทำให้เป็นหลักฐานตามแบบระเบียบด้วยเอกสารฉบับหนึ่ง เรียกว่าคำคัดค้าน

คำคัดค้านการไม่ใช้เงินต้องทำในวันซึ่งจะพึงใช้เงินตาม
ตัวนั้น หรือวันใดวันหนึ่งภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

คำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนด
ไว้เพื่อการยื่นตัวเงินให้เขารับรอง หรือภายในสามวันต่อ
แต่นั้นไป

เมื่อมีคำคัดค้านการไม่รับรองขึ้นแล้วก็เป็นอันไม่ต้องยื่น
เพื่อให้ใช้เงิน และไม่ต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน

ในกรณีทั้งหลายซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๕๕๕ ข) (๒)
นั้น ท่านว่าผู้ทรงยังหาอาจจะใช้สิทธิโต้แย้งได้ไม่ จนกว่าจะ
ได้ยื่นตัวเงินให้ผู้นายใช้เงิน และได้ทำคำคัดค้านขึ้นแล้ว

ในกรณีทั้งหลายซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๕๕๕ ข) (๓)
นั้น ท่านว่าถ้าเอาคำพิพากษาซึ่งสั่งให้ผู้ส่งจ่ายเป็นคนล้มละลาย
ออกแสดง ก็เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิ
โต้แย้งได้

มาตรา ๕๖๑ คำคัดค้านนั้นให้นายอำเภอ หรือผู้ทำการ
แทนนายอำเภอ หรือทนายความผู้ได้รับอนุญาตเพื่อการนี้
เป็นผู้ทำ

เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกกฎข้อบังคับเพื่อ
ปฏิบัติการให้ เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๗

อันว่าด้วยการออกใบอนุญาตและการทำคำคัดค้าน รวมทั้ง กำหนดอัตราค่าฤชาธรรมเนียมอันเกี่ยวกับการนั้น

มาตรา ๕๖๒ ในคำคัดค้านนั้น นอกจากข้อ ตำแหน่ง และลายมือชื่อของผู้ทำ ต้องมีสำเนาตัวเงินกับรายการสลัก หลักทั้งหมดตรงด้อยตรงคำกับระบุมความตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อ หรือชื่อของบุคคลผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้าน
- (๒) มูล หรือเหตุที่ต้องทำคำคัดค้านตัวเงิน ฉารทวงถามและคำตอบ ถ้ามี หรือข้อที่ว่าหาตัวผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่พบ
- (๓) ถ้ามีการรับรอง หรือใช้เงินเพื่อแก้หน้า ให้แสดง ลักษณะแห่งการเข้าแก้หน้าทั้งชื่อหรือชื่อของผู้รับรองหรือ ผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้าและชื่อบุคคลซึ่งเขาเข้าแก้หน้านั้นด้วย
- (๔) สถานที่และวันทำคำคัดค้าน

ให้ผู้ทำคำคัดค้านส่งมอบคำคัดค้านแก่ผู้ร้องขอให้ทำ และ ให้ผู้ทำคำคัดค้านรีบส่งคำบอกกล่าวการคัดค้านนั้นไปยังผู้ถูก คัดค้าน ถ้าทราบภูมิลำเนา ก็ให้ส่งโดยจดหมายลงทะเบียน ไปรษณีย์ หรือส่งมอบไว้ ณ ภูมิลำเนาของผู้นั้นก็ได้ ถ้าไม่ทราบ ภูมิลำเนา ก็ให้ปิดสำเนาคำคัดค้านไว้ยังที่ซึ่งเห็น ได้ง่ายจนที่ ว่าการอำเภอประจำท้องที่อันผู้ถูกคัดค้านมีถิ่นที่อยู่ครั้งหลังที่สุด

มาตรา ๕๖๓ ผู้ทรงต้องให้คำบอกกล่าวการที่เขาไม่รับรอง
ตัวแลกเงิน หรือไม่ใช่เงินนั้นไปยังผู้สละหลังถัดตนขึ้นไปกับ
ทั้งผู้ส่งจ่ายด้วยภายในเวลาส่วนต่อจากวันคัดค้าน หรือต่อ
จากวันยื่นตัวใน กรณีที่มีข้อกำหนดว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำ
คัดค้าน”

ผู้สละหลังทุกๆ คนต้องให้คำบอกกล่าวไปยังผู้สละหลัง
ถัดตนขึ้นไปภายในสองวัน ให้ทราบคำบอกกล่าวอันตนได้
รับ จดแจ้งให้ทราบชื่อและสำนักของผู้ที่ได้ให้ คำบอกกล่าว
มาก่อน ๆ นั้นด้วย ทำเช่นนั้นติดต่อกันไปโดยลำดับจนกระทั่ง
ถึงผู้ส่งจ่าย อนึ่งจำกัดเวลาซึ่งกล่าวมานั้น ท่านนับแต่เมื่อ
คนหนึ่ง ๆ ได้รับความบอกกล่าวแต่คนก่อน

ถ้าผู้สละหลังคนหนึ่งคนใดมิได้ระบุสำนักของตนไว้ก็ดี
หรือได้ระบุแต่อ่านไม่ได้ความก็ดี ท่านว่าสุดแต่คำบอกกล่าว
ได้ส่งไปยังผู้สละหลังคนก่อนก็เป็นอันพอแล้ว

บุคคลผู้จะต้องให้คำบอกกล่าว จะทำคำบอกกล่าวเป็น
รูปอย่างใดก็ได้ทั้งสิ้น แม้เพียงแต่ด้วยส่งตัวแลกเงินคืนก็
ใช้ได้ อนึ่งต้องพิสูจน์ได้ว่าได้ส่งคำบอกกล่าวภายในเวลา
กำหนด

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๕

• ถ้าส่งคำบอกกล่าวเป็นหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ หากว่าหนังสือนั้นได้ส่งไปรษณีย์ภายในเวলাกำหนดดังกล่าวมานั้นไซ้ ท่านให้ถือว่าคำบอกกล่าวเป็นอันได้ส่งภายในจำกัดเวลายังคับแล้ว

บุคคลซึ่งมิได้ให้คำบอกกล่าวภายในจำกัดเวลาดังได้ว่ามานั้นหาเสียสิทธิไต่เบี่ยไม่ แต่จะต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ความประมาทเลินเล่อของตน • แต่ท่านมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวนในตัวแลกเงิน

มาตรา ๕๖๔ ด้วยข้อกำหนดเขียนลงไว้ว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” ก็ดี “ไม่มีคัดค้าน” ก็ดี “หรือสำนวนอื่นใดทำนองนั้นก็ดี ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สตั๊กหลังจะยอมปลดเปลื้องผู้ทรงจากการทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินก็ได้ เพื่อตนจะได้ใช้สิทธิไต่เบี่ย

ข้อกำหนดอันนี้ ย่อมไม่ปลดผู้ทรงให้พ้นจากหน้าที่นำตัวเงินขึ้นภายในเวลาที่กำหนด หรือจากหน้าที่ให้คำบอกกล่าวตัวเงินขาดความเชื่อถือแก่ผู้สตั๊กหลัง คนก่อน หรือผู้ส่งจ่าย อนึ่งหน้าที่นำสืบว่าไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกำหนดเวลาดังกล่าวนั้น ย่อมตกอยู่แก่บุคคลผู้แสวงจะใช้ความข้อนั้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรงตัวแลกเงิน

ข้อกำหนดอันนี้ ถ้าผู้ส่งจ่ายเป็นผู้เขียนลงไปแล้ว ย่อมเป็นผลตลอดถึงคู่สัญญาทั้งปวงบรรดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้น ถ้าและทั้งมีข้อกำหนดตั้งแล้ว ผู้ทรงยังขึ้นทำคำคัดค้านไซ้ ท่านว่าผู้ทรงต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น หากว่าข้อกำหนดนั้นผู้สลักหลังเป็นผู้เขียนลง และถ้ามีคัดค้านทำขึ้นไซ้ ท่านว่าค่าใช้จ่ายในการคัดค้านนั้นอาจจะเรียกเอาให้ได้จากคู่สัญญาอื่น ๆ บรรดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้น

มาตรา ๕๖๕ ในกรณีตั๋วเงินภายในประเทศ ถ้าผู้จ่ายบันทึกลงไว้ในตั๋วเงินเป็นข้อความบอกปิดไม่รับรองหรือไม่ยอมใช้เงิน ทั้งลงวันที่บอกปิดลงลายมือชื่อไว้ด้วยแล้ว ท่านว่าคำคัดค้านนั้นก็เป็นอย่างอื่นไม่จำเป็นต้องทำ และผู้ทรงต้องส่งคำบอกกล่าวข้อความเชื่อถือไปยังบุคคลซึ่งตน जानงจะไต่เบียดภายในส่วนต่อจากวันเขาบอกปิดไม่รับรองนั้น

มาตรา ๕๖๖ คำบอกกล่าวข้อความเชื่อถือในกรณีไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินนั้น ต้องมีรายการคือ วันที่ลงในตั๋วเงิน ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ส่งจ่ายและของผู้จ่าย จำนวนเงินในตั๋วเงิน วันถึงกำหนดใช้เงิน ชื่อหรือยี่ห้อและสำนักของผู้ทรงตั๋วเงิน วันที่คัดค้านหรือวันที่บอกปิดไม่รับรองหรือไม่

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๖๑

ใช้เงิน กับข้อความว่าเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินตามตัวเงิน
นั้น

มาตรา ๕๖๗ ในเรื่องตัวแลกเงินนั้น บรรดาบุคคลผู้สั่ง
จ่ายก็ดี รับรองก็ดี สลากหลังก็ดี หรือรับประกันด้วยอาวัลก็ดี
ย่อมต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้ทรง

ผู้ทรงย่อมมีสิทธิว่ากล่าวเอาความแก่บรรดาบุคคลเหล่านี้
เรียงตัวหรือรวมกันก็ได้ โดยมีพักต้องดำเนินตามลำดับที่คน
เหล่านั้นมาต้องผูกพัน

สิทธิเช่นเดียวกันนี้ ย่อมมีแก่บุคคลทุกคนซึ่งได้ลง
ลายมือชื่อในตัวเงินและเข้าถือเอาตัวเงินนั้น ในการที่จะใช้
บังคับเอาแก่ผู้ที่มีความผูกพันอยู่แล้วก่อนตน

การว่ากล่าวเอาความแก่คู่สัญญาคนหนึ่ง ซึ่งต้องรับผิดชอบ
ย่อมไม่ตัดหนทางที่จะว่ากล่าวเอาความแก่คู่สัญญาคนอื่น ๆ
แม้ทั้งจะเป็นฝ่ายอยู่ในลำดับภายหลังบุคคลที่ได้ว่ากล่าวเอา
ความมาก่อน

มาตรา ๕๖๘ ผู้ทรงจะเรียกร้องเอาเงินใช้จากบุคคลซึ่ง
ตนใช้สิทธิได้เบี่ยงหนีก็ได้ คือ

(๑) จำนวนเงินในตัวแลกเงินซึ่งเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้กับทั้งดอกเบี้ยด้วย หากว่ามีข้อกำหนดไว้ว่าให้คิดดอกเบี้ย

(๒) ดอกเบี้ยอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันถึงกำหนด

(๓) ค่าใช้จ่ายในการคัดค้าน และในการส่งคำบอกกล่าวของผู้ทรงไปยังผู้สละหลังถัดจากตนขึ้นไปและผู้ส่งจ่าย กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

(๔) ค่าชักส่วนลดซึ่งถ้าไม่มีข้อตกลงกันไว้ ท่านให้คิดร้อยละ ๕ ในต้นเงินอันจะพึงใช้ตามตัวเงิน และไม่ว่ากรณีจะเป็นอย่างไร ท่านมิให้คิดสูงกว่าอัตรานี้

ถ้าใช้สิทธิได้เสียก่อนถึงกำหนด ท่านให้หักลดจำนวนเงินในตัวเงินลงให้ร้อยละห้า

มาตรา ๕๖๕ คู่สัญญาฝ่ายซึ่งเข้าถือเอาและใช้เงินตามตัวแลกเงิน อาจจะเรียกเอาเงินใช้จากคู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบต่อตนได้ คือ

(๑) เงินเต็มจำนวนซึ่งตนได้ใช้ไป

(๒) ดอกเบี้ยในจำนวนเงินนั้น คิดอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันที่ได้ใช้เงินไป

(๓) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันตนต้องออกไป

(๔) ค่าชดเชยส่วน ลดจากต้น เงินจำนวนในตั๋วแลกเงิน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖๘ อนุมาตรา (๔)

มาตรา ๕๗๐ คู่สัญญาทุกฝ่ายซึ่งต้องรับผิดชอบและถูกไล่เบี้ย หรืออยู่ในฐานะจะถูกไล่เบี้ยได้นั้น อาจจะใช้เงินแล้วเรียกให้ เขาสละตัวเงินให้แก่ตนได้ รวมทั้งคำคัดค้านและบัญชีรับเงิน ด้วย

ผู้สละหลังทุกคนซึ่งเข้าถือเอาและใช้เงินตามตั๋วแลกเงิน แล้ว จะขีดฆ่าคำสละหลังของตนเองและของเหล่าผู้สละ หลังภายหลังตนนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๕๗๑ ผู้ส่งจ่ายก็ดี ผู้รับรองก็ดี ผู้สละหลังคน ก่อนก็ดี ซึ่งเขาสละหลังหรือโอนตั๋วแลกเงินให้อีกทอดหนึ่ง นั้น ห้ามสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนยอมต้องรับ ผิดต่อเขาอยู่ก่อนแล้วตามตัวเงินนั้นได้ไม่

มาตรา ๕๗๒ ในกรณีใช้สิทธิไล่เบี้ยภายหลังการรับรอง แต่บางส่วน ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายซึ่งใช้เงินอัน เป็นจำนวน เขาไม่รับรองนั้น อาจจะไม่เรียกให้จัดระบุมความที่ใช้เงินนั้นลงไว้ ในตัวเงิน และเรียกให้ทำใบรับให้แก่ตนได้ อนึ่งผู้ทรงตัว เงินต้องให้สำเนาตัวเงินอันรับรองว่าถูกต้องแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๖๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

พร้อมทั้งคำคัดค้านด้วย เพื่อให้เขาสามารถใช้สิทธิได้เบียดใน
ภายหลังได้สืบไป

มาตรา ๕๗๓ เมื่อกำหนดเวลาจำกัดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้
ได้ล่วงพ้นไปแล้ว คือ

(๑) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวแลกเปลี่ยนชนิดให้ใช้เงิน
เมื่อได้เห็น หรือในระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งภายหลังได้เห็น

(๒) กำหนดเวลาสำหรับทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือ
การไม่ใช้เงิน

(๓) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวเพื่อให้ใช้เงิน ในกรณี
ที่มีข้อกำหนดว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน”

ท่านว่าผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิที่จะได้เบียดเอาแก่เหล่าผู้สตั๊กหลัง
ผู้สั่งจ่าย และคัสตัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับรอง
อนึ่งถ้าไม่ยื่นตัวแลกเปลี่ยนเพื่อให้เขารับรองภายในเวลา
จำกัดตั้งผู้สั่งจ่ายได้กำหนดไว้ ท่านว่าผู้ทรงยอมเสียสิทธิ
ที่จะได้เบียดทั้งเพื่อการที่เขาไม่ใช้เงิน และเพื่อการที่เขาไม่
รับรอง เว้นแต่จะปรากฏจากข้อกำหนดว่า ผู้สั่งจ่ายหมาย
เพียงแต่จะปลดตนเองให้พ้นจากประกันการรับรอง

ถ้าข้อกำหนดจำกัดเวลาขยับตัวแลกเปลี่ยนนั้นมิอยู่ที่คำสตั๊กหลัง

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๖๕

ท่านจะเพาะแต่ผู้สตั้กหลังเท่านั้นจะอาจเอาประโยชน์ในข้อ
กำหนดนั้นได้

มาตรา ๕๗๔ การย่นตัวแลกเงินก็ดี การทำค้ำคั้ดค้ำนก็ดี
ถ้ามีเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้มาจัดขวางมิให้ทำได้
ภายในกำหนดเวลาจำกัดสำหรับการนั้นไซ้ ท่านให้ยัด
กำหนดเวลาออกไปอีกได้

เหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้ตั้งว่ามานั้น ผู้ทรง
ต้องบอกกล่าวแก่ผู้สตั้กหลังคนถัดตนขึ้นไปโดยไม่ชักช้า และ
ค้ำบอกกล่าวนั้นต้องเขียนระบุลงในตัวเงิน หรือใบประจำต่อ
ต้องลงวันและลงลายมือชื่อของผู้ทรง การอื่น ๆ นอกจาก
ที่กล่าวนี้ ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๕๖๓

เมื่อเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้นั้นสุดสิ้นลงแล้ว
ผู้ทรงต้องย่นตัวเงินให้เขารับรองหรือใช้เงินโดยไม่ชักช้า และ
ถ้าจำเป็นก็ทำค้ำคั้ดค้ำนขึ้น

ถ้าเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้นั้น ยังคงมีอยู่
ต่อไปจนเป็นเวลากว่าสามสิบวันภายหลังตัวเงินถึงกำหนดไซ้
ท่านว่าจะใช้สิทธิไล่เบียดก็ได้ และถ้าเช่นนั้นการย่นตัวเงินก็ดี
การทำค้ำคั้ดค้ำนก็ดี เป็นอันไม่จำเป็นต้องทำ

ในส่วนตัวเงินชนิดที่ให้ใช้เงินเมื่อได้เห็น หรือให้ใช้เงินในระยะเวลาอย่างหนึ่งอย่างใดภายหลังได้เห็นนั้น กำหนดสามสิบวันเช่นว่ามานี้ ท่านให้นับแต่วันที่ผู้ทรงได้ให้คำบอกกล่าวเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้นั้นแก่ผู้สละหลังถัดตนขึ้นไป และถึงแม้ว่าจะเป็นการก่อนล่วงกำหนดเวลายันตัวเงิน ก็ให้นับเช่นนั้น

ส่วนที่ ๗ ตัวแลกเปลี่ยนเป็นสำรับ

มาตรา ๕๗๕ อันตัวแลกเปลี่ยนนั้น นอกจากชนิดที่ส่งจ่ายแก่ผู้ถือแล้ว จะออกไป เป็นคู่ฉีกความต้อกัน สองฉบับหรือกว่านั้นก็อาจจะออกได้

คู่ฉีกเหล่านี้ต้องมีหมายลำดับลงไว้ในตัวตราสารนั่นเอง มิฉะนั้นคู่ฉีกแต่ละฉบับย่อมใช้ได้เป็นตัวแลกเปลี่ยนฉบับหนึ่งๆ แยกเป็นตัวเงินต่างฉบับกัน

บุคคลทุกคนซึ่งเป็นผู้ทรงตัวเงินอันมิได้ระบุว่าได้ออกเป็นตัวเดียวกันนั้น จะเรียกให้ส่งมอบคู่ฉีกสองฉบับหรือกว่านั้นแก่ตนก็ได้ โดยยอมให้คิดค่าใช้จ่ายเอาแก่ตน ในการนี้ผู้ทรงต้องว่ากล่าวไปยังผู้สละหลังคนถัดตนขึ้นไป และผู้สละหลังคนนั้นก็จำต้องช่วยผู้ทรงว่ากล่าวไปยังผู้ที่สละหลังให้แก่ตนต่อไปอีก สืบเนื่องกันไปเช่นนั้นตลอดสายจนกระทั่งถึงผู้ส่งจ่าย

อนึ่งผู้สละหลังทั้งหลายจำต้องเขียนคำสละหลังของตนเป็นความเดียวกันลงในฉบับคຸ້ນใหม่แห่งตัวสำหรับนั้นอีกด้วย

มาตรา ๕๗๖ ถ้าผู้ทรงตัวแลกเงินสำหรับหนึ่งสละหลังคຸ້นสองฉบับหรือกว่านั้นให้แก่บุคคลต่างคนกัน ท่านว่าผู้ทรงยอมต้องรับผิดชอบคຸ້นเหล่านั้นทุกๆ ฉบับ และผู้สละหลังภายหลังผู้ทรงทุก ๆ คน ก็ต้องรับผิดชอบคຸ້นอันตนเองได้สละหลังลงไปนั้น เสมือนตั้งว่าคຸ້นที่วานั้นแยกเป็นตัวเงินต่างฉบับกัน

มาตรา ๕๗๗ ถ้าคຸ້นสองฉบับหรือกว่านั้นในสำหรับหนึ่งได้เปลี่ยนมือไปยังผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันไซ้ ในระหว่างผู้ทรงเหล่านั้นด้วยกัน คนใดได้ไปเป็นสิทธิก่อน ท่านให้ถือว่าคนนั้นเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งตัวเงินนั้น แต่ความใด ๆ ในบทมาตรานี้ไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลผู้ทำการโดยชอบด้วยกฎหมายรับรองหรือใช้เงินไปตามคຸ້นฉบับซึ่งเขายื่นแก่ตนก่อน

มาตรา ๕๗๘ คำรับรองนั้นจะเขียนลงในคຸ້นฉบับใดก็ได้ และจะต้องเขียนลงในคຸ້นแต่เพียงฉบับเดียวเท่านั้น

ถ้าผู้จ่ายรับรองลงไปกว่าฉบับหนึ่ง และคຸ້นซึ่งรับรองเช่นนั้นตกไปถึงมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันไซ้

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๖๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ท่านว่าผู้จ่ายจะต้องรับผิดชอบตามคุณลักษณะนั้น ๆ ทุกฉบับ เสมือน
ตั้งว่าแยกเป็นตั๋วเงินต่างฉบับกัน

มาตรา ๕๗๕ ถ้าผู้รับรองตั๋วเงินซึ่งออกเป็นสำหรับใช้เงิน
ไปโดยมิได้เรียกให้ส่งมอบคุณลักษณะซึ่งมีคำรับรองของตนนั้น
ให้แก่ตนและในเวลาตั๋วเงินถึงกำหนด คุณลักษณะฉบับนั้นไปตก
อยู่ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนใดคนหนึ่งไซ้ ท่านว่า
ผู้รับรองจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงคุณลักษณะฉบับนั้น

มาตรา ๕๗๖ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายซึ่ง
กล่าวมาาก่อนนั้น ถ้าคุณลักษณะใดแห่งตั๋วเงินออกเป็นสำหรับ
ได้หลุดพ้นไปด้วยการใช้เงิน หรือประการอื่นฉบับหนึ่งแล้ว
ท่านว่าตั๋วเงินทั้งสำหรับที่ย่อมหลุดพ้นไปตามกัน

มาตรา ๕๗๗ คู่สัญญาซึ่งส่งคุณลักษณะหนึ่งไปให้เขารับรอง
ต้องเขียนแถลงลงในคุณลักษณะนั้นว่าคุณลักษณะนั้นอยู่ในมือ
บุคคลชื่อใด ส่วนบุคคลคนนั้นก็จำต้องสละตัวให้แก่ผู้ทรง
โดยชอบด้วยกฎหมายแห่งคุณลักษณะฉบับนั้น

ถ้าบุคคลคนนั้นบอกปิดไม่ยอมให้ ท่านว่าผู้ทรงยังจะใช้
สิทธิได้แม้ไม่ได้เงินกว่าจะได้ทำคดีกัน ระบุความดังต่อไปนี้
คือ

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๖๕

(๑) ว่าคู่ฉักจะบับซึ่งได้ส่งไปเพื่อรับรองนั้น เขาไม่
สละให้แก้ตนเมื่อทวงถาม

(๒) ว่าไม่สามารถจะให้เขารับรองหรือใช้เงินด้วยคู่ฉัก
จะบับอื่นได้

หมวด ๓

ตัวสัญญาใช้เงิน

มาตรา ๕๘๒ อันว่าตัวสัญญาใช้เงินนั้น คือหนังสือ
ตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ออกตัว ให้คำมั่นสัญญาว่า
จะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือใช้ให้ตาม
คำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๘๓ ตัวสัญญาใช้เงินนั้น ต้องมีรายการดังจะกล่าว
ต่อไปนี้ คือ

(๑) คำบอกชื่อว่าเป็นตัวสัญญาใช้เงิน

(๒) คำมั่นสัญญาอันปราศจากเงื่อนไขว่าจะใช้เงินเป็น
จำนวนแน่นอน

(๓) วันถึงกำหนดใช้เงิน

(๔) สถานที่ใช้เงิน

(๕) ชื่อ หรือยี่ห้อของผู้รับเงิน

(๖) วันและสถานที่ออกตัวสัญญาใช้เงิน

(๗) ตายมือชื่อผู้ออกตัว

มาตรา ๕๔๔ ตราสารอันมีรายการขาดตกบกพร่องไปจากที่ท่านระบุบังคับไว้ในมาตราก่อนนี้ ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วสัญญาใช้เงิน เว้นแต่ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ ตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งไม่ระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อใดเห็น

ถ้าสถานที่ใช้เงินมิได้แสดงไว้ในตั๋วสัญญาใช้เงิน ท่านให้ถือเอาภูมิลำเนาของผู้ออกตราสารนั้นเป็นสถานที่ใช้เงิน

ถ้าตั๋วสัญญาใช้เงินไม่ระบุสถานที่ออกตัว ท่านให้ถือว่าตัวนั้นได้ออกณภูมิลำเนาของผู้ออกตัว

ถ้ามิได้ลงวันออกตัว ท่านว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจວวัน ตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้

มาตรา ๕๔๕ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ ว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนดังจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านให้ยกมาบังคับในเรื่องตั๋วสัญญาใช้เงิน เพียงเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนั้น คือบทมาตรา ๕๑๑, ๕๑๓, ๕๑๖, ๕๑๗, ๕๑๘, ๕๒๐, ๕๒๒

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๑๗๑

ถึง ๕๒๖, ๕๓๘ ถึง ๕๔๗, ๕๔๘, ๕๕๐, ๕๕๔ ถึง ๕๕๕, ๕๖๗
ถึง ๕๗๑

ถ้าเป็นตัวสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศ ท่านให้
นำบทบัญญัติต่อไปนี้มาใช้บังคับด้วย คือบทมาตรา ๕๖๐
ถึง ๕๖๔, ๕๗๓, ๕๗๔

มาตรา ๕๘๖ ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินย่อมต้องผูกพัน
เป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับรองตัวแลกเงิน

ตัวสัญญาใช้เงินซึ่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลัง
ได้เห็นนั้น ต้องนำยื่นให้ผู้ออกตัวจรรยาภายในจำกัดเวลา
ตั้งกำหนดไว้ ในมาตรา ๕๒๘ กำหนดเวลานั้นให้นับแต่วันจ
รรรยาซึ่งลงลายมือชื่อผู้ออกตัว ถ้าผู้ออกตัวบอกปิดไม่ยอม
จรรยาและลงวันไซ้ การที่เขาบอกปิดเช่นนั้นท่านว่าต้อง
ทำให้เป็นหลักฐานขึ้นด้วยคำคัดค้าน และวันคัดค้านนั้นให้ถือ
เป็นวันเริ่มต้นในการนับกำหนดเวลาแต่ได้เห็น

หมวด ๔

เช็ค

มาตรา ๕๘๗ อันว่าเช็คนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคล
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย ส่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่ง

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๗๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

เมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของ
บุคคลอีกคนหนึ่ง อันเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๘๘ อันเช็กนั้น ต้องมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้
คือ

(๑) คำบอกชื่อว่าเป็นเช็ก

(๒) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้ใช้เงินเป็นจำนวน
แน่นอน

(๓) ชื่อ หรือยี่ห้อและสำนักของธนาคาร

(๔) ชื่อ หรือยี่ห้อของผู้รับเงิน หรือคำจดแจ้งว่าให้
ใช้เงินแก่ผู้ถือ

(๕) สถานที่ใช้เงิน

(๖) วันและสถานที่ออกเช็ก

(๗) ลายมือชื่อผู้ส่งจ่าย

มาตรา ๕๘๙ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ อันว่าด้วย
ตัวแลกเปลี่ยนตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านให้ยกมาบังคับในเรื่อง
เช็กเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนี้ คือบท
มาตรา ๕๑๐, ๕๑๔ ถึง ๕๒๓, ๕๒๕, ๕๒๖, ๕๓๘ ถึง ๕๔๐,
๕๔๕, ๕๔๖, ๕๕๕, ๕๖๗, ๕๗๑

LIRT

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๗๓

ถ้าเป็นเช็คที่ออกมาแต่ต่างประเทศ ท่านให้นำบทบัญญัติ
ตั้งต่อไปนี้มาใช้บังคับด้วย คือบทมาตรา ๕๒๔, ๕๖๐
ถึง ๕๖๔, ๕๗๓ ถึง ๕๗๗, ๕๘๐

มาตรา ๕๕๐ ผู้ทรงเช็คต้องยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้
ใช้เงิน คือว่าถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออก
เช็คต้องยื่นภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันออกเช็คนั้น ถ้าเป็น
เช็คให้ใช้เงินที่อื่นต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามีฉันท่านว่า
ผู้ทรงสิทธิที่จะไต่เบี่ยเอาแก่ผู้สลักหลังทั้งปวง ทั้งเสีย
สิทธิอันมีต่อผู้ส่งจ่ายด้วยเพียงเท่าที่จะเกิดความเสียหายอย่าง
หนึ่งอย่างใดแก่ผู้ส่งจ่าย เพราะการที่ละเลยเสียไม่ยื่นเช็คนั้น

อนึ่งผู้ทรงเช็คซึ่งผู้ส่งจ่ายหลุดพ้นจากความรับผิดชอบแล้ว
นั้น ท่านให้รับช่วงสิทธิของผู้ส่งจ่ายคนนั้นอันมีต่อธนาคาร

มาตรา ๕๕๑ ธนาคารจำต้องใช้เงินตามเช็คซึ่งผู้เคยค้า
กับธนาคารได้ออกเบิกเงินแก่ตน เว้นแต่ในกรณีดังกล่าว
ต่อไปนี้ คือ

(๑) ไม่มีเงินในบัญชีของผู้เคยค้าคนนั้นเป็นเจ้าหนี้พอ
จะจ่ายตามเช็คนั้น หรือ

(๒) เช็คนั้นยื่นเพื่อให้ใช้เงินเมื่อพ้นเวลาหกเดือน
นับแต่วันออกเช็ค หรือ

(๓) ได้มีคำบอกกล่าวว่าเช็คนั้นหายหรือถูกลักไป

มาตรา ๕๕๒ หน้าทีและอำนาจของธนาคารซึ่งจะชำระเงินตามเช็คอันเบิกแก่ตนนั้น ท่านว่าเป็นอันสุดสิ้นไปเมื่อกรณีนี้เป็นดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) มีคำบอกห้ามการชำระเงิน

(๒) รู้ว่าผู้สั่งจ่ายตาย

(๓) รู้ว่าศาลได้มีคำสั่งรักษาทรัพย์ชั่วคราว หรือคำสั่งให้ผู้สั่งจ่ายเป็นคนล้มละลาย หรือได้มีประกาศโฆษณาคำสั่งเช่นนั้น

มาตรา ๕๕๓ ถ้าธนาคารเขียนข้อความลงลายมือชื่อบนเช็ค เช่นคำว่า “ใช้ได้” หรือ “ชำระเงินได้” หรือคำใด ๆ อันแสดงผลอย่างเดียวกัน ท่านว่าธนาคารต้องผูกพันในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นในอันจะต้องชำระเงินแก่ผู้ทรงตามเช็คนั้น

ถ้าผู้ทรงเช็คเป็นผู้จัดการให้ธนาคารลงข้อความรับรองตั้งแต่วันนั้น ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและผู้สืบทอดทั้งปวงเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามเช็คนั้น

ถ้าธนาคารลงข้อความรับรองตั้งนั้นโดยคำขอร้องของผู้สั่งจ่าย ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและปวงผู้สืบทอดทั้งปวงก็หาหลุดพ้นไปไม่

LIRT

มาตรา ๕๕๔ ถ้าในเช็คมีเส้นขนานคู่ขีดขวางไว้ข้างด้านหน้า กับมีหรือไม่มีคำว่า “ และบริษัท ” หรือคำย่ออย่างใด ๆ แห่งข้อความนี้อยู่ในระหว่างเส้นทั้งสองนั้นไซ้ร้ เช็คนั้นช้ือเป็นเช็คขีดคร่อมท้ัวไป และจะช้เงินตามเช็คนั้นได้แต่เฉพาะให้แก่ธนาคารเท่านั้น

ถ้าในระหว่างเส้นทั้งสองนั้นตรอกช้ือธนาคารอันหนึ่งอันใดลงไปโดยเฉพาะ เช็คนั้นช้ือว่าเป็นเช็คขีดคร่อมเฉพาะ และจะช้เงินตามเช็คนั้นได้เฉพาะให้แก่ธนาคารอันนั้น

มาตรา ๕๕๕ (๑) เช็คไม่มีขีดคร่อม ผู้ส่งจ่ายหรือผู้ทรงคนใดคนหนึ่งจะขีดคร่อมเสียก็ได้ และจะทำเป็นขีดคร่อมท้ัวไปหรือขีดคร่อมเฉพาะก็ได้

(๒) เช็คขีดคร่อมท้ัวไป ผู้ทรงจะทำให้เป็นขีดคร่อมเฉพาะเสียก็ได้

(๓) เช็คขีดคร่อมท้ัวไปก็ดี ขีดคร่อมเฉพาะก็ดี ผู้ทรงจะเติมคำลงว่า “ ห้ามเปลี่ยนมือ ” ก็ได้

(๔) เช็คขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารใด ธนาคารนั้นจะช้าขีดคร่อมเฉพาะให้ไปแก่ธนาคารอื่นเพื่อเรียกเก็บเงินก็ได้

LIRT

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๗๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑

(๕) เช็คไม่มีขีดคร่อมก็ดี เช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ส่งไปยังธนาคารใดเพื่อให้เรียกเก็บเงิน ธนาคารนั้นจะลงขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ตนเองก็ได้

มาตรา ๕๕๖ การขีดคร่อมเช็คตามที่อนุญาตไว้ในมาตรา ก่อนนั้น ท่านว่าเป็นส่วนสำคัญอันหนึ่งของเช็ค ใครจะลบล้างข้อมไม่เป็นการชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๕๕๗ เช็คขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารกว่าธนาคารหนึ่งขึ้นไป เมื่อนำเบิกเอาแก่ธนาคารใด ท่านให้ธนาคารนั้นบอกตัดเสียอย่าใช้เงินให้ เว้นแต่ที่ขีดคร่อมให้แก่ธนาคารในฐานะเป็นตัวแทนเรียกเก็บเงิน

ธนาคารใดซึ่งเขานำเช็คเบิกขึ้นใช้เงินไปตามเช็คที่ขีดคร่อมอย่างว่ามานั้นก็ดี ใช้เงินตามเช็คอันเขาขีดคร่อมทั่วไปเป็นประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่งก็ดี ใช้เงินตามเช็คอันเขาขีดคร่อมเฉพาะเป็นประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะจงขีดคร่อมให้โดยเฉพาะ หรือแก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของธนาคารนั้นก็ดี ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปดังกล่าวนี้จะต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้น ในการที่เขาต้องเสียหายอย่างใดๆ เพราะการที่ตนใช้เงินไปตามเช็คดังนั้น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๑๗๗

แต่หากเช็คใดเขานำยื่นเพื่อให้ใช้เงิน และเมื่อยื่นไม่ปรากฏว่าเป็นเช็คขีดคร่อมก็ดี หรือไม่ปรากฏว่ามีรอยขีดคร่อมอันได้ลบล้างหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเป็นประการอื่นนอกจากที่อนุญาตไว้โดยกฎหมายก็ดี เช็คเช่นนี้ถ้าธนาคารใดใช้เงินไปโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ ท่านว่าธนาคารนั้นไม่ต้องรับผิดชอบหรือต้องมีหน้าที่รับใช้เงินอย่างใด ๆ

มาตรา ๕๕๔ ธนาคารใดซึ่งเขานำเช็คขีดคร่อมเบิกเงินใช้เงินไปตามเช็คนั้นโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ กล่าวคือว่าถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ใช้เงินให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่ง ถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมเฉพาะก็ใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะจงขีดคร่อมให้ โดยเฉพาะ หรือใช้ให้แก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของธนาคารนั้นไซ้ ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปตามเช็คนั้นฝ่ายหนึ่ง กับถ้าเช็คตกไปถึงมือผู้รับเงินแล้ว ผู้ส่งจ่ายอีกฝ่ายหนึ่งต่างมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกัน และเข้าอยู่ในฐานอันเดียวกันเสมือนตั้งว่าเช็คนั้นได้ใช้เงินให้แก่ผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแล้ว

มาตรา ๕๕๕ บุคคลใดได้เช็คขีดคร่อมของเขามาซึ่งมีคำว่า "ห้ามเปลี่ยนมือ" ท่านว่าบุคคลนั้นไม่มีสิทธิในเช็คนั้น

ยิ่งไปกว่า และไม่สามารถให้สิทธิในเช็คนั้นต่อไปได้ดีกว่า สิทธิของบุคคลอื่นตนได้เช็คของเขา

มาตรา ๑๐๐๐ ธนาคารใดได้รับเงินไว้เพื่อผู้เคຍค้ำ ของตนโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ อันเป็นเงิน เขาใช้ให้ตามเช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ ตันก็ดี หากปรากฏว่าผู้เคຍค้ำนั้นไม่มีสิทธิหรือมีสิทธิเพียงอย่าง บกพร่องในเช็คนั้นไซ้ ท่านว่าเพียงแต่เหตุที่ได้รับเงินไว้ หากทำให้ธนาคารนั้นต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่ง เช็คนั้นแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่

หมวด ๕

อายุความ

มาตรา ๑๐๐๑ ในคดีฟ้องผู้รับรองตัวแลกเงินก็ดี ผู้ออก ตัวสัญญาใช้เงินก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาสามปีนับ แต่วันค้ำนั้น ๆ ถึงกำหนดใช้เงิน

มาตรา ๑๐๐๒ ในคดีที่ผู้ทรงตัวเงินฟ้องผู้สลักหลังและผู้ส่งจ่าย ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันที่ ได้ลงใน คำ คัดค้านซึ่งได้ ทำ ขึ้น ภายใน เวลา อัน ถูกต้อง ตาม กำหนด หรือนับแต่วันตัวเงินถึงกำหนด ในกรณีที่มีข้อกำหนด ไว้ว่า "ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน"

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๗๕

มาตรา ๑๐๐๓ ในคดีผู้สละหลังทั้งหลายฟ้องไล่เบี้ยกันเองและไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ส่งจ่ายแห่งตัวเงิน ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ผู้สละหลังเข้าถือเอาตัวเงินและใช้เงิน หรือนับแต่วันที่ผู้สละหลังนั้นเองถูกฟ้อง

มาตรา ๑๐๐๔ เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงเพราะการอันหนึ่งอันใด ซึ่งกระทำแก่คู่สัญญาแห่งตัวเงินฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ท่านว่าย่อมมีผลสะดุดหยุดลงเพียงแต่แก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

มาตรา ๑๐๐๕ ถ้าตัวเงินได้ทำขึ้นหรือได้โอนหรือสละหลังไปแล้วในมูลอันหนึ่งอันใด และสิทธิตามตัวเงินนั้นมาศูนย์สิ้นไปเพราะอายุความก็ดี หรือเพราะละเว้นไม่ดำเนินการให้ต้องตามวิธีใด ๆ อันจะพึงต้องทำก็ดี ท่านว่าหนี้เดิมนั้นก็ยังคงมีอยู่ตามหลักกฎหมายอันแพร่หลายทั่วไป เท่าที่ถูกหนีมิได้ต้องเสียหายแต่การนั้น เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

หมวด ๖

ตัวเงินปลอม ตัวเงินถูกลัก และตัวเงินหาย

มาตรา ๑๐๐๖ การที่ลายมือชื่ออันหนึ่งในตัวเงินเป็นลายมือปลอม ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความสมบูรณ์แห่งลายมือชื่ออื่น ๆ ในตัวเงินนั้น

มาตรา ๑๐๐๗ ถ้าข้อความในตัวเงินใด หรือในคำรับรอง
ตัวเงินรายใด มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญโดยที่คู่
สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องรับผิดชอบตามตัวเงินมิได้ยินยอมด้วยหมด
ทุกคนไซ้ร้ ท่านว่าตัวเงินนั้นก็เป็อันเสีย เว้นแต่ยังคง
ใช้ได้ต่อกคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น หรือ
ได้ยินยอมด้วยกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น กับทั้งผู้สัถ
หลังในภายหลัง

แต่หากตัวเงินใดได้มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ
แต่ความเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ประจักษ์ และตัวเงินนั้นตกอยู่
ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายไซ้ร้ ท่านว่าผู้ทรงคนนั้น
จะเอาประโยชน์จากตัวเงินนั้นก็ได้ เสมือนดังว่ามีได้มีการแก้ไข
เปลี่ยนแปลงเลย และจะบังคับการใช้เงินตามเนื้อความเต็ม
แห่งตัวนั้นก็ได้

กล่าวโดยฉะเพาะ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช่นจะกล่าว
ต่อไปนี้ ท่านถือว่าเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ คือ
แก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างใด ๆ แก้ววันที่ลง จำนวนเงินอันจะพึง
ใช้ เวลาใช้เงิน สถานที่ใช้เงิน กับทั้งเมื่อตัวเงินเขารับรอง
ไว้ทั่วไปไม่เจาะจงสถานที่ใช้เงิน ไปเติมความระบุดสถานที่
ใช้เงินเข้าโดยที่ผู้รับรองมิได้ยินยอมด้วย

มาตรา ๑๐๐๘ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ เมื่อใดลายมือชื่อในตัวเงินเป็นลายมือปลอมก็ดี เป็นลายมือช้อลงไว้โดยที่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของลายมือชื่อนั้นมิได้มอบอำนาจให้ลงก็ดี ท่านว่าลายมือช้อปลอมหรือลงปราศจากอำนาจเช่นนั้นเป็นอันใช้ไม่ได้เลย ใครจะอ้างอิงอาศัยแสวงสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อยึดหน่วงตัวเงินไว้ก็ดี เพื่อทำให้ตัวนั้นหลุดพ้นก็ดี หรือเพื่อบังคับการใช้เงินเอาแก่คู่สัญญาแห่งตัวนั้นคนใดคนหนึ่งก็ดี ท่านว่าไม่อาจจะทำได้เป็นอันขาด เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งจะพึงถูกยึดหน่วงหรือถูกบังคับใช้เงินนั้นจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องตัดบทมิให้ยกช้อลายมือช้อปลอม หรือช้อลงลายมือช้อปราศจากอำนาจนั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้

แต่ข้อความใดๆ อันกล่าวมาในมาตรานี้ ท่านมิให้กระทบกระทั่งถึงการให้สัตยาบันแก่ลายมือช้อซึ่งลงไว้โดยปราศจากอำนาจแต่หากไม่ถึงแก่เป็นลายมือปลอม

มาตรา ๑๐๐๙ ถ้ามีผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่ง เมื่อทวงถามมาเบิกต่อธนาคารใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางคำปกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อไซ้ ท่านว่าธนาคารไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่าการ

สลักหลังของผู้รับเงิน หรือการสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของคำสั่งสลักหลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการสลักหลังนั้นจะเป็นสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ

มาตรา ๑๐๑๐ เมื่อผู้ทรงตัวเงินซึ่งหายหรือถูกลักทราบเหตุแล้ว ในทันใดนั้นต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้ออกตัวเงิน ผู้จ่าย ผู้สมอ้างยามประสงค์ ผู้รับรองเพื่อแก้หน้าและผู้รับอาวัล ตามแต่มี เพื่อให้บอกปิดไม่ใช้เงินตามตัวเงินนั้น

มาตรา ๑๐๑๑ ถ้าตัวเงินหายไปแล้วก่อนเวลาล่วงเลยกำหนดใช้เงิน ท่านว่าบุคคลซึ่งได้เป็นผู้ทรงตัวเงินนั้นจะร้องขอไปยังผู้ส่งจ่ายให้ ๆ ตัวเงินเป็นเนื้อความเดียวกันแก่ต้นใหม่อีกฉบับหนึ่งก็ได้ และในการนี้ถ้าเขาประสงค์ที่วางประกันให้ ไว้แก่ผู้ส่งจ่าย เพื่อไว้ทดแทนที่เขาหากจะต้องเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดในกรณีนี้ที่ตัวเงินซึ่งหายนั้นจะกลับมาได้

อนึ่งผู้ส่งจ่ายรับคำขอร้องตั้งว่ามานั้นแล้ว หากบอกปิดไม่ยอมให้ตัวเงินค้ฉบับเช่นนี้ อาจจะถูกบังคับให้ออกให้ก็ได้

ลักษณะ ๒๒
หุ้นส่วนและบริษัท

หมวด ๑
บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๐๑๒ อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น

มาตรา ๑๐๑๓ อันห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น ท่านกำหนดเป็นสามประเภท คือ

- (๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญ
- (๒) ห้างหุ้นส่วนจำกัด
- (๓) บริษัทจำกัด

มาตรา ๑๐๑๔ บรรดาสำนักงานสำหรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัททั้งหลายนั้น ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทเป็นผู้ออกกฎข้อบังคับจัดตั้งขึ้น

มาตรา ๑๐๑๕ ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคล

ต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากัน
เป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

มาตรา ๑๐๑๖ การจดทะเบียนนั้น ห้างหุ้นส่วน หรือ
บริษัทตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ทำกิจการอยู่ณตำบลใดในพระราช
อาณาจักร ท่านให้จดทะเบียนหอทะเบียนสำหรับตำบลนั้น
การแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนประการหนึ่งประการ
ใดในภายหลังก็ดี กับทั้งแก้ไขการอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดอัน
บทบัญญัติแผนกนี้บังคับหรืออนุญาตให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้อง
จดทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น

มาตรา ๑๐๑๗ ถ้าข้อความที่จะจดทะเบียน หรือประกาศ
โฆษณาเกิดขึ้นในต่างประเทศไซ้ ท่านให้นับกำหนดเวลา
สำหรับการจดทะเบียนหรือประกาศโฆษณาข้อความนั้น ตั้งแต่
เวลาเมื่อคำบอกกล่าวการนั้นมาถึงตำบลที่จะจดทะเบียน หรือ
ตำบลที่จะประกาศโฆษณานั้นเป็นต้นไป

มาตรา ๑๐๑๘ ในการจดทะเบียน ท่านให้เสียค่าธรรมเนียม
เนียมตามกฎหมายข้อบังคับซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงตั้งไว้

มาตรา ๑๐๑๙ ถ้าคำขอจดทะเบียนหรือเอกสารซึ่งต้อง
จดทะเบียนไม่มีรายการบริบูรณ์ตามที่บังคับไว้ในลักษณะนี้
ว่าให้จดทะเบียน หรือรายการอื่นใดซึ่งจดทะเบียนในคำขอหรือ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๘๕

ในเอกสารนั้นขัดกับกฎหมายก็ดี หรือถ้าเอกสารใดซึ่งกำหนดไว้ว่าให้ส่งด้วยกันกับคำขอจดทะเบียนยังขาดอยู่มิได้ส่งให้ครบก็ดี หรือถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้ออื่นซึ่งกฎหมายบังคับไว้ก็ดี นายทะเบียนจะไม่ยอมรับจดทะเบียนก็ได้ จนกว่าคำขอจดทะเบียนหรือเอกสารนั้นจะได้ทำให้บริบูรณ์หรือแก้ไขให้ถูกต้อง หรือได้ส่งเอกสารซึ่งกำหนดไว้นั้นครบทุกสิ่งอัน หรือได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อนั้นแล้ว

มาตรา ๑๐๒๐ บุคคลทุกคน เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามกำหนดในกฎข้อบังคับของเสนาบดีเจ้ากระทรวงแล้ว ชอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้ หรือจะขอให้นายทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ ให้ก็ได้ หรือจะขอให้คัดสำเนาหรือเนื้อความในเอกสารฉบับใด ๆ พร้อมด้วยคำรับรองว่าถูกต้องมอบให้ก็ได้

มาตรา ๑๐๒๑ นายทะเบียนทุกคนจะต้องแต่งย่อรายการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นคราว ๆ ตามแบบซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้

เล่ม ๕๕ หน้า ๑๘๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

มาตรา ๑๐๒๒ เมื่อได้พิมพ์โฆษณาตั้งขึ้นแล้ว " ท่านให้ถือว่าบรรดาเอกสารและข้อความซึ่งลงทะเบียนอันได้กล่าวถึงในย่อรายการนั้น เป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงไม่เลือกกว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องด้วยห้างหุ้นส่วนหรือด้วยบริษัทนั้น หรือที่ไม่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๐๒๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ดี ห้างหุ้นส่วนที่ดี หรือบริษัทที่ดี จะถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกเพราะเหตุที่มีสัญญาหรือเอกสาร หรือข้อความอันบังคับให้จดทะเบียนตามลักษณะนี้ยังไม่ได้ จนกว่าจะได้ลงพิมพ์ โฆษณาตั้งกล่าวแล้ว แต่ฝ่ายบุคคลภายนอกจะถือเอาประโยชน์เช่นว่านั้นได้

แต่ถ้ากระนั้นก็ดี ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ซึ่งได้รับชำระหนี้ก่อนโฆษณาขึ้นย่อมไม่จำต้องคืน

มาตรา ๑๐๒๔ ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันก็ดี หรือในระหว่างผู้ถือหุ้นด้วยกันก็ดี ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับห้างหุ้นส่วนที่ดี ในระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัทที่ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาสมุดบัญชีเอกสารของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือของผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ นั้น ย่อมเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้องตามข้อความที่ได้บันทึกไว้ในนั้น
ทุกประการ

หมวด ๒

ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ส่วนที่ ๑ บทวิเคราะห้

มาตรา ๑๐๒๕ อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหน้ที่ปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด

ส่วนที่ ๒ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง

มาตรา ๑๐๒๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

สิ่งที่นำมาลงหุ้นด้วยนั้น จะเป็นเงินหรือทรัพย์สินสิ่งอื่นหรือลงแรงงานก็ได้

มาตรา ๑๐๒๗ ในเมื่อมีกรณีเป็นข้อสงสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าสิ่งซึ่งนำมาลงหุ้นด้วยกันนั้นมีค่าเท่ากัน

มาตรา ๑๐๒๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้ลงแต่แรงงานของตนเข้าเป็นหุ้น และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนมิได้ตราค่าแรงงานไว้ ท่านให้คำนวณส่วนกำไรของผู้ที่เป็นหุ้นส่วนด้วยแรงงานเช่นนั้น เสมอด้วยส่วนถัวเฉลี่ยของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งได้ลงเงินหรือลงทรัพย์สินเข้าหุ้นในการนั้น

LIRT

มาตรา ๑๐๒๕ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งเอาทรัพย์สินมา
ให้ใช้เป็นการลงหุ้นด้วยไซ้ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้น
ส่วนคนนั้นกับห้างหุ้นส่วนในเรื่องส่งมอบและซ่อมแซมก็ดี
ความรับผิดชอบเพื่อชำระดอกเบี้ยก็ดี ความรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิ
ก็ดี ข้อยกเว้นความรับผิดชอบก็ดี ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติ
แห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยเช่าทรัพย์

มาตรา ๑๐๓๐ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งให้กรรมสิทธิ์ใน
ทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งเป็นการลงหุ้นด้วยไซ้ ความเกี่ยวพัน
ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นกับห้างหุ้นส่วนในเรื่องส่งมอบและ
ซ่อมแซมก็ดี ความรับผิดชอบเพื่อชำระดอกเบี้ยก็ดี ความรับผิดชอบ
เพื่อการรอนสิทธิก็ดี ข้อยกเว้นความรับผิดชอบก็ดี ท่านให้บังคับ
ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยซื้อขาย

มาตรา ๑๐๓๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดทะเลาะเลยไม่ส่งมอบ
ส่วนลงหุ้นของตนเสียเลย ท่านว่าต้องส่งคำบอกกล่าวว่าเป็น
จดหมายจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้น ให้
ส่งมอบส่วนลงหุ้นของตนมาภายในเวลาอันสมควร มิฉะนั้น
ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ จะลงเนื้อเห็นพร้อมกัน หรือโดยเสียง
ข้างมากด้วยกันสุดแต่ข้อสัญญา ให้เอาผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้น
ออกเสียได้

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๘๕

มาตรา ๑๐๓๒ ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมแห่ง
ห้างหุ้นส่วนหรือประเภทแห่งกิจการ นอกจากด้วยความ
ยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะมี
ข้อตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๓๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนมิได้ตกลงกันไว้ใน
กระบวนจัดการห้างหุ้นส่วนไซร์ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนยอม
จัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคน แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง
คนใดจะเข้าทำสัญญาอันใดซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนอีกคนหนึ่งทักท้วง
นั้นไม่ได้

ในกรณีเช่นนั้น ท่านให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนยอมเป็น
หุ้นส่วนผู้จัดการทุกคน

มาตรา ๑๐๓๔ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าการงานของห้างหุ้นส่วน
นั้นจักให้เป็นไปตามเสียงข้างมากแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนไซร์ ท่าน
ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งมีเสียงเป็นคะแนนหนึ่ง โดยไม่ต้อง
คำนึงถึงจำนวนที่ลงหุ้นด้วยมากหรือน้อย

มาตรา ๑๐๓๕ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้ผู้เป็นหุ้นส่วน
หลายคนจัดการห้างหุ้นส่วนไซร์ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคน
จะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้ แต่หุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งคน

ใดจะทำการอันใดซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนหนึ่งทำทั้งนั้น
ไม่ได้

มาตรา ๑๐๓๖ หุ้นส่วนผู้จัดการนั้น จะเอาออกจาก
ตำแหน่งได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายยินยอมพร้อมกัน
เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๓๗ ถึงแม้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้ตกลง
ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วน
ก็ดี ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนนอกจากผู้จัดการย่อมมีสิทธิที่จะ
ได้ตามถึงการทำงานของห้างหุ้นส่วนที่จัดอยู่นั้นได้ทุกเมื่อ และ
มีสิทธิที่จะตรวจและคัดสำเนาสมุด บัญชี และเอกสารใดๆ
ของห้างหุ้นส่วนได้ด้วย

มาตรา ๑๐๓๘ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการ
อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมีสภาพดุจเดียวกัน และเป็นการแข่งขัน
กับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือ
ประโยชน์ผู้อื่น โดยมีได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนคน
อื่นๆ

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรานี้
ไซ้ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ ชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรซึ่งผนั้น
หาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ห้าง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๑

หุ้นส่วนได้รับความเสียหายเพราะเหตุนี้ แต่ท่านห้ามมิให้
ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

มาตรา ๑๐๓๕ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำต้องจัดการงานของห้าง
หุ้นส่วนด้วยความระมัดระวังให้มากเสมือนกับจัดการงานของ
ตนเองฉะนั้น

มาตรา ๑๐๔๐ ห้ามมิให้ชักนำเอาบุคคลผู้อื่นเข้ามาเป็น
หุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็น
หุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๔๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งโอนส่วน
กำไรของตนในห้างหุ้นส่วนทั้งหมดก็ดี หรือแต่บางส่วนก็ดี
ให้แก่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วน
ทั้งหลายอื่นไซ้ ท่านว่าบุคคลภายนอกนั้นจะกลายเป็นเข้า
หุ้นส่วนด้วยก็หามิได้

มาตรา ๑๐๔๒ ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับ
ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติ
แห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๐๔๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนอันมิได้เป็นผู้จัดการเข้ามา
เข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนก็ดี หรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็นผู้

ผู้จัดการกระทำล่วงขอบอำนาจของตนก็ดี ท่านให้บังคับด้วย
บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง

มาตรา ๑๐๔๔ อันส่วนกำไรก็ดี ส่วนขาดทุนก็ดี ของผู้
เป็นหุ้นส่วนทุกๆ คนนั้น ย่อมเป็นไปตามส่วนที่ลงทุน

มาตรา ๑๐๔๕ ถ้าหุ้นส่วนของผู้ใดได้กำหนดไว้แต่เพียง
ข้างฝ่ายกำไรว่าจะแบ่งเอาเท่าไร หรือกำหนดแต่เพียงข้าง
ขาดทุนว่าจะยอมขาดเท่าไรฉะนี้ไซ้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อน
ว่าหุ้นส่วนของผู้นั้นมีส่วนกำไรและส่วนขาดทุนเป็นอย่างเดียวกัน

มาตรา ๑๐๔๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ว่าคนหนึ่งคนใดห้ามมีสิทธิ
จะได้รับบำเหน็จเพื่อที่ได้จัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นไว้ เว้น
แต่จะได้มีความตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๔๗ ถ้าชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วน
ไปแล้วยังคงใช้เรียกขานติดเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนอยู่ ท่านว่า
ผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกในห้างใช้ชื่อของตนเสียได้

มาตรา ๑๐๔๘ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งจะเรียกเอาส่วนของ
ตนจากหุ้นส่วนอื่น ๆ แม้ในกิจการค้าขายอันใดซึ่งไม่ปรากฏ
ชื่อของตนก็ได้

LIRT

ส่วนที่ ๓ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน

กับบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๐๔๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใดๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้ไม่

มาตรา ๑๐๕๐ การใดๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในกรณีนั้นๆ ด้วย และจะต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ อันได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะจัดการไปเช่นนั้น

มาตรา ๑๐๕๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้ว ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไป

มาตรา ๑๐๕๒ บุคคลผู้เข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนย่อมต้องรับผิดชอบในหนี้ใดๆ ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย

มาตรา ๑๐๕๓ ห้างหุ้นส่วนซึ่งมิได้จดทะเบียนนั้น ถึงแม้จะมีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนคนหนึ่งในการที่จะผูกพัน

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ท่านว่าข้อจำกัดเช่นนั้นก็มีผลถึงบุคคลภายนอกไม่

มาตรา ๑๐๕๔ บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วยวาจาที่ดี ด้วยลายลักษณ์อักษรที่ดี ด้วยกิริยาที่ดี ด้วยยินยอมให้เขาใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนที่ดี หรือรู้แล้วไม่คัดค้าน ปกป้องให้เขาแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วนที่ดี ท่านว่าบุคคลนั้นย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนเสมือนเป็นหุ้นส่วน

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดตายไปแล้ว และห้างหุ้นส่วนนั้นยังคงคำต่อไปในชื่อเดิมของห้าง ท่านว่าเหตุเพียงที่คงใช้ชื่อเดิมนั้นก็ดี หรือใช้ชื่อของหุ้นส่วนผู้ตายควบอยู่ด้วยก็ดี หากทำให้ความรับผิดชอบแก่กองทรัพย์สินมรดกของผู้ตายเพื่อหนีใด ๆ อันห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังมรณะนั้นไม่

ส่วนที่ ๔ การเลิกและชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๕๕ ห้างหุ้นส่วนสามัญย่อมเลิกกันด้วยเหตุดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าในสัญญาทำไว้มีกำหนดการณ์อันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน เมื่อมีกรณีนั้น

(๒) ถ้าสัญญาทำไว้จะเพาะกำหนดกาลใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลนั้น

(๓) ถ้าสัญญาทำไว้จะเพาะเพื่อทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้น

(๔) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งให้คำบอกกล่าวแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ตามกำหนดตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕๖

(๕) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งตาย หรือล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ

มาตรา ๑๐๕๖ ถ้าห้างหุ้นส่วนได้ตั้งขึ้นไม่มีกำหนดกาลอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นยุติ ท่านว่าจะเลิกได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งบอกเลิกเมื่อสิ้นรอบปีในทางบัญชีเงินของห้างหุ้นส่วนนั้น และผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นต้องบอกกล่าวความจำนงจะเลิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกเดือน

มาตรา ๑๐๕๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดร้องขอเมื่อมีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังจะกล่าวต่อไปนี้ ศาลอาจสั่งให้ห้างหุ้นส่วนสามัญเลิกกันเสียก็ได้ คือ

(๑) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งนอกจากผู้ร้องฟ้องนั้น ล่วงละเมิดบดบังค้ำบังค้ำใด ๆ อันเป็นข้อสาระสำคัญของสัญญา

หุ้นส่วนกำหนดไว้แก่ตน โดยจงใจหรือเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(๒) เมื่อกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้นจะเข้าไปก็มีแต่ขาดทุน
อย่างเดียว และไม่มีหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้อีก

(๓) เมื่อมีเหตุอันใดๆ ทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้นเหลือวิสัย
ที่จะดำรงคงอยู่ต่อไปได้

มาตรา ๑๐๕๘ เมื่อเหตุอันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นเกี่ยวกับ
ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง ซึ่งตามความในมาตรา ๑๐๕๗ หรือ
มาตรา ๑๐๖๗ เป็นเหตุให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้นมี
สิทธิจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วนได้ไซ้ ในเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วน
เหล่านั้นยื่นคำร้อง ท่านว่าศาลจะสั่งให้กำจัดหุ้นส่วนผู้ต้นเหตุ
คนนั้นออกเสียจากห้างหุ้นส่วนแทนสั่งให้เลิกห้างหุ้นส่วนก็ได้

ในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างห้างหุ้นส่วนกับผู้เป็นหุ้นส่วน
ซึ่งถูกกำจัดนั้น ท่านให้ตีราคาทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนตาม
ราคาที่เป็นอยู่ในเวลาแรกยื่นคำร้องขอให้กำจัด

มาตรา ๑๐๕๙ ถ้าเมื่อสันนิษฐานกำหนดกาลซึ่งได้ตกลงกันไว้
และผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายหรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเคยได้จัดการ
อยู่ในระวางกำหนดนั้นยังคงดำเนินการค้าของห้างหุ้นส่วนอยู่
ต่อไปโดยมิได้ชำระบัญชีหรือชำระเงินกันให้เสร็จไปไซ้ ท่าน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๗

ให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งปวงได้ตกลงคงทำการเป็นหุ้นส่วนกัน สืบไปโดยไม่มีกำหนดกาล

มาตรา ๑๐๖๐ ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๕๕ อนุมาตรา ๔ หรืออนุมาตรา ๕ นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังรับซื้อหุ้นของผู้ที่ออกจากหุ้นส่วนไปไซ้ ท่านว่าสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ยังคงใช้ได้ต่อไปในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังอยู่ด้วยกัน

มาตรา ๑๐๖๑ เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกันแล้วก็ให้จัดการชำระบัญชี เว้นแต่จะได้ตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน หรือว่าห้างหุ้นส่วนนั้นศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย

ถ้าการเลิกห้างหุ้นส่วนนั้นได้เป็นไปโดยที่เจ้าหนี้จะเพาะตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้ให้คำบอกกล่าวก็ดี หรือโดยที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งล้มละลายก็ดี ท่านว่าจะงดการชำระบัญชีเสียได้ต่อเมื่อเจ้าหนี้คนนั้น หรือเจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ยินยอมด้วย

การชำระบัญชะนั้น ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดด้วยกันจัดทำหรือให้บุคคลอื่นซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้ตั้งแต่งตั้งขึ้นเป็นผู้จัดทำ

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

การตั้งแต่งผู้ชำระบัญชี ให้วินิจฉัยชี้ขาดโดยคะแนนเสียงข้างมากของผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๒ การชำระบัญชี ให้ทำโดยลำดับดังนี้ คือ

(๑) ให้ชำระหนี้ทั้งหลายซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอก

(๒) ให้ชดใช้เงินทศรองและค่าใช้จ่ายซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้ออกของตนไปเพื่อจัดการค้าของห้าง

(๓) ให้คืนทุนทรัพย์ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนได้ลงทุนเป็นหุ้น

ถ้ายังมีทรัพย์เหลืออยู่อีกเท่าไร ก็ให้เฉลี่ยแจกเป็นกำไรในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๓ ถ้าเมื่อได้ชำระหนี้ซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอกและชดใช้เงินทศรองและค่าใช้จ่ายแล้ว สินทรัพย์ที่ยังอยู่ไม่พอจะคืนแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนให้ครบจำนวนที่ลงทุนในส่วนที่ขาดนี้คือขาดทุน ซึ่งต้องคิดเฉลี่ยช่วยกันขาด

ส่วนที่ ๕ การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๖๔ อันห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น จะจดทะเบียนก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ท่านบังคับให้มีรายการดังนี้ คือ

(๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน

(๒) วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง

(๔) ชื่อและที่สำนักกับทั้งอาชีวะของผู้เป็นหุ้นส่วน

ทุก ๆ คน ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดมีชื่อย่อ ก็ให้ลงทะเบียนชื่อย่อและยี่ห้อด้วย

(๕) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้ตั้งแต่งให้เป็นผู้จัดการแต่เพียงบางคน

(๖) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการประการใดให้ลงไว้ด้วย

(๗) ตราซึ่งใช้เป็นสำคัญของห้างหุ้นส่วน

ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะลงรายการอื่น ๆ อีกอันคู่สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๐๖๕ ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกในบรรดาสัตถิอันห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้มา แม้ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน

มาตรา ๑๐๖๖ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดใน
ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดอัน
มีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการ
ของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อ
ประโยชน์ผู้อื่น หรือไปเข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด
ในห้างหุ้นส่วนอื่น ซึ่งประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน
และแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้น
เว้นไว้แต่จะได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหมด

แต่ข้อห้ามเช่นว่ามานี้ ท่านว่าจะไม่พึงใช้ได้ ถ้าหากผู้
เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้รู้อยู่แล้วในเวลาเมื่อลงทะเบียน
ห้างหุ้นส่วนนั้นว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งได้ทำกิจการ หรือ
เข้าเป็นหุ้นส่วนอยู่ในห้างหุ้นส่วนอื่นอันมีวัตถุประสงค์
อย่างเดียวกัน และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนที่ทำไว้ต่อกันนั้น
ก็ไม่ได้บังคับให้ถอนตัวออก

มาตรา ๑๐๖๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดกระทำการฝ่าฝืน
ต่อบทบัญญัติในมาตราก่อนนี้ไซ้ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนซึ่ง
จดทะเบียนนั้นชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรอันสิ้นหนาทัดทั้งหมด
หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้าง
หุ้นส่วนได้รับเพราะเหตุนั้น

แต่ทั้งนี้ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

อนึ่งบทบัญญัติมาตรานี้ไม่ลบล้างสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้น ในอันจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๘ ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน อันเกี่ยวแก่หนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนนั้น ย่อมมีจำกัดเพียงสองปี นับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๙ นอกจากในกรณีทั้งหลายที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕๕ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนย่อมเลิกกันเมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลาย

มาตรา ๑๐๗๐ เมื่อใดห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดนัดชำระหนี้ เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้

มาตรา ๑๐๗๑ ในกรณีที่ได้กล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๗๐ นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนนำพิสูจน์ได้ว่า

(๑) สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือบางส่วน และ

(๒) การที่จะบังคับเอาแก่ห้างหุ้นส่วนนั้นไม่เป็นการ
ยากจนไร

ศาลจะบังคับให้เอาสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้
ก่อนก็ได้ สุดแต่ศาลจะเห็นสมควร

มาตรา ๑๐๗๒ ถ้าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนยังมีได้เล็ก
กัณฺฑุราบใด เจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนจะเพาะด้วยอ้อมใช้สิทธิ
ได้แต่เพียงในผลกำไรหรือเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็น
หุ้นส่วนคนนั้นเท่านั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกกันแล้ว เจ้าหนี
ยอ้อมใช้สิทธิได้ตลอดจนถึงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นอันมีใน
สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

ส่วนที่ ๖ การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเข้ากัน

มาตรา ๑๐๗๓ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเข้ากันจะควบ
เข้าเป็นอันเดียวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนอีกห้างหนึ่งก็ได้
โดยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด เว้นแต่จะได้ตกลง
กันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๗๔ เมื่อห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างใดประสงค์
จะควบเข้ากันกับห้างอื่น ห้างหุ้นส่วนนั้นต้องโฆษณาใน
หนังสือพิมพ์แห่งท้องถิ่นสองครั้งเป็นอย่างน้อย และส่งคำ
บอกกล่าวความประสงค์ที่จะควบเข้ากันนั้นแก่บรรดาผู้ซึ่งห้าง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๐๓

หุ้นส่วนรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ และขอให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้าน
อย่างหนึ่งอย่างใดในการที่จะทำนั้นส่งคำคัดค้านไปภายในสาม
เดือนนับแต่วันบอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาเช่นว่านั้น ก็ให้ฟัง
ถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้ามีคัดค้านไซ้ ท่านมิให้ห้างหุ้นส่วนจัดการควบเข้ากัน
เว้นแต่จะได้ใช้หนี้ที่เรียกร้องหรือให้ประกันเพื่อหนี้นั้นแล้ว

มาตรา ๑๐๗๕ เมื่อห้างได้ควบเข้ากันแล้ว ต่างห้างก็
ต่างมีหน้าที่จะต้องนำความนั้นไปจดลงทะเบียน ว่าได้ควบเข้า
กันเป็นห้างหุ้นส่วนขึ้นใหม่

มาตรา ๑๐๗๖ ห้างหุ้นส่วนใหม่นี้ย่อมได้ไปทั้งสิทธิ
ซึ่งต้องอยู่ในความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนเดิมที่ได้ควบเข้ากัน
นั้นทั้งสิ้น

หมวด ๓

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๗๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือห้างหุ้นส่วน
ประเภทหนึ่งซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไป
นี้ คือ

LIRT

(๑) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งมีจำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ

(๒) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วน ไม่มีจำกัดจำนวน อีกจำพวกหนึ่ง

มาตรา ๑๐๗๘ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน

การลงทะเบียนนั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน

(๒) ข้อแถลงความเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด และวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนนั้น

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสำนักงานสาขาทั้งปวง

(๔) ชื่อ ยี่ห้อ สำนัก และอาชีพะของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด และจำนวนเงินซึ่งเขาเหล่านั้นได้ลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

(๕) ชื่อ ยี่ห้อ สำนัก และอาชีพะของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด

(๖) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ

LIRT

(๗) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการอันจะผูกพันห้างหุ้นส่วนนั้นประการใดให้ลงไว้ด้วย.

ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะสงรายการอื่น ๆ อีกอันคู่สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๐๗๕ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ถ้ายังมีได้จดทะเบียนอยู่ตราใบ ท่านให้ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวน จนกว่าจะได้จดทะเบียน

มาตรา ๑๐๘๐ บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเลิกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด ๓ นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบมีอยู่หลายคนด้วยกัน ท่านให้ใช้บทบัญญัติสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญเป็นวิธีบังคับในความเกี่ยวพันระหว่างคนเหล่านั้นเอง และความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเหล่านั้นกับห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๘๑ ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง

มาตรา ๑๐๘๒ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใดยินยอมโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายให้ใช้ชื่อของตนระคนเป็นชื่อห้างไซ้ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเสมือนตั้งว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดนั้น

แต่ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกันเองนั้น ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนเช่นนี้ ท่านให้คงบังคับตามสัญญาหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๘๓ การลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้น ท่านว่าต้องให้ลงเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ

มาตรา ๑๐๘๔ ห้ามมิให้แบ่งเงินปันผลหรือดอกเบียให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด นอกจากผลกำไรซึ่งห้างหุ้นส่วนทำมาค้าได้

ถ้าทุนของห้างหุ้นส่วนลดน้อยลงไปเพราะค่าขายขาดทุน ท่านห้ามมิให้แบ่งเงินปันผลหรือดอกเบียให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จนกว่าทุนซึ่งขาดไปนั้นจะได้คืนมาเต็มจำนวนเดิม

แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใดได้รับ
เงินปันผลหรือดอกเบียไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าหาอาจจะ
บังคับให้เขาคืนเงินนั้นได้ไม่

มาตรา ๑๐๘๕ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด
ได้แสดงด้วยจดหมายหรือใบแจ้งความหรือด้วยวิธีอย่างอื่น
ให้บุคคลภายนอกทราบว่าตนได้ลงหุ้นไว้มากกว่าจำนวนซึ่งได้
จดทะเบียนเพียงใด ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดเท่าถึงจำนวน
เพียงนั้น

มาตรา ๑๐๘๖ ข้อซึ่งตกลงกันในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน
ทั้งหลายเพื่อจะเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงหุ้น หรือ
เพื่อจะลดจำนวนลงหุ้นแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความ
รับผิดคนหนึ่งคนใดนั้น ท่านว่ายังไม่เป็นผลแก่บุคคลภายนอก
จนกว่าจะได้จดทะเบียน

เมื่อได้จดทะเบียนแล้วไซ้ ข้อตกลงนั้น ๆ ก็ย่อมมีผล
แต่เพียงจะเพาะแก่หุ้นส่วนที่ได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลัง
เวลาที่ได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

มาตรา ๑๐๘๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้อง
ให้แต่จะเพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น
เป็นผู้จัดการ

มาตรา ๑๐๘๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้น โดยไม่จำกัดจำนวน

แต่การออกความเห็นและแนะนำที่ดี ออกเสียงเป็นคะแนนนับในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ดี ท่านห้ามว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่

มาตรา ๑๐๘๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้น จะตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนก็ได้

มาตรา ๑๐๙๐ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะประกอบการค้าขายอย่างใด ๆ เพื่อประโยชน์ตน หรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้ว่าทรงงานเช่นนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนก็ไม่ห้าม

มาตรา ๑๐๙๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะโอนหุ้นของตนปราศจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ๆ ก็โอนได้

มาตรา ๑๐๙๒ การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดตายก็ดี ล้มละลายหรือตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถก็ดี หากเป็น

เหตุให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกันไม่ เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๕๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบผู้ใดตาย ท่านว่าทายาทของผู้นั้นย่อมเข้าเป็นหุ้นส่วนแทนที่ผู้ตาย เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๕๔ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบผู้ใดล้มละลาย ท่านว่าต้องเอาหุ้นของผู้นั้นในห้างหุ้นส่วนออกขายเป็นสินทรัพย์ในกองล้มละลาย

มาตรา ๑๐๕๕ ตราบใดที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างย่อมไม่มีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้

แต่เมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นได้เลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้เพียงจำนวนดังนี้ คือ

(๑) จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่าที่ยังค้างส่งแก่ห้างหุ้นส่วน

(๒) จำนวนลงหุ้นเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

(๓) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับไปแล้วโดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อบทมาตรา ๑๐๔๔

หมวด ๔

บริษัทจำกัด

ส่วนที่ ๑ สภาพและการตั้งบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๐๔๖ อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังสงไว้ ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

มาตรา ๑๐๔๗ บุคคลใด ๆ ตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไป จะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ด้วยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณสนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๐๔๘ หนังสือบริคณสนธินั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อบริษัทอันคิดจะตั้งขึ้น ซึ่งต้องมีคำว่า "จำกัด" ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป

(๒) ที่สำนักงานของบริษัทซึ่งบอกทะเบียนนั้นจะตั้งอยู่ที่ใดในพระราชอาณาเขตต์

- (๓) วัตถุประสงค์ทั้งหลายของบริษัท
- (๔) ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด
- (๕) จำนวนหุ้นเรือนหุ้นซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร
- (๖) ชื่อ สำนัก อาชวะ และลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ ทั้งจำนวนหุ้นซึ่งต่างคนต่างเข้าชื่อชื่อไว้คนละเท่าใด

มาตรา ๑๐๘๕ หนังสือบริคณสนธินั้น ท่านให้ทำเป็นต้นฉบับไว้ไม่น้อยกว่าสองฉบับ และให้ลงลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ และลายมือชื่อทั้งปวงนั้นให้มีพระยานลงชื่อรับรองด้วยสองคน

หนังสือบริคณสนธิซึ่งได้ทำนั้น ท่านบังคับให้นำฉบับหนึ่งไปจดทะเบียนและมอบไว้ณหอทะเบียนในส่วนพระราชอาณาเขตต์ซึ่งบ่งไว้ว่าจะจดทะเบียนตั้งสำนักงานของบริษัทนั้น

มาตรา ๑๑๐๐ ผู้เริ่มก่อการทุกคนต้องลงชื่อชื่อหุ้น ๆ หนึ่งเป็นอย่างน้อย

มาตรา ๑๑๐๑ บุคคลซึ่งเป็น กรรมการ ของบริษัทจำกัด จะรับผิดชอบโดยไม่จำกัดก็ได้ ถ้ากรณีเป็นเช่นนั้นไซ้ ท่านว่า

ต้องจดแถลงความรับผิดชอบนั้นลงในหนังสือบริคณสนธิด้วย
อันความรับผิดชอบโดยไม่จำกัดของผู้เป็นกรรมการนั้น ย่อม
ถึงที่สุดเมื่อล่วงเวลาสองปีนับแต่วันที่ตัวเขาออกจากตำแหน่ง
กรรมการ

มาตรา ๑๑๐๒ ห้ามมิให้ โฆษณาชวนคนให้เข้าซื้อหุ้น
ก่อนได้จดทะเบียนหนังสือบริคณสนธิของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๓ บรรดาหนังสือชี้ชวนและหนังสือบอก
กล่าวข่าวร้อง หรือหนังสืออย่างอื่นในการชวนให้เข้าซื้อ
หุ้นทุก ๆ ฉบับ ต้องลงวันและลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่ม
ก่อการบริษัท และต้องนำไปจดทะเบียนก่อนแล้วจึงโฆษณา

ในหนังสือเช่นกล่าวมานั้น ต้องแถลงความเหล่านี้ คือ

(๑) ข้อความในหนังสือบริคณสนธิ

(๒) จำนวนเงินที่จะต้องใช้ในหุ้นหนึ่ง ๆ ก่อนบริษัทจด
ทะเบียน

(๓) จำนวนและมูลค่าแห่งหุ้นบริมสิทธิ์ ถ้าหากจะมี
หุ้นเช่นนั้นบริษัท ให้บอกสภาพและบริมสิทธิ์ซึ่งจะพึงได้แก่
หุ้นนั้นสถานใดเพียงใด และเพราะเหตุใดจึงได้คิดจะให้หุ้น
บริมสิทธิ์เช่นนั้น

LIRT

(๔) จำนวนและมูลค่าแห่งหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งจะออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน ถ้าหากจะมีหุ้นเช่นนั้นในบริษัทไซร์ ให้แถลงว่าจะถือเอาเป็นอันได้ใช้เงินแล้วเพียงใด และคิดจะออกหุ้นเช่นนั้นให้เพื่อแทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด

(๕) จำนวนเงินใช้จ่ายหรือประมาณว่าจะใช้จ่ายในขั้นแรก

(๖) ถ้ามีเจตนาจะให้เงินแก่ผู้เริ่มก่อการคนใดคนหนึ่งไซร์ จำนวนเงินนั้นเท่าใดและจะให้เพราะเหตุใด

(๗) ผู้เริ่มก่อการได้ทำสัญญาเป็นข้อสำคัญไว้ประการใดบ้าง ทำในนามของตนเองก็ดี หรือในนามของบริษัทก็ดี อันเนื่องในก่อการหรือจัดการบริษัทนั้น หรือเนื่องในการค้าขายของบริษัทนั้นในภายหลัง ให้แถลงรายการและสภาพทั้งกำหนดแห่งสัญญานั้น ๆ จงเต็มทุกประการ

มาตรา ๑๑๐๔ จำนวนหุ้น ทั้ง หก ซึ่ง บริษัท คิดจะจดทะเบียนนั้น ต้องมีผู้เข้าขอซื้อหรือออกให้กันเสร็จก่อนการจดทะเบียนของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๕ อันหุ้นนั้น ห้ามมิให้ออกโดยราคาต่ำไปกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

การออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้ นั้น หากว่าหนังสือบริคณสนธิให้อำนาจไว้ ก็ให้ออกได้ และในกรณีเช่นนั้น ต้องส่งใช้จำนวนที่ล้ามูลค่าพร้อมกันไปกับการส่งใช้เงินคราวแรก

อนึ่งเงินส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรกนั้น ต้องมิให้น้อยกว่าร้อยละสิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

มาตรา ๑๑๐๖ การที่เข้าซื้อหุ้นนั้นย่อมผูกพันผู้เข้าซื้อโดยเงื่อนไขว่า ถ้าบริษัทตั้งขึ้นแล้วจะใช้จำนวนเงินค่าหุ้นนั้น ๆ ให้แก่บริษัทตามหนังสือชวนและข้อบังคับของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๗ เมื่อหุ้นชนิดซึ่งจะต้องลงเงินนั้นได้มีผู้เข้าซื้อชื่อหมดแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องนัดบรรดาผู้เข้าซื้อชื่อหุ้นมาประชุมกันเป็นการประชุมใหญ่โดยไม่ชักช้า ประชุมอันนี้ให้เรียกว่าประชุมตั้งบริษัท

อนึ่งให้ผู้เริ่มก่อการส่งรายงานการตั้งบริษัทที่มีคำรับรองของตนว่าถูกต้อง และมีข้อความที่เกี่ยวแก่กิจการอันจะพึงกระทำในที่ประชุมตั้งบริษัททุก ๆ ข้อตามความในมาตราต่อไปนี้ ไปยังผู้เข้าซื้อชื่อหุ้นทุกคนอย่างน้อยเจ็ดวันก่อนวันนัดประชุม

เมื่อได้ส่งรายงานตั้งบริษัทแก่ผู้เข้าซื้อชื่อหุ้นแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องจัดส่งสำเนารายงานอันมีคำรับรองว่าถูกต้องตามที่

บังคับไว้ในมาตรานี้ไปยังนายทะเบียนบริษัทโดยพลัน

อนึ่งให้ผู้เริ่มก่อการจัดให้มีบัญชีแถลงรายชื่อ ฐาน และ
สำนักของผู้เข้าซื้อชื้อหุ้นกับจำนวนหุ้นซึ่งต่างคนได้ลงชื้อชื้อ
ไว้เพื่อเสนอต่อที่ประชุมนั้นด้วย

บทบัญญัติทั้งหลายแห่งมาตรา ๑๑๗๖, ๑๑๗๗, ๑๑๗๘,
๑๑๗๙, ๑๑๘๑, ๑๑๘๒ และ ๑๑๘๕ นั้น ทำให้นำมาใช้
บังคับแก่การประชุมตั้งบริษัทด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๐๘ กิจการอันจะพึงทำในที่ประชุมตั้งบริษัทนั้น
คือ

- (๑) ทำความตกลงตั้งชื้อบังคับต่าง ๆ ของบริษัท
- (๒) ให้สัตยาบันแก่บรรดาสัญญาซึ่งผู้เริ่มก่อการได้ทำไว้
และค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งเขาต้องออกไปในการเริ่ม
ก่อบริษัท
- (๓) วางกำหนดจำนวนเงินซึ่งจะให้แก่ผู้เริ่มก่อการ ถ้า
หากมีเจตนาจะให้
- (๔) วางกำหนดจำนวนหุ้นบุริมสิทธิ ทั้งกำหนดสภาพ
และบุริมสิทธิแห่งหุ้นนั้น ๆ ว่าเป็นสถานใดเพียงใด ถ้าหาก
จะมีหุ้นเช่นนั้นนั้นในบริษัท

LIRT

(๕) วางกำหนดจำนวนหุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิซึ่ง ออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ ไซ้เต็มค่าแล้วหรือได้ ไซ้แต่บางส่วน แล้ว เพราะไซ้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน และกำหนด ว่าเพียงใดซึ่งจะถือเอาเป็นว่าได้ ไซ้เงินแล้ว ถ้าหากจะมีหุ้น เช่นนั้นในบริษัท

ให้แถลงในที่ประชุมโดยฉะเพาะว่า ซึ่งจะออกหุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิให้เหมือนหนึ่งว่าได้ ไซ้เงินแล้วเช่นนั้น เพื่อ แทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด ให้พรรณนา จงชัดเจนทุกประการ

(๖) เลือกลงตั้ง กรรมการและพนักงานสอบบัญชีอันเป็น ชุดแรกของบริษัท และวางกำหนดอำนาจของคนเหล่านั้นด้วย มาตรา ๑๑๐๕ ผู้เริ่มก่อการหรือผู้เข้า ขอซื้อหุ้นจะ ออก เสี่ยงลงคะแนนไม่ได้ ถ้าตนมีส่วนได้เสียโดยพิเศษในปัญหา ที่ยกขึ้นวินิจฉัยนั้น

อนึ่งมติของที่ประชุมตั้งบริษัทย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ที่ ประชุมจะได้ลงมติ โดยเสียงข้างมาก อันมีคะแนนของผู้ เข้าขอซื้อหุ้นรวมกัน ไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนผู้เข้าขอซื้อหุ้นทั้งหมด ซึ่งมีสิทธิลงคะแนนได้ และคิดตามจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อย กว่ากึ่งจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นนั้น ๆ ทั้งหมดด้วยกัน

(๓) จำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วหุ้นละเท่าใด
(๔) จำนวนเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหุ้นรวมทั้งสิ้นเท่าใด
(๕) ชื่อ อาชวะ และที่สำนักของกรรมการทุกคน
(๖) ถ้าให้กรรมการต่างมีอำนาจจัดการของบริษัทได้โดย
ถ้าพึงตัว ให้แสดงอำนาจของกรรมการนั้น ๆ ว่าคนใดมีเพียงใด
และบอกจำนวนหรือชื่อกรรมการซึ่งจะลงชื่อเป็นสำคัญผูกพัน
บริษัทได้นั้นด้วย

(๗) ถ้าตั้งบริษัทขึ้นชั่วคราวกำหนดอันหนึ่ง ให้บอกกาล
กำหนดอันนั้นด้วย

(๘) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง
การลงทะเบียนจะมีรายการอย่างอื่นซึ่งกรรมการเห็น
สมควรจะให้ทราบแก่ประชาชนก็ลงได้

ในการขอจดทะเบียนนั้น ถ้าได้ทำข้อบังคับของบริษัทไว้
ประการใดบ้าง ต้องส่งสำเนาข้อบังคับนั้น ๆ ไปด้วย กับทั้ง
สำเนารายงานการประชุมตั้งบริษัท หนังสือทั้งสองนี้กรรมการ
ต้องลงลายมือชื่อรับรองคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย

ในเวลาเดียวกันนั้น กรรมการต้องนำฉบับตีพิมพ์แห่ง
หนังสือบริคณสนธิและข้อบังคับ ถ้าหากมี มอบไว้แก่
หอทะเบียนอย่างละสิบฉบับ

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียน
ส่งมอบให้แก่บริษัทฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๑๑๒ ถ้าการจดทะเบียนมิได้ทำภายในสามเดือน
นับแต่ประชุมตั้งบริษัทไซร์ ท่านว่าบริษัทนั้นเป็นอันไม่ได้
ตั้งขึ้น และบรรดาเงินที่ได้รับไว้จากผู้เข้าชื้อชอชอหุ้นนั้นต้อง
ใช้คืนเต็มจำนวนมิให้ลดเลย

ถ้ามีจำนวนเงินเช่นว่านั้นค้างอยู่มิได้คืนในสามเดือน
ภายหลังการประชุมตั้งบริษัทไซร์ ท่านว่ากรรมการของบริษัท
ต้องรับผิดชอบร่วมกันที่จะใช้ทั้งคืนเงินและดอกเบี้ยคิดตั้งแต่
เวลาสิ้นกำหนดสามเดือนนั้น

แต่ถ้ากรรมการคนใดพิสูจน์ได้ว่า การที่เงินขาดหรือที่
ใช้คืนเข้าไปมิได้เป็นเพราะความผิดของตนไซร์ กรรมการ
คนนั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบในการใช้คืนเงินหรือดอกเบี้ย

มาตรา ๑๑๑๓ ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันและ
โดยไม่จำกัด ในบรรดาหนี้และการจ่ายเงินซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัท
มิได้อนุมัติ และแม้จะได้มีอนุมัติก็ยังคงต้องรับผิดชอบเช่นนั้น
ไปจนกว่าจะได้จดทะเบียนบริษัท

มาตรา ๑๑๑๔ เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนแล้ว ผู้เข้าชื้อ
ชอชอหุ้นจะร้องฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนกรทคนใดเข้าชื้อชอ โดย

ยกเหตุว่าสำคัญผิด หรือต้องข่มขู่ หรือถูกลวงล่อฉ้อฉลนั้น
ท่านว่าหาอาจทำได้ไหม

มาตรา ๑๑๑๕ ถ้าหากว่าช้อบริษัท ซึ่งตั้งไว้ในหนังสือ
บริกคสนธิ พ้องกับช้อบริษัทอื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้วก็ดี หรือ
พ้องกับช้อซึ่งตั้งไว้ในหนังสือ บริกคสนธิระดับอื่นอันได้
จดทะเบียนแล้วก็ดี หรือคล้ายคลึงกับช้อเช่นกล่าวนั้นจนน่า
จะลวงให้มหาชนหลงไปได้ก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้ที่มีส่วนได้
เสียคนใดคนหนึ่งใดจะฟ้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เริ่ม
ก่อการบริษัทก็ได้ และจะร้องขอให้ศาลสั่งบังคับให้เปลี่ยน
ช้อนั้นเสียใหม่ก็ได้

เมื่อศาลมีคำสั่งเช่นนั้นแล้ว ก็ต้องบอกช้อซึ่งเปลี่ยนใหม่
นั้นจดลงทะเบียนแทนช้อเก่า และต้องแก้ไขสำคัญการ
จดทะเบียนด้วยตามกันไป

มาตรา ๑๑๑๖ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่ง
ปรารถนาจะได้สำเนาหนังสือบริกคสนธิ และข้อบังคับบรรดา
มีในบริษัทหนึ่งบริษัทใด ก็ช้อบที่จะเรียกได้จากบริษัทนั้น
ในการนี้บริษัทจะเรียกเอาเงินไม่เกินระดับละบาทหนึ่งก็ได้

ส่วนที่ ๒ หุ้นและผลถือหุ้น

มาตรา ๑๑๑๗ อันมูลค่าของหุ้น ๆ หนึ่งนั้น ท่านมิให้
ต่ำกว่าห้าสิบบาท

มาตรา ๑๑๑๘ อันหุ้มนั้น ท่านว่าจะแบ่งแยกหาได้ไม่
ถ้าบุคคลมีจำนวนแต่สองคนขึ้นไปถือหุ้ัน ๆ เดียวร่วมกัน
ท่านว่าต้องตั้งให้คนใดคนหนึ่งในจำนวนนั้นแต่คนเดียวเป็นผู้
ใช้สิทธิในฐานะเป็นผู้ถือหุ้ัน

อนึ่งบุคคลทั้งหลายซึ่งถือหุ้ัน ๆ เดียวร่วมกัน ต้องร่วมกัน
รับผิดชอบบริษัทในการส่งใช้มูลค่าของหุ้ัน

มาตรา ๑๑๑๙ หุ้ันทุก ๆ หุ้ันจำต้องให้ใช้เป็นเงินจน
เต็มค่า เว้นแต่หุ้ันซึ่งออกตามบทบัญญัติมาตรา ๑๑๐๘
อนุมาตรา (๕) หรือมาตรา ๑๒๒๑

ในการใช้เงินเป็นค่าหุ้ันนั้น ผู้ถือหุ้ันจะหักหนี้กับบริษัท
หาได้ไม่

มาตรา ๑๑๒๐ บรรดาเงินค่าหุ้ันซึ่งยังจะต้องส่งอีกนั้น
กรรมการจะเรียกให้ผู้ถือหุ้ันส่งใช้เสียเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่ที่
ประชุมใหญ่จะได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๑๒๑ การเรียกเงินค่าหุ้ันแต่ละคราวนั้น ท่าน
บังคับว่าให้ส่งคำบอกกล่าวล่วงหน้าไม่ต่ำกว่ายี่สิบเอ็ดวันด้วย
จดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ และผู้ถือหุ้ันทุกคนจะต้อง
ใช้เงินตามจำนวนที่เรียกนั้น สุดแต่กรรมการจะได้กำหนดไป
ว่าให้ส่งไปยังผู้ใดคนที่ใดและเวลาใด

มาตรา ๑๑๒๒ ถ้าและเงินอันจะพึงส่งไว้เป็นค่าหุ้นตามเรียกนั้น ผู้ถือหุ้นคนใดมิได้ส่งไว้ตามวันกำหนดไซ้ ผู้นั้นจำต้องเสียดอกเบี้ยนับแต่วันที่กำหนดให้ส่งไว้จนถึงวันที่ได้ส่งเสร็จ

มาตรา ๑๑๒๓ ถ้าผู้ถือหุ้นคนใดละเลยไม่ส่งไว้เงินที่เรียกค่าหุ้นตามวันกำหนด กรรมการจะส่งคำบอกกล่าวด้วยจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้นั้น ให้ส่งไว้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยด้วยก็ได้

ในคำบอกกล่าวอันนี้ ให้กำหนดเวลาไปพอสมควรเพื่อให้ใช้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ย และต้องบอกไปด้วยว่าให้ส่งไว้ณสถานที่ใด อนึ่งในคำบอกกล่าวนั้นจะแจ้งไปด้วยก็ได้ว่า ถ้าไม่ใช้เงินตามเรียก ผู้นั้นอาจจะถูกริบ

มาตรา ๑๑๒๔ ถ้าในคำบอกกล่าวมีข้อแกลงความถึงการริบหุ้นด้วยแล้ว หากเงินค่าหุ้นที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยยังคงค้างชำระอยู่ตราบใด กรรมการจะบอกริบหุ้นนั้น ๆ เมื่อใดก็ได้

มาตรา ๑๑๒๕ หุ้นซึ่งริบแล้วนั้นให้เอาออกขายทอดตลาดโดยไม่ชักช้า ได้จำนวนเงินเท่าใดให้เอาหักใช้ค่าหุ้นที่เรียกกับดอกเบี้ยค้างชำระ ถ้ายังมีเงินเหลือเท่าใดต้องส่งคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๒๓

มาตรา ๑๑๒๖ แม้ว่าวิธีการรับหุ้นขายหุ้นจะไม่ถูกต้องด้วยระเบียบก็ดี ท่านว่าหาเป็นเหตุให้สิทธิของผู้ซื้อหุ้นซึ่งรับนั้นเสื่อมเสียไปอย่างไรไม่

มาตรา ๑๑๒๗ ให้บริษัททำใบหุ้น คือใบสำคัญสำหรับหุ้นใบหนึ่งหรือหลายใบ มอบให้เป็นคู่มือแก่ผู้ถือหุ้นจะทุก ๆ คน

เมื่อมอบใบหุ้นนั้น จะเรียกค่าธรรมเนียมก็ได้ สุดแต่กรรมการจะกำหนด แต่มิให้เกินห้าสิบสตางค์

มาตรา ๑๑๒๘ ในใบหุ้นทุก ๆ ใบ ท่านให้กรรมการลงลายมือชื่อเองคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย และประทับตราของบริษัทเป็นสำคัญ

ในใบหุ้นนั้นต้องมีข้อความต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อบริษัท
- (๒) เลขหมายหุ้นที่กล่าวถึงในใบหุ้นนั้น
- (๓) มูลค่าหุ้นหนึ่งเป็นเงินเท่าใด
- (๔) ถ้าและเป็นหุ้นที่ยังไม่ได้ใช้เงินเสร็จ ให้จดลงว่า ได้ใช้เงินค่าหุ้นแล้วหุ้นละเท่าใด
- (๕) ชื่อผู้ถือหุ้น หรือถ้าแสดงว่าได้ออกใบหุ้นนั้นให้แก่ผู้ถือ

มาตรา ๑๑๒๘ อันว่าหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น ซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพะยานคนหนึ่งเป็น อย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือ นั้น ๆ ด้วยแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ อนึ่งตราสารอันนั้นต้องแสดงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย

การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัท หรือบุคคลภายนอกไม่ได้ จนกว่าจะได้จดทะเบียนการโอนทั้งชื่อและสำนักของผู้รับโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๓๐ หุ้นใดเงินที่เรียกค่าหุ้นยังค้างชำระอยู่ หุ้นนั้นบริษัทจะไม่ยอมรับจดทะเบียนให้โอนก็ได้

มาตรา ๑๑๓๑ ในระหว่างสิบสี่วันก่อนการประชุมใหญ่สามัญ บริษัทจะปิดสมุดทะเบียนพักการโอนหุ้นเสียก็ได้

มาตรา ๑๑๓๒ ในเหตุบางอย่างเช่นผู้ถือหุ้นตายก็ดี หรือล้มละลายก็ดี อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นแทนได้ หุ้นชั้นนั้น หากว่าบุคคลนั้นนำใบหุ้นมาเวนคืน เมื่อเป็นวิสัย

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๒๕

จะทำได้ ทั้งนี้ให้นำหลักฐานอันสมควรมาแสดงด้วยแล้ว ก็ให้
บริษัทรับบุคคลนั้นลงทะเบียนเป็นผู้ถือหุ้นสืบไป

มาตรา ๑๑๓๓ หุ้นซึ่งโอนกันนั้น ถ้าเป็นหุ้นอันยังมีได้
ส่งเงินใช้เต็มจำนวนค่าหุ้น ท่านว่าผู้โอนยังคงต้องรับผิดชอบ
ในจำนวนเงินที่ยังมิได้ส่งใช้ให้ครบถ้วนนั้น แต่

(๑) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้อันหนึ่งอันใดของบริษัท
ซึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังโอน

(๒) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบออกส่วนใช้หนี้ เว้นแต่ความ
ปรากฏขึ้นแก่ศาลว่าบรรดาผู้ที่ยังถือหุ้นของบริษัทอยู่นั้นไม่
สามารถออกส่วนใช้หนี้ อันเขาจะพึงต้องออกใช้นั้นได้

ในข้อความรับผิดชอบเช่นว่ามานั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้โอน
เมื่อพ้นสองปีนับแต่ได้จัดแจ้งการโอนนั้นลง ในทะเบียน
ผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๓๔ ใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือหุ้น จะออกได้
ก็แต่เมื่อมีข้อบังคับของบริษัทอนุญาตไว้ และจะออกให้ได้แต่
เฉพาะเพื่อหุ้นซึ่งได้ใช้เต็มค่าแล้ว ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ทรง
ใบหุ้นชนิดระบุด้อย่อมมีสิทธิจะได้รับใบหุ้นชนิดออกให้แก่
ผู้ถือ เมื่อเวนคืนใบหุ้นชนิดระบุด้อย่อมให้ขาดมาเสีย

มาตรา ๑๑๓๕ หุ่นชนิดที่มีใบหุ้มออกให้แก่ผู้ถือหุ่น
ย่อมโอนกันได้เพียงด้วยส่งมอบใบหุ้มแก่กัน

มาตรา ๑๑๓๖ ผู้ทรงใบหุ้มชนิดออกให้แก่ผู้ถือย่อม
มีสิทธิจะมาขอเปลี่ยนเอาใบหุ้มชนิดระบุชื่อได้ เมื่อเวนคืน
ใบหุ้มฉบับออกให้แก่ผู้ถือหุ่นให้ชัดเจนเสีย

มาตรา ๑๑๓๗ ถ้าข้อบังคับของบริษัทยกกำหนดไว้เป็น
องค์คณะอันหนึ่งสำหรับผู้จะเป็นกรรมการ ว่าจำเป็นต้องเป็นผู้
ถือหุ่นเป็นจำนวนเท่าหนึ่งเท่าใดไซ้ หุ่นเช่นนั้นท่านว่าต้อง
เป็นหุ่นชนิดระบุชื่อ

มาตรา ๑๑๓๘ บริษัทจำกัดต้องมีสมุดทะเบียนผู้ถือหุ่น
มีรายการดังต่อไปนี้คือ

(๑) ชื่อและสำนัก กับอาชีพะ ถ้าว่ามี ของผู้ถือหุ่น
ชื่อแกลงเรื่องหุ่นของผู้ถือหุ่นคนหนึ่ง ๆ แยกหุ่นออกตาม
เลขหมายและจำนวนเงินที่ได้ใช้แล้ว หรือที่ได้ตกลงกันให้
ถือว่าเป็นอันได้ใช้แล้วในหุ่นของผู้ถือหุ่นคนหนึ่ง ๆ

(๒) วันเดือนปีซึ่งได้ลงทะเบียนบุคคลผู้หนึ่ง ๆ เป็น
ผู้ถือหุ่น

(๓) วันเดือนปีซึ่งบุคคลคนใดคนหนึ่งขาดจากเป็น
ผู้ถือหุ่น

(๔) เลขหมายใบหุ้นและวันที่ลงในใบหุ้นชนิดออกให้
แก่ผู้ถือ และเลขหมายของหุ้นซึ่งได้ลงไว้ในใบหุ้นนั้น ๆ

(๕) วันที่ได้จัดมาใบหุ้นชนิดระบุชื่อ หรือชนิดออก
ให้แก่ผู้ถือ

มาตรา ๑๑๓๕ สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเริ่มแต่วันจด
ทะเบียนบริษัทนั้น ให้รักษาไว้ ณ สำนักงานของบริษัทแห่งที่
ได้บอกทะเบียนไว้ สมุดทะเบียนนี้ให้เปิดให้แก่ผู้ถือหุ้น
ทั้งหลายดูได้ในระวางเวลาทำการ โดยไม่เรียกค่าธรรมเนียม
อย่างหนึ่งอย่างใด แต่กรรมการจะจำกัดเวลาลงไว้อย่างไร
พอสมควรก็ได้ หากไม่น้อยกว่าวันละสองชั่วโมง

ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้
ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ทั้งหมดในเวลาประชุม และรายชื่อ
ผู้ขาดจากเป็นผู้ถือหุ้นจำเดิมแต่วันประชุมสามัญครั้งที่แล้วมา
นั้น ไปยังนายทะเบียนอย่างน้อยปีละครั้ง และมีให้ช้ากว่า
วันที่สืบสันนิษแต่การประชุมสามัญ บัญชีรายชื่อนี้ให้มีรายการ
บรรดาที่ระบุไว้ในมาตราก่อนนั้นทุกประการ

มาตรา ๑๑๔๐ ผู้ถือหุ้นชอบที่จะเรียกให้ส่งมอบสำเนา
ทะเบียนเช่นว่านั้น หรือแต่ตอนหนึ่งตอนใดแก่ตนได้ เมื่อ
เสียค่าคัดสำเนาห้าสิบสตางค์ต่อร้อยคำ

มาตรา ๑๑๔๑ สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นนั้น ท่านให้
สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นพะยานหลักฐานอันถูกต้อง ในข้อ
กะทงความบรรดาที่กฎหมายบังคับ หรือให้อำนาจให้เอาลง
ในทะเบียนนั้น

มาตรา ๑๑๔๒ ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นบริมสิทธิไปแล้ว ได้
กำหนดไว้ว่าบริมสิทธิจะมีแก่หุ้นนั้นๆ เป็นอย่างไร ท่านห้าม
มิให้แก้ไขอีกเลย

มาตรา ๑๑๔๓ ห้ามมิให้บริษัทจำกัดเป็นเจ้าของหุ้น
ของตนเอง หรือรับจำนำหุ้นของตนเอง

ส่วนที่ ๓ วิธีจัดการบริษัทจำกัด

๑. บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๑๔๔ บรรดาบริษัทจำกัด ให้มีกรรมการคนหนึ่ง
หรือหลายคนด้วยกันจัดการตามข้อบังคับของบริษัท และอยู่
ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง

มาตรา ๑๑๔๕ จำเดิมแต่ได้จดทะเบียนบริษัทแล้ว ท่าน
ห้ามมิให้ตั้งข้อบังคับขึ้นใหม่ หรือเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง
ข้อบังคับหรือข้อความในหนังสือบริคณสนธิแต่อย่างหนึ่งอย่างใด
เว้นแต่จะได้มีการลงมติพิเศษ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๒๕

มาตรา ๑๑๔๖ บรรดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ หรือได้เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นหน้าที่ของบริษัทที่จะจัดให้ไปจดทะเบียนภายในกำหนดสี่สิบวัน นับแต่วันที่ได้มีการลงมติพิเศษ

มาตรา ๑๑๔๗ บรรดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ หรือหนังสือบริคณเสณชิ หรือข้อบังคับซึ่งได้เปลี่ยนแปลงนั้น ให้บริษัทส่งมอบฉบับตีพิมพ์ไว้บนหอทะเบียน อย่างละสี่ฉบับ ในเวลาเดียวกับที่ขอจดทะเบียน

มาตรา ๑๑๔๘ บรรดาบริษัทจำกัด ต้องมีสำนักงานนอกทะเบียนไว้แห่งหนึ่งซึ่งธุรการติดต่อและคำบอกกล่าวทั้งปวงจะส่งถึงบริษัทได้ณที่นั้น

คำบอกกล่าวสถานที่ตั้งแห่งสำนักงานที่ได้บอกทะเบียนไว้ก็ดี หรือเปลี่ยนย้ายสถานที่ก็ดี ให้ส่งแก่นายทะเบียนบริษัท และให้นายทะเบียนจดข้อความนั้นลงในทะเบียน

มาตรา ๑๑๔๙ ตราบไคหุ้นทั้งหลายยังมีได้ชำระเงินเต็มจำนวน ท่านว่าตราบนั้นบริษัทจะลงพิมพ์หรือแสดงจำนวนต้นทุนของบริษัทในหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดเช่นในคำบอกกล่าวข่าวร้องกิติ ในตัวเงินและบัญชีส่งของกิติ ในจดหมาย

ก็ดี ต้องแสดงไว้ให้ชัดเจนด้วยในที่เดียวกันว่า จำนวนเงิน
ต้นทุนได้ชำระแล้วเพียงกี่ส่วน

๒. กรรมการ

มาตรา ๑๑๕๐ ผู้เป็นกรรมการจะพึงมีจำนวนมากน้อย
เท่าใด และจะพึงได้บำเหน็จเท่าใด ให้สุดแล้วแต่ที่ประชุม
ใหญ่จะกำหนด

มาตรา ๑๑๕๑ อันผู้เป็นกรรมการนั้น ละเพาะแต่ที่
ประชุมใหญ่เท่านั้นอาจจะตั้งหรือถอนได้

มาตรา ๑๑๕๒ ในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรกภายหลัง
แต่จดทะเบียนบริษัทก็ดี และในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรก
ในปีทุก ๆ ปีต่อไปก็ดี ผู้เป็นกรรมการต้องออกจากตำแหน่ง
โดยจำนวนหนึ่งในสามเป็นอัตรา ถ้าและจำนวนกรรมการจะ
แบ่งออกให้ตรงเป็นส่วนสามไม่ได้ ก็ให้ออกโดยจำนวนใกล้
ที่สุดกับส่วนหนึ่งในสาม

มาตรา ๑๑๕๓ ตัวกรรมการที่จะต้องออกจากตำแหน่ง
ในปีแรกและปีที่สองภายหลังจดทะเบียนบริษัทนั้น ถ้ากรรมการ
มิได้ตกลงกันไว้เองเป็นวิธีอื่นไซ้ ก็ให้จับสลากกัน ส่วน
ปีหลัง ๆ ต่อไปให้กรรมการคนที่ได้อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดนั้น
เป็นผู้ต้องออก

กรรมการผู้ออกไปนั้นจะเลือกเข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้

มาตรา ๑๑๕๔ ถ้ากรรมการคนใดล้มละลาย หรือตกเป็น
ผู้ไร้ความสามารถไซ้ ท่านว่ากรรมการคนนั้นเป็นอันขาด
จากตำแหน่ง

มาตรา ๑๑๕๕ ถ้าตำแหน่งว่างลงในสภกรรมการ
เพราะเหตุอื่น นอกจากถึงคราวออกตามเวรไซ้ ท่านว่า
กรรมการจะเลือกผู้อื่นตั้งขึ้นใหม่ให้เต็มทีว่างก็ได้ แต่บุคคลที่
ได้เป็นกรรมการใหม่เช่นนั้น ให้มีเวลาอยู่ในตำแหน่งได้เพียง
เท่ากำหนดเวลาที่กรรมการผู้ออกไปนั้นชอบที่จะอยู่ได้

มาตรา ๑๑๕๖ ถ้าที่ประชุมใหญ่ถอนกรรมการผู้หนึ่งออก
ก่อนครบกาลกำหนดของเขา และตั้งคนอื่นขึ้นไว้แทนที่ไซ้
ท่านว่าบุคคลที่เป็นกรรมการใหม่นั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียง
เท่ากำหนดเวลาที่กรรมการผู้ถอนนั้นชอบที่จะอยู่ได้

มาตรา ๒๑๕๗ การตั้งกรรมการขึ้นใหม่นั้น ตั้งใครเมื่อใด
ท่านให้นำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ตั้ง
ทุกครั้ง

มาตรา ๑๑๕๘ นอกจากจะมีข้อบังคับของบริษัทไว้เป็น
อย่างอื่น ท่านว่ากรรมการมีอำนาจตั้งพรณนาไว้ในกฎหมาย
ต่อไปนี้

มาตรา ๑๑๕๕ ในจำนวนกรรมการนั้น แม้อำนาจจะ
วางไปบ้าง กรรมการที่มีตัวอยู่ก็ย่อมทำกิจการได้ แต่ถ้าใน
เวลาใดจำนวนกรรมการลดน้อยลงกว่าจำนวนอื่นจำเป็นที่จะ
เป็นองค์ประชุมได้ตลอดเวลาเช่นนั้น กรรมการที่มีตัวอยู่ย่อมทำ
กิจการได้เฉพาะแต่ในเรื่องที่จะเพิ่มกรรมการขึ้นให้ครบจำนวน
หรือนัดเรียกประชุมใหญ่ของบริษัทเท่านั้น จะกระทำกิจการ
อย่างอื่นไม่ได้

มาตรา ๑๑๖๐ กรรมการจะวางกำหนดไว้ก็ได้ว่า จำนวน
กรรมการเข้าประชุมกี่คนจึงจะเป็นองค์ประชุมทำกิจการได้ ถ้า
และมิได้กำหนดไว้ตั้งนั้นไซ้ (เมื่อจำนวนกรรมการเกินกว่า
สามคน) ท่านว่าต้องมีกรรมการเข้าประชุมสามคน จึงจะ
เป็นองค์ประชุมได้

มาตรา ๑๑๖๑ ข้อปรีกษาซึ่งเกิดเป็นปัญหาในประชุม
กรรมการนั้น ให้ช้ขาดตัดสินเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ถ้า
และคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ออกเสียง
ช้ขาด

มาตรา ๑๑๖๒ กรรมการคนหนึ่งคนใดจะนัดเรียกให้
ประชุมกรรมการเมื่อใดก็ได้

มาตรา ๑๑๖๓ กรรมการจะเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้น
เป็นประธานที่ประชุม และจะกำหนดเวลาว่าให้อยู่ในตำแหน่ง
เพียงใดก็ได้ แต่ถ้าหากมีได้เลือกกันไว้เช่นนั้น หรือผู้เป็น
ประธานไม่มาประชุมตามเวลาที่ได้นัดหมายไซ้ กรรมการ
ที่มาประชุมนั้นจะเลือกกันคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานในการประชุม
เช่นนั้นก็ได้

มาตรา ๑๑๖๔ กรรมการจะมอบอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด
ของตนให้แก่ผู้จัดการ หรือให้แก่อนุกรรมการซึ่งตั้งขึ้นจากผู้ที่
เป็นกรรมการด้วยกันก็ได้ ในการใช้อำนาจซึ่งได้มอบหมาย
เช่นนั้น ผู้จัดการทุกคนหรืออนุกรรมการทุกคนต้องทำตาม
คำสั่งหรือข้อบังคับซึ่งกรรมการทั้งหลายได้กำหนดให้ทุกอย่าง
ทุกประการ

มาตรา ๑๑๖๕ ถ้าการมอบอำนาจมิได้กำหนดไว้เป็นอย่าง
อื่นไซ้ ข้อปรึกษาซึ่งเกิดเป็นปัญหาขึ้นในที่ประชุม
อนุกรรมการทั้งหลายให้ตัดสินเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ถ้า
และคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธานชี้ขาด

มาตรา ๑๑๖๖ บรรดาการซึ่งกรรมการคนหนึ่งได้ทำไป
แม้ในภายหลังความปรากฏว่าการตั้งแต่งกรรมการคนนั้นมีข้อ

บกพร่องอยู่บ้างก็ดี หรือเป็นผู้บกพร่องด้วยของคุณคุณดูแล
ตำแหน่ง กรรมการ ก็ดี ท่านว่าการที่ได้ทำนั้น ย่อมสมบูรณ์
เสมือนตั้งว่าบุคคลผู้นั้นได้รับการแต่งตั้งโดยถูกต้องและบริบูรณ์
ด้วยของคุณของกรรมการ

มาตรา ๑๑๖๗ ความเกี่ยวพันกันในระวางกรรมการและ
บริษัทและบุคคลภายนอกนั้น ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่ง
ประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๑๖๘ ในอันที่จะประกอบกิจการของบริษัทนั้น
กรรมการต้องใช้ความเอาใจเพื่อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้
ประกอบด้วยความระมัดระวัง

ว่าโดยฉะเพาะ กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกันในประการ
ต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) การใช้เงินค่าหุ้นนั้น: ได้ใช้กันจริง
- (๒) จัดให้มีและรักษาไว้ให้เรียบร้อย ซึ่งบรรดาสมุด
บัญชีและเอกสารที่กฎหมายกำหนดไว้
- (๓) การแจกเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้เป็นไปโดย
ถูกต้อง ตามที่กฎหมายกำหนดไว้
- (๔) บังคับการให้เป็นไปโดยถูกต้องตามมติของที่
ประชุมใหญ่

อนึ่งท่านห้ามมิให้ผู้เป็นกรรมการประกอบการค้าขายใดๆ อันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับการค้าขายของบริษัทนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์ผู้อื่น หรือไปเข้าหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างค้าขายอื่นซึ่งประกอบกิจการมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันและแข่งขันกับกิจการของบริษัท โดยมีได้รับความยินยอมของที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้น

บทบัญญัติที่กล่าวมาข้างบนนี้ให้ใช้บังคับตลอดถึงบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนของกรรมการด้วย

มาตรา ๑๑๖๕ ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัทฯ จะฟ้องร้องเรียกเอาสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ หรือในกรณีที่บริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นว่าก็ได้

อนึ่งการเรียกร้องเช่นนั้น เจ้าหนี้ของบริษัทจะเป็นผู้เรียกบังคับก็ได้ เท่าที่เจ้าหนียังคงมีสิทธิเรียกร้องแก่บริษัทอยู่

มาตรา ๑๑๗๐ เมื่อการซึ่งกรรมการคนใดได้ทำไปได้รับอนุมัติของที่ประชุมใหญ่แล้ว ท่านว่ากรรมการคนนั้นไม่ต้องรับผิดชอบในการนั้นต่อผู้ถือหุ้นซึ่งได้ให้อนุมัติหรือต่อบริษัทอีกต่อไป

กำหนดห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นซึ่งมิได้ให้ออกมิตีด้วยนั้นฟ้องคดีเมื่อ
พ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ประชุมใหญ่ให้ออกมิตีแก่การเช่น
ว่านี้

๓. ประชุมใหญ่

มาตรา ๑๑๗๑ ให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุม
ใหญ่ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนบริษัท และต่อ
นั้นไปก็ให้มีการประชุมเช่นนี้ครั้งหนึ่งเป็นอย่างน้อยทุกระยะ
เวลาสี่ปีสองเดือน

การประชุมเช่นนั้น เรียกว่าประชุมสามัญ

การประชุมใหญ่คราวอื่นบรรดามันนอกจากนี้ เรียกว่าประชุม
วิสามัญ

มาตรา ๑๑๗๒ กรรมการจะเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใด
ก็ได้สุดแต่จะเห็นสมควร

ถ้าบริษัทขาดทุนลงถึงถึงจำนวนต้นทุน กรรมการต้องเรียก
ประชุมวิสามัญทันทีเพื่อแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบการที่ขาดทุนนั้น

มาตรา ๑๑๗๓ การประชุมวิสามัญจะต้องนัดเรียกให้ม
ขึ้นในเมื่อผู้ถือหุ้นมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าแห่ง
จำนวนหุ้นของบริษัท ได้เข้าชื่อกันทำหนังสือร้องขอให้เรียก

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๓๗

ประชุมเช่นนั้น ในหนังสือร้องขอนั้นต้องระบุว่าประสงค์ให้
เรียกประชุมเพื่อการใด

มาตรา ๑๑๗๔ เมื่อผู้ถือหุ้นยื่นคำร้องขอให้เรียกประชุม
วิสามัญตั้งได้กล่าวมาในมาตราก่อนนี้แล้ว ให้กรรมการเรียก
ประชุมโดยพลัน

ถ้าและกรรมการมิได้เรียกประชุมภายในสามสิบวันนับ
แต่วันยื่นคำร้องไซ้ ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ร้อง หรือ
ผู้ถือหุ้นคนอื่น ๆ รวมกันได้จำนวนตั้งบังคับในวันนั้นจะเรียกประชุม
เองก็ได้

มาตรา ๑๑๗๕ คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ทุกราว
นั้น ให้ลงพิมพ์โฆษณาอย่างน้อยสองคราว ในหนังสือพิมพ์
แห่งท้องที่จะนับหนึ่ง ก่อนวันนัดประชุม ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน
หรือส่งทางไปรษณีย์ ไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนบรรดามีชื่อในทะเบียน
ของบริษัทก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ในคำบอกกล่าวนั้น ให้ระบุสถานที่ วัน เวลา และสภาพ
แห่งกิจการที่จะได้ประชุมปรึกษากันนั้นด้วย

มาตรา ๑๑๗๖ ผู้ถือหุ้นทั่วทุกคนมีสิทธิจะเข้าประชุมใน
ที่ประชุมใหญ่ได้เสมอ ไม่ว่าจะประชุมชนิดใดคราวใด

มาตรา ๑๑๗๗ วิชตั้งบัญญัติไว้ในมาตราต่อๆ ไปนี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ เว้นแต่จะมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นข้อความขัดกัน

มาตรา ๑๑๗๘ ในการประชุมใหญ่ ถ้าไม่มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันแทนหุ้นได้ถึงจำนวนหนึ่งในสี่แห่งทุนของบริษัทก็เป็นอันน้อยแล้ว ท่านว่าที่ประชุมอันนั้นจะปรึกษากิจการอันใดหาได้ไม่

มาตรา ๑๑๗๙ การประชุมใหญ่เรียกนัดเวลาใด เมื่อล่วงเวลานัดนั้นไปแล้วถึงชั่วโมงหนึ่ง จำนวนผู้ถือหุ้นซึ่งมาเข้าประชุมยังไม่ครบถ้วนเป็นองค์ประชุมตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๗๘ นั้นไซ้ร้ หากว่าการประชุมใหญ่นั้นได้เรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอ ท่านให้เลิกประชุม

ถ้าการประชุมใหญ่นั้นมิใช่ชนิดซึ่งเรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอไซ้ร้ ท่านให้เรียกนัดใหม่อีกคราวหนึ่งภายในสี่สัปดาห์ และการประชุมใหญ่ครั้งหลังนี้ท่านไม่บังคับว่าจำต้องครบองค์ประชุม

มาตรา ๑๑๘๐ ในการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ทุก ๆ ครั้ง ให้ผู้เป็นประธานในสภากรรมการนั้นเป็นประธาน

ถ้าประธานกรรมการเห็นว่าไม่มีตัวที่ดี หรือไม่มาเข้าประชุมจนล่วงเวลานัดไปแล้วสืบหาหน้าที่ที่ดี ให้ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งอยู่ในที่นั้นเลือกผู้ถือหุ้นคนหนึ่งในจำนวนซึ่งมาประชุมขึ้นหนึ่งเป็นประธาน

มาตรา ๑๑๘๑ ผู้นั่งเป็นประธานจะเลื่อนการประชุมใหญ่ใด ๆ ไปเวลาอื่นโดยความยินยอมของที่ประชุมก็ได้ แต่ในที่ประชุมซึ่งได้เลื่อนมานั้น ท่านมิให้ปรึกษากิจการอันใดออกไปจากที่ค้างมาแต่วันประชุมก่อน

มาตรา ๑๑๘๒ ในการลงคะแนนโดยวิธีชুমือนั้น ท่านให้นับว่าผู้ถือหุ้นทุกคนที่มาประชุมเองหรือมอบฉันทให้ผู้อื่นมาประชุมแทนมีเสียงหนึ่งเป็นคะแนน แต่ในการลงคะแนนลับท่านให้นับว่าผู้ถือหุ้นทุกคนมีคะแนนเสียง เสียงหนึ่งต่อหุ้นหนึ่งเท่าตัว

มาตรา ๑๑๘๓ ถ้ามีข้อบังคับของบริษัทวางเป็นกำหนดไว้ว่า ต่อเมื่อผู้ถือหุ้นเป็นผู้ถือหุ้นแต่จำนวนเท่าใดขึ้นไปจึงให้ออกเสียงเป็นคะแนนได้ไซ้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งไม่มีหุ้นถึงจำนวนเท่านั้นย่อมมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกันให้ได้จำนวนหุ้นดังกล่าว แล้วตั้งคนหนึ่งในพวกของตนให้เป็นผู้รับฉันทออกเสียงแทนในการประชุมใหญ่ใด ๆ ได้

มาตรา ๑๑๔๔ ผู้ถือหุ้นคนใดยังมีได้ชำระเงินค่าหุ้นซึ่งบริษัทได้เรียกเอาแต่คนให้เสร็จสิ้น ท่านว่าผู้ถือหุ้นคนนั้นไม่มีสิทธิออกเสียงเป็นคะแนน

มาตรา ๑๑๔๕ ผู้ถือหุ้นคนใดมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในข้ออันใดซึ่งที่ประชุมจะลงมติ ท่านห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นคนนั้นออกเสียงลงคะแนนด้วยในข้อนั้น

มาตรา ๑๑๔๖ ผู้ทรงใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือหาอาจออกเสียงเป็นคะแนนได้ไม่ เว้นแต่จะได้นำใบหุ้นของตนนั้นมาวางไว้แก่บริษัทแต่ก่อนเวลาประชุม

มาตรา ๑๑๔๗ ผู้ถือหุ้นทุกคนจะมอบฉันทให้ผู้อื่นออกเสียงแทนตนก็ได้ แต่การมอบฉันทเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๑๑๔๘ หนังสือตั้งผู้รับฉันทนั้น ให้ลงวันและลงลายมือชื่อผู้ถือหุ้นและให้มรยการดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) จำนวนหุ้นซึ่งผู้มอบฉันทนั้นถืออยู่
- (๒) ชื่อผู้รับฉันท
- (๓) ตั้งผู้รับฉันทนั้นเพื่อการประชุมครั้งคราวใด หรือตั้งไว้ชั่วระยะเวลาเพียงใด

มาตรา ๑๑๔๙ อันหนังสือตั้งผู้รับฉันทนั้น ถ้าผู้มอบฉันทนั้นประสงค์จะออกเสียงในการประชุมครั้งใด ต้องนำไปวาง

ต่อผู้เป็นประธานแต่เมื่อเริ่ม หรือก่อนเริ่มประชุมครั้งนั้น

มาตรา ๑๑๕๐ ในการประชุมใหญ่ใด ๆ ข้อมติอันเสนอให้ลงคะแนนท่านให้ตัดสินด้วยวิธีชুমือ เว้นแต่เมื่อก่อนหรือในเวลาที่แสดงผลแห่งการชুমือนั้น จะต้องมีผู้ถือหุ่นสองคนเป็นอย่างน้อยติดใจร้องขอให้ลงคะแนนลับ

มาตรา ๑๑๕๑ ในการประชุมใหญ่ใด ๆ เมื่อผู้เป็นประธานแสดงว่ามติอันใดนับคะแนนชুমือเป็นอันว่าได้หรือตกคือดี และได้จดลงไว้ในสมุดรายงานประชุมของบริษัทตั้งนั้นแล้ว ท่านให้ถือเป็นหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ตามนั้น

ถ้ามีผู้ติดใจร้องขอให้ลงคะแนนลับไซ้ ท่านให้ถือว่าผลแห่งคะแนนลับนั้นเป็นมติของที่ประชุม

มาตรา ๑๑๕๒ ถ้ามีผู้ติดใจร้องขอโดยชอบให้ลงคะแนนลับ การลงคะแนนเช่นนั้นจะทำด้วยวิธีใดสุดแล้วแต่ผู้เป็นประธานจะสั่ง

มาตรา ๑๑๕๓ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน จะเป็นในการชুমือก็ดี หรือในการลงคะแนนลับก็ดี ให้ผู้เป็นประธานในที่ประชุมมีคะแนนอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑๕๔ ถ้าที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติอันใดเป็นลำดับ
กันสองครั้งประชุมแล้ว มติอันนั้นท่านให้ถือว่าเป็นมติพิเศษ
เมื่อได้ทำให้เป็นไปโดยวิธีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ข้อความที่จะนำเสนอให้ลงมตินั้น ได้จัดลงในคำบอกกล่าว
นัดประชุมใหญ่ครั้งแรก

ที่ประชุมครั้งแรกได้ลงมติโดยคะแนนเสียงข้างมากไม่ต่ำ
กว่าสามในสี่ส่วนของจำนวนเสียงทั้งหมด

การประชุมใหญ่ครั้งหลังนั้น ได้นัดเรียกและได้ประชุม
กันในเวลาไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน และไม่มากกว่าหกสัปดาห์
ภายหลังการประชุมครั้งแรก

ข้อความอันที่ประชุมครั้งแรกได้ลงมตินั้น ได้จัดลงไว้เต็ม
จำนวนในคำบอกกล่าวนัดประชุมครั้งหลังด้วย

ที่ประชุมครั้งหลังได้ลงมติขึ้นตามมติของที่ประชุมครั้งแรก
โดยคะแนนเสียงข้างมากนับได้ไม่น้อยกว่าสองในสามส่วนของ
จำนวนเสียงทั้งหมด

มาตรา ๑๑๕๕ การประชุมใหญ่นั้นถ้าได้นัดเรียกหรือได้
ประชุมกัน หรือได้ลงมติฝ่าฝืนบทบัญญัติในลักษณะนี้ก็ดี
หรือฝ่าฝืนข้อบังคับของบริษัทก็ดี เมื่อกรรมการหรือผู้ถือหุ้น
คนหนึ่งคนใดร้องขึ้นแล้ว ให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุม

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๔๓

ใหญ่อันผิดระเบียบนั้นเสีย แต่ต้องร้องขอภายในกำหนดเดือน
หนึ่งนับแต่วันลงมติ

๔. บัญชีงบดุล

มาตรา ๑๑๕๖ อันบัญชีงบดุลนั้น ท่านว่าต้องทำอย่าง
น้อยครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือน คือเมื่อเวลาสุทธรอบสิบสอง
เดือนอันจัดว่าเป็นขวบปีในทางบัญชีเงินของบริษัทนั้น

อนึ่งงบดุลต้องมีรายการย่อแสดงจำนวนสินทรัพย์และ
หนี้สินของบริษัทกับทั้งบัญชีกำไรและขาดทุน

มาตรา ๑๑๕๗ งบดุลนั้นต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีคนหนึ่ง
หรือหลายคน ตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุม
ใหญ่ภายในสี่เดือนนับแต่วันที่ลงในงบดุลนั้น

อนึ่งให้ส่งสำเนางบดุลไปยังบุคคลทุกคนบรรดามีชื่อใน
ทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทแต่ก่อนวันนัดประชุมใหญ่ล่วงหน้า
ไม่น้อยกว่าสามวัน

นอกจากนี้ให้มีสำเนางบดุลเปิดเผยไว้ในสำนักงาน
ของบริษัทในระหว่างเวลาเช่นว่านั้น เพื่อให้ผู้ทรงใบหุ้นชนิด
ออกให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้นตรวจดูได้ด้วย

มาตรา ๑๑๕๘ ในเมื่อเสนองบดุล กรรมการต้องเสนอ
รายงานต่อที่ประชุมใหญ่ แสดงว่าภายในรอบปีซึ่งพิจารณา

อยู่ขึ้นการงานของบริษัทได้จัดทำไปเป็นประการใด

มาตรา ๑๑๕๕ บุคคลใดปรารถนาจะได้สำเนาบัญชี
ฉบับหลังที่สุดจากบริษัทใดๆ ก็ชอบที่จะขอเอาได้โดยราคา
ไม่เกินกว่าฉบับละห้าสิบบาท

ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบัญชีทุกฉบับ
ไปยังนายทะเบียนไม่ช้ากว่าเดือนหนึ่งนับแต่วันซึ่งบัญชีนั้น
ได้รับอนุมัติในที่ประชุมใหญ่

๕. เงินปันผลและเงินสำรอง

มาตรา ๑๒๐๐ การแจกเงินปันผลนั้น ต้องคิดตามส่วน
จำนวนซึ่งผู้ถือหุ้นได้ส่งเงินแล้วในหุ้นหนึ่ง ๆ เว้นแต่จะได้
ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในเรื่องหุ้นบริมสิทธิ์

มาตรา ๑๒๐๑ ห้ามมิให้ประกาศอนุญาตเงินปันผล นอก
จากโดยมติของที่ประชุมใหญ่

กรรมการอาจจ่ายเงินปันผลระวางกาลให้แก่ผู้ถือหุ้นได้เป็น
ครั้งเป็นคราว ในเมื่อปรากฏแก่กรรมการว่าบริษัทมีกำไรสมควร
พอที่จะทำเช่นนั้น

ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผลจากเงินประเภทอื่นนอกจากเงิน
กำไร ถ้าหากบริษัทขาดทุน ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผลจนกว่า
จะได้แก้ไขให้หายขาดทุนเช่นนั้น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๔๕

มาตรา ๑๒๐๒ ทุกคราวที่แจกเงินปันผล บริษัทต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยหนึ่งในยี่สิบส่วนของจำนวนผลกำไรซึ่งบริษัททำมาหาได้จากกิจการของบริษัท จนกว่าทุนสำรองนั้นจะมีจำนวนถึงหนึ่งในสิบของจำนวนทุนของบริษัทหรือมากกว่านั้น แล้วแต่จะได้ตกลงกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท

ถ้าได้ออกหุ้นโดยคิดเอาราคาเกินกว่าที่ปรากฏในใบหุ้นเท่าใด จำนวนที่คิดเกินนั้นท่านให้บวกทบเข้าในทุนสำรองจนกว่าทุนสำรองจะมีจำนวนเท่าถึงที่กำหนดไว้ในวรรคก่อน

มาตรา ๑๒๐๓ ถ้าจ่ายเงินปันผลไปโดยฝ่าฝืนความในมาตราทั้งสองซึ่งกล่าวมาไซ้ร้ เจ้าหนี้ทั้งหลายของบริษัทชอบที่จะเรียกเอาเงินจำนวนซึ่งได้แจกไปคืนมายังบริษัทได้ แต่ว่าถ้าผู้ถือหุ้นคนใดได้รับเงินปันผลไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าจะกลับบังคับให้เขาจำคืนนั้นหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๐๔ การบอกกล่าวว่าจะปันผลอย่างใด ๆ อันได้อนุญาตให้จ่ายนั้น ท่านให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ละบ้างหนึ่งสองครั้งเป็นอย่างน้อย หรือมีฉนวนใหม่จดหมายบอกกล่าวไปยังตัวผู้ถือหุ้นบรรดาปรากฏชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ถือหุ้นจงทุกคน

มาตรา ๑๒๐๕ เงินปันผลนั้น แม้จะค้างจ่ายอยู่ ท่าน
ว่าหาอาจจะคิดเอาดอกเบี้ยแก่บริษัทได้ไม่

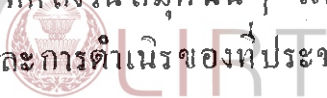
๖. สมุดและบัญชี

มาตรา ๑๒๐๖ กรรมการต้องจัดให้ถือบัญชีซึ่งกล่าวต่อ
ไปนี้ไว้ให้ถูกต้องจริง ๆ คือ

(๑) จำนวนเงินที่บริษัทได้รับและได้จ่าย ทั้งรายการอัน
เป็นเหตุให้รับหรือจ่ายเงินทุกรายไป

(๒) สินทรัพย์และหนี้สินของบริษัท

มาตรา ๑๒๐๗ กรรมการต้องจัดให้จัดบันทึกรายงานการ
ประชุม และข้อมติทั้งหมดของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และของที่
ประชุมกรรมการลงไว้ในสมุดโดยถูกต้อง สมุดนี้ให้เก็บรักษา
ไว้ ณ สำนักงานที่ได้จดทะเบียนของบริษัท บันทึกเช่นนั้น
อย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่ง
การประชุมซึ่งได้ลงมติ หรือซึ่งได้ดำเนินการงานประชุมที่ดี
หรือได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่งการประชุมถัดจาก
ครั้งนั้นมาที่ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักฐานอัน
ถูกต้องแห่งข้อความที่ได้จัดบันทึกลงใน สมุดนั้นๆ และให้
สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการลงมติและการดำเนินการของที่ประชุมอัน
ได้จัดบันทึกไว้นั้นได้เป็นไปโดยชอบ

ผู้ถือหุ้นคนใดจะขอตรวจดูเอกสารดังกล่าวมาข้างต้นใน
เวลาใดเวลาหนึ่ง ระยะเวลาทำการงานก็ได้

ส่วนที่ ๔ การสอบบัญชี

มาตรา ๑๒๐๘ ผู้สอบบัญชีนั้น จะเป็นผู้ถือหุ้นของ
บริษัทก็ได้ แต่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการงานที่บริษัททำโดย
สถานอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดนอกจากเป็นแต่ผู้ถือหุ้นในบริษัท
เท่านั้นแล้ว ท่านว่าจะเลือกเอามาเป็นตำแหน่งผู้สอบบัญชี
หาได้ไม่ กรรมการก็ดี หรือผู้อื่นซึ่งเป็นตัวแทนหรือเป็น
ลูกจ้างของบริษัทก็ดี เวลาอยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ ก็จะถูกเลือกเอา
มาเป็นตำแหน่งผู้สอบบัญชีของบริษัทหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๐๙ ผู้สอบบัญชีนั้น ให้ที่ประชุมสามัญเลือก
ตั้งทุกปี

ผู้สอบบัญชีคนซึ่งออกไปนั้นจะเลือกกลับเข้ารับตำแหน่ง
อีกก็ได้

มาตรา ๑๒๑๐ ผู้สอบบัญชีควรจะได้สินจ้างเท่าใด ให้
ที่ประชุมใหญ่กำหนด

มาตรา ๑๒๑๑ ถ้ามีตำแหน่งว่างลงในจำนวนผู้สอบบัญชี
ให้กรรมการนัดเรียกประชุมวิสามัญ เพื่อให้เลือกตั้งขึ้นใหม่
ให้ครบจำนวน

มาตรา ๑๒๑๒ ถ้ามิได้เลือกตั้งผู้สอบบัญชีโดยวิธีดังกล่าวมา เมื่อผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าห้าคนร้องขอ ก็ให้ศาลตั้งผู้สอบบัญชีประจำปีนั้น และกำหนดสินจ้างให้ด้วย

มาตรา ๑๒๑๓ ให้ผู้สอบบัญชีทุกคนเข้าตรวจสอบสรรพสมุดและบัญชีของบริษัทในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อ และในการอันเกี่ยวข้องกับสมุดและบัญชีเช่นนั้นให้ได้ถามสอบสวนกรรมการ หรือผู้อื่น ๆ ซึ่งเป็นตัวแทน หรือเป็นลูกจ้างของบริษัทได้ไม่ว่าคนหนึ่งคนใด

มาตรา ๑๒๑๔ ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วยบุคคลย์และบัญชียื่นต่อที่ประชุมสามัญ

ผู้สอบบัญชีต้องแถลงในรายงานเช่นนั้นด้วยว่าตนเห็นว่างบุคคลย์ได้ทำโดยถูกต้องครบถ้วนพึงว่าสำแดงให้เห็น การงานของบริษัทที่เป็นอยู่ตามจริงและถูกต้องหรือไม่

ส่วนที่ ๕ การตรวจ

มาตรา ๑๒๑๕ เมื่อผู้ถือหุ้นในบริษัทมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด ทำเรื่องร่ำร้องขอให้เสนาบดีเจ้าหน้าที่ตั้งผู้ตรวจอันตรงความสามารถ จะเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ตาม ไปตรวจการงานของบริษัทจำกัดนั้นและทำรายงานยื่นให้ทราบ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๕๕

ก่อนที่จะตั้งผู้ตรวจเช่นนั้น เสนอบัดจะบังคับให้คนทั้งหลาย
ผู้ยื่นเรื่องราววาทปรึกษาหารือกัน เพื่อรับออกเงินค่าใช้จ่ายในการ
ตรวจนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๑๖ กรรมการก็ดี ลูกจ้างและตัวแทนของ
บริษัทก็ดี จำต้องส่งสรรพสมุดและเอกสารทั้งปวงซึ่งตนเก็บ
รักษาหรืออยู่ในอำนาจแห่งตนนั้นให้แก่ผู้ตรวจ

ผู้ตรวจคนหนึ่งคนใดจะให้กรรมการ ลูกจ้าง และตัวแทน
ของบริษัทสาบานตัวแล้วสอบถามคำให้การในเรื่องอันเนื่อง
 ด้วยการงานของบริษัทนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๑๗ ผู้ตรวจต้องทำรายงานขึ้น และรายงาน
 นั้นจะเขียนหรือตีพิมพ์สุดแต่เสนอบัดเจ้าหน้าที่จะบัญชา สำเนา
 รายงานนั้นให้เสนอบัดส่งไปยังสำนักงานบริษัทซึ่งได้จดทะเบียน
 ไว้ กับทั้งส่งแก่ผู้ถือหุ้นซึ่งยื่นเรื่องราวขอให้ตรวจนั้นด้วย

มาตรา ๑๒๑๘ ค่าใช้จ่ายในการตรวจเช่นนั้น ผู้ยื่น
 เรื่องราวขอให้ตรวจต้องให้ทั้งสิ้น เว้นแต่ถ้าบริษัทในคราว
 ประชุมใหญ่ครั้งแรกเมื่อตรวจสำเร็จลงแล้วได้ยินยอมว่าจะจ่าย
 จากสินทรัพย์ของบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๑๘ เสนาบดีเจ้าหน้าที่โดยลำพังตนเอง จะ
ตั้งผู้ตรวจคนเดียวหรือหลายคนให้ไปตรวจการของบริษัทเพื่อ
ทำรายงานยื่นต่อรัฐบาลก็ได้ การตั้งผู้ตรวจเช่นว่ามานั้นจะพึง
มีเมื่อใดสุดแล้วแต่เสนาบดีจะเห็นสมควร

ส่วนที่ ๖ การเพิ่มทุนและลดทุน

มาตรา ๑๒๒๐ บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้
ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๒๒๑ บริษัทจำกัดจะออกหุ้นใหม่ให้เหมือน
หนึ่งว่าได้ใช้เต็มแล้ว หรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้วด้วยอย่าง
อื่นนอกจากให้ใช้เป็นตัวเงินนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะทำความมติ
พิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๒๒๒ ถ้าหากว่าที่ประชุมใหญ่มีมติวินิจฉัยไว้เป็น
สถานอื่นไซ้ บรรดาหุ้นที่ออกใหม่นั้นต้องเสนอให้แก่ผู้ถือ
หุ้นทั้งหลายตามส่วนจำนวนหุ้นซึ่งเขาถืออยู่

ถ้าเสนอเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ถือหุ้น
ทุก ๆ คน ระบุจำนวนหุ้นให้ทราบว่ามีคนชอบที่จะซื้อได้กี่หุ้น
และให้กำหนดวันว่าถ้าพ้นวันนั้นไปมิได้มีคำสั่งลงมาแล้ว จะ
ถือว่าเป็นอันไม่รับซื้อ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๕๑

เมื่อวันที่กำหนดล่วงไปแล้วก็ดี หรือผู้ถือหุ้นได้บอกมาว่า
ไม่รับซื้อหุ้นนั้นก็ดี กรรมการจะเอาหุ้นเหล่านั้นออกเสนอให้
บุคคลภายนอกเข้าซื้อชอกก็ได้

มาตรา ๑๒๒๓ บรรดาหนังสือชชวน หนังสือบอกกล่าว
ป่าวร้อง หรือหนังสืออย่างอื่นซึ่งชวนให้บุคคลภายนอกเข้าซื้อ
หุ้นใหม่นั้น กรรมการต้องลงลายมือชื่อและลงวันไว้แล้วนำ
ไปจดทะเบียนก่อนแล้วจึงโฆษณา

หนังสือเช่นกล่าวมานั้น ต้องมีรายการเหล่านี้ คือ

(๑) ชื่อ อาชวะ และสำนัก ทั้งของกรรมการและ
ของผู้สอบบัญชีทั้งหลาย

(๒) ข้อความในหนังสือบริคณสนธิ

(๓) ทนของบริษัที่ได้จดทะเบียนแล้ว จำแนกให้
ปรากฏจำนวนหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ และหุ้นที่ไ้ค่าแล้ว
ด้วยอย่างอื่นนอกจากที่ไ้เป็นตัวเงิน

(๔) ยอดจำนวนที่ไ้ไ้ตัวเงินเข้าในทุน

(๕) ใจความของงบดุลระยะับหลังที่สุด แสดงสินทรัพย์
และหนี้สินของบริษัท

(๖) จำนวนหุ้นซึ่งจะออกใหม่มีมากน้อยเท่าใด เป็น

จำนวนเงินเท่าใด และวัตถุประสงค์ซึ่งออกหุ้นใหม่นั้นเพื่อ
การอันใด

(๑) เงินค่าหุ้นซึ่งจะต้องส่งใช้เมื่อขอซื้อหุ้นละเท่าใด
หนึ่งเงินจำนวนซึ่งจะต้องใช้เช่นนี้ท่านมิให้กำหนดน้อยกว่า
ร้อยละยี่สิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่จัดไว้

(๒) ถ้าหุ้นใหม่นั้นเป็นหุ้นบุริมสิทธิทั้งหมดหรือแต่
บางส่วน ต้องแสดงว่าบุริมสิทธิจะมีแก่หุ้นเช่นนี้สถานใด

(๓) ถ้ามีหุ้นใหม่ซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่า
แล้ว หรือได้ใช้แต่บางส่วนด้วยอย่างอื่นนอกจากใช้เป็น
ตัวเงิน ต้องแสดงให้ปรากฏว่ามีจำนวนหุ้นและเป็นมูลค่า
เท่าใด และหุ้นเหล่านั้นได้จัดไว้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้ว
เพียงใด เพื่อแทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด

มาตรา ๑๒๒๔ บริษัทจำกัดจะลดทุนของบริษัทลงด้วย
ลดมูลค่าแต่ละหุ้น ๆ ให้ต่ำลง หรือลดจำนวนหุ้นให้น้อยลง
โดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้นก็ได้

มาตรา ๑๒๒๕ อันทุนของบริษัทนั้นจะลดลงไปให้ถึงค่า
กว่าจำนวนหนึ่งในสี่ของทุนทั้งหมดหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๒๖ เมื่อบริษัทประสงค์จะลดทุน ต้องโฆษณา
ความประสงค์นั้นในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่เจ้าครั้งเป็น อย่าง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๕๓

น้อย และต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ของบริษัท บอกให้ทราบรายการซึ่งประสงค์จะลดทูลงและขอให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการลดทูลงนั้นส่งคำคัดค้านไปภายในสามเดือนนับแต่วันที่บอกกล่าวนั้น ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาสามเดือน ก็ให้พึงถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะจัดการลดทูลงไม่ได้จนกว่าจะได้ใช้หนี้หรือให้ประกันเพื่อนำรายนั้น

มาตรา ๑๒๒๗ ถ้ามีเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดละเลยเสียมิได้คัดค้านในการที่บริษัทจะลดทูลง เพราะเหตุว่าตนไม่ทราบความ และเหตุที่ไม่ทราบนั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของเจ้าหนี้คนนั้นแต่อย่างใดไซ้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายบรรดาที่ได้รับเงินคืนไปตามส่วนที่ลดทูลงนั้น ยังคงจะต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้เช่นนั้นเพียงจำนวนที่ได้รับทูลงคืนไปชั่วเวลาสองปีนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนการลดทูลงนั้น

มาตรา ๑๒๒๘ มติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนหรือลดทูลงนั้น บริษัทต้องจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้ลงมติ

ส่วนที่ ๗ หน้าที่ ๗

มาตรา ๑๒๒๘ บริษัทจะออกหุ้นกู้ไม่ได้ เว้นแต่มี
มติพิเศษ

มาตรา ๑๒๓๐ จำนวนเงินที่จะออกหุ้นกู้นั้น ท่านมิให้
เกินจำนวนเงินอันได้ส่งใช้เข้าในทุนของบริษัทแล้ว

ถ้าบัญชีมูลค่าครั้งที่สุดแสดงจำนวนสินทรัพย์ว่าลดน้อย
ลงไปกว่าจำนวนเงินอันได้ส่งใช้เข้าในทุนของบริษัทแล้วไซ้
ท่านมิให้กำหนดจำนวนเงินที่จะออกหุ้นกู้ให้เกินไปกว่าจำนวน
ราคาสินทรัพย์นั้น

มาตรา ๑๒๓๑ มูลค่าหุ้นกู้ใบหนึ่งท่านมิให้ต่ำกว่าห้าสิบบาท
หุ้นกู้ทุก ๆ หุ้นต้องส่งใช้เป็นเงิน

มาตรา ๑๒๓๒ ก่อนที่จะออกหุ้นกู้ ท่านให้จดทะเบียน
มีรายการดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ยอดจำนวนเงินที่จะกู้
- (๒) ยอดจำนวนหุ้นกู้
- (๓) มูลค่าหุ้นกู้หนึ่งหน่วยเท่าใด
- (๔) อัตราดอกเบี้ย
- (๕) วิธีไถ่คืนหุ้นกู้

และกำหนดเวลาที่จะต้องไถ่คืน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๕๕

- (๖) ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นกู้ไว้ก่อนแล้ว ต้องแสดงจำนวนเงินที่บริษัทยังเป็นหนี้อยู่เพราะหุ้นกู้แก่นั้น
- (๗) กำหนดราคาที่จะออกหุ้นกู้
- (๘) วิธีส่งเงินใช้ค่าหุ้นกู้ และกำหนดเวลาที่จะตั้งส่งใช้
- (๙) เงินทุนเรือนหุ้นของบริษัทที่ได้ออกเป็นหุ้น และยอดเงินที่ได้ส่งใช้เข้าทุนแล้ว
- (๑๐) ราคาสินทรัพย์ของบริษัทตั้งที่แสดงไว้ในงบดุลครั้งสุดท้าย

มาตรา ๑๒๓๓ หนังสือชั้วนวนบอกกล่าวบ่าวร้องหรือหนังสืออย่างอื่นซึ่งชวนให้เข้าซื้อช้อหุ้นกู้ นั้น กรรมการต้องลงลายมือชื่อ ลงวัน และจดระเบียบเรียบร้อยแล้วจึงโฆษณา และต้องมีข้อความตามรายการที่ไว้ไว้ในมาตรา ๑๒๓๒

มาตรา ๑๒๓๔ บทบัญญัติมาตรา ๑๑๑๘ ว่าด้วยหุ้น และบทบัญญัติแต่มาตรา ๑๑๒๗ ถึง ๑๑๓๐ กับมาตรา ๑๑๓๒ ถึงมาตรา ๑๑๓๖ ว่าด้วยใบหุ้นนั้น ทำนให้ใช้บังคับแก่หุ้นกู้ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๓๕ ใบสำคัญสำหรับหุ้นทุก ๆ ใบต้องมีข้อความตามรายการที่ไว้ไว้ในอนุมาตรา ๑ ถึง ๕ แห่งมาตรา ๑๒๓๒

ส่วนที่ ๘ เลิกบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๓๖ อันบริษัทจำกัดย่อมเลิกกันด้วยเหตุดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าในข้อบังคับของบริษัทที่กำหนดกรณีอันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน เมื่อมีกรณีนั้น

(๒) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นไว้จะเพาะกำหนดกาลใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลนั้น

(๓) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นจะเพาะเพื่อทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้น

(๔) เมื่อมีมติพิเศษให้เลิก

(๕) เมื่อบริษัทล้มละลาย

มาตรา ๑๒๓๗ นอกจากนั้นศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท

(๒) ถ้าบริษัทไม่เริ่มทำการภายในปีหนึ่งนับแต่วันจดทะเบียน หรือหยุดทำการถึงปีหนึ่งเต็ม

(๓) ถ้าการค้าของบริษัทถ้าไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียว และไม่มีทางหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๕๗

(๔) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงเจ็ดคน แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีนี้ทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท ศาลจะสั่งให้ยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือให้มีการประชุมตั้งบริษัทแทน สั่งให้เลิกบริษัทก็ได้ แล้วแต่จะเห็นควร

ส่วนที่ ๕ การควบบริษัทจำกัดเข้ากัน

มาตรา ๑๒๓๘ อันบริษัทจำกัดนั้น จะควบเข้ากันได้ เว้นแต่จะเป็นไปโดยมติพิเศษ

มาตรา ๑๒๓๙ มติพิเศษซึ่งวินิจฉัยให้ควบบริษัทจำกัดเข้ากันนั้น บริษัทต้องนำไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันลงมติ

มาตรา ๑๒๔๐ บริษัทต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่เจ็ดครั้งเป็นอย่างน้อย และส่งคำบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ของบริษัทด้วยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ บอกให้ทราบรายการที่ประสงค์จะควบบริษัทเข้ากัน และขอให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการควบบริษัทเข้ากันนั้น ส่ง คำคัดค้าน ไปภายในหกเดือน นับแต่วันที่บอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาเช่นวันนั้น ก็ให้ฟังถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้าหน้คัดค้าน บริษัทจะจัดการควบเข้ากันมิได้ จนกว่าจะได้ ไขหนี้หรือได้ ให้ประกันเพื่อหน้รายนั้น

มาตรา ๑๒๔๑ บริษัทได้ควบเข้ากันแล้วเมื่อใด ต่างบริษัทต้อง นำความไปจดทะเบียนภายใน สิบสี่วันนับแต่วันที่ควบเข้ากัน และบริษัทจำกัดอันได้ตั้งขึ้นใหม่ด้วยควบเข้ากันนั้น ก็ต้องจดทะเบียนเป็นบริษัทใหม่

มาตรา ๑๒๔๒ จำนวนทุน เรือนหุ้น ของบริษัทใหม่นั้น ต้องเท่ากับยอดรวมจำนวนทุน เรือนหุ้น ของบริษัทเดิมอันมาควบเข้ากัน

มาตรา ๑๒๔๓ บริษัทใหม่น้อยอมได้ ไปทั้งสิทธิและความรับผิดชอบที่มีอยู่แก่บริษัทเดิมอันได้มาควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

ส่วนที่ ๑๐ หนังสือบอกกล่าว

มาตรา ๑๒๔๔ อันหนังสือบอกกล่าวซึ่งบริษัทจะพึงส่งถึงผู้ถือหุ้นนั้น ถ้าว่าได้ส่งมอบให้แล้วถึงตัวก็ดี หรือส่งไปโดยทาง ไปรษณีย์สลักหลังถึงสำนักอาศัยของผู้ถือหุ้นตั้งที่ปรากฏในทะเบียนของบริษัทแล้วก็ดี ท่านให้ถือว่า เป็นอันได้ส่งชอบแล้ว

มาตรา ๑๒๔๕ หนังสือบอกกล่าวใด ๆ เมื่อได้ส่งโดยทางไปรษณีย์สลักหลังถูกต้องแล้ว ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ส่งถึงมือผู้รับในเวลาหนังสือเช่นนั้นจะควรไปถึงได้ ตามทางการปกติแห่งไปรษณีย์

ส่วนที่ ๑๑ การถอนทะเบียนบริษัทร้าง

มาตรา ๑๒๔๖ (๑) เมื่อใดนายทะเบียนบริษัทที่มีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าบริษัทใดมิได้ทำการค้าขายหรือประกอบการงานแล้ว ท่านให้นายทะเบียนมีจดหมายส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัทนั้น เพื่อได้ถามว่ายังทำการค้าขายหรือประกอบการงานอยู่ประการใด หรือหาไม่

(๒) ถ้านายทะเบียนส่งจดหมายไปแล้วมิได้รับตอบภายในเวลาเดือนหนึ่งไซ้ เมื่อสิ้นเวลาเดือนหนึ่งนั้นแล้ว ภายในสิบสี่วันต่อแต่นั้น ไปให้นายทะเบียนมีจดหมายอีกฉบับหนึ่งส่งจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัท อ่างทำความถึงจดหมายฉบับแรกและแถลงว่ายังมีได้รับตอบ หนังสือนั้นก็ถือว่าถ้ามิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนี้ภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ส่งในจดหมายนั้นแล้ว จะได้ออกแจ้งความโฆษณาเพื่อการจัดซื้อบริษัทนั้นออกเสียจากทะเบียน

(๓) ถ้านายทะเบียนได้รับตอบจากบริษัทว่า บริษัทไม่ได้ทำการค้าขายหรือประกอบกิจการแล้วก็ดี หรือมิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนั้นเป็น ประการหนึ่งประการใดภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ส่งไปก็ดี นายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ และให้คำบอกกล่าวเป็นหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัทก็ได้ ว่าเมื่อล่วงเวลาสามเดือนนับแต่วันบอกกล่าวบริษัทนั้นจะถูกขจัดชื่อออกจากทะเบียนและจะต้องเลิก เว้นแต่จะแสดงเหตุให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(๔) ถ้าในกรณีที่กำลังชำระสะสางบัญชีเลิกบริษัท นายทะเบียนมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าไม่มีตัวผู้ชำระบัญชีทำการอยู่ที่ดี หรือการงานของบริษัทได้ชำระสะสางตลอดแล้ว แต่รายงานแถลงบัญชีอันทำมาบังคับไว้ว่าผู้ชำระบัญชีจะพึงต้องทำนั้น ยังมีได้ทำขึ้นสำหรับระยะเวลาหกเดือนอันนับแต่วันนายทะเบียนทำคำบอกกล่าวเรียกเอารายงานบัญชีและส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัท หรือส่งไปยังผู้ชำระบัญชี ณ สถานที่อันปรากฏเป็นสำนักงานชั้นที่สุดของเขานั้นก็ดี ท่านว่านายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่และส่งคำ

บอกกล่าวไปยังบริษัทเช่นอย่างที่ได้กล่าวมาในอนุมาตราก่อน
นี้ก็ได้

(๕) เมื่อสิ้นกำหนดเวลาดังจัดแจ้งไปในคำบอกกล่าว
นั้นแล้ว ถ้าบริษัทมิได้แสดงมูลเหตุมาเป็นอย่างอื่นก่อนนั้น
ท่านว่านายทะเบียนจะจัดซื้อบริษัทออกเสียจากทะเบียนก็ได้
และในการนี้ให้ออกแจ้งความโฆษณาในหนังสือราชกิจจา
นุเบกษา และบริษัทนั้นก็ให้เป็นอันเลิกกันตั้งแต่เมื่อโฆษณา
แจ้งความในหนังสือราชกิจจานุเบกษานั้น แต่ว่าความรับผิดชอบ
ของกรรมการ ของผู้จัดการและของผู้ถือหุ้นทุก ๆ คนมีอยู่
เท่าไร ก็ให้คงมีอยู่อย่างนั้นและพึงเรียกบังคับได้เสมือนดัง
ว่าบริษัทยังมีได้เล็ก

(๖) ถ้าบริษัท หรือผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหน้าที่ ๆ ของบริษัท
รู้สึกว่าจะต้องเสียหายมิเป็นธรรมดาเพราะการที่บริษัทถูกจัดซื้อจาก
ทะเบียนนั้นไซ้ เมื่อบริษัท หรือผู้ถือหุ้นหรือเจ้าหน้าที่
คำร้องต่อศาล และศาลพิจารณาได้ความเป็นที่พอแก่ใจว่า
ในขณะที่จัดซื้อบริษัทจากทะเบียนนั้นบริษัทยังทำการค้าขาย
หรือยังประกอบกิจการงานอยู่ก็ดี หรือมิฉะนั้นเห็นเป็นการ
ยุติธรรมในการที่จะให้บริษัทนั้นได้กลับกันขึ้นทะเบียนก็ได้
ท่านว่าศาลจะสั่งให้กลับจัดซื้อบริษัทคนเขาสุทะเบียนก็ได้

และถ้าเช่นนั้นท่านให้ถือว่าบริษัทนั้นได้คงตั้งขึ้นยงตลอดมา
เสมือนตั้งว่ามีได้มีการจัดซื้อออกเลย อนึ่งด้วยคำสั่งอันนั้น
ศาลจะสั่งและวางข้อกำหนดไว้เป็นประการใด ๆ ตามที่เห็น
เป็นยุติธรรมด้วยก็ได้ เพื่อจัดให้บริษัทและบรรดาบุคคล
อื่น ๆ เข้าสู่ฐานอันใกล้เคียงที่สุดกับฐานเดิมเสมือนตั้งว่าบริษัทนั้น
มิได้ถูกจัดซื้อออกจากทะเบียนเลย

หมวด ๕

การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๔๗ การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัดซึ่งล้มละลายนั้น ให้จัด
ทำไป ตามบทกฎหมายลักษณะล้มละลายที่ คง ใช้ อยู่ตามแต่
จะทำได้

เสนาบดีเจ้าหน้าที่จะออกกฎข้อบังคับว่าด้วยกรชำระ
บัญชีห้างหุ้นส่วน และบริษัทก็ออกได้

มาตรา ๑๒๔๘ เมื่อกล่าวถึงประชุมใหญ่ในหมวดนี้
ท่านหมายความดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและห้างหุ้นส่วน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๖๓

จำกัด ก็คือการประชุมหุ้นส่วนทั้งปวงซึ่งอาศัยคะแนนเสียงข้างมากเป็นใหญ่ในการวินิจฉัย

(๒) ถ้าเกี่ยวกับบริษัทจำกัด ก็คือการประชุมใหญ่ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๗๑

มาตรา ๑๒๔๘ ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี แม้จะได้เลิกกันแล้ว ก็ให้พึงถือว่ายังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๕๐ หน้าที่ของผู้ชำระบัญชี คือชำระสะสางกิจการงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงิน และ แจกจำหน่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๕๑ ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี ในเมื่อเลิกกันเพราะเหตุอื่น นอกจากล้มละลาย หุ้นส่วนผู้จัดการห้างหรือกรรมการของบริษัทยอมเข้าเป็นผู้ชำระบัญชี เว้นไว้แต่ข้อสัญญาของห้าง หรือ ข้อบังคับบริษัทจะมีกำหนดไว้เป็นสถานอื่น

ถ้าไม่มีผู้ชำระบัญชีตั้งว่ามานี้ และเมื่อพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นผู้มีส่วนได้เสียในการนี้ร้องขอ ท่านให้ศาลตั้งผู้ชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๕๒ หุ้นส่วนผู้จัดการ หรือกรรมการบริษัท
มีอำนาจโดยตำแหน่งเดิมฉันทัด เมื่อเป็นผู้ชำระบัญชีก็ยังคง
มีอำนาจอยู่ฉันทัดนั้น

มาตรา ๑๒๕๓ ภายในสิบสี่วันนับแต่ได้เลิกห้างเลิกบริษัท
หรือถ้าศาลได้ตั้งผู้ชำระบัญชีนับแต่วันที่ศาลตั้ง ผู้ชำระบัญชี
ต้องกระทำดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) บอกกล่าวแก่ประชาชน โดยประกาศโฆษณาใน
หนังสือพิมพ์แห่งที่สองครั้งเป็นอย่างน้อย ว่าห้างหุ้นส่วน
นั้น หรือบริษัทนั้นได้เลิกกันแล้ว และให้ผู้เป็นเจ้าของทั้งหลาย
ยื่นคำทวงหนี้แก่ผู้ชำระบัญชี

(๒) ส่งคำบอกกล่าวอย่างเดียวกันเป็นจดหมายลงทะเบียน
ไปรษณีย์ ไปยังเจ้าหนี้ทั้งหลายทุก ๆ คน บรรดามีชื่อปรากฏ
ในสมุด บัญชี หรือเอกสารของห้างหรือบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๕๔ การเลิกหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น ผู้ชำระ
บัญชีต้องนำบอกให้จัดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่เลิก
กัน และในการนี้ต้องระบุชื่อผู้ชำระบัญชีทุก ๆ คนให้จัดลง
ทะเบียนไว้ด้วย

มาตรา ๑๒๕๕ ผู้ชำระบัญชีต้องทำงบดุลยื่น โดยเร็ว

ที่สุดที่เป็นวิสัยจะทำได้ ส่งให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบลงสำคัญ
ว่าถูกต้อง แล้วต้องเรียกประชุมใหญ่

มาตรา ๑๒๕๖ ชุกรรมการอื่นที่ประชุมใหญ่จะพึงทำนั้น คือ

(๑) รับรองให้หุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการบริษัทลง
เป็นผู้ชำระบัญชีต่อไป หรือเลือกตั้งผู้ชำระบัญชีใหม่ขึ้นแทนที่
และ

(๒) อนุมัติบัญชีงบดุล

อนึ่งที่ประชุมใหญ่จะส่งให้ผู้ชำระบัญชีทำบัญชีตีราคา
ทรัพย์สิน หรือให้ทำการใด ๆ ก็ได้ที่สุดแต่ที่ประชุมจะเห็น
สมควร เพื่อชำระสะสางกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
ให้เสร็จไป

มาตรา ๑๒๕๗ ผู้ชำระบัญชีซึ่งมิใช่เป็นจีนเพราะศาลตั้ง
นั้น ท่านว่าจะถอนเสียจากตำแหน่งและตั้งผู้อื่นแทนที่ได้
ในเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายออกเสียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
หรือที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นได้ลงมติตั้งนั้น แต่ศาลยอม
ส่งถอนผู้ชำระบัญชีจากตำแหน่งและตั้งผู้อื่นแทนที่ได้ ไม่
เลือกที่จะเป็นผู้ชำระบัญชีซึ่งศาลตั้งหรือมิใช่ศาลตั้ง ในเมื่อ
มีคำร้องขอของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างคนใดคนหนึ่งหรือของผู้

เล่ม ๔๕ หน้า ๒๖๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ถือหุ้นในบริษัทที่หุ้นรวมกันนับได้ถึง หนึ่งในสิบแห่งทุนของบริษัท โดยจำนวนที่ส่งใช้เงินเข้าทุนแล้วนั้น

มาตรา ๑๒๕๘ เมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้ชำระบัญชีใหม่ครั้งใด ผู้ชำระบัญชีต้องนำความจดทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่ ได้เปลี่ยนตัวกันนั้น

มาตรา ๑๒๕๙ ผู้ชำระบัญชีทั้งหลายย่อมมีอำนาจที่จะ กล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) แก่ต่างว่าต่างในนามของ ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทใน อรรถคดีพิพาทอันเป็นแพ่งหรืออาชญาทั้งปวง และทำพยาน ประนอมยอมความ

(๒) ดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทตามแต่ จำเป็น เพื่อการชำระสะสางกิจการให้เสร็จไปด้วยดี

(๓) ขายทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

(๔) ทำการอย่างอื่น ๆ ตามแต่จำเป็น เพื่อชำระบัญชี ให้เสร็จไปด้วยดี

มาตรา ๑๒๖๐ ข้อจำกัดอำนาจของผู้ชำระบัญชีอย่างใด ๆ จะอ้างเป็นสมมุติต่อบุคคลภายนอกหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๖๑ ถ้ามีผู้ชำระบัญชีหลายคน การใด ๆ ที่ ผู้ชำระบัญชีกระทำขอไม่เป็นอันสมมุติ้นอกจากผู้ชำระบัญชี

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๖๗

ทั้งหลายจะได้ทำร่วมกัน เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่หรือศาลจะได้กำหนดอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นในเวลาตั้งผู้ชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๖๒ ถ้ามีมติของที่ประชุมใหญ่หรือคำบังคับของศาลให้อำนาจผู้ชำระบัญชีให้ทำการแยกกันได้ ท่านว่าต้องนำความจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันลงมติหรือออกคำบังคับนั้น

มาตรา ๑๒๖๓ ค่าธรรมเนียม ค่าการตีพิมพ์ และค่าใช้จ่ายซึ่งต้องเสียโดยควรในการชำระบัญชีนั้น ท่านว่าผู้ชำระบัญชีต้องจัดการใช้ก่อนหนี้เงินรายอื่น ๆ

มาตรา ๑๒๖๔ ถ้าเจ้าหนี้คนใดมิได้มาทวงถามให้ใช้หนี้ผู้ชำระบัญชีต้องวางเงินเท่าจำนวนหนี้นั้น ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยวางทรัพย์สินแทนชำระหนี้

มาตรา ๑๒๖๕ ผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นส่งใช้เงินลงหุ้นอันเป็นส่วนยังค้างชำระอยู่นั้นก็ได้ และเงินที่ค้างชำระนี้ ถึงแม้จะได้ตกลงกันไว้ก่อนโดยสัญญาเข้าหุ้นส่วน หรือโดยข้อบังคับของบริษัทว่าจะได้เรียกต่อภายหลังก็ตาม เมื่อเรียกเช่นนี้แล้ว ท่านว่าต้องส่งใช้ทันที

มาตรา ๑๒๖๖ ถ้าผู้ชำระบัญชีมาพิจารณาเห็นว่า เมื่อเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้ว สิ้นทรัพย์ก็ยง

ไม่พอกับหนี้สินไซ้ ผู้ชำระบัญชีต้องร้องขอต่อศาลทันที เพื่อให้
ให้ออกคำสั่งว่าห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นล้มละลาย

มาตรา ๑๒๖๗ ผู้ชำระบัญชีต้องทำรายงานยื่นไว้ดเหนือ
ทะเบียนทุกกระยะสามเดือนครั้งหนึ่งว่า ได้จัดการไปอย่างไรบ้าง
แสดงให้เห็นความเป็นไปของบัญชีที่ชำระอยู่นั้น และรายงาน
นี้ให้เอีชระณะแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนและผู้ถือหุ้น และเจ้าหน้าที่หลาย
ตรวจดูได้ โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๒๖๘ ถ้าการชำระบัญชียังคงทำอยู่โดยกาล
กว่าปีหนึ่งขึ้นไป ผู้ชำระบัญชีต้องเรียกประชุมใหญ่ในเวลาสิ้น
ปีทุกปีนับแต่เริ่มทำการชำระบัญชี และต้องทำรายงานยื่นที่
ประชุมว่า ได้จัดการไปอย่างไรบ้าง ทั้งแถลงให้ทราบความเป็น
ไปแห่งบัญชีโดยละเอียด

มาตรา ๑๒๖๙ อันทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือของ
บริษัทนั้น จะแบ่งคืนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นได้แต่
เพียงเท่าที่ไม่ต้องเอาไวใช้ ในการชำระหนี้ของห้างหุ้นส่วน
หรือบริษัทเท่านั้น

มาตรา ๑๒๗๐ เมื่อการชำระบัญชีกิจการของห้างหุ้นส่วน
หรือบริษัทสำเร็จลง ผู้ชำระบัญชีต้องทำรายงานการชำระบัญชี
แสดงว่า การชำระบัญชียังนั้นได้ดำเนินไปอย่างไรบ้าง และได้จัด

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๖๕

การทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นไปประการใด
แล้วให้เรียกประชุมใหญ่เพื่อเสนอรายงานนั้น และชี้แจง
กิจการต่อที่ประชุม

เมื่อที่ประชุมใหญ่ได้ให้อนุมัติรายงานนั้นแล้ว ผู้ชำระ
บัญชีต้องนำข้อความที่ได้ประชุมกันนั้นไปจดทะเบียนภายใน
สิบวันนับแต่วันประชุม เมื่อได้จดทะเบียนแล้วถือว่า
ว่าเป็นที่สุดแห่งการชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๗๑ เมื่อเสร็จการชำระบัญชีแล้ว ท่านให้
มอบบรรดาสมุดและบัญชี และเอกสารทั้งหลายของห้าง
หุ้นส่วนหรือบริษัทซึ่งได้ชำระบัญชีนั้นไว้แก่นายทะเบียนภายใน
กำหนดสิบวันดังกล่าวไว้ในมาตราก่อน และให้นายทะเบียน
รักษาสมุดและบัญชี และเอกสารเหล่านั้นไว้สิบปีนับแต่วัน
ถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี

สมุดและบัญชีและเอกสารเหล่านี้ ให้เปิดให้แก่บรรดา
บุคคลผู้มีส่วนได้เสียดูได้ โดยไม่เรียกค่าธรรมเนียม
อย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๑๒๗๒ ในคดีฟ้องเรียกหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วน
หรือบริษัท หรือผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้น หรือผู้ชำระ

บัญชีเป็นลูกหน้อยอยู่ในฐานเช่นนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๗๓ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๑๗๒ ถึงมาตรา ๑๑๕๓ กับมาตรา ๑๑๕๕ มาตรา ๑๒๐๗ เหล่านี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ซึ่งมีขึ้นในระหว่างชำระบัญชีด้วยโดยอัตโนมัติ

ลักษณะ ๒๓

สมาคม

มาตรา ๑๒๗๔ อันว่าสัญญาตั้งสมาคมนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหลายคนตกลงเข้ากัน เพื่อทำการอันใดอันหนึ่งร่วมกัน อันมิใช่เป็นการหาผลกำไรแบ่งปันกัน

มาตรา ๑๒๗๕ บรรดาสมาคมต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียน

มาตรา ๑๒๗๖ อันข้อบังคับของสมาคมนั้น อะถึงน้อยต้องระบุข้อความที่กล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อสมาคม
- (๒) วัตถุประสงค์ของสมาคม
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๗๑

(๔) ระเบียบวิธีรับสมาชิกเข้าสมาคมและระเบียบวิธี
กำจัดสมาชิกออกจากสมาคม

(๕) ระเบียบวิธีจัดการสมาคม โดยมีกรรมสัมปาทิก
หรือกรรมการ หรือวิธีอื่นอย่างใด

มาตรา ๑๒๗๗ การขอจดทะเบียนสมาคมนั้น ต้องทำ
เป็นหนังสือ และต้องมีสมาชิกของสมาคมมีถึงจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน กับต้องมีข้อบังคับของสมาคมส่งไปด้วยสาม
ฉบับ

มาตรา ๑๒๗๘ การจดทะเบียนนั้น สมาคมตั้งสำนักงาน
แห่งใหญ่ทำกิจการ อยู่ ณ ที่แห่งใดในพระราชอาณาเขตต์
ท่านให้จดทะเบียนขอจดทะเบียนสำหรับที่แห่งนั้น ต่อไป
ภายหลังจะแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนไว้อย่างหนึ่งอย่างใด
ก็ดี จะจดทะเบียนข้อความใดๆ อันบังคับไว้ในลักษณะนี้ว่า
ให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้องจดขอจดทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น

มาตรา ๑๒๗๙ ในการจดทะเบียน ท่านบังคับว่าต้อง
จกระบุข้อความซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อสมาคม

(๒) วัตถุประสงค์ของสมาคม

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม

(๔) ชื่อ สำนัก และอาชีพ ของบรรดาบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการ

มาตรา ๑๒๘๐ ในการจดทะเบียนนั้น ถ้าได้แสดงเอกสารและข้อความดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๒๗๖ และมาตรา ๑๒๗๘ และถ้าปรากฏว่าบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการจริงตามนั้น เป็นคนมีหลักฐานสมควรแก่วัตถุประสงค์และฐานะของสมาคมแล้ว ก็ให้อนุญาตจดทะเบียนได้

มาตรา ๑๒๘๑ บุคคลทั้งปวงจะตรวจดูเอกสารของสมาคมใดๆ ที่นายทะเบียนเก็บรักษาไว้ก็ดี หรือต้องการใบสำคัญการจดทะเบียนหรือสำเนาเอกสารอย่างหนึ่งอย่างใดของสมาคม ซึ่งจะขอให้นายทะเบียนคิดเป็นสำเนาเต็มความ มีค่าธรรมเนียมหรือค้ำช้อยแต่เนือความส่งมอบให้ก็ดี เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามข้อบังคับซึ่งเสนาบดีผู้รับผิดชอบในการปกครองท้องที่กำหนดไว้แล้ว ก็ให้ตรวจและขอได้

มาตรา ๑๒๘๒ เมื่อใดได้จดทะเบียนสมาคมแล้ว แต่นั้นสมาคมก็ขอได้ตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลต่างหากจากบุคคลทั้งหลายที่รวมเข้าอยู่ในนั้น

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่สมาคมนั้นฉบับหนึ่ง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๗๓

มาตรา ๑๒๘๓ ถ้ามิได้มีข้อบังคับของสมาคมบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ห้ามมิให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมข้อบังคับของสมาคม นอกจากที่ประชุมสมาชิกของสมาคมจะได้ออกมติแก่การนั้นเป็นเสียงข้างมาก

อนึ่งต้องส่งสำเนาข้อบังคับที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมใหม่เช่นนั้นสามฉบับไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันที่ได้ออกมติ

มาตรา ๑๒๘๔ การเปลี่ยนตัวบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการสมาคมนั้น ต้องแจ้งแก่นายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้เปลี่ยน

ถ้านายทะเบียนไม่พอใจว่าผู้จัดการใหม่นั้นเป็นบุคคลอันมีหลักฐานสมควรตั้งว่าไว้ในมาตรา ๑๒๘๐ จะไม่ยอมรับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนั้นก็ได้อ

มาตรา ๑๒๘๕ บรรดาบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการนั้น ได้ชื่อว่าเป็นผู้แทนของสมาคมในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๒๘๖ ความเกี่ยวพันในระหว่างสมาคมกับบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการก็ติดกับบุคคลภายนอกก็ติด

เล่ม ๔๕ หน้า ๒๗๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วย
ตัวแทน

มาตรา ๑๒๔๗ สมาชิกของสมาคมทุกคนชอบที่จะตรวจ
ตราความเป็นอยู่แห่งกิจการและทรัพย์สินของสมาคมได้

มาตรา ๑๒๔๘ ถ้ามีระเบียบจะพึงส่งเงินค่าบำรุงเป็นระยะ
เวลาอย่างไร ท่านว่าเงินค่าบำรุงนั้นถึงกำหนดจะต้องใช้เต็ม
จำนวนเมื่อเริ่มต้น ระยะเวลาบำรุงนั้นทุกครั้งไป

มาตรา ๑๒๔๙ สมาชิกทุกคนจะออกจากสมาคมเมื่อใด
ก็ชอบที่จะออกได้ แต่ต้องจ่ายเงินค่าบำรุงและหนี้สินอย่างอื่น
ที่ค้างชำระอยู่ในขณะนั้นให้เสร็จ

มาตรา ๑๒๕๐ นอกจากจะได้มีข้อบังคับบัญญัติไว้เป็น
อย่างอื่นแล้ว ท่านว่าความรับผิดชอบของสมาชิกในสมาคมแต่
ละคนจำกัดเพียงจำนวนเงินค่าบำรุงที่สมาชิคนั้นค้างชำระอยู่

มาตรา ๑๒๕๑ ถ้าสมาคมลงมติโดยฝ่าฝืนต่อข้อบังคับ
ของสมาคมเองก็ดี หรือฝ่าฝืนต่อกฎหมายก็ดี เมื่อสมาชิก
คนหนึ่งคนใดหรือพนักงานอัยการร้องขอ ท่านให้ศาลเพิกถอน
มตินั้นเสีย แต่การที่สมาชิกจะร้องขอต่อศาลเช่นนั้น ต้องร้อง
อย่าให้เนิ่นช้าเกินกว่าหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๗๕

มาตรา ๑๒๕๒ สมาคมย่อมเลิก กัน ด้วย เหตุ อย่างใด
อย่างหนึ่งซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้ามีข้อบังคับของสมาคมกำหนดไว้ให้เลิกในกรณี
อันใด เมื่อมีกรณีอันนั้น

(๒) ถ้าตั้งสมาคมขึ้นโดยมีกำหนดกาลอันใด เมื่อสิ้น
กำหนดกาลอันนั้น

(๓) ถ้าสมาคมได้ตั้งขึ้นเพื่อทำการอันหนึ่งอันเดียว
เมื่อการอันนั้นสำเร็จแล้ว

(๔) เมื่อที่ประชุมใหญ่แห่งสมาคมได้ลงมติให้เลิก

(๕) เมื่อสมาคมต้องล้มละลาย

(๖) เมื่อศาลสั่งให้เลิก

มาตรา ๑๒๕๓ ในกรณีอันใดอันหนึ่งซึ่งจะกล่าวต่อไป
นี้ เมื่อพนักงานอัยการหรือบุคคลใด ๆ ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ
ศาลจะสั่งให้เลิกสมาคมและตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นคนหนึ่งหรือ
หลายคนก็ได้ คือว่า

(๑) ถ้าวัตถุประสงค์ของสมาคมผิดต่อกฎหมาย หรือ
กลายเป็นผิดต่อกฎหมาย

(๒) ถ้าจะจัดการสมาคมนั้นต่อไปอีกไม่ได้ ไม่ว่าเพราะ
เหตุใด ๆ

(๓) ถ้าปรากฏว่าผู้ซึ่งจัดการสมาคมนั้น เป็นบุคคลอื่น มิใช่ผู้จัดการที่ได้จดทะเบียนไว้

(๔) ถ้าปรากฏว่าสมาคมนั้น เป็นภัยอันตรายต่อสันติภาพของประชาชน หรืออาจจะกลายเป็นภัยอันตรายเช่นนั้น

มาตรา ๑๒๕๔ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๒๒ หมวด ๕ อนันว่าด้วยการชำระบัญชีเลิกห้างหุ้นส่วนและบริษัทนั้น ทำให้นำมาใช้บังคับในการชำระบัญชีสมาคมด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๕๕ เมื่อได้ชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีสินทรัพย์เหลืออยู่เท่าใด จะแบ่งให้แก่สมาชิกของสมาคมนั้น ไม่ได้สินทรัพย์ ทั้งนี้จะตั้งโอนไปให้แก่บุคคลอื่น ตามที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับของสมาคม หรือถ้าไม่ได้ระบุไว้ก็ตามแต่สมาคมจะตกลงในที่ประชุมใหญ่

มาตรา ๑๒๕๖ ถ้าในข้อบังคับของสมาคมหรือที่ประชุมใหญ่มิได้ระบุนี้บุคคลใดไว้ให้เป็นผู้รับสินทรัพย์ที่เหลือไซ้ร่า่านว่าสินทรัพย์ที่เหลือนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๑๒๕๗ เสนาบดีผู้รับผิดชอบในการปกครองท้องที่มีอำนาจที่จะออกกฎข้อบังคับ เพื่อดึงสำนักงานจด

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๗๗

ทะเลเบียน และเพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะต้องเสียในการ
จดทะเบียน

อนึ่งเสนาบดีนั้นมียอำนาจที่จะอนุญาตยกเว้นค่าธรรมเนียม
การจดทะเบียนแก่สมาคมใด ๆ ได้ด้วย เมื่อปรากฏว่าเป็น
สมาคมตั้งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น ว่าเป็นสมาคมทำ
การกุศล หรือการศาสนา เป็นต้น